

รายงานการวิจัย

เรื่อง

บทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม
เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหีม

รองศาสตราจารย์ ดลมนรรัตน์ บากา

อาจารย์ ฮัสบูลเลาะ ตาเฮ

อาจารย์ สะลีอรี วาลี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ได้รับการสนับสนุนจากโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและการพัฒนา
มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

- หัวข้อวิจัย : บทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุข
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ชื่อนักวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และทีม
รองศาสตราจารย์ ดลมนรรัตน์ บากา
อาจารย์ ฮัสบุลเลาะ ตาเฮ
อาจารย์ สะสือรี วาลี
- หน่วยงานที่รับผิดชอบ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ปีที่ทำการวิจัย : 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิม 2) ศึกษาการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม 3) ศึกษาความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและไม่เสี่ยง 4) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม และ 5) ศึกษาแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพมีการเก็บข้อมูลโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมระดมสมอง และการประชุมวิพากษ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้หลักตรรกเทียบเคียงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคุมบริบท ตามแนวทฤษฎี Grounded และการวิจัยเชิงปริมาณมีการเก็บข้อมูลกับเยาวชนไทยมุสลิมจำนวน 2,160 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม R และโปรแกรม EcStat

ผลการวิจัยพบว่า

1) ชุมชนส่วนใหญ่มีการดูแลเยาวชนมุสลิมโดยผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น โดยการจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชนและกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ จนทำให้เยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตอยู่ในกรอบตามหลักศาสนาอิสลาม

2) ประเภทกลุ่มเยาวชน ระดับความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนศาสนาอิสลาม ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์กับการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มเยาวชนที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ (6.71 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับสูง (3.16 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง (3.03 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามเป็นประจำ (1.43 เท่า) และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นประจำ (1.79 เท่า)

3) ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามทั้ง 10 ด้านมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .000$) โดยกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอยู่ในระดับน้อยในอัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ จำนวน

(3)

8 ด้าน คือ ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน 1.37 เท่า ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ 1.48 เท่า ด้านการศึกษา 1.50 เท่า ด้านการใช้เวลาว่าง 1.62 เท่า ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง 1.59 เท่า ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 1.72 เท่า ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ 2.10 เท่า และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ 1.67 เท่า และกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอยู่ในระดับปานกลางในอัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข 1.53 เท่า และด้านการแต่งกาย 1.63 เท่า

4) เยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจำนวนร้อยละ 32 ปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม โดยกลุ่มเยาวชนที่มีโอกาสมีพฤติกรรมกรรมตามวิถีอิสลามสูง ได้แก่ เยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูงและระดับปานกลาง (12.10 เท่า และ 3.41 เท่า) เยาวชนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามในระดับสูงและระดับปานกลาง (3.61 เท่า และ 2.00 เท่า) เยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำ (3.45 เท่า) และนาน ๆ ครั้ง (2.35 เท่า) และเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำ (2.99 เท่า) และนาน ๆ ครั้ง (1.93 เท่า)

5) แนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ การจัดตั้งชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน

Title : The Roles of Muslim Leaders for Adolescents Supervision on Islamic Way to Maintaining Peace in the Southern Border Provinces of Thailand

Researchers : Assistant Professor Dr. Kasetchai Laeheem
Associate Professor Dolmanach Baka
Mr. Hasbullah Tahe
Mr. Saseeree Walee

Institution : Faculty of Liberal Arts Prince of Songkla University

Year : 2011

Abstract

The objectives of this research are 1) to investigate the adolescents supervision based on Islamic way of Muslim Leaders, 2) to investigate the supervision of Muslim adolescents' behavior based on Islamic way, 3) to investigate the need for behavioral refinement based on Islamic Principles among Muslim adolescents with or without risky behaviors, 4) to examine the factors that affect the likelihood of Thai Muslim adolescents adopting behaviors in accordance with Islam, and 5) to investigate the ways or method for adolescents supervision on Islamic way of Muslim Leaders to maintaining peace in the southern border provinces of Thailand.

The research is both quantitative and qualitative. Qualitatively, the researchers collected the data concerned by sharing of the knowledge and experience, brain storming, and comment meeting. Using logic in analyzing the data and comparing theoretical concept with the relevant research followed by grounded theory method. Quantitatively, the researchers collected data by interviewing 2,160 Thai Muslim adolescents, and using R program and EcStat program (The Statistical Expert System for Excel) in analyzing the data.

The research results were as follow:

1) Adolescents in the most community were supervised by the spiritual leaders and community leaders in form of adolescents clubs and various adolescents groups; therefore, the majority of adolescents led way of life within the frame of Islamic principles.

2) The adolescents' patterns of behavior in conforming to Islamic society norms, their understanding level of Islamic principles, level of upbringing under Islamic principles, participation in religious activities, and participation in special Islamic study classes were significantly associated with the degree to which their behavior had been supervised based on Islamic principles. Adolescents who had been highly supervised were those with behaviors which closely conformed to Islamic society norms (6.71 times greater than the

level recorded in adolescents whose behavior had not been adequately supervised), adolescents with a high level of understanding of Islamic principles (3.16 times greater than the level recorded in adolescents whose behavior had not been adequately supervised), adolescents with a high level upbringing under Islamic principles (3.03 times greater than the level recorded in adolescents whose behavior had not been adequately supervised), adolescents who always participated in religious activities (1.43 times greater than the level recorded in adolescents whose behavior had not been adequately supervised) and those who regularly took part in a special Islamic course (1.79 times greater than the level recorded in adolescents whose behavior had not been adequately supervised).

3) The ten areas of needs considered in the study were significantly associated with different types of Muslim juveniles (with/without risky behaviors) and that Muslim juveniles with risky behaviors perceived themselves to need a lower level of behavioral refinement from Muslim leaders in eight areas of needs than those who had no or less risky behaviors. These eight areas of needs were associating with friends of the same gender, associating with friends of a different gender, education, use of free time, relationship with relatives, relationship with the community, religious practice, and volunteering for public services. The Muslim juveniles with risky behaviors perceived themselves to need an intermediate level of behavioral development from Muslim leaders in two areas at a higher ratio than those who had no or less risky behaviors. These two areas of needs were protection against wrongful doings and advice on clothes and outfits.

4) Thirty two percent of Thai Muslim adolescents reported that their behaviors were in accordance with Islam. Islamic behaviors were significantly associated with the level of knowledge of religion, the level of Islamic upbringing; participation in Islamic religious activities, and participation in Islamic religious training. The proportion of Thai Muslim adolescents whose behaviors were in accordance with Islam were highest among those who had had a high or moderate level of Islamic upbringing (12.10 and 3.41 times more likely than those who had had a low level); those with a high or moderate level of knowledge of Islam (3.61 and 2.00 times more likely than those who had had a low level); those who participated in Islamic religious activities regularly or occasionally (3.45 and 2.35 times more likely than those who never participated); and those who participated in Islamic religious training regularly and occasionally (2.99 and 1.93 times more likely than those who never participated).

5) The “The Village adolescents clubs” was the ways or method for adolescent supervision on Islamic way of Muslim Leaders to Maintaining Peace in the Southern Border Provinces of Thailand.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยเรื่องบทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 5 ประการ คือ เพื่อศึกษาการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิม เพื่อศึกษาการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชน เพื่อศึกษาความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชน และเพื่อศึกษาแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายประการที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่าในปัจจุบันผู้นำมุสลิมมีบทบาทและสภาพปัญหาในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามอย่างไร ซึ่งใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 50 คน และตัวแทนเยาวชน จำนวน 50 คน ผลปรากฏว่า ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดหรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามอย่างเป็นทางการและถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนใหญ่จะมีผู้นำท้องถิ่นและผู้นำศาสนาทำหน้าที่ในการดูแลเยาวชนตามบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบ แต่เป็นการแยกการทำงานอย่างอิสระระหว่างผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น และระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้การดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบอีกว่าแต่ละชุมชนมีวิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนมุสลิมที่แตกต่างกัน และส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ขาดการมีส่วนร่วมและไม่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน จนทำให้เยาวชนอีกจำนวนหนึ่งไม่ให้ความร่วมมือและไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนทุกฝ่ายควรมีการประสานความร่วมมือในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะภาครัฐต้องกำหนดนโยบายให้มีหน่วยงานเฉพาะในการรับผิดชอบหน้าที่ในการดูแลเยาวชนอย่างชัดเจน ต้องสนับสนุนงบประมาณในการดูแลเยาวชนอย่างจริงจัง และต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ทั้งผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นร่วมมือกันทำงาน โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนทุกกลุ่มทุกวัยเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่กระบวนการคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล ซึ่งอาจดำเนินการในลักษณะของการจัดตั้งชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลพฤติกรรมของเยาวชนตามวิถีอิสลาม

จุดมุ่งหมายประการที่ 2 เพื่อศึกษาว่าเยาวชนได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจกับเยาวชนไทยมุสลิมจำนวน 2,160 คน ผลปรากฏว่า เยาวชนที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม มีจำนวนร้อยละ 36.5 โดยกลุ่มเยาวชนที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ (6.71 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับสูง (3.16 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง (3.03 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามเป็นประจำ (1.43 เท่า) และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นประจำ (1.79 เท่า) ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อให้ความสำคัญกับการดูแลกลุ่มเยาวชนที่ได้รับการดูแลในสัดส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นพิเศษ กล่าวคือ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับต่ำและปานกลาง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับปานกลางและต่ำ กลุ่มเยาวชนที่ไม่ค่อยให้ร่วมมือและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามและเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่ยังไม่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามดังกล่าวได้รับความสนใจและเอาใจใส่จากผู้นำมุสลิมอย่าง

ใกล้ชิดและมากขึ้น อันส่งผลให้กลุ่มเยาวชนเหล่านั้นมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เป็นพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมากขึ้นต่อไป

จุดมุ่งหมายประการที่ 3 เพื่อศึกษาว่าเยาวชนกลุ่มเสียงและไม่เสียงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งใช้วิธีการสำรวจกับเยาวชนไทยมุสลิมจำนวน 2,160 คนเช่นเดียวกับจุดมุ่งหมายประการที่ 2 ผลปรากฏว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสียงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลตามวิถีอิสลามที่แตกต่างกับกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสียง (ปกติ) กล่าวคือ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสียงส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางให้ผู้นำมุสลิมดูแลด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน ด้านการศึกษา ด้านการใช้เวลาว่าง ด้านการแต่งกาย ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมากให้ผู้นำมุสลิมดูแลด้านการคบเพื่อนต่างเพศ ด้านการห้ามปรามอบายมุข และด้านการปฏิบัติศาสนกิจ ในขณะที่เยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสียง (ปกติ) มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเยาวชนกลุ่มเสียงมีความต้องการพอสมควรและความพร้อมในระดับหนึ่งที่จะให้ผู้มุสลิมเข้ามาดูแลตนให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำมุสลิมเห็นความสำคัญกับการดูแลกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสียงให้มากเป็นพิเศษ ต้องมีมาตรการและยุทธศาสตร์ในการจูงใจและกระตุ้นให้เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสียงเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม กิจกรรมการส่งเสริมให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานแบบอิสลาม กิจกรรมการปฏิบัติศาสนกิจภาคบังคับและภาคสมัครใจต่าง ๆ และกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น อันส่งผลต่อการพัฒนาให้เยาวชนกลุ่มเสียงมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป

จุดมุ่งหมายประการที่ 4 เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชน ซึ่งใช้วิธีการสำรวจกับเยาวชนไทยมุสลิมจำนวน 2,160 คนเช่นเดียวกับจุดมุ่งหมายประการที่ 2 ผลปรากฏว่า กลุ่มเยาวชนมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมีจำนวนร้อยละ 31.7 โดยกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำ และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำ ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลจากการศึกษานี้เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้เยาวชนมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม เช่น การส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามและสร้างชุมชนอิสลามในทุกชุมชน และการส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามและเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามให้มากขึ้น เป็นต้น

จุดมุ่งหมายประการที่ 5 แนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขของผู้นำมุสลิมควรเป็นอย่างไร ซึ่งใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมระดมสมองและการประชุมวิพากษ์กับตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 18 คน ตัวแทนเยาวชน จำนวน 18 คน นักวิชาการมุสลิม จำนวน 6 คน และบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นจำนวน 8 คน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม และเพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางดังกล่าวให้มีความสมบูรณ์ เป็นรูปธรรม และสามารถไปใช้ประโยชน์ได้จริง จากผลการศึกษาปรากฏว่า ทุกชุมชนต้องมีการจัดตั้ง “ชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน” เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการดูแลพฤติกรรมของเยาวชนตามวิถีอิสลามดังกล่าว โดยใช้มีสยิดเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของชมรม มีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดกิจกรรมในการดำเนินให้ชัดเจน แล้วมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของชมรม และมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับ

ดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และที่สำคัญควรมีการเน้นกิจกรรมหรือโครงการทั้งภาคศาสนาและภาคสังคม ควบคู่กัน และมีความสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน เน้นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การให้ความรู้ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม การตักเตือน การเชิญชวน การให้คำปรึกษา และการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น และงบประมาณในการดำเนินงานควรมาจากเงินชะกาต การจัดหางบประมาณโดยการจัดกิจกรรมระดมทุน เช่น การให้ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคในเวลาละหมาดประจำวันศุกร์ การจัดงานเลี้ยงกินน้ำชา/ข้าวยา การขายเสื้อผ้า การเปิดตลาดนัดประจำสัปดาห์บริเวณมัสยิดแล้วเก็บค่าเช่าสถานที่ และการขายหนังสือ/วีซีดีเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีการทำหนังสือขอรับบริจาคหรือของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เป็นทางการและก็จะลักษณะไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล โรงงาน ห้างหุ้นส่วน ร้านค้าต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนต้องนำแนวทางดังกล่าวไปทดลองใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการทดสอบว่าแนวทางดังกล่าวสามารถที่ดูแลเยาวชนให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามได้จริงหรือไม่ อย่างไร ถ้าสามารถดูแลได้จริงควรมีการเผยแพร่หรือขยายพื้นที่หรือส่งเสริมให้ทุกหมู่บ้านได้มีการนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการดูแลเยาวชนต่อไป

นอกจากนี้จากการศึกษาในครั้งนี่ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการกำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติสำหรับหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชน ดังนี้

1. ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้นำไปใช้ในการกำหนดแนวนโยบายที่ดีและยุทธศาสตร์ที่เป็นรูปธรรมสำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนไทยมุสลิมมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป เช่น การจัดตั้งชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน การปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ การจัดค่ายอบรมจริยธรรมอิสลาม การจัดกิจกรรมและการอบรมให้ความรู้ด้านศาสนาและการปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลามแก่เยาวชนและพ่อแม่ผู้ปกครอง และการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและสามารถควบคุมดูแลบุตรหลานให้อยู่ภายในกรอบของหลักการศาสนาอิสลาม เป็นต้น

2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา เป็นต้น เข้ามาดูแลกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีและเป็นพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป โดยใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เพราะเป็นกระบวนการที่พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้นำมุสลิมสามารถให้การอบรมสั่งสอน แนะนำ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมและหลักการศาสนาอิสลาม

3. ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้นำไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำมุสลิมมีการดูแลเยาวชนให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือเยาวชนที่มีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามหรือเยาวชนที่เคยต้องโทษทางกฎหมายให้ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมากยิ่งขึ้นต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมในอิสลามเป็นหลักในการดูแลเยาวชนมุสลิม เช่น การให้เยาวชนหมั่นปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การให้การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การให้เข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลาม และการให้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับอิสลาม เป็นต้น ซึ่งจากผล การศึกษานี้แสดงให้เห็นแล้วว่าวิธีการดังกล่าวล้วนทำให้เยาวชนมุสลิมได้รับการดูแลให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามทั้งสิ้น และในที่สุดทำให้เยาวชนกลุ่มดังกล่าวมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป

5. หน่วยงานภาครัฐต้องร่วมมือในการดำเนินการให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมสีขาว และมีบรรยากาศของการเป็นอิสลาม และหลีกเลี่ยงสิ่งที่มีมอมเมาเยาวชนมุสลิม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐมีความจริงใจและมีความบริสุทธิ์ใจในการแก้ไขทุกปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น

- ให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนที่ว่างงานและมีการศึกษาดำเนินการให้มีรายได้เลี้ยงตนเอง รวมทั้งรัฐควรประสานกับผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาช่วยกันส่งเสริมอาชีพกับเยาวชนในหมู่บ้านที่ยั่งยืน เพื่อจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สามารถช่วยเหลือแก่ครอบครัวตัวเองได้
- การห้ามไม่ให้มอบายมุขและสิ่งของมีนเมาทุกประเภทในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นร้านเหล้า เบียร์ คาราโอเกะ ผับ บาร์ รวมทั้งการควบคุมสื่อโทรทัศน์ทุกชนิด ที่มีลักษณะผิดหลักการศาสนาอิสลามมิให้มีการแพร่ภายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเปิดโอกาสให้มีรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้งทางโลกและทางศาสนา
- รัฐต้องให้บริการการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงปริญญาตรีที่ไปเล่าจริง ๆ และอุดหนุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร หนังสือเรียน เสื้อผ้า และอื่น ๆ และที่สำคัญที่สุดควรมีการเรียนสามัญควบคู่ศาสนา
- รัฐต้องเปิดโอกาสให้เยาวชนที่ติดยาสามารถเข้ารับการรักษาบำบัดฟรีและให้เข้ารับการอบรมหรือฟังคำสอนและหลักธรรมทางศาสนา เพื่อเป็นการบำบัดรักษาทั้งทางกายและทางใจ ทั้งทางโลกและทางธรรม
- รัฐต้องสนับสนุนองค์กรศาสนาในท้องถิ่นให้มีบทบาทในการควบคุมดูแลเยาวชน โดยให้ยึดตามแนวทางศาสนา เมื่อองค์กรศาสนาได้ร่วมมือกับประชาชนกันเองแล้วก็จะทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง และเกิดโอกาสให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีบทบาทในการควบคุมดูแลเยาวชนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศที่ผิดหลักการ แต่งกายที่ผิดหลักการ และการเกี่ยวข้องกับมอบายมุข
- รัฐต้องส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง สามารถควบคุมดูแลบุตรหลานให้อยู่ภายในกรอบของหลักการศาสนาอิสลาม
- รัฐต้องอนุญาตให้มีการใช้กฎหมายอิสลามมาบังคับใช้อย่างจริงจัง และให้ถือเป็นกฎหมายที่สูงสุดเด็ดขาด เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ และการประพฤติปฏิบัติอื่น ๆ ที่ผิดหลักการศาสนา

6. พ่อแม่ผู้ปกครองควรใช้เวลาให้ความสนใจ ให้คำปรึกษา ควรพูดคุยเรื่องศาสนา ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ๆ และส่งเสริมให้เรียนศาสนาควบคู่กับสามัญ รวมทั้งสถาบันการศึกษาควรดูแลเด็กให้ทั่วถึง ให้ความสนใจเด็กที่มีปัญหาให้มากขึ้นเป็นพิเศษ ให้คำปรึกษา ควรให้ความรู้ด้านศาสนา มาก ๆ และควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ของตนด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยการอนุญาติของอัลลอฮ์ ﷻ และความช่วยเหลือจากหลายท่านและหลายหน่วยงาน คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัยสำหรับโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะผู้บริหารและบุคลากรสำนักวิจัยและพัฒนา คณะผู้บริหารและบุคลากรคณะศิลปศาสตร์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ของมหาวิทยาลัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณรตารัตน์ บากา นักวิจัยผู้ช่วย และคุณอับลเลาะมาลิก หมัดเทระ นักศึกษาทุนบัณฑิตศึกษาประจำโครงการวิจัย ที่ได้ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ดียิ่ง

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา อธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาที่อนุญาตให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยเข้าร่วมทำงานวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะผู้บริหารคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาที่อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณนักวิจัยผู้ช่วยทุกท่านที่ทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูลภาคสนามทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้อย่างสมบูรณ์ยิ่ง และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนทั้งจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมระดมสมอง และการประชุมวิพากษ์ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดวิธีวิทยาการวิจัยให้แก่คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
Abstract	(4)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(10)
สารบัญ	(11)
สารบัญตาราง	(13)
สารบัญแผนภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
3. ขอบเขตของการวิจัย	5
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	9
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และเยาวชน	16
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม	20
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	31
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
1. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ	41
2. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ	44
บทที่ 4 สภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม	48
1. บุคคลและหน่วยงานที่ให้การดูแลเยาวชน	48
2. วิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชน	51
3. งบประมาณเกี่ยวกับการดูแลเยาวชน	55
4. ผลการดำเนินงานในการดูแลเยาวชน	57
บทที่ 5 การได้รับการดูแล ความต้องการการดูแล และการมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม	78
1. ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนไทยมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	78
2. การได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม	80
3. ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม	85
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม	99
1. บุคคลและหน่วยงานที่ดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม.....	99
2. วิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม	101
3. งบประมาณเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม.....	104
4. รูปแบบในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม	105
บทที่ 7 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
1. สรุปผลการวิจัย.....	113
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	115
3. ข้อเสนอแนะ.....	121
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	134
ก. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	135
ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	137
ค. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	148
ง. Manuscript เรื่องที่ 1	158
จ. Manuscript เรื่องที่ 2	173
ฉ. Manuscript เรื่องที่ 3	190
ช. Manuscript เรื่องที่ 4	208
ซ. Manuscript เรื่องที่ 5	223
ณ. Manuscript เรื่องที่ 6	243

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
3.1	ตำบลที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ.....	42
3.2	อำเภอที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมอง และประชุมวิพากษ์.....	43
5.1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของเยาวชนไทยมุสลิม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	79
5.2	จำนวนและร้อยละของเยาวชนไทยมุสลิมที่ได้รับการดูแลพฤติกรรม ตามวิถีอิสลาม.....	80
5.3	ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม และตัวแปรอิสระ.....	81
5.4	จำนวนและร้อยละของความต้องการการดูแลพฤติกรรม ตามวิถีอิสลาม.....	85
5.5	ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ทั้ง 10 ด้านและประเภทกลุ่มเยาวชน.....	87
5.6	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ของเยาวชนไทยมุสลิม.....	93
5.7	ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม และตัวแปรอิสระ.....	94
5.8	รูปแบบทั้งหมดของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	95
5.9	รูปแบบสุดท้ายของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	97

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
5.1	อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน..... 82
5.2	อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม 83
5.3	อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม 83
5.4	อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามระดับการเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลาม 84
5.5	อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามระดับการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม 84
5.6	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน..... 88
5.7	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน..... 89
5.8	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านการศึกษา จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน 89
5.9	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านการใช้เวลาว่าง จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน..... 90
5.10	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน 90
5.11	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านการแต่งกาย จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน..... 91
5.12	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน 91
5.13	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน..... 92
5.14	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน..... 92
5.15	อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน..... 93
5.16	อัตราส่วนอืดของรูปแบบสุดท้ายของปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรม ตามวิถีอิสลาม 98
6.1	โครงสร้างการบริหารงานของชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน..... 106

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในประเทศไทยมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามอยู่ประมาณ 7.4 ล้านคน (ร้อยละ 10) กระจายอยู่ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ (ศูนย์ดาราศาสตร์อิสลาม, 2554) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีชาวไทยมุสลิมร้อยละ 79 กล่าวคือในจังหวัดปัตตานีมีชาวไทยมุสลิม 80 เปอร์เซ็นต์ (สำนักงานจังหวัดปัตตานี, 2554) จังหวัดยะลามีชาวไทยมุสลิม 75 เปอร์เซ็นต์ (สำนักงานจังหวัดยะลา, 2554) และจังหวัดนราธิวาสมีชาวไทยมุสลิม 82 เปอร์เซ็นต์ (สำนักงานจังหวัดนราธิวาส, 2554) ชาวไทยมุสลิมมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองเหมือนกับชาวมุสลิมทั่วโลก มีการยึดถือปฏิบัติอย่างเหนียวแน่นสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีต ตามแนวทางที่ปรากฏในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ผ่านการอบรมสั่งสอนในรูปแบบต่าง ๆ และสถาบันต่าง ๆ แต่ในปัจจุบันด้วยสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน อันส่งผลกระทบต่อวิถีดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลานอย่างใกล้ชิดเหมือนในอดีตที่ผ่านมา เพราะสภาพทางเศรษฐกิจที่บีบรัดเยาวชนไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนาเพราะหันไปสนใจกิจกรรมที่ถูกลำเลียงผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มีรูปแบบเนื้อหาตื่นเต้น สนุกสนานกว่า ผู้นำชุมชนก็ปล่อยปละละเลยกับอบายมุขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายจนเป็นเรื่องปกติ ซึ่งเป็นเหตุให้เยาวชนไทยมุสลิมในยุคปัจจุบันเริ่มหันเหออกจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องไม่สามารถแยกแยะผิดถูกชั่วดีได้เหมาะสมกับคุณวุฒิและวัยวุฒิของตนเอง หลงระเหิงไปกับสีสันแห่งความเจริญจนกลายเป็นทาสของค่านิยมและวัฒนธรรมจากโลกตะวันตกที่ไหลทะลักเข้ามาสู่สังคมมุสลิมอย่างแทบหมดปัญหาที่จะสกัดกั้น (อบูฮัมซะฮฺ อันนัดวีย, ม.ป.ป.) ในขณะที่หลักการของศาสนาอิสลามเป็นแนวทางที่ครบถ้วนในทุกรายละเอียดของชีวิต ซึ่งเป็นระบอบที่ถูกประทานจากผู้เป็นเจ้า เป็นแนวทางที่สะท้อนถึงการยอมรับและยอมจำนนต่อพระเจ้า และการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องที่มนุษย์พึงมีต่อตัวเอง ต่อโลกและสรรพสิ่ง (ชัยคฺ มุฮัมมัด ศอลิฮฺ อันมุนัจญิด, 2547)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชีวิตของมุสลิมถูกล่อหลอมด้วยโลกทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ วางกรอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศให้สอดคล้องกับธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรมและครบวงจร รวมทั้งการจัดบรรยากาศทางสังคมเสียใหม่ เช่น ไม่ให้ชายและหญิงมีการปะปนกันอย่างเสรี และการกำหนดรูปแบบการแต่งกายที่ถูกต้อง เป็นต้น ซึ่งสังคมมุสลิมทุกวันนี้แทบจะไม่หลงเหลืออะไรให้เห็นเค้าของสังคมมุสลิมที่อิงอยู่กับคำสอนอิสลาม สังคมมุสลิมยังคงเหลือแค่ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ลอกเลียนแบบมาจากคนรุ่นก่อน โดยปัญหาในสังคมมุสลิมที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีมากมาย เช่น มุสลิมะฮฺคลุมฮิญาบแต่อวดโฉม มีแฟน มั่วสุมยาเสพติด เบี่ยงเบนทางเพศ ไม่ละหมาด อ่านอัลกุรอานไม่ได้ และรู้แต่เรียนแต่ไม่เรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งดูเหมือนว่าทุก ๆ ปัญหาที่กำลังกลายเป็นปัญหาที่ซ้ำซ้อน ทับถมกันวันแล้ววันเล่า เป็นวงจรที่หาทางออกไม่ได้ (อัล อัก, ม.ป.ป.) เยาวชนมุสลิมปัจจุบันมีพฤติกรรมที่ทำให้ความศรัทธาอ่อนแอ เช่น กระทำบาปและสิ่งต้องห้ามต่าง ๆ จนเป็นนิสัยที่เคยชินและไม่ละอายใจ จนถึงขนาดที่สามารถกระทำบาปได้อย่างเปิดเผย และละหมาดอย่างลวก ๆ รวมทั้งทำให้จิตใจไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ขาดการใคร่ครวญหรือพิจารณาในความหมายของอัลกุรอานที่ได้กล่าว (ชัยคฺ มุฮัมมัด ศอลิฮฺ อันมุนัจญิด, 2547)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกับอมรวิรัช นาคทรพรพ (2546) ที่กล่าวว่าในรอบ 1 เดือนเยาวชนในกรุงเทพมหานครร้อยละ 40 ไม่ได้ไปเที่ยวกับพ่อแม่พี่น้องเลย เยาวชนเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้า ประมาณ 4 ครั้ง การผูกพันกับศาสนามีน้อยลง ในขณะที่เยาวชนในต่างจังหวัดร้อยละ 50 เข้าร้านอินเทอร์เน็ตเป็นประจำ และร้อยละ 30 มีโทรศัพท์มือถือใช้ และเยาวชนส่วนใหญ่ชอบกินอาหารจานด่วนเฉลี่ยราว 3 ครั้ง/เดือน ดังที่นวลอนงค์ บุญจรรยาศิลป์ (2546) กล่าวว่าเยาวชนมักมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารไม่ถูกต้อง ทำให้ประสบปัญหาการขาดสารอาหาร เช่น เยาวชนบางกลุ่มชอบทานอาหารแปลก ๆ หรืออดอาหารบางมื้อเพื่อลดน้ำหนัก โดยเฉพาะเยาวชนหญิงที่กลัวอ้วน และยังพบว่าเยาวชนมักเชื่อโฆษณาและมักบริโภคอาหารตามแพชชั่น และบริโภคอาหารจานด่วน และฟิมพ์วัลย์ บุญมงคล (2543) กล่าวถึงสถานที่ที่เยาวชนนิยมไปเที่ยวกันมากที่สุดมี 4 แห่ง ได้แก่ 1) ดิสโก้เทค ซึ่งเป็นสถานที่ที่เยาวชนนิยมไปหาความสุขจากการเต้นรำ พุดคุยกับเพื่อน ได้ฟังเพลงที่ทันสมัยและมีโอกาสได้พบกับแฟนใหม่ 2) โรงภาพยนตร์ขนาดเล็ก ซึ่งเป็นที่ที่เยาวชนใช้เวลาอยู่กับกลุ่มเพื่อนหรือกับคูรัก นิยมไปดูหนังในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์หรือหลังเลิกเรียน การไปดูหนังกับแฟนมักเป็นโอกาสที่จะได้อยู่ด้วยกันตามลำพังและจบลงด้วยการหาสถานที่มีเพศสัมพันธ์กัน 3) ห้างสรรพสินค้า เยาวชนจะใช้เวลาอยู่กับเพื่อนหรือคูรักหลังเลิกเรียนหรือสุดสัปดาห์ในห้างสรรพสินค้า เพื่อแสดงความรักกับเพศตรงข้าม ทานขนม/อาหารหรือซื้อของขวัญ และ 4) สวนสาธารณะ ซึ่งหลังเลิกเรียนหรือสุดสัปดาห์เยาวชนมักไปกับแฟน/คูรักหรือกลุ่มเพื่อนตามสวนสาธารณะใกล้ห้างสรรพสินค้า โดยเฉพาะในช่วงเวลาสองทุ่มมีเยาวชนหลายคนมาจับคู่คุยกัน จนกลายเป็นสถานที่ส่วนตัวในการสร้างความใกล้ชิดกัน

จากสภาพข้างต้นสรุปได้ว่าวิถีชีวิตของเยาวชนในยุคนี้มีอิสระมากขึ้น เติบโตเร็ว และอยู่ภายใต้สภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด ช่องว่างระหว่างความคิดของคนรุ่นพ่อแม่กับรุ่นลูกมีมากขึ้น วิถีชีวิตของพ่อแม่ถูกพันนาการด้วยภาระงานและความรับผิดชอบในเรื่องเศรษฐกิจ จึงทำให้ความใกล้ชิดและการใช้เวลาว่างกับลูกที่อยู่ในวัยเยาวชนมีน้อยลง อำนาจในการควบคุมดูแลจึงลดลง ซึ่งมีผลทำให้การอบรอมกลมเกลียว สอดแทรกทัศนคติในการดำเนินชีวิตกับลูกเบาบางหรือขาดหายไป การดำเนินชีวิตของเยาวชนจึงเปรียบเสมือนเรือที่ไร้หางเสือ ทำให้ถูกชักนำไปตามกระแสแพชชั่น อิทธิพลของสื่อและกลุ่มเพื่อนได้ง่าย สิ่งเหล่านี้มีทั้งประโยชน์และโทษ เป็นเสมือนดาบสองคม ซึ่งเยาวชนก็ชื่นชอบกับความแปลกใหม่ทันสมัย จึงมีผลทำให้เยาวชนใช้เวลาว่างกับเทคโนโลยีไฮเทคทั้งหลาย เสพวัตถุดิบล้ำสุด และใช้ชีวิตในรูปแบบที่รับรู้ว่ายุคสมัย ดังนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบกับการดำเนินชีวิตในสังคมมุสลิมต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับสภาพปัญหาดังกล่าว บุคคลหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงคือ “ผู้นำมุสลิม” ทั้งที่เป็นผู้นำศาสนา ได้แก่ โต๊ะอิหม่าม โต๊ะครู โต๊ะบิลาล โต๊ะคอเต็บ และคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เป็นต้น และที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่อง นับถือความสามารถ หรือเป็นผู้ที่มีอำนาจที่ติดมากับสถาบันที่บุคคลผู้นั้นมีตำแหน่งสังกัดอยู่ และผู้ที่มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของบุคคลซึ่งเป็นผู้ตาม (ผู้ไม่ใช่ผู้นำ) หรือเป็นผู้ที่มีความสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ในสถานการณ์นั้น ๆ ที่เกิดขึ้น ดังที่อังคณา บุญสิทธิ์ (2531) กล่าวว่าในระยะเวลาที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมชาวไทยมุสลิมอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิม แม้แต่บุคคลสำคัญของชุมชนเองก็มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองไปด้วย ผู้ที่จำกัดตนเองอยู่แต่ในวิชาการด้านศาสนาเป็นวิชาการที่ดีขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองมีมากยิ่งขึ้น เมื่อสัมพันธ์ภาพทางสังคมของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะทางสังคมดังกล่าว ผู้นำมุสลิมจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชน จึงนับได้ว่าผู้นำมุสลิมมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิม

ในอดีตผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการพัฒนาสังคมและเป็นที่เคารพอย่างสูงของชาวมุสลิมในชุมชน ดังที่อังคณา บุญยสิทธิ์ (2525) กล่าวว่าผู้นำมุสลิมมีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรม ให้คำปรึกษาหารือหรือแนะนำในปัญหาต่าง ๆ อบรมสั่งสอนหลักศาสนา รวมทั้งจัดความขัดแย้งและปลุกฝังให้ประชาชนปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม อารง สุทธาศาสตร์ (2524) กล่าวว่าผู้นำศาสนาอิสลามเป็นผู้อบรมสั่งสอนในเรื่องการพัฒนาชุมชน การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาเกษตรอย่างได้ผล เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2527) กล่าวว่าชาวมุสลิมทั้งในเมืองและชนบทมีความคาดหวังต้องการให้โต๊ะอิหม่ามมีบทบาทในการสอนอัลกุรอานและศาสนาแก่เยาวชนเป็นประจำ และให้มีละหมาดที่มีสยิดมากที่สุด มานี ชูไทย และคณะ (2542) กล่าวว่าอิหม่ามมีการปฏิบัติจริงทางศาสนาและจริยธรรมอยู่ในระดับดี ส่วนการปฏิบัติจริงทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองและการปกครองอยู่ในระดับพอใช้ และดลมนรจณ์ บากา (2550) กล่าวว่าสยิดในปัจจุบันต้องมีบทบาทในการเป็นศูนย์ฝึกอบรม กระตุ้นเตือนและปลุกเร้ามุสลิมให้ยึดมั่นในเอกภาพของอัลลอฮ์อย่างแท้จริงและรู้จักใช้สยิดให้เป็นสถานที่แก้ไขความประพฤติของเยาวชน สืบรองและความสนใจกับสภาพความเป็นอยู่ของมุสลิมในบริเวณสยิด ช่วยกันแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน จัดตั้งห้องสมุดประจำสยิดเพื่อเป็นแหล่งสร้างสมและระดมสติปัญญาของมุสลิมให้มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา สร้างนิสัยเยาวชนให้เป็นนักอ่าน นักเขียน นักพูด และนักทำงานเพื่ออิสลามตามความเหมาะสม

แต่ในภาวะปัจจุบันสภาพการณ์ดังกล่าวได้มีความแตกต่างจากอดีตเป็นอย่างมาก มีพฤติกรรมและการกระทำหลายประการที่ขัดแย้งกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่บรรดาเยาวชนได้กระทำไว้ ดังผลการศึกษาของอรุณ ศิริพันธ์ (2533) กล่าวว่าประชาชนยังละเลยในการปฏิบัติศาสนกิจ และไม่ยอมรับการพิจารณาตัดสินของอิหม่าม พรเพ็ญ ภัทรนุชาพร (2551) ศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.11 เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามโดยไม่ถูกตามหลักการศาสนาเนื่องจากสาเหตุจากสื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 88.83 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพรรณพิมล หล่อตระกูล (2548) พบว่าท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่เสรีภาพและการแสดงออกทางเพศอย่างเปิดเผยมากขึ้น กลับกลายเป็นแรงส่งให้เด็กต้องมีพฤติกรรมทางเพศที่สมสมัยไป อีกทั้งออมรวิซซ์ นาครทรรพ (2548) ได้กล่าวว่า การคบและการเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ นับว่าวัยรุ่นมีโอกาสและเสรีภาพมากขึ้น ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางเพศต่าง ๆ รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร อีกทั้งปัจจุบันสังคมกำลังประสบปัญหากับความก้าวร้าวในรูปแบบของการอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ เช่น การข่มขืน ชิงทรัพย์ การทำร้ายผู้อื่น การทำลายสาธารณสมบัติ และก่อความไม่สงบ เป็นต้น ซึ่งได้กลายเป็นปัญหาระดับชาติที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพยายามดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นตลอด 25 ปีที่ผ่านมา (อมรวิซซ์ นาครทรรพ, 2546) ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในทุกภูมิภาค รวมทั้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ก็เช่นเดียวกันได้ปรากฏผลการศึกษาว่าเยาวชนไทยมุสลิมมีพฤติกรรมที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การมีวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิม การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความไม่สงบ การมีพฤติกรรมรุนแรงและการมีพฤติกรรมก้าวร้าว ดังที่เกษตรชัย และหิม และดลมนรจณ์ บากา (2553) ศึกษาพบว่า เยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม กล่าวคือเยาวชนมีการคบเพื่อนเพศเดียวกันแบบไร้เขตจำกัดและมีอิสระเสรี มักทำกิจกรรมที่ไร้สาระ สร้างความเดือนร้อน มีการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย มีอิสระ และคบเหมือนชาวตะวันตก มีการจับมือถือแขน กอดจูบ และถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส มีการให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาสามัญมากกว่าวิชาศาสนา ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการเกี่ยวข้องกับอบายมุข ไม่มีงานทำ มีการแต่งกายเชิงประยุกต์เพื่อให้ทันสมัยและเลียนแบบดารานักร้อง และวัฒนธรรมตะวันตก มีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านและชุมชน

อย่างห่างเหินและขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ ไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และส่วนใหญ่มีความเห็นว่ายาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน โดยเยาวชนในเมืองและในชนบทมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันเกือบทุกด้าน ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหีม (2551) กล่าวว่า ประชาชนและเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้มีความเห็นว่ายาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ความไม่สงบปัจจุบัน เพราะต้องการค่าจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 31.7) รองลงมามีปัญหาจากรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (ร้อยละ 22.2) ถูกหลอก (ร้อยละ 21.9) ติดยาเสพติด (ร้อยละ 13.9) และรับคำสอนที่ผิด (ร้อยละ 10.3) ตามลำดับ โดยมีส่วนร่วมในการฆ่าเจ้าหน้าที่ (25.7) รองลงมามีส่วนร่วมในการเผาสถานที่ราชการ (19.9) ระเบิดสถานที่ราชการ (14.9) เผาสถานที่เอกชน (13.8) และฆ่าผู้บริสุทธิ์ (11.9) ตามลำดับ และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจส่วนหน้า (2549) กล่าวว่า ผู้ก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ร้อยละ 90 เป็นวัยรุ่นมุสลิมที่มีอายุระหว่าง 18–35 ปี นอกจากนี้การศึกษาของเกษตรชัย และหีม และดลมนรรัตน์ บากา (2552) ยังศึกษาพบว่า เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมรุนแรงร้อยละ 20.7 โดยที่เพศชายได้ครอบครัวยุติธรรม สถานภาพสมรสของพ่อแม่ การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน การรับชมภาพยนตร์ และการเล่นเกมส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเกษตรชัย และหีม และดลมนรรัตน์ บากา (2554) ศึกษาพบว่า เยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมก้าวร้าวร้อยละ 22.3 โดยการเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการปฏิบัติศาสนกิจ และประเภทเกมที่ชอบเล่นส่งผลพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนคือ การจัดโปรแกรมฝึกอบรมที่ชื่อว่า “ดั่งบียะฮ์อิสลามียะฮ์”

จากงานวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคมที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันและเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อขับเคลื่อนในการดูแลเยาวชนเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นอะมานะห์ (ความรับผิดชอบต่อหน้าที่) ของเขาต่อพระเจ้า ซึ่งเป็นเจ้าของโลกนี้แล้วเขาจะต้องถูกทดสอบในวันโลกหน้า ดังที่ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหีม (2551) ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ผู้นำมุสลิมทั้งที่เป็นผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นต้องร่วมกันช่วยปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวทางศาสนาอิสลามและตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ต้องมีการจัดอบรมจริยธรรมอิสลามอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง และส่งเสริมให้เรียนศาสนาควบคู่กับสามัญ รวมทั้งภาครัฐควรให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีบทบาทในการดูแลเยาวชนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศที่ผิดหลักการ การแต่งกายที่ผิดหลักการ เรื่องอบายมุข และอื่น ๆ และต้องให้มีการใช้กฎหมายอิสลามมาบังคับใช้อย่างจริงจังและให้ถือเป็นกฎหมายที่สูงสุดเด็ดขาด เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ และการประพฤติดื่น ๆ ที่ผิดหลักการศาสนา

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจและคิดว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาว่าในปัจจุบันผู้นำมุสลิมมีบทบาทและสภาพปัญหาในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามอย่างไรบ้าง เยาวชนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เยาวชนกลุ่มเสี่ยงและไม่เสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชน และแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขของผู้นำมุสลิมควรเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับประเภทกลุ่มเยาวชน เขตพื้นที่อาศัย เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา ระดับความรู้ความเข้าใจศาสนาอิสลาม ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิมและประเภทกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและมีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. เพื่อศึกษาแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกรอบประเด็นสำคัญในการศึกษา 5 ประเด็น คือ การศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิม การศึกษาเกี่ยวกับการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม การศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม และการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กล่าวคือ การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาสำหรับตอบวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 2, 3 และ 4 โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสอบถามเยาวชนไทยมุสลิม 2,160 คน และการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาสำหรับตอบวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 และ 5 โดยการเก็บข้อมูลด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิม และด้วยการประชุมระดมสมองเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการดูแลเยาวชน และด้วยการประชุมวิพากษ์ เพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความสมบูรณ์ เป็นรูปธรรม และสามารถไปใช้ประโยชน์ได้จริง

4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ต้องค้ความรู้ใหม่ สำหรับใช้ในการเรียนการสอน (นักศึกษา นักวิชาการ คณาจารย์ และบุคคลที่สนใจทั่วไป รวมทั้งสถาบันการศึกษาอิสลาม เช่น วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์)

2. เป็นข้อมูลสำหรับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น สำหรับใช้กำหนดนโยบายในการดูแลเยาวชน และการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเยาวชนต่อไป

3. ได้แนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีผู้นำมุสลิมเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ และเป็นข้อมูลสำหรับคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกันพิจารณานำรูปแบบที่ได้ไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม

4. เยาวชนไทยมุสลิมซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมทั้งที่เป็นผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น และผู้นำมุสลิมสามารถนำหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมาเป็นแนวทางหลักในการจัดการดูแลเยาวชนให้มีพฤติกรรมตามที่สังคมมุสลิมคาดหวัง และสามารถเสริมสร้างชุมชนต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม หมายถึง ประสบการณ์ของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความเชื่อมโยงกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม เช่น นิทรรศการ การให้คำตักเตือนหลังละหมาด การละศีลอดร่วมกันที่มัสยิด การบรรยายธรรม การเอี๊ยะติกาฟ¹ 10 วันสุดท้ายในเดือนรอมฎอน และการทำฮาลาเกาะห์² เป็นต้น

2. การเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม หมายถึง ประสบการณ์ของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการเข้าร่วมและมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น ค่าอบรมจริยธรรม ค่าส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน และการสัมมนาอิสลามศึกษา เป็นต้น

3. การได้รับการดูแลพฤติกรรม หมายถึง บทบาทของผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนไทยมุสลิมให้มีพฤติกรรมหรือมีวิถีการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังและสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

¹หมายถึง การดำรงอยู่อย่างหนึ่ง หรือผู้ที่อยู่ในมัสยิดอย่างสงบตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ โดยมีเจตนาเพื่อทำการภักดีต่ออัลลอฮ์ โดยมีเป้าหมายสำคัญก็คือ เพื่อปลีกตัวออกจากภารกิจทางโลก และครอบครัวอันมากมาย สู่การแสวงความผ่องแผ้วแห่งจิตวิญญาณเสริมสร้างพลังและศักยภาพเพื่อเป็นกลไก ที่จะเอื้ออำนวยให้กิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่นและดียิ่งขึ้น

²หมายถึง การจัดกลุ่มศึกษาเพื่อการศึกษาอิสลามร่วมกัน ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะนำมาพูดคุยกันเอง เช่น การศึกษาอัลกุรอานพร้อมกับความหมาย, การศึกษาอัลฮาดิษ, การศึกษาประวัติท่านศาสดา การศึกษาจริยธรรมคุณธรรมต่างๆ ของอิสลาม, การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายอิสลามร่วมกัน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วอาจจะกำหนดหัวข้ออื่น ๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม, เรื่องการพัฒนาศักยภาพในเฉพาะด้าน เช่น ฝึกฝนการอ่าน คุดบะฮ์ การฝึกและท่องจำอัลกุรอาน รวมทั้งหาแนวทางเพื่อช่วยให้การเรียนของแต่ละคนประสบความสำเร็จ อาจจะมีการติวเพื่อเตรียมตัวสอบในแต่ละภาคเรียน เป็นต้น

4. ความต้องการการดูแลพฤติกรรม หมายถึง ความคาดหวังหรือความประสงค์ของเยาวชนไทยมุสลิมที่มีต่อผู้นำมุสลิมเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนให้มีพฤติกรรมหรือมีวิถีการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังและสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม
5. ตามวิถีอิสลาม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนไทยมุสลิมมีพฤติกรรมตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังและสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม
6. แนวทางในการดูแลเยาวชน หมายถึง วิธีการดำเนินการและกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมใช้ในการดูแลให้เยาวชนไทยมุสลิมมีพฤติกรรมตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังและสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม
7. ผู้นำมุสลิม หมายถึง ผู้นำที่นับถืออิสลาม ทั้งที่เป็นผู้นำศาสนา เช่น โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บ โต๊ะบิลาล และโต๊ะครู เป็นต้น และผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น
8. พฤติกรรมตามวิถีอิสลาม หมายถึง การแสดงการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติ และการแสดงออกของเยาวชนไทยมุสลิมให้เป็นไปตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังและสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม
9. เยาวชนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีการพฤติกรรมขัดกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และไม่เป็นที่สังคมมุสลิมคาดหวัง เช่น ละทิ้งการละหมาด ละเลยการถือศีลอด ไม่สนใจการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ไม่สนใจกิจกรรมและการอบรมทางศาสนา และไม่สนใจการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น
10. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม หมายถึง ระดับการอบรมสั่งสอน สอดส่อง ดูแล และส่งเสริมสนับสนุนของพ่อแม่ผู้ปกครองให้บุตรหลานมีพฤติกรรม การแสดงออก และการกระทำอยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามอย่างเข้มงวดกวดขัน เช่น การเข้มงวดในการปฏิบัติศาสนกิจ การกำหนดขอบเขตในการคบเพื่อนต่างเพศ การเข้มงวดในการห้ามรับประทานอาหารที่ไม่ฮะลาล การห้ามข้องเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุข และการส่งเสริมการเรียนรู้ศาสนาและการแต่งกายตามหลักการอิสลาม เป็นต้น
11. ระดับความรู้ความเข้าใจศาสนาอิสลาม หมายถึง ระดับการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ทั้งที่เป็นหลักที่ต้องปฏิบัติและละเว้นการปฏิบัติ โดยวัดจากระดับการศึกษาด้านศาสนาอิสลาม แล้วแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับน้อย (ดาดีกา/ อิบตีดาอีย) ระดับปานกลาง (มุตาวัสสิต/ ซานาวีย) และระดับสูง (ปริญญาดรีขึ้นไป)
12. สภาพการดูแลเยาวชน หมายถึง ลักษณะและรูปแบบการดูแลเยาวชนไทยมุสลิมของผู้นำมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลและหน่วยงานที่ให้การดูแลเยาวชน วิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชน งบประมาณเกี่ยวกับการดูแลเยาวชน และผลการดำเนินงานในการดูแลเยาวชน
13. สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
14. เสริมสร้างสันติสุข หมายถึง แนวทางที่เอื้อ เป็นต้นเหตุ และเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อการทำให้สังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสงบสุขมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
 - 1.1 ความหมาย และประเภทของบทบาท
 - 1.2 ความขัดแย้งในบทบาท
 - 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
 - 1.4 บทบาทของผู้นำมุสลิมกับการพัฒนาชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และเยาวชน
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่นและชุมชน
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำศาสนาและมัสยิด
 - 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน และวิถีอิสลามสำหรับเยาวชนมุสลิม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม
 - 3.1 ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม
 - 3.2 กระบวนการและวิธีการขัดเกลาทางสังคม
 - 3.3 ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม
 - 3.4 วัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม
 - 3.5 องค์กรที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม
 - 3.6 ศาสนากับการขัดเกลาทางสังคม
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
 - 4.1 ความหมายของความต้องการ
 - 4.2 ทฤษฎีความต้องการของ Maslow
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1.1 ความหมาย และประเภทบทบาท

บทบาท หมายถึง การกระทำหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้ผู้สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ ดังที่ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่าหมายถึงการกระทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู บทบาทของแพทย์ และบทบาทของนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น ฌรงค์ เสียงประชา (2541) กล่าวว่า บทบาทคือพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลต้องกระทำตามหน้าที่ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียน เป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติ

ราชภัฏ ทหารต้องเป็นรั้วของชาติ และบุตรต้องเชื่อฟังบิดามารดา เป็นต้น งามพิศ สัตย์สงวน (2543) กล่าวว่า บทบาทคือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อทำให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น และซูดา จิตพิทักษ์ (2528) กล่าวว่าโดยทั่วไปบทบาทอาจพิจารณาได้ 2 ความหมายคือ พิจารณาในด้านโครงสร้างทางสังคม ซึ่งหมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น และพิจารณาในด้านการกระทำต่อกันหรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งหมายถึงผลสืบเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำเกิดการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานภาพการปฏิสัมพันธ์นั้น

นอกจากนี้คำว่า “บทบาท” สามารถให้คำนิยามได้หลากหลายลักษณะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในการให้ความหมาย ตัวอย่างเช่น

1) บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่สังคมหรือกลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ (สงวนศรี วิรัชชัย, 2527) เป็นบทบาทที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้เป็นระเบียบชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง (Berlo 1966; Broom and Selznick, 1981) และเป็นบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่ง แม้ว่าบุคคลบางคนจะไม่ได้ประพฤติตามบทบาทที่คาดหวังโดยผู้อื่น เราก็มักยังคงยอมรับว่าบุคคลจะต้องปฏิบัติไปตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ (Cohen, 1979)

2) บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติหรือควรกระทำอย่างไร (สงวนศรี วิรัชชัย, 2527; Berlo 1966) และเป็นบทบาทตามความคาดหวังของบุคคลอื่นหรือสังคมที่คาดหวังให้บุคคลปฏิบัติเมื่อดำรงอยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งของสังคม (Allport, 1968) ซึ่งส่งผลให้ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ (สงวนศรี วิรัชชัย, 2527)

3) บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ทศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย(สงวนศรี วิรัชชัย, 2527; สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2527) เป็นการกระทำที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทที่กำหนดไว้ ไม่ตรงตามอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้ (Broom and Selznick, 1981) และการที่บุคคลมองเห็นหรือคาดหวังว่าตนเองควรจะมีบทบาทอย่างไร โดยบุคคลจะวาดภาพบทบาทไปตามวิถีทางของเขา ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือไม่ก็ได้ (Allport, 1968)

4) บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมของผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของเจ้าตัวผู้อยู่ในตำแหน่ง (สงวนศรี วิรัชชัย, 2527) เป็นการกระทำจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Berlo, 1966; Broom and Selznick, 1981) และเป็นการยอมรับบทบาทของบุคคลซึ่งเกิดขึ้นภายหลังที่บุคคลได้พิจารณาว่าบทบาทที่ต้องกระทำมีความสำคัญต่อตนเอง หรือทำให้เกิดความขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมน้อยที่สุด แล้วแสดงบทบาทตามสภาพจริงอันเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบด้วยความคาดหวังของสังคม บทบาทการรับรู้ และเข้าใจของตนเองต่อบทบาท ตลอดจนการยอมรับของบุคคลที่มีตำแหน่งอยู่ (Allport, 1968) ซึ่งเป็นวิธีการที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่ง (Cohen, 1979) และขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2527)

บทบาทสามารถจำแนกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับว่ามีการแบ่งประเภทของบทบาทตามคุณลักษณะใด เช่น เมื่อจำแนกตามตำแหน่งในสังคมก็สามารถจำแนกบทบาทได้ 5 ประเภทคือ 1) บทบาทตามเพศและตามวัย ได้แก่ บทบาทของผู้ชาย บทบาทของผู้หญิง บทบาทของเด็ก บทบาทของผู้ใหญ่ บทบาทเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเราทุก คนตลอดชีวิต 2) บทบาททางอาชีพ ได้แก่ บทบาทประเภทนี้เราสามารถเปลี่ยนแปลงบทบาทได้อย่างอิสระเสรีมากกว่าอย่างอื่น เช่น บทบาทของคนชายของ บทบาทของครู บทบาทของหมอ บทบาทของทนายความ 3) บทบาททางครอบครัว ได้แก่ บทบาทของพ่อบ้าน บทบาทของแม่บ้าน บทบาทของลูก บทบาทของพี่ 4) บทบาททางเกียรติยศ ได้แก่ บทบาทของหัวหน้า บทบาทของประธาน บทบาทของคนรับใช้ บทบาทของลูกน้อง 5) บทบาทในกลุ่มเพื่อน หรือในกลุ่มที่สนใจคล้ายกัน ได้แก่ บทบาทของสมาชิกในกลุ่มชมรมต่าง ๆ (ไวรัช เจียนบรรจง, 2523) ซึ่งสอดคล้องกับเดอิมส์คักดี จันทรวงค์ (2521) ได้แบ่งบทบาทออกเป็น 5 ประเภทคือ 1) บทบาททางชีวภาพ ได้แก่ บทบาทตามเพศและอายุ 2) บทบาทกึ่งชีวภาพ ได้แก่ บทบาทบนพื้นฐานทางชีวภาพแต่ไม่มีอิทธิพลต่อบุคคลมากนัก กล่าวคือ คนเราสามารถหลบหลีกบทบาทประเภทนี้ได้ ได้แก่ บทบาททางจริยธรรม บทบาทเพื่อน บทบาทในห้องเรียน 3) บทบาทสถาบัน ได้แก่ บทบาทเกี่ยวกับอาชีพ ศาสนา การปกครอง 4) บทบาทสัญจร ได้แก่ บทบาทซึ่งอาจเกิดขึ้นขณะใดขณะหนึ่งได้ เป็นบทบาทเกี่ยวกับการเปลี่ยนสถานการณ์หนึ่งเป็นอีกสถานการณ์หนึ่ง เช่น บทบาทผู้ช่วย บทบาทของแขกผู้มาเยี่ยม บทบาทของลูกค้า และ 5) บทบาทเกี่ยวกับนิสัย หรือลักษณะประจำตัว หรือบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นบทบาทที่ไม่เป็นทางการ เป็นบทบาทที่ไม่ต้องใช้ความพยายาม และไม่ถูกเพ่งเล็งจากคนอื่น เช่น บทบาทวีรบุรุษ บทบาทร่าเริงมีความสุข เป็นต้น นอกจากนี้ วินิจ เกตุขำ และคำเพชร ฉัตรสุกสกุล (2522) ได้แบ่งประเภทของบทบาทเป็น 2 ประเภท คือ 1) บทบาทที่เข้ากันได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล หมายถึง บทบาทที่แสดงออกมาแล้วขัดกับความรู้สึกของตนเองและผิดไปจากความคาดหวังของสังคมที่กำหนดว่าเขาควรมีบทบาทเช่นไร และ 2) บทบาทที่เข้ากันไม่ได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล หมายถึง บทบาทที่แสดงออกมาแล้วขัดกับความรู้สึกของตนเองและผิดไปจากความหมายของสังคมที่กำหนดว่าเขาควรมีบทบาทเช่นไร ในขณะที่ Sarbin (1972 อ้างถึงใน เกศรา อุดลยพิจิตร, 2533) ได้จำแนกลักษณะที่สำคัญของบทบาทออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความคาดหวัง เป็นความคาดหวังของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ว่าควรจะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ อย่างไร และ 2) การแสดงบทบาท เป็นการแสดงบทบาทของบุคคลให้สอดคล้องกับบทบาทที่ถูกกำหนดไว้ ทั้งนี้ สังคมมีส่วนในการกำหนดบทบาทหรือพฤติกรรมของสมาชิกเพื่อให้ปฏิบัติตาม โดยมักกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะต่าง ๆ เช่น กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งถ้าบุคคลในสังคมไม่ปฏิบัติตามถือว่าผิด จะถูกลงโทษ แต่ในบางครั้งบทบาทไม่ได้กำหนดไว้ตายตัวแต่บุคคลจะเรียนรู้บทบาทจากกระบวนการทางสังคมและจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันหรือจากคนอื่นในสังคม เช่น การทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันก็ จะทำให้เกิดบทบาทขึ้นมาได้ และยังสังคมซับซ้อนมากขึ้นเท่าไร บทบาทจะยิ่งแตกต่างไปมากขึ้นเท่านั้น

จากความหมายและประเภทของบทบาทที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่หรือตามตำแหน่งที่ได้กำหนดไว้ เป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ เมื่อมีตำแหน่งก็ต้องมีบทบาทหน้าที่ที่ควบคู่กัน ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งในสังคมย่อมจะต้องแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้น ๆ ตำแหน่งเดียวกันแต่ผู้ดำรงตำแหน่งคนละคนอาจมีบทบาทต่างกันไป เพราะต่างคนต่างมีนิสัย ความคิด ความสามารถ การอบรม กำลังใจ มูลเหตุจูงใจ ความพอใจในสิทธิหน้าที่ สภาพของจิตใจและร่างกายที่ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นบทบาทจึงเป็นเพียงรูปการทางพฤติกรรมของตำแหน่ง ดังนั้นบทบาทจึงเป็นแบบแผน

พฤติกรรมหรือการได้กระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่สังคมคาดหวัง หรือกำหนดให้กระทำโดยจะมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะหรือตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้นซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ หากบุคคลที่สังคมคาดหวังนั้นไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้ดำรงตำแหน่ง ก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ถ้าบทบาททั้งหลายมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ ก็จะเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่ราบรื่น แต่ถ้าบทบาทดังกล่าวไม่สอดคล้องกันเช่น บทบาทที่ปฏิบัติจริงไม่ตรงกับบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง ฯลฯ สถานการณ์เช่นนี้จะทำให้เกิดความขัดแย้งของบทบาท

1.2 ความขัดแย้งในบทบาท

ความขัดแย้งในบทบาทเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการกำหนดบทบาทที่ไม่ชัดเจนหรือไม่มีการกำหนดบทบาทหรือรับรู้บทบาท ทำให้เกิดความไม่เข้าใจและทำงานไม่มีความสัมพันธ์กัน เป็นความขัดแย้งที่บุคคลแต่ละคนมีบทบาทหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และบุคคลถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามบทบาทที่มีอยู่แต่การปฏิบัติตาม บทบาทอาจจะไปขัดกับอีกบทบาทหนึ่งก็ได้ เช่น บทบาทของพนักงานในภาคธุรกิจที่ต้องการหากำไรมากที่สุด แต่ขณะเดียวกันในฐานะที่เป็นประชาชน เมื่อมีคนใกล้ชิดมาซื้อสินค้ากลับได้ซื้อในราคาที่ถูกลงกว่าคนทั่วไป แต่ถ้าลดให้มากเกินไปก็จะประสบปัญหาการขาดทุน ซึ่งการตัดสินใจเลือกระหว่างคนใกล้ชิดกับธุรกิจย่อมเกิดผลกระทบต่อฝ่ายหนึ่งแน่นอน การกระทำเช่นนี้ทำให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทที่เป็นอยู่ได้ บุคคลย่อมประสบปัญหาความขัดแย้งในบทบาทอยู่เสมอเพราะสิ่งที่ถูกกำหนดไว้กับความรู้สึกที่แท้จริงในบางเรื่องที่ไม่สามารถไปด้วยกันได้ ซึ่งปัญหาการมีบทบาทซ้อนกันและขัดแย้งกันเช่นนี้ (ณรงค์ เสงี่ยมประสา, 2537) เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งในสังคมย่อมต้องแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้น ๆ แต่ผู้ดำรงตำแหน่งคนละคนอาจมีบทบาทหรือปฏิบัติหน้าที่ต่างกันไปเพราะต่างคนต่างมีนิสัย ความคิด ความสามารถ การอบรม กำลังใจ มูลเหตุจูงใจ ความพอใจในสิทธิหน้าที่ สภาพของจิตใจ และร่างกายไม่เหมือนกัน ฉะนั้นบทบาทจึงเป็นเพียงรูปการทางพฤติกรรมของตำแหน่ง การที่คนเรามีบทบาทต่อสังคมและปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่สังคมยอมรับจะช่วยให้ทั้งสองฝ่ายกำหนดการกระทำต่อกันภายในกรอบของบทบาทนั้นเป็นสำคัญ ที่ควบคุมให้เป็นระเบียบและในทางตรงกันข้าม ถ้าคนในสังคมประพฤติบกพร่อง ไม่ดำเนินบทบาทของตนในสังคม ให้สมกับสถานภาพก็จะทำให้สังคมเสียระเบียบได้ อย่างไรก็ตามสังคมก็เหมือนกับองค์กรหรือหน่วยงานขนาดใหญ่ ซึ่งสมาชิกแต่ละคนได้รับมอบหมายหน้าที่การงานต่าง ๆ กันไป ต้องกระทำเกี่ยวข้องกับผู้อื่นในตำแหน่งหน้าที่อื่น ๆ และคนแต่ละคนมีหน้าที่การงานที่ต้องทำตามตำแหน่ง ความสำคัญจึงดูได้จากลักษณะงานในหน้าที่ ถ้างานที่ต้องทำนั้นมีความสำคัญ ตำแหน่งนั้นก็มีความสำคัญ ถ้างานนั้นสำคัญกว่างานในที่อื่น ตำแหน่งนั้นก็สำคัญกว่าตำแหน่งอื่น (พิทยา สายหุ, 2540) ความขัดแย้งในบทบาทอาจเกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะ คือ 1) ความขัดแย้งในบทบาทของบุคคลที่เกิดขึ้นเมื่อผู้นั้นต้องแสดงบทบาทที่จำเป็นในหน้าที่ แต่บทบาทนี้ขัดกับค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ หรือความต้องการ 2) ความขัดแย้งภายในบทบาท ซึ่งเกิดเมื่อบุคคลมีบทบาทหลายบทบาท หรือเรียกว่า ชุดของบทบาทที่สลับซับซ้อน เช่น บทบาทของผู้ควบคุมบังคับบัญชาระดับต้น ซึ่งเป็นบทบาทระหว่างของฝ่ายจัดการและฝ่ายปฏิบัติ และ 3) ความขัดแย้งในความคาดหวังของบทบาทที่ขัดกัน เช่น บุคคลเป็นกรรมการมีบทบาทพิจารณาโทษของเพื่อนตนเอง ซึ่งอาจเกิดความคาดหวังที่ขัดกันในบทบาทที่บุคคลแสดงออก เพราะต้องแสดงทั้งบทบาทของเพื่อนและผู้ทำลายอนาคต เป็นต้น (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2542)

ดังนั้นจึงสามารถยืนยันได้ว่ามีกลไกบางอย่างในสังคมที่ทำให้การขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เช่น การที่บุคคลมีอำนาจไม่เท่ากัน การที่สังคมมักมีของหายากอยู่อย่างจำกัด และในสังคมมัก

มีกลุ่มต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายไม่เหมือนกัน จึงมีการช่วงชิงให้ได้บรรลุเป้าหมายนั้น ทั้งนี้ก็เพราะว่าทุกหน่วยของสังคมอาจเปลี่ยนแปลงได้ ทุกหน่วยของสังคมเป็นบ่อเกิดของการขัดแย้ง ทุกหน่วยของสังคมมีส่วนส่งเสริมความไม่เป็นปึกแผ่นและการเปลี่ยนแปลง และทุกสังคมจะมีคนกลุ่มหนึ่งควบคุมบังคับคนอีกกลุ่มหนึ่ง ให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคม

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

การเข้าใจทฤษฎีบทบาทจะทำให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ได้ ดังนั้นสมาชิกทุกคนในสังคม จึงควรที่จะเรียนรู้บทบาทของกันและกันว่าเมื่อไร เวลาไหน และที่ใด บุคคลควรจะแสดงบทบาทอย่างไร จึงจะเหมาะสมอันเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย ทฤษฎีบทบาทมีการมองใน 2 ลักษณะคือ แนวโครงสร้างนิยมและแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยม โดยบทบาทในลักษณะแนวโครงสร้างนิยมนั้นบทบาทจะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในสังคมถูกคาดหวังไว้ว่าบุคคลในสถานภาพใดควรมีบทบาทอย่างไร เมื่อบุคคลเข้าดำรงในสถานภาพนั้น ๆ ก็จะมีบทบาทตามที่สังคมคาดหวังไว้เช่นนั้นและบุคคลอื่น ๆ ก็คาดหวังบทบาทของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ตามที่คิดว่าเป็นค่านิยม บรรทัดฐานที่กำหนดให้บทบาทพฤติกรรมนั้น ๆ ส่วนการมองบทบาทในแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยม จะให้ความสำคัญกับกระบวนการ ซึ่งบุคคลจะทำความเข้าใจได้ว่าบุคคลอื่นให้ความหมายและคาดหวังกับตนเองอย่างไร ในการที่จะมีบทบาทในสังคม อันจะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการปฏิสังสรรค์ทางสังคมต่อกันนั้น ๆ เองด้วย ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ มีดังนี้ (งามพิศ สัตย์สงวน, 2543; ดลมนรจรณ์ บากา และเกษตรชัย และหิม, 2550)

1) ทฤษฎีบทบาท-การได้รับ ซึ่งได้แบ่งตน ออกเป็น 2 ส่วนคือ “I” ซึ่งเป็นตัวแสดงถึงสัญชาติญาณธรรมชาติ หรือลักษณะเฉพาะของบุคคล “I” จะเป็นพัฒนาการแรกของมนุษย์ที่เรียนรู้เป็นสิ่งแรกจากสิ่งที่สังคมคาดหวัง “Me” ซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงตนด้านสังคม ที่เกิดจากความต้องการของสังคมและความต้องการของบุคคลที่จะได้รับ “Me” จะเป็นพัฒนาการที่มีช่วงเวลายาวนานตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคม 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นเลียนแบบ โดยเด็กจะเลียนแบบหรือแสดงบทบาทที่ได้รับจากบุคคลอื่น ๆ ที่เห็น โดยเฉพาะบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา อยู่ใกล้ชิดกับเขาโดยเฉพาะพ่อแม่จะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาขั้นนี้มากที่สุด ชั้นที่ 2 ชั้นแสดงบทบาท เป็นชั้นที่เริ่มพัฒนาการของ “Me” เด็กจะเริ่มมีทัศนคติและการกระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ เด็กจะเริ่มเห็นว่าตนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เด็กจะเรียนรู้ว่าจะไร้อะไรผิดโดยมีพ่อแม่หรือสังคมเป็นผู้ควบคุมพฤติกรรม และชั้นที่ 3 ชั้นแสดงการเล่น เป็นชั้นที่เด็กเริ่มที่จะได้รับรู้และเห็นบทบาทการกระทำของบุคคลในสังคมนอกบ้าน จะเป็นการพัฒนาบทบาทที่สังคมส่วนใหญ่ต้องการและคาดหวังเริ่มมีการแสดงบทบาทหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน

2) ทฤษฎีระบบสังคม ทฤษฎีนี้เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมในองค์การต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเป็นระบบสังคม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสถาบันมิติ และด้านบุคลามิติ โดยด้านสถาบันมิติประกอบด้วย (1) สถาบัน ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ ที่มีวัฒนธรรมของหน่วยงานหรือองค์การนั้นครอบคลุมอยู่ (2) บทบาทตามหน้าที่ สถาบันจะกำหนดบทบาทหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ ให้บุคคลปฏิบัติ มีกฎและหลักการอย่างเป็นทางการ และมีธรรมเนียมการปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อบทบาทอยู่ และ (3) ความคาดหวังของสถาบันหรือบุคคลภายนอก เป็นความคาดหวังที่สถาบัน หรือบุคคลภายนอกคาดว่าสถาบันจะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น โรงเรียนมีความคาดหวังที่จะต้องผลิตนักเรียนที่ดีมีคุณภาพ ความคาดหวังมีค่านิยมของสังคมครอบคลุมอยู่ และด้านบุคลามิติ ประกอบด้วย (1) บุคลากรแต่ละคนซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนั้น ๆ เป็นบุคคล ในระดับต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียนมีผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ คนงาน ภารโรง มีวัฒนธรรมย่อยที่ครอบคลุมต่างไปจากวัฒนธรรมโดยส่วนรวม (2) บุคลิกภาพ หมายถึง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ เจตคติ อารมณ์ และ

แนวคิด ซึ่งบุคคลที่เข้ามาทำงานในสถาบันนั้นจะมีความแตกต่างปะปนกันอยู่และมีธรรมเนียมของแต่ละบุคคล เป็นอิทธิพลครอบงำอยู่ (3) ความต้องการส่วนตัว บุคคลที่มาทำงานในสถาบันมีความต้องการที่แตกต่างกันไป บางคนทำงานเพราะต้องการเงินเลี้ยงชีพ บางคนทำงานเพราะความรัก บางคนต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ความก้าวหน้า บางคนต้องการการยอมรับ บางคนต้องการความมั่นคง ปลอดภัย เป็นต้น นอกจากนั้นยังมี ค่านิยมของตนเองครอบคลุมอยู่ ซึ่งด้านสถาบันมีค่านิยมจะยึดถือเรื่องสถาบันซึ่งมีบทบาทต่าง ๆ เป็นสำคัญ บทบาทที่สถาบันได้คิดหรือกำหนดไว้จะต้องชี้แจงให้บุคลากรในสถาบันได้ทราบอย่างเด่นชัด เพื่อจะได้ กำหนดการคาดหวังที่สถาบันได้กำหนดไว้ในบทบาทของตนออกมาตรงกับความต้องการของผลผลิตของ สถาบันนั้น ส่วนในด้านบุคลาณัติ ประกอบด้วยตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนั้น ซึ่งบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ก็มีบุคลิกภาพที่เป็นตัวเองที่ไม่เหมือนกัน ในแต่ละคนต่างก็มีความต้องการในตำแหน่งหน้าที่การงานที่แตกต่าง กันออกไป ทั้งสองมิตินี้ระบบสังคมเป็นสิ่งที่มอิทธิพลต่อการบริหารงานเป็นอันมาก ถ้าหากว่าทุกสิ่งทุกอย่าง ราบรื่นดี การบริหารงานนั้นสามารถที่จะสังเกตพฤติกรรมได้

3) ทฤษฎีกระบวนการทางสังคม กล่าวไว้ว่าบทบาทในระบบสังคมหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ (1) มิติด้านสถาบัน ได้แก่ สถาบัน บทบาท และความคาดหวัง เป็นต้น และ (2) ส่วนมิติด้านบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพและความต้องการ เป็นต้น มิติทั้งสองด้านนี้ต่างมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และผลสุดท้ายก็จะเป็น พฤติกรรมที่เห็นได้ในสังคม

4) ทฤษฎีกระจกส่องตน ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการพัฒนาตนมีลำดับขั้นตอน 3 ขั้นคือ (1) การเห็น พฤติกรรมของตนที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น (2) การวิจารณ์พฤติกรรมของตน และ (3) การประเมินค่าพฤติกรรมของตน และผู้ที่เราพบเห็น โดยการพัฒนาตนจะสมบูรณ์ที่สุดในกลุ่มปฐมภูมิคือ ครอบครัว

5) ทฤษฎีบทบาทของ Linton ซึ่งกล่าวไว้ว่าตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เป็นต้น ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้ สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น บุคลิกของผู้สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย

6) ทฤษฎีบทบาทของ Nadel ซึ่งกล่าวไว้ว่า บทบาทคือส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะคือ (1) ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น ครูต้องพูดเก่งหรือมีอารมณ์ขัน เป็นต้น (2) ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้เช่นเป็นครูต้องสอนหนังสือ เป็นแพทย์ต้องรักษาคนไข้ เป็นตำรวจต้องจับ ผู้ร้าย และ (3) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา เป็นต้น

7) ทฤษฎีบทบาทของ Homann ซึ่งกล่าวไว้ว่า บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือเพราะเป็นครู พอตอนเย็นต้องแสดงบทบาทดูแลเลี้ยงดูบุตรเพราะเป็น พ่อแม่ เป็นต้น

8) ทฤษฎีบทบาทของ Parson ซึ่งกล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้อง เพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลที่มีเพื่อนมาก ก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

9) ทฤษฎีบทบาทของ Good ซึ่งกล่าวไว้ว่า บทบาทคือแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ ของแต่ละบุคคล และบทบาทดังกล่าวควรเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้น ๆ

จากความหมายของบทบาท แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท จึงสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะหรือตำแหน่งหรือมีสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ บทบาท และสถานภาพเป็นสิ่งที่ควบคู่กัน นั่นคือสถานภาพจะกำหนด ว่าบุคคลนั้น ๆ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร ส่วนบทบาทเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ที่สังคมได้กำหนดไว้ ใน แต่ละสถานภาพ การแสดงบทบาทจะสอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม ในสถานภาพหนึ่ง ๆ บุคคลอาจจะ

ต้องแสดงบทบาทมากมาย และจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปความสัมพันธ์ของบทบาทที่กำหนด บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง เพื่อเป็นแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของบุคคลจะแสดงออกมาได้ดั่งนั้นบุคคลต้องมีการรับรู้ และเข้าใจในบทบาทของตนเองอย่างชัดเจนเสียก่อน เพื่อเป็นแนวทางให้บุคคลนั้นเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทที่ตนควรกระทำ ให้เกิดความสำเร็จตามความคาดหวังของตนเองและผู้อื่น

1.4 บทบาทของผู้นำมุสลิมกับการพัฒนาชุมชน

ในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมชาวไทยมุสลิมอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิม แม้แต่บุคคลสำคัญของชุมชนเองก็มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองไปด้วย ผู้ที่จำกัดตนเองอยู่แต่ในวิชาการด้านศาสนาเป็นวิชาการที่ดีขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองมีมากยิ่งขึ้น เมื่อสัมพันธ์ภาพทางสังคมของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะทางสังคมดังกล่าว ผู้นำมุสลิมจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความรู้สึกรักนิกคิตของประชาชน จึงนับได้ว่าผู้นำมุสลิมมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของชาวมุสลิม (อังคณา บุญสิทธิ์, 2531) แม้ว่าผู้นำมุสลิมจะมีบทบาทสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตความรู้สึกรักนิกคิตของประชาชนในชุมชนอยู่ แต่ภาวะในสังคมไทยมุสลิมในปัจจุบัน การเมืองการปกครองและรูปแบบการพัฒนาชนบทแนวใหม่ เหตุการณ์สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนชาวไทยมุสลิมในส่วนของโครงสร้างของผู้มีระดับท้องถิ่น มีผู้นำของประชาชนกลุ่มใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามระบบของข้าราชการและกลไกของการพัฒนาชนบทอีกกลุ่มหนึ่งโดยที่ผู้นำประชาชนกลุ่มนี้มีอำนาจหน้าที่จากการดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่ทางราชการกำหนดให้ในชุมชน ได้แก่ กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายต่าง ๆ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการในรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้จัดตั้งขึ้นในชุมชน กลุ่มผู้นำกลุ่มนี้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ (นิคม สุวรรณรุ่งเรือง, 2531) โดยผู้นำมุสลิมมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนในด้านสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และการสาธารณสุข ดังนี้

1.4.1 บทบาทของผู้นำมุสลิมกับการพัฒนาชุมชนด้านสังคม

ผู้นำมุสลิมทั้งที่เป็นผู้นำศาสนาและผู้ท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมที่มีการนำหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะเป็นบทบาททางด้านศาสนจักรและบทบาททางอาณาจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำศาสนาจะมีบทบาทด้านศาสนจักรตามบทบัญญัติของกฎหมาย คือ 1) เป็นผู้นำในการประกอบศาสนพิธีของสัปบุรุษ 2) เป็นประธานคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด รับผิดชอบร่วมกับกรมการอื่น ๆ 3) ทำหน้าที่เป็นอิหม่ามที่กำหนดไว้ในในธรรมวินัยจากคัมภีร์อัลกุรอาน 4) ปกครองสอดส่องดูแลสัปบุรุษในมัสยิดให้ปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม ข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ 5) อบรมสั่งสอนวิทยาการทางศาสนาแก่ปวงสัปบุรุษ และ 6) อำนวยความสะดวกแก่บรรดาสัปบุรุษในการบำเพ็ญกุศลแก่มุสลิม (สุวิชา ยี่สุนทร, 2533) ในขณะที่ทางด้านอาณาจักรผู้นำศาสนาจะมีบทบาททั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อันเป็นอำนาจแฝงอื่น ๆ มากมาย เช่น 1) เป็นที่ปรึกษาของฝ่ายบ้านเมืองตั้งแต่ระดับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน จนถึงนายอำเภอ 2) ทำหน้าที่คอยประสานงานระหว่างราษฎรกับข้าราชการ 3) เป็นตัวแทนหรือศูนย์กลางของการปกครองในระดับหมู่บ้านหรือตำบล 4) เป็นตัวแทนหรือศูนย์กลางในด้านอนามัย 5) เป็นตัวแทนในการพัฒนาชุมชน และ 6) เป็นตัวแทนในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมที่รวมศิลปกรรมต่าง ๆ ตลอดจนเสริมอนพิพิธภัณฑ์ (สุวิชา ยี่สุนทร, 2533)

1.4.2 บทบาทของผู้นำมุสลิมในการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษา

สำหรับทางด้านการศึกษาบุคคลที่มีความสำคัญมากคือ โต๊ะครู และในสังคมมุสลิมถือว่าโต๊ะครูเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลสูงสุด โดยเฉพาะโต๊ะครูที่มีชื่อเสียงมากก็จะมีลูกศิษย์จากอำเภออื่นหรือจากต่างจังหวัดมาเรียนด้วย สำหรับคุณลักษณะของบุคคลที่จะเป็นโต๊ะครูจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้แตกฉานในทางศาสนาอิสลามที่เรียกกันตามศัพท์ภาษาอาหรับว่า “อาลิม” (Alim) การศึกษาจำลองสถานการณ์เรื่องบทบาทของโต๊ะครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้ 1) โต๊ะครูที่มีอายุ 45 ปี ลงมาจะดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐได้มากกว่ากลุ่มโต๊ะครูที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป 2) โต๊ะครูที่มีเวลาทำการสอนต่ำกว่า 10 ปี สามารถดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐได้มากกว่ากลุ่มโต๊ะครูที่มีเวลาทำการสอนตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป และโต๊ะครูที่มีเวลาทำการสอนน้อยมีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนมากกว่าโต๊ะครูที่มีเวลาทำการสอนมาก 3) โต๊ะครูที่มีความรู้ทางภาษาไทยกับโต๊ะครูที่ไม่มีความรู้ทางภาษาไทย บทบาทของโต๊ะครูที่มีความรู้ทางภาษาไทยจะมีบทบาทมากกว่าโต๊ะครูที่ไม่มีความรู้ทางภาษาไทย และ 4) โต๊ะครูที่มีการศึกษาภายในประเทศมีความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษามากกว่าโต๊ะครูที่มีการศึกษาจากต่างประเทศ (คณิต ไช่มุกด์, 2525) ฉะนั้นระบบการศึกษาของโต๊ะครูถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทโดยให้มีการจัดระบบปอเนาะเกิดขึ้น แต่ในปัจจุบันระบบปอเนาะได้มีการเปลี่ยนแปลงกลายมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แต่อย่างไรก็ตามโต๊ะครูก็ยังคงมีบทบาทเหมือนเดิม

1.4.3 บทบาทของผู้นำมุสลิมในการพัฒนาชุมชนด้านการเมืองการปกครอง

บทบาทของผู้นำมุสลิมในการพัฒนาด้านการเมืองการปกครองที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การที่บรรดาผู้นำมุสลิมได้มีการเรียกร้องไปยังรัฐบาลให้ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล มีสิทธิในการปกครองเป็นกรณีพิเศษโดยการนำหลักกฎหมายอิสลามบางส่วนมาใช้ เพราะว่าการปกครองในแถบนี้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2537) รัฐจึงต้องมีการออกตราพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาสำหรับใช้เฉพาะชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามและอำนวยความสะดวกต่อชาวไทยมุสลิม ตลอดจนเป็นการควบคุมไปพร้อม ๆ กันด้วย ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พ.ศ.2488 เป็นต้น นอกจากนี้รัฐได้ออกกฎหมายพิเศษสำหรับชาวไทยมุสลิมทั่วประเทศอีกหลายฉบับ เช่น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ.2488 พระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ.2490 กฎกระทรวง (พ.ศ.2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ.2490 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2491 และระเบียบการจดทะเบียนมัสยิด พ.ศ.2491 เป็นต้น ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการกำหนดสิทธิของชาวไทยมุสลิม (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2537, ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2531) ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปัจจุบันได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพของชนชาวไทย โดยกำหนดว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิิกายของศาสนาหรือลัทธินิยมในศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติตามพิธีกรรมตามความเชื่อของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญให้ความสำคัญและให้เสรีภาพแก่ชาวไทยในการปฏิบัติตามหลักคำสอนที่ตนนับถือ

ในด้านบริหาร ได้มีมุสลิมเข้าทำหน้าที่บริหารประเทศในตำแหน่งรัฐมนตรีในหลายตำแหน่งตั้งแต่ออดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนักการเมืองที่ได้เข้าร่วมเป็นฝ่ายบริหารจะทำหน้าที่เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิที่มุสลิมควรได้รับ เช่น ในปี พ.ศ.2489-2491 มุสลิมได้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการได้มีการเรียกร้องให้มีการตัดสินคดีใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยให้มีการตั้งศาลชะรีอะฮ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนในด้านตุลาการ มุสลิมได้ส่วนในกระบวนการตุลาการ คือ ตำแหน่ง “ตะโต๊ะยุติธรรม” อัน

หมายถึง ข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งได้รับตำแหน่งให้เป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก จังหวัดที่ใช้คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2531)

2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และเยาวชน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่นและชุมชน

ชุมชนเป็นอาณาบริเวณหรือเมืองซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคน กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นหน่วยทางสังคมเล็กในหน่วยที่ใหญ่กว่า โดยมีความสนใจร่วมกันมีการทำงานร่วมกัน และกลุ่มทางชาติพันธุ์ซึ่งเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีวิถีความเป็นอยู่เหมือนกันหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันทางการเมืองและเศรษฐกิจ (William, 1976) เป็นระบบทางสังคมจากการที่กลุ่มคนมาอยู่ร่วมกันในอาณาบริเวณแห่งหนึ่ง (Ralph, 1936) โดยการตั้งถิ่นฐานและรวมตัวกันอยู่เป็นหมู่บ้าน เมือง ชนเผ่าหนึ่งหรือประชาชาติหนึ่ง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการรวมตัวเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กก็ตาม หากสมาชิกภายในกลุ่มมีความสนใจ ในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มร่วมกัน ไม่เพียงแต่อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ แต่รวมไปถึงการมีสภาพพื้นฐานในการดำเนินชีวิตร่วมกัน ด้วยเหตุนี้เครื่องหมายของชุมชนก็คือ การที่ชีวิตของคนหนึ่งอาจอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นตลอดไป โดยมีความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งการตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกันนั้น ก่อให้เกิดความสามัคคีและปรากฏออกมาในความสัมพันธ์ระหว่างการรวมตัวทางสังคมและพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (Mac Iver, 1947) รวมถึงกลุ่มชนซึ่งอยู่รวมกันโดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะโดยอาศัยหลักผูกพันในทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ หรือศาสนาเดียวกันก็ตาม ที่ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น (Great Britain, Colonial office, 1958) โดยทั่วไปในการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับชุมชนนั้นได้อาศัยลักษณะพิเศษต่าง ๆ เข้าช่วยในการกำหนดขอบเขตของการศึกษาชุมชน ซึ่งศาสนาเป็นสิ่งที่ใช้เป็นปัจจัยในการจำแนกประเภทของชุมชนได้เป็นอย่างดี และชุมชนนั้นเป็นโครงสร้างทางสังคมหน่วยหนึ่ง ซึ่งมีประโยชน์ต่อการศึกษามาก เพราะเป็นรูปแบบและโครงสร้างทางสังคม โดยเฉพาะที่มีพฤติกรรมทางสังคมที่แตกต่างไปจากหน่วยทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคมอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดเจน (สุนันทา สุวรรณดม, 2524)

ในขณะที่ผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลที่ช่วยผู้อื่นหรือชุมชนซึ่งอาจจะเป็นผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้ ซึ่งผู้นำท้องถิ่นต้องมีความรู้หรือทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กลุ่มหรือชุมชนต้องการ ต้องมีคน ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนนั้น มีโอกาสหรือสถานการณ์ที่จะใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และมีความสามารถที่จะใช้ความรู้นั้น ดังที่สมยศ พุ่มหว่า (2534) กล่าวว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลในท้องถิ่นที่มีความสามารถในการช่วยให้สมาชิกในท้องถิ่นนั้นสามารถที่จะรวมตัวกันกระทำงานสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมุ่งความสำเร็จของท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ ผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่คอยเผยแพร่ความรู้ความคิดต่าง ๆ จากนักพัฒนาไปยังเพื่อนบ้านและเป็นผู้คอยชักนำสมาชิกในท้องถิ่นเข้ามาร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ผู้นำท้องถิ่นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นคน ๆ เดียว อาจจะมีหลายคนก็ได้แล้วแต่ลักษณะของงาน เช่น ผู้นำทางการเกษตร ผู้นำทางการศึกษาหรือแม้กระทั่งผู้นำทางศาสนา เป็นต้น แต่เราสามารถรวมเอาผู้นำเหล่านั้นมาใช้ในการพัฒนาชนบทได้ ผู้นำท้องถิ่นจึงเรียกได้ว่าเป็นตัวสื่อความคิดสองทาง โดยทั่วไปผู้นำท้องถิ่นในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้นำแบบทางการ เป็นผู้นำซึ่งมีอยู่ในหมู่บ้าน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และคณะกรรมการต่าง ๆ ขององค์การชุมชน เช่น กลุ่มชาวนา คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบล ตลอดจนข้าราชการประเภทต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนากร เป็นต้น ซึ่งผู้นำประเภทนี้มีตำแหน่งอำนาจหน้าที่ของทางราชการค้ำจุนอยู่ และประชาชนก็ตระหนักดีในฐานะของการ

เป็นผู้นำ ตำแหน่งเหล่านี้เป็นได้โดยการเลือกตั้ง แต่งตั้ง และประกาศเป็นทางการให้ทราบ ถ้าหากว่าบุคคลใดมีคุณสมบัติครบถ้วนตามต้องการอาจจะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งหลาย ๆ ตำแหน่งในเวลาเดียวกัน ตำแหน่งฐานะความรับผิดชอบของผู้นำแบบทางการจึงเป็นที่ทราบกันทั่วไปในหมู่บ้าน และ 2) ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ เป็นผู้นำที่เกิดจากการสังสรรค์ของชาวบ้านอย่างไม่เป็นทางการมาเป็นเวลาช้านาน ลักษณะของกลุ่มในหมู่บ้านก็เป็นกลุ่มแบบปฐมภูมิ จึงเพิ่มความใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว ในระหว่างชาวบ้านด้วยตนเอง ผู้ซึ่งได้กลายเป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการในหมู่บ้านนั้น ซึ่งก็ได้แก่ผู้เฒ่าผู้แก่หรือสมาชิกที่อาวุโสที่สุดของครอบครัวขยาย อดีตพระภิกษุ สามเณร ชาวานที่มีฐานะมั่งคั่ง และผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษจนได้รับการยกย่อง มีความเชี่ยวชาญในอาชีพที่ตนทำอยู่ อาทิเช่น หมอแผนโบราณ ผู้นำแบบไม่เป็นทางการเหล่านี้มีอิทธิพลต่อชาวบ้านมาก ชาวบ้านจะให้ความเคารพยกย่อง และให้ความเชื่อถือ ทั้งนี้เนื่องจากว่าวิธีการที่เขาใช้กับชาวบ้านเป็นแบบกันเอง เมื่อมีเรื่องเดือดร้อนก็จะคุยสู่กันบ้าง เพื่อจะได้ช่วยกันหาทางแก้ไข ผู้นำแบบไม่เป็นทางการเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและช่วยเชื่อมโยงหรือเป็นตัวประสานกับผู้นำแบบทางการ เช่น คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบล มีความเห็นอกเห็นใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ชาวบ้านเป็นอย่างดี ผู้นำแบบไม่เป็นทางการจะเป็นผู้ถ่ายทอดความเดือดร้อนของชาวบ้านให้ผู้นำแบบทางการทราบ เพื่อช่วยแก้ไขต่อไป (จิรพรรณ กาญจนะจิตรา, 2526)

โดยทั่วไปแล้วผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ดังนี้ 1) เป็นผู้นำความคิด ความรู้และวิทยาการแผนใหม่ จากนักพัฒนาสู่ชาวบ้าน จากการที่ผู้นำเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านเมื่อนักพัฒนาสามารถเข้าถึงผู้นำและถ่ายทอดความคิด ความรู้และวิทยาการแผนใหม่ให้ผู้นำยอมรับได้แล้ว ผู้นำก็อาศัยบารมี และอิทธิพลของตัวเองชักจูงเหนี่ยวนำให้ชาวบ้านยอมรับและปฏิบัติตาม 2) ผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชาวบ้าน มีความกระตือรือร้น ซื่อตรง กล้าหาญ คิดกว้างไกล มีสัมมาคารวะ มีใจเป็นกุศล เมื่อผู้นำขอความร่วมมือ ชาวบ้านก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะชาวบ้านศรัทธาเชื่อถือและยอมรับในบุคลิกภาพที่ดีของผู้นำนั่นเอง ดังนั้นถ้าหากในท้องที่หรือหมู่บ้านใดมีผู้นำที่มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ชาวบ้านก็จะพยายามเอาอย่างจะเอาอย่างได้มากน้อยแค่ไหนนั้นก็แล้วแต่สถานการณ์ของแต่ละบุคคล และ 3) เป็นผู้รวบรวมปัญหาความต้องการของชาวบ้านและเป็นผู้ช่วยผลักดันงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สมยศ พุ่งหัว, 2534)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำศาสนาและมัสยิด

มัสยิดถือเป็นสถานที่ที่มุสลิมประกอบศาสนกิจและยังเป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวมุสลิมทุกคน (มรวาน สะมะฮุน, 2524) เป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของมุสลิม (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2527) ชีวิตของมุสลิมย่อมผูกพันอยู่กับมัสยิด เพราะมัสยิดมีความสำคัญต่อชีวิตมุสลิมนับตั้งแต่เกิดจนถึงบั้นปลายของชีวิต ดังนั้นจึงเป็นสัญลักษณ์ว่า มีมัสยิดอยู่ ณ ที่ใดก็ต้องเข้าใจว่ามีมุสลิมอยู่ที่นั่น และมัสยิดที่จัดทะเบียนแล้วต้องมีคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดไม่น้อยกว่า 6 คน แต่ไม่เกิน 12 คน (มาตรา 30) มีหน้าที่ในการจัดการทั่วไปในกิจการและทรัพย์สินของมัสยิด (มาตรา 35) และมีฐานะเป็นนิติบุคคล (พ.ร.บ.การบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540 มาตรา 5) แต่ละมัสยิดจะมีอิหม่ามเป็นหัวหน้าหรือผู้บริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ดลมนรจัน บากา (2540) ที่ศึกษาพบว่า มัสยิดมีบทบาทที่สำคัญดังนี้ 1) จัดเป็นศูนย์ฝึกอบรม กระตุ้นเตือนและปลูกฝังมุสลิมให้ยึดมั่นในเอกภาพของอัลลอฮ์อย่างแท้จริงและรู้จักใช้มัสยิดให้เป็นสถานที่แก้ไขความประพฤติของเยาวชน 2) พื้นที่บทบาทมัสยิดให้เป็นสถานศึกษาสรรพวิทยาการอิสลาม หรือเป็น “วิทยาลัยอิสลาม” ของชุมชน 3) ใช้มัสยิดให้ตรงเป้าหมายอย่างคุ้มค่า 4) เปิดให้มีการละหมาด 5 เวลา มิใช่เปิดเฉพาะวันศุกร์เท่านั้น มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นการสร้างมัสยิดที่ศูนย์เปล่า 5) สำรวจและความสนใจกับสภาพความเป็นอยู่ของมุสลิมในบริเวณมัสยิด ช่วยกันแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน 6) เป็นศูนย์

รวมการบริจาคทั้งหมด เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาและช่วยเหลือมุสลิมที่ขาดแคลน 7) จัดตั้งห้องสมุดประจำมัสยิด เพื่อเป็นแหล่งสร้างสมและระดมสติปัญญาของมุสลิมให้มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา สร้างนิสัยและจิตสำนึกให้เยาวชนเป็นนักอ่าน นักเขียน นักพูด และนักทำงานเพื่ออิสลามตามความเหมาะสม 8) คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สัปบุรุษ ทั้งในด้านการวางตัวและความประพฤติ รวมทั้งการมีคุณธรรมในอิสลามเป็นสำคัญ 9) บทคุณะฮฺควรมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและความ เป็นจริงของสังคม โดยเน้นปัญหาต่าง ๆ และเสนอแนะแนวทางแก้ไขโดยหลักการอิสลาม และ 10) จัดกิจกรรมทางศาสนาในเชิงวิชาการเป็นครั้งคราวในโอกาสที่เหมาะสม เช่น วันอีด ฯลฯ กิจกรรมที่ควรจัดได้แก่นิทรรศการ การบรรยาย หรือการอภิปราย นอกจากนี้ต้องทำหน้าที่เผยแพร่หลักการอิสลามแก่ ศาสนิกชนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกับมัสยิดด้วย และบทบาทที่พึงประสงค์สำหรับมัสยิดในปัจจุบัน คือ 1) จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์แก่ผู้พิการ ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสโดยมีการจัดการที่โปร่งใส ถูกต้องตรวจสอบได้ง่าย 2) จัดตั้งกองทุนชะกาตประจำมัสยิด โดยเน้นการจัดการที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส 3) จัดให้มีการเรียนการสอนศาสนาสำหรับทุกเพศทุกวัยเป็นประจำ 4) จัดให้มีคณะกรรมการเพื่อเผยแพร่ศาสนาอิสลามแก่ชนต่างศาสนา โดยเลือกบุคลากรสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น นักวิชาการ นายแพทย์ นักคิดและนักเขียนต่าง ๆ 5) จัดให้มีการสอนศาสนาในโอกาสสำคัญ ๆ เช่น เดือนรอมฎอนหรือเทศกาลหัจญ์ เป็นต้น 6) จัดให้มีอาคารอเนกประสงค์ เพื่อให้มุสลิมสามารถจัดงานต่างๆ ได้ 7) จัดให้มีสนามเด็กเล่นที่มีอุปกรณ์การเล่นที่เหมาะสมสำหรับเด็ก 8) จัดตั้งกองทุนประจำมัสยิดเพื่อให้แก่ผู้ที่ยากจน 9) สนับสนุนการอบรมวิชาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพคหกรรม ตัดเย็บ อบรมภาษา ศิลปะ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น 10) จัดโปรแกรมท่องเที่ยว ที่มีกิจกรรมศาสนาเสริม เช่น การบรรยายตามสถานที่ที่เจียบสงบ พิพิธภัณฑ์ สถาบันการศึกษา สถานประกอบอาชีพหรือสถานที่ที่มีคุณค่าด้านต่าง ๆ เป็นต้น และ 11) ควรจัดให้มีเอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านศาสนา สังคม สุขภาพ สถานการณ์บ้านเมือง

ในขณะที่โต๊ะอิหม่ามเป็นผู้ที่รับผิดชอบในเรื่องทั่วไป โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกนี้และศาสนา ซึ่งโต๊ะอิหม่ามเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในกิจการศาสนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชาติทั้งโลกนี้และโลกหน้า และหากเป็นกิจการบริหารราชการแผ่นดินก็ต้องเป็นไปเพื่อศาสนามีผลตอบแทนในโลกหน้าด้วยเช่นกัน แท้จริงอิหม่ามนั้นคือผู้พิทักษ์รักษาศาสนาและบริหารราชการแผ่นดิน โต๊ะอิหม่ามเป็นคนที่ชาวบ้านยกย่องนับถือว่าเป็นคนมีศีลธรรม มีความรู้ในการประกอบพิธีกรรมทางอิสลาม และหน้าที่ประจำของอิหม่าม คือ การแนะนำสั่งสอนมุสลิมให้ดำเนินตามวิถีของอิสลาม (เจ๊ะมูฮัมหมัดดิน เจ๊ะอูมา, 2545) การที่มัสยิดทำหน้าที่บริการแก่สังคมหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้นำของมัสยิด คือ อิหม่ามและคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2527) ซึ่งประกอบด้วยอิหม่ามเป็นประธานกรรมการ คอเต็บเป็นรองประธานกรรมการ นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งเลขานุการ เหรียญญิก นายทะเบียนและตำแหน่งอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นในการดำเนินงานของมัสยิด (อังคณา บุญสิทธิ์, 2525) การที่จะอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความร่วมมือกันทั้งจิตใจ นั่นคือ มัสยิด พร้อมกันนั้นต้องมีผู้นำหรือองค์กรที่ทรงอิทธิพลและมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ สร้างสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีความสมบูรณ์ทั้งจิตวิญญาณและทางกายภาพ เพื่อนำพาชุมชนนั้นไปสู่ความสำเร็จ ขณะเดียวกันต้องตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากชุมชน เมื่อพบเห็นสิ่งที่ไม่ดีต้องตักเตือนตักเตือนตักเตือนของท่านนบีที่ว่า “ใครก็ตามที่ในบรรดาพวกเจ้าที่เห็นสิ่งชั่วร้าย เขาผู้นั้นจงห้ามปรามด้วยมือของเขา หากไม่มีความสามารถจงห้ามปรามด้วยลิ้นของเขา และหากไม่มีความสามารถจงตักเตือนด้วยใจและนั่นคือผู้ที่มีอีมานที่อ่อนแอที่สุด” (บันทึกโดย Muslim, ม.ป.ป.: 1/106) และชุมชนต้องให้ความเคารพนับถือแก่อิหม่าม ดังหะดีษของท่านนบี “ ผู้ใดเชื่อฟังต่อข้า (เราะสูล) แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่ออัลลอฮ์ และผู้ใดทรยศต่อข้า แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่ออัลลอฮ์เช่นกัน และผู้ใดเชื่อฟังต่อผู้นำของข้า แท้จริงผู้นั้นได้เชื่อฟังต่อข้า และผู้ใดทรยศต่อผู้นำของข้า แท้จริงผู้นั้นได้ทรยศต่อข้า (อัลบุคอรี, 1997) เพื่อใกล้เคียง

โดยใช้วิทยปัญญาและไม่ขัดแย้งกับหลักความเชื่อ อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันได้สนับสนุนให้ประชาชนใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยระหว่างคู่กรณี โดยมีโต๊ะอิหม่ามเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้นำมุสลิมเป็นบุคคลในชุมชนหนึ่งที่มีคุณสมบัติน่าพึงปรารถนาในระดับที่ค่อนข้างสูงเป็นพิเศษ เป็นผู้มีความสามารถ ได้รับการยกย่องนับถือ มีทรัพย์สิน หรือความสามารถหลาย ๆ ด้าน คุณสมบัติดังกล่าวนี้อาจจะมีแต่เพียงประการเดียวหรือหลายประการร่วมกันก็ได้ ผู้นำในระบบศาสนาโดยตำแหน่ง คือ โต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเต็บ โต๊ะบิหลัน และคณะกรรมการ โดยโต๊ะอิหม่ามมีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นผู้ทำหน้าที่ประกอบพิธีต่าง ๆ ของชีวิตให้ชาวบ้านที่เป็นมุสลิม และอำนาจโดยตรงที่จะให้คนประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันโดยยึดหลักคำสอนของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน และวิถีอิสลามสำหรับเยาวชนมุสลิม

คำว่าวัยรุ่นในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Adolescent” มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินว่า “Adolescere” ซึ่งมีความหมายว่า เจริญเติบโต ไปสู่วุฒิภาวะ (ญูซรี คำชาย, 2542; สุชา จันทน์เอม, 2545) เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อย่างรวดเร็ว จึงนับว่าเป็นวัยวิกฤติช่วงหนึ่งของชีวิต (ชินุททัย กาญจนะจิตรา และคณะ, 2546; กรมสุขภาพจิต, 2547) การเริ่มเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นถือเอาความพร้อมทางร่างกายเป็นเครื่องตัดสินคือ เพศหญิงจะพิจารณาจากการที่มีประจำเดือนมาครั้งแรก และในเพศชายพิจารณาจากการเริ่มมีฝันเปียก (สุชา จันทน์เอม, 2545) โดยวัยรุ่นมีอายุอยู่ระหว่าง 10-24 ปี (World Health Organization, 1995) ในขณะที่สุชา จันทน์เอม (2545) ยังกล่าวอีกว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดวัยเมื่อใด แต่เรายึดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและรูปร่างเป็นสิ่งสำคัญ และถ้าจะกำหนดลงไปว่าเริ่มเมื่อใด ก็ถือเอาตอนที่เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน และมีขนขึ้นในที่ลับ ส่วนเด็กชายถือเอาตอนที่เริ่มมีน้ำกาม Dusek (1987) กล่าวว่าวัยรุ่นหมายถึงวัยที่เชื่อมระหว่างความเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมจากเด็กให้เป็นแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ การเป็นวัยรุ่นจึงมิได้มีเพียงการเติบโตทางร่างกายเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึงการเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย และ Erikson (1968) ให้ความเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มนุษย์พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และพัฒนาความสามารถเฉพาะตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคต ซึ่งถ้าในระยะนี้วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน รวมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้าม หากเกิดความล้มเหลวในการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตน วัยรุ่นก็จะสับสนในบทบาทหน้าที่ และมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเป็นใหญ่ในอนาคต นอกจากเป็นวัยที่ค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองแล้ว วัยรุ่นยังปรารถนาที่จะเป็นเหมือนผู้ใหญ่ผู้หนึ่งในสังคม นั่นคือวัยรุ่นจะเลือกเอาลักษณะบางอย่างของผู้อื่นมาใช้เป็นลักษณะของตนเอง โดยต้นแบบมักจะได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ แต่การเลียนแบบพฤติกรรมนั้นมีได้จำกัดเฉพาะพฤติกรรมที่ดี วัยรุ่นอาจรับเอาลักษณะก้าวร้าว หรือรุนแรงมาได้หากวัยรุ่นผู้นั้นประสบกับเหตุการณ์ที่โหดร้าย หรือรุนแรงในชีวิต หรืออาจจดจำพฤติกรรมที่ไม่ดีมาจากบุคคลที่ใกล้ชิด ภาพยนตร์ ละคร หรือเกมต่อสู้ต่าง ๆ ก็ได้

สำหรับวิถีการดำเนินชีวิตของเยาวชนมุสลิมต้องยึดรูปแบบตามวิถีอิสลามเป็นหลัก โดยมีหลักการศรัทธาเป็นข้อกำหนดประการแรกที่ยุทธอิสลามทุกคนต้องยึดถือให้มั่นคงหากการศรัทธามั่นคงในจิตใจ การปฏิบัติศาสนกิจอื่น ๆ ก็จะสมบูรณ์ หลักการศรัทธาจึงเปรียบเสมือนประตูสู่ศาสนาอิสลาม “ลาอิลลาฮะ อิลลัลลอฮ์” หรือ “ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮ์” เป็นส่วนแรกของการปฏิญาณตน ประกาศตนเป็นผู้ศรัทธา มีความหมายว่า **ไม่มีใครที่จะได้รับการเคารพยกย่องนอกจากอัลลอฮ์ “มุฮัมมัด รุสูลุลลอฮ์” หรือ “มุฮัมมัด**

เป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์" เป็นส่วนที่สอง ซึ่งหมายความว่า การเคารพภักดีนี้จะต้องเป็นไปตามแบบอย่าง ตามหลักคำสอนของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ มุสลิมที่มีความศรัทธา คือ ผู้ที่หัวใจของเขาได้ซึมซับคำปฏิญาณนี้ไว้อย่างมั่นคง โดยมีการแปรความศรัทธานี้ออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติ ในทางกลับกันใครก็ตามที่มีได้ถ่ายทอดความศรัทธาออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติแล้วก็ย่อมไม่ใช่มุสลิมที่สมบูรณ์ ฉะนั้นผู้ที่กล่าวคำปฏิญาณจะต้องยอมรับรูปแบบการดำเนินชีวิตของอิสลามในทุก ๆ ด้าน

มุสลิมต้องมีความเชื่อที่ถูกต้อง ศรัทธาด้วยความเข้าใจ มีหลักฐาน เหตุผล และการใช้สติปัญญา ไม่ใช่ศรัทธาด้วยความคิดที่เลื่อนลอย งามาย และขาดหลักฐานที่มาจากคำสั่งสอนของอัลลอฮ์ และแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ซึ่งตัวอย่างรูปแบบที่มุสลิมต้องปฏิบัติ นั้น เช่น ด้านการทักทาย เมื่อมุสลิมพบกันจะต้องกล่าวทักทายว่า " อัซซะลามุ อะลัยกุม วะเราะฮิมะตุลลอฮ์" ด้านการแต่งกาย ผู้ชายต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย สำหรับผู้หญิงก็ต้องแต่งกายอย่างมิดชิด ด้านการบริโภค บริโภคอาหารที่หะลาล อาหารที่มีประโยชน์ บริโภคอาหารแต่เพียงพอดี ด้านสุขภาพอนามัย อิสลามถือว่าความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา อัลลอฮ์ทรงรักผู้ที่สะอาด ด้านการศึกษา การศึกษาเป็นหน้าที่ของมุสลิมทั้งชายและหญิง มุสลิมจะต้องศึกษาตลอดชีวิต และด้านการประกอบอาชีพ อิสลามอนุญาตให้ประกอบอาชีพใดก็ได้ที่ไม่ขัดกับหลักการของศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ในทัศนะอิสลามถือว่าหนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลว นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสี่ขาดเพียงอย่างเดียว คือ พฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของ ฮาซัน อัลบันนา มีดังต่อไปนี้ 1) ท่านจงมาซเมื่อได้ยินเสียงอะซาน ไม่ว่าจะสถานการณ์จะเป็นอย่างไรก็ตาม 2) อ่านคัมภีร์อัลกุรอาน แล้วจงไตร่ตรอง ฟังแล้วจงไตร่ตรอง และจงรำลึกถึงอัลลอฮ์อยู่เสมอ อย่าเสียเวลาของท่านไปกับสิ่งที่ไร้ประโยชน์ 3) จงขยันเล่าเรียนเพื่อพูดภาษาอาหรับได้ถูกต้อง นี่คือน้ำที่ที่สำคัญของอิสลาม 4) อย่าได้เถียงในเรื่องราวต่างๆ เพราะว่าการแสดงความโอ้อวดจะไม่นำมาซึ่งประโยชน์ 5) อย่าหัวเราะให้มาก หัวใจที่ใกล้ชิดอัลลอฮ์นั้น คือหัวใจที่สำรวมตนและเคารพนับถือ 6) อย่าพูดเล่นหรือสนุกให้มากนัก ชาติที่กำลังต่อสู้กันไม่รู้จะไรนอกจากการเอาจริงเอาจัง 7) อย่าพูดเสียงดังเกินกว่าที่ผู้ฟังจะได้ยิน เพราะว่ามันอาจจะขาดความคิดและรบกวน 8) หลีกเสียงการทำร้ายผู้อื่นลับหลัง อย่าพูดดูหมิ่นองค์กรหรือขบวนการโดยไม่ถูกต้อง อย่าพูดสิ่งใดนอกจากสิ่งที่ดี 9) จงสร้างความคุ้นเคยกับใครก็ตามที่ท่านพบว่าเป็นคนของอิกวาน แม้ว่าเขาจะไม่เริ่มต้นก่อนก็ตาม เพราะว่าคุณการณของเรา นั้นวางอยู่บนหลักแห่งความรู้และความรัก และ 10) จงถือว่าหน้าที่สำคัญกว่าเวลา จงช่วยคนอื่นเพื่อให้เวลานั้นเกิดประโยชน์มากที่สุด และเมื่อท่านมีโครงการใดที่จะทำ ท่านจงทำให้เสร็จอยู่เสมอ (ประเสริฐ วันแฉะ, 2544) เหล่านี้คือหลักการที่มีแก่บรรดามุสลิมที่ศรัทธาต่ออัลลอฮ์และยอมรับนับถือศาสนาอิสลาม และมีความบริสุทธิ์ใจที่จะดำเนินชีวิตไปตามแนวทางที่ทุกคนต้องฝึกฝนและปฏิบัติอย่างจริงจัง สำหรับรูปแบบในการดูแลเยาวชนในทัศนะอิสลามนั้นต้องอาศัยฐานหลักสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ฐานอะกีดะฮฺ (หลักการเชื่อมั่น) คือ ต้องศรัทธาในหลักศรัทธาทั้ง 6 ประการ 2) ฐานแห่งอิบาดะฮฺหรือชะรีอะฮฺ (หลักการเคารพภักดี) คือ หลักปฏิบัติทั้ง 5 ประการ และ 3) ฐานแห่งอัคลาก (หลักคุณธรรมจริยธรรม) (มัสลัน มาหะมะ, 2552ก)

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม

3.1 ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาเป็นสิ่งสำคัญที่คนเราจะต้องเรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ของกลุ่ม ๆ หนึ่งที่กำหนดไว้เพื่อให้มีความสัมพันธ์กันได้ เป็นวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรม ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เป็นการรับเอาคุณค่าของกลุ่มที่เราาร่วมด้วยในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งทำ

ให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นตัวตนหรือตัวของตัวเอง คือ ความรู้สึกที่ว่าตนเป็นมนุษย์ต่างจากคนอื่น สามารถควบคุมความรู้สึกนึกคิด ประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบ หรือตามความเหมาะสมในกลุ่มอื่น ๆ การขัดเกลาทางสังคมจึงมีกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน และสิ่งที่เรารู้จักนี้อาจจะแสดงออกในรูปของสัญลักษณ์ โดยบุคคลจะต้องผูกพันกับโครงสร้างของสังคมที่มีอยู่ ความผูกพันนี้แสดงออกมาในรูปที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทในเรื่องต่างๆ เช่น การงาน การปกครอง การศึกษา การศาสนา การมีครอบครัว การนันทนาการ เป็นต้น สังคมจะกำหนดรูปแบบและหลอมหล่อบุคลิกภาพของตนให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ โดยสังคมจะหลอมหล่อมนุษย์โดยผ่านทางสถาบันพื้นฐาน คือ ครอบครัวเป็นอันดับแรก เพื่อขัดเกลาเสริมต่อเพื่อจะได้เป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ โดยสังคมจะมีส่วนสร้างความสำนึก ความประทับใจ คุณค่าทางวัฒนธรรม และแบบแผนพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมอย่างแท้จริง นั่นคือ สังคมจะเปลี่ยนสภาพของบุคคลจากสภาพทางชีววิทยามาเป็นบุคคลของสังคม การที่จะเป็นบุคคลของสังคมได้จะต้องมีบุคลิกภาพหรือคุณลักษณะต่างๆ ที่บุคคลมีอยู่ อันเป็นผลผลิตที่ได้จากการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นการขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมยุคหนึ่งไปยังอีกยุคหนึ่ง เป็นกระบวนการที่สมาชิกแรกเกิดถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบของสังคมที่เป็นระเบียบ เป็นการเรียนรู้บทบาทต่างๆ ของสังคม รวมตลอดถึงทักษะที่จำเป็นต่อการอยู่รอดและการบำบัดความต้องการ เพราะ มนุษย์ตามธรรมชาติไม่อาจจะปรับตัวให้เข้ากับความต้องการทางชีวภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคมได้ เว้นแต่บุคคลจะได้ความรู้ ทักษะ บทบาท ฯลฯ จากตัวแทนการขัดเกลา เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน เป็นต้น ซึ่งทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของกลุ่มต่างๆ ที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติในฐานะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสืบต่อไป (สุพัตรา สุภาพ, 2546; Theoderson and Theoderson, 1990; Popenoe 1993)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ ยอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ และระเบียบแบบแผน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติและให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองจากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่างๆ ที่สังคมต้องการ

3.2 กระบวนการและวิธีการขัดเกลาทางสังคม

การตอบสนองความต้องการในระยะเริ่มแรกเป็นกระบวนการที่บุคคลจะแสดงความต้องการออกมา และคนอื่นๆ ในสังคมที่ทำหน้าที่นี้จะสนองตอบความต้องการนั้น เป็นการสนองตอบตามระเบียบแบบแผนที่สังคมนั้นๆ กำหนดไว้ เช่น เมื่อเด็กทารกหิว (ต้องการ) จะร้อง (แสดงออก) มารดาหรือผู้ที่เลี้ยงดูจะให้นมเด็ก แตกต่างกันไปตามสภาพของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เช่น บางครอบครัวให้เด็กดื่มนมทุกครั้งที่ได้กร้อง แต่บางครอบครัวก็ให้ตามกำหนดเวลา เป็นการตอบสนองในรูปของการให้เรียนรู้ระเบียบที่สังคมนิยมปฏิบัติจนกระทั่งโต และแม้แต่การไม่ตอบสนอง ก็เป็นการขัดเกลาทางสังคมเช่นกัน เช่น เด็กเล็กๆ ชอบเล่นอุจจาระ ปัสสาวะของตนเอง บิดามารดาจะห้ามและไม่ยอมให้ทำเช่นนั้น การไม่ยอมให้ทำตามที่เด็กต้องการ จึงเท่ากับสอนเด็กให้รู้จักปฏิบัติในสิ่งที่สังคมนิยมหรือใช้เป็นมาตรฐาน ไม่ใช่ทำตามที่ใจต้องการเสมอ

การรู้จักปรับความต้องการและความสามารถของตนให้เข้ากับเกณฑ์ของสังคม เราต้องยอมรับว่ามนุษย์แต่ละคนมีความสามารถในการรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ไม่เท่ากัน บางคนรับได้ง่าย บางคนรับได้ยาก แม้จะได้รับการอบรมเท่าเทียมกัน เช่น เด็กบางคนสอนไม่นานก็จำได้ แต่เด็กบางคนสอนเท่าไรก็ไม่อาจจะปฏิบัติได้ ผู้ใหญ่จึงต้องยอมรับว่าคนแต่ละคนนั้นต่างกัน จะให้เหมือนกันย่อมจะไม่ได้ จะต้องรู้จักดัดแปลงการอบรมต่างๆ ให้สอดคล้องหรือเข้ากับความสามารถของแต่ละคน ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เช่น มารยาทสังคม ก็คงทำได้ไม่ยาก เช่น การไหว้ ขอบคุณ การรู้จักนั่ง ยืน เดิน ฯลฯ แต่ในบางเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่ใหญ่ออกไป หรือที่

ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างยิ่ง ก็ยากที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้เข้ากับความต้องการของสังคมได้ การขัดเกลาของสังคมจึงไม่บังเกิดผล เช่น ชาวเขาบางกลุ่มนิยมสมุนไพรรักษาโรค หากเรานำยาสมัยใหม่ไปรักษามักจะไม่ยอมรับประทาน หรือชาวไทยไม่น้อยกว่าการผ่าตัดทำหมัน ทั้งๆที่แพทย์ได้พยายามอธิบายว่า ไม่มีอันตรายอะไร สุขภาพจะแข็งแรงเหมือนเดิม บุคคลเหล่านั้นก็ยังไม่ยอมเชื่อ เพราะไปเชื่อว่าจะทำให้ตนเองทานหนักไม่ได้ เป็นต้น

การยึดถือสิ่งที่คล้ายกับตัวเอง โดยคำนึงถึง 1) ความต้องการที่จะทำตัวให้เหมือนกับบุคคลที่ตนต้องการยึดถือเป็นแบบฉบับ เช่น เด็กชายต้องการเลียนแบบพ่อ “เก่ง” เหมือนพ่อ เด็กผู้หญิงต้องการเลียนแบบแม่ “ดี” เหมือนแม่ เป็นต้น 2) ความรู้สึกร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มที่ถือว่าเป็นพวกเดียวกันกับตน เช่น ความรู้สึกเจ็บร้อนแทน เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น เช่น ความรักระหว่างสามีภรรยา ใครว่าสามีภรรยา อีกฝ่ายหนึ่งจะโกรธแทน หรือใครมาว่าพี่น้องของตน ต่างก็เจ็บร้อนแทนกัน หรือบางคนรักเพื่อนยิ่งกว่าตัวเองหรือเหมือนตัวเอง ฉะนั้นหากเพื่อนได้รับความทุกข์ร้อนอะไร ตัวเองก็จะพลอยรู้สึกทุกข์ร้อนไปด้วยเช่นกัน และ 3) ความรู้สึกยึดมั่นหลักการหรืออุดมคติบางอย่างแน่นแฟ้น เช่น คนที่รักชาติ จนยอมสละชีวิตเพื่อชาติ เห็นได้ชัดในสงครามโลกครั้งที่สองที่ผู้ชายญี่ปุ่นยอมทำ “อามิกาเซ่” คือ ยอมตายคาเครื่องบิน เพื่อไปทิ้งระเบิดที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ หรือบางคนยอมตาย ดีกว่ายอมเสียเกียรติ ยอมอดดีกว่ายอมโกง เป็นต้น จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในชีวิตของมนุษย์ในระยะเวลาอันยาวนานพอสมควร จะทำให้บุคคลนั้นรู้จักเลือกแบบหรือยึดถือแบบฉบับที่ตนคิดว่ามีส่วนคล้ายกับตน ความรู้สึกเช่นนี้จะป็นแนวทางให้บุคคลรู้จักทำในสิ่งที่สังคมต้องการ แต่ความสำเร็จในการขัดเกลาขึ้นอยู่กับที่ว่าจะเบียดเบียนกฎเกณฑ์นั้นๆ สอดคล้องหรือเข้ากับความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความสามารถของเขาได้เพียงใด เช่น เด็กที่เคยอยู่บ้านแล้วไปเข้าโรงเรียนประจำ อาจจะไม่ชินกับระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียนแบบกินนอน เพราะบ้านกับโรงเรียนมีความเป็นอยู่ต่างกัน หรือคนไทยเคยรับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก พอไปต่างประเทศ ต้องรับประทานขนมปังแทนข้าว อาจจะไม่ชินก็ได้ เป็นต้น (สุพัตรา สุภาพ, 2546; Theoderson and Theoderson, 1990; Popenoe, 1993)

หากมนุษย์ไม่มีการเรียนรู้หรือไม่ได้รับการอบรมขัดเกลา มนุษย์ก็ยากที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้ หากมนุษย์คนใดถูกตัดขาดจากสังคม ไม่มีปฏิสัมพันธ์หรือการกระทำระหว่างกัน ไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างเพียงพอตั้งแต่ในวัยทารกหรือเด็ก จะทำให้เด็กคนนั้นเติบโตขึ้นอย่างมีปัญหา เพราะพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดจากชีวภาพพวกวัฒนธรรมบวกประสบการณ์ของตน แต่เกิดจากการมีความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ ในเรื่องนี้มีท่านผู้รู้หลายท่านพยายามศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบ เช่น Rene A. Spitz ได้ศึกษาวิจัยในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า ปรากฏว่าเด็กกำพร้าเหล่านี้มีปัญหาในการเรียนรู้พฤติกรรมปกติธรรมดาของมนุษย์ทั่วไป ทั้งๆ ที่มีร่างกายแข็งแรง จากการทดสอบเด็ก 4 กลุ่ม ซึ่งมาจากครอบครัวปกติ 3 กลุ่ม และครอบครัวเด็กกำพร้า 1 กลุ่ม ผลปรากฏว่าครอบครัวที่มาจากเด็กกำพร้ามีพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากเด็กทั่วไป ทำให้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นเด็กที่มีปัญญาอ่อนเนื่องจากยืนหรือพูดไม่ได้แม้แต่ประโยคเดียว จะเห็นได้ว่าจากการศึกษาเด็กหลายกลุ่ม ทั้งเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี เด็กกำพร้าและเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแตกต่างกัน ได้ผลสรุปออกมาอย่างเดียวกัน คือ เด็กจะกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก็ต่อเมื่อปฏิสัมพันธ์ต่อเนื่องเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่นใกล้ชิดสนิทสนมเป็นพื้นฐาน

การขัดเกลาทางสังคมสามารถดำเนินการได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ การขัดเกลาโดยตรงเป็นการขัดเกลาที่ต้องการให้บุคคลปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กลุ่มสังคมนั้นกำหนดไว้ เป็นการบอกว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ อะไรผิด อะไรถูก ฯลฯ ซึ่งนับว่ามีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างจงใจและเจตนา เพื่อให้บุคคลสามารถวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่งๆ การขัดเกลาโดยตรง จะพบเห็นเสมอในหมู่ครอบครัว โรงเรียน วัด เป็นต้น เช่น

ถ้าเป็นครอบครัวก็จะอบรมลูกในรูปของการบอกเล่า สั่งสอน ชมเชย ดุด่า เป็นต้น ส่วนโรงเรียนจะอบรมเป็นทางการมากกว่าครอบครัว เพราะเป็นสถาบันอบรมสั่งสอนคนเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นจะต้องมีการอบรมและลงโทษอย่างเป็นทางการ ในขณะที่การขัดเกลาโดยอ้อม เป็นการอบรมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง บุคคลได้รับประสบการณ์หรือประโยชน์จากการสังเกต หรือเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น เช่น ถ้าเราไปงานเลี้ยงที่มีอุปกรณ์การกินมากมาย และเราไม่คุ้นเคย และเราไม่ทราบว่าจะใช้อะไรก่อนหลัง เราก็เรียนรู้ได้จากการดูบุคคลอื่นว่าเขาหยิบอะไรก่อนหลัง ไม่ว่าจะในด้านการใช้ แก้ว มีด ช้อน เป็นต้น แล้วพยายามเลียนแบบคนที่ทำถูกต้อง เราก็จะทำไม่ผิดพลาด หรือในกรณีพ่อแม่ชอบใช้คำหยาบ เด็กบางคนก็ใช้คำหยาบด้วย ทั้งๆที่พ่อแม่ไม่ต้องการให้เด็กพูดเช่นนั้น เช่น บางครอบครัวหรือครอบครัวที่พ่อแม่มีฐานะยากจนมักจะพูดจาหยาบคาย ชอบด่าทอ เด็กก็มักจะด่าแก่งตามไปด้วย หรือในกลุ่มเพื่อน เด็กก็ชอบเลียนแบบการกระทำของเพื่อน เช่น ถ้าต้องการเล่นกับเพื่อนก็ต้องรู้จักผ่อนปรนเข้าหากัน ถ้าใครไม่เคารพกฎเกณฑ์ของกลุ่ม กลุ่มก็อาจจะแสดงท่าทีรังเกียจไม่ยอมให้เข้ามาร่วมในกลุ่ม ซึ่งถ้าบุคคลนั้นอยากจะอยู่ร่วมกับกลุ่มอีก ก็ต้องปรับตัวเสียใหม่ให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของกลุ่มวางไว้ (จางง อติวัฒน์สิทธิ์, 2549; นียพรรณ (พลวัฒน์) วรรณศิริ, 2550)

3.3 ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมมีความมุ่งหมายหลัก 4 ประการ คือ (Broom and Selznick, 1981; Cohen and Orbuch, 1990; ปาณี จิตวิวัฒนา, 2547; วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล, 2552)

1) การปลูกฝังระเบียบวินัย เพื่อให้สมาชิกมีแบบของความประพฤติตามที่กลุ่มกำหนดหรืออนุญาต เป็นการสละความพอใจในปัจจุบัน เพื่อผลประโยชน์ในวันข้างหน้า เช่น เด็กส่วนใหญ่จะไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มาบอกให้ทำตัวให้เรียบร้อย แต่เด็กก็ต้องทำ เพราะอยากให้ผู้ใหญ่รัก หรือไม่อยากถูกลงโทษ หรือตอนเป็นนักเรียน พ่อครูบอกว่า จะทำการสอบ ส่วนมากจะไม่ค่อยชอบ เพราะต้องดูหนังสือ จะเล่นหรือเที่ยวเตร่ไม่ได้ แต่ความกลัวจะตกชั้น จึงต้องสอบ เพื่อจะได้ขึ้นชั้นได้ เป็นต้น

2) ปลูกฝังความมุ่งหวัง ความมุ่งหวังช่วยให้บุคคลมีกำลังใจจะทำตามระเบียบวินัยต่างๆ โดยเฉพาะความมุ่งหวังในสิ่งที่สังคมยกย่อง เช่น เป็นแพทย์ วิศวกร ตำรวจ ครู เป็นต้น เป็นหลักเป็นกำลังใจให้คนยอมบังคับตัวเองให้ปฏิบัติตามระเบียบ แม้จะชอบหรือไม่ก็ตามเพื่อให้ได้มาซึ่งความมุ่งหมายที่ตั้งความหวังไว้

3) สอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่างๆ บุคคลจะสามารถอยู่กับสังคมด้วยดีได้ถ้ารู้จักแสดงบทบาทของตนอย่างเหมาะสมในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นตามกาลเทศะและโอกาสต่างๆ เช่น บทบาทนายก็แตกต่างกับลูกน้อง บทบาทของแพทย์กับคนไข้ พ่อกับลูก ครูกับลูกศิษย์ ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง เป็นต้น เพราะแต่ละบทบาทก็มีลักษณะเฉพาะ เช่น ครู ต้องอดทนและฉลาด นักเรียนต้องรู้จักใฝ่หาความรู้ แพทย์รักษาคคนไข้ คนไข้เชื่อฟังคำแนะนำของแพทย์ เป็นต้น

4) สอนให้เกิดความชำนาญหรือทักษะที่จะร่วมใช้กิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งความชำนาญนี้ถ้าเป็นสังคมดั้งเดิมหรือความเป็นอยู่แบบง่าย ๆ จะเรียนรู้ด้วยการลอกเลียนแบบสิ่งที่เห็นอยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน แต่ในสังคมเจริญก้าวหน้า จะเรียนรู้ความชำนาญหรือทักษะเกี่ยวกับเพื่อนร่วมสังคม เช่น ความรู้ในด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ช่วยให้การปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นไปโดยราบรื่น ได้ประโยชน์ตามความมุ่งหมาย หรือความรู้ในด้านแพทย์ วิศวกรรม พยาบาล แต่ละคนก็มีทักษะคนละอย่างในอันที่จะยึดถือเป็นอาชีพ แม้แต่ในทักษะอย่างเดียวกันยังสามารถแบ่งซอยออกไปตามความสนใจ เช่น แพทย์ก็ยังมีผู้เชี่ยวชาญย่อยลงไปอีก เป็นผู้เชี่ยวชาญทาง หัวใจ คอ จมูก หู ทางเดินอาหาร วิสัญญี เป็นต้น ยิ่งสังคมมีบุคคลเชี่ยวชาญหรือมีทักษะหลายสาขาหลายอาชีพมากเท่าไร สังคมก็สามารถนำบุคคลเหล่านั้นมาสร้างสรรค์สังคมได้มากขึ้นเท่านั้น

กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์มาก เพราะถ้าไม่มีการขัดเกลาสมาชิกรุ่นใหม่ให้สังคมแล้ว สังคมก็ไม่สามารถพัฒนาหรืออยู่รอดได้ เราสามารถจำแนกประโยชน์ของการขัดเกลาทางสังคมได้ดังนี้คือ 1) สร้างระเบียบวินัยให้แก่สมาชิกในสังคม ทำให้สมาชิกสามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข องค์กรทางสังคมจะทำหน้าที่ขัดเกลาอบรมสั่งสอนให้สมาชิกรู้ว่า เราควรมีพฤติกรรมอย่างไร และเราสามารถคาดหวังได้ว่าผู้อื่นจะมีพฤติกรรมอย่างไรในแต่ละสถานการณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติตนสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้อื่น 2) สร้างแรงบันดาลใจ อุดมการณ์ ทศนคติ ความเชื่อ แก่สมาชิก เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้สมาชิกทำงานร่วมกัน มีอุดมการณ์ร่วมกัน และมีเป้าหมายร่วมกัน ทำให้สังคมเกิดความก้าวหน้าขึ้นได้ และ 3) สร้างความรู้ ทักษะ อันจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกสังคม (ปหานี ฐิติวัฒนา, 2547)

ความเป็นตัวตนเกิดจากการขัดเกลาทางสังคม เป็นการที่บุคคลยอมรับเอาคุณค่าของกลุ่ม ซึ่งเป็นผลจากการมีปฏิกริยาสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีการปรับความต้องการและการกระทำของตนให้เข้ากับกลุ่ม ตามสิทธิและหน้าที่ที่สังคมกำหนดหรือยอมรับ ความเป็นตัวตนจึงเป็นผลิตผลของสังคม มนุษย์ต่างกับสัตว์ก็เพราะความมีตัวตน ซึ่งความมีตัวตนนี้มีตั้งแต่ในวัยเด็ก เริ่มแต่คำว่า ฉัน เธอ ของฉัน ของเธอ ของน้อง ของพี่ เป็นต้น เป็นความรู้สึกในความเป็นตัวตนของตนเองว่าตนเป็นใคร มีความต้องการต่างๆ ที่ต่างจากผู้อื่นอย่างไร ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการสังสรรค์กับผู้อื่นในวิถีทางหรือระเบียบแบบแผนที่สังคมกำหนด ความเป็นตัวตนจึงเปรียบเสมือนหางเสือที่นำเรือเข้าสู่จุดหมายปลายทาง การสร้างความเป็นตัวตนของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ Cooley และ Mead เป็นผู้มื่อธิพลอย่างต่อการอธิบายเรื่องกระบวนการมีปฏิกริยาสัมพันธ์อันมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ทำให้แนวความคิดนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

Cooley ได้ให้แนวความคิดเรื่องกระบวนการขัดเกลา โดยใช้หลัก looking glass-self กล่าวคือ ความสำนึกของตัวตนเป็นผลสะท้อนจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการที่คนอื่นดูเราซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจ หรือกล่าวให้ง่ายเข้า คือ เป็นการมองตัวเองโดยใช้สายตาของคนอื่น เหมือนมองตัวเองจากกระจกเงา แต่ละบุคคลสามารถจะตัดสินใจว่าตัวเองควรเป็นอะไรแค่ไหน โดยเอาความคิดของคนอื่นที่มองตนหรือตัดสินใจว่าเป็นอย่างไรมาเป็นเกณฑ์สำคัญ เช่น เด็กคนใดถูกแม่ตำหนิว่าซน เกียจคร้าน หรือไม่ดี เด็กมักจะมีตนเองว่าเป็นผู้ที่ประพฤติน่าตำหนิไปด้วย หรือลูกที่ไม่ปฏิบัติตามที่พ่อแม่คาดหวัง จนทำให้พ่อแม่ว่ากล่าว จะทำให้รู้สึกว่ามีค่าหรือความสำคัญน้อยลงไป ในทำนองเดียวกันถ้าบุคคลใดดีกว่า เพื่อนฝูงรักใคร่ตนและให้เกียรติเคารพยกย่อง ก็จะมีชื่นชมและเห็นคุณค่าของตัวเอง สภาพเช่นนี้ถือได้ว่าบุคคลมักจะมีตัดสินใจหรือตีค่าของตนเองโดยความคิดเห็นคนอื่นเป็นเกณฑ์ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นปมด้อยหรือปมแข็ง ความรู้สึกดีหรือไม่ดีที่เกี่ยวกับตัวเอง มักจะเกิดจากรู้สึกของคนอื่นที่มีต่อตนเอง ลองคิดว่าเราจะมีความรู้สึกแบบใด ถ้าในชีวิตเรามีแต่คนเหยียดหยามดูหมิ่น ไม่คบค้าสมาคมด้วย สภาพแบบนี้จะทำให้บุคคลเกิดความคิดเกี่ยวกับตัวเอง อันเป็นผลสะท้อนที่บุคคลอื่นมีทัศนคติต่อตน สรุปแล้วทฤษฎีของ Cooley ให้ข้อคิดว่าบุคคลจะรู้ว่าตัวเองเป็นอย่างไรเมื่อเอาความคิดของผู้อื่นมาเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เราเห็นนั่นเอง ทฤษฎีของ Mead เรื่องความเป็นตัวตนได้อาศัยทฤษฎีของ Cooley เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ Mead เน้นกฎเกณฑ์บางอย่างที่บุคคลได้เริ่มสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองและจิตใจ และความรู้สึกต่างๆไป อันเป็นผลจากกระบวนการฝึกอบรมทางสังคมจนสร้างความเป็นตัวตนขึ้น โดยทฤษฎีของ Mead สรุปได้ดังนี้ คือ (สุพัตรา สุภาพ, 2546; จำนง อติวัฒนสิทธิ์, 2549; นิยพรรณ (พลวัฒน์) วรรณศิริ, 2550)

1) มนุษย์โดยทั่วไปมักจะไม่มีความเป็นตัวตน จนกระทั่งสังคมสร้างความเป็นตัวตนให้แก่เด็กโดยผ่านทางพ่อแม่และกลุ่มเพื่อนฝูง

2) เด็กโดยทั่วไปจะไม่มีความสำนึกเกี่ยวกับความเป็นตัวของตัวเอง หรือความสำนึกเกี่ยวกับจิตใจของตนเอง จนกว่าจะมีปฏิกริยาสัมพันธ์กันทางสังคม โดยเริ่มจากพ่อแม่ซึ่งพ่อแม่จะสอนเด็กให้รู้จักตัวเอง พ่อแม่จึงเป็นบุพพาทจารย์ที่สอนเด็กในสิ่งต่างๆ ซึ่งในขั้นแรกทารกไม่รู้เลยว่าตนเป็นมนุษย์ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตน แต่ต่อมาก็เริ่มรับรู้แนวความคิดเกี่ยวกับบุคคลอื่น ทั้งนี้เพราะเด็กเริ่มรู้สึกว่ตนนั้นเป็นคนละส่วนจากบุคคลต่างๆ ในบรรดาบุคคลต่างๆนั้น พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญที่สุด เป็นผู้มีส่วนหลอมหล่อจิตใจของเด็กคนนั้น

3) ภาษาเป็นอุปกรณ์สำคัญในการขัดเกลาทางสังคม การขัดเกลาทางสังคมนับเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเป็นตัวตนทางสังคม การมีการขัดเกลาทางสังคมอันเกิดจากการใช้สัญลักษณ์ เช่น สัญลักษณ์ไฟตามสี่แยกที่สามารถทำให้คนรู้ว่าจะทำตัวอย่างไร ไปหรือหยุดจากการดูที่สีไฟ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสัญลักษณ์ทุกอย่าง จะเป็นที่ยอมรับและเข้าใจกันเสมอไป เนื่องจากสัญลักษณ์มีความหมายต่างกันออกไป หากไม่รู้ความหมายก็ยากที่จะเข้าใจหรือติดต่อกันได้ ทฤษฎีของ Mead ถือว่าสัญลักษณ์และภาษาเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการสร้างสรรค์ความเป็นตัวตน ซึ่งเปลี่ยนสภาวะจากการที่มนุษย์เกิดมาในโลกให้เป็นสมาชิกของสังคม ทฤษฎีของ Mead ได้รับการขนานนามว่า เป็นบิดาของทฤษฎีการมีปฏิกริยากันเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งต่อมาถือเป็นสำนักความคิดสำนึกหนึ่งหรือทฤษฎีอย่างหนึ่ง ที่เน้นความสำคัญของภาษาเป็นวิธีการสำคัญในการมีความสัมพันธ์ทางสังคม

4) เมื่อทารกได้เติบโตขึ้น จะเริ่มพัฒนาความสำนึกว่าอะไรถูกอะไรผิดโดยยึดบุคคลอื่น เป็นเกณฑ์พื้นฐาน นั่นคือบุคคลเริ่มเข้าใจว่าสังคมต้องการให้เขาปฏิบัติอย่างไร และจากผลสะท้อนที่บุคคลอื่นมีต่อตน เด็กจะเริ่มรู้จักว่าตัวของตัวคือใคร และมีเอกลักษณ์ของตนเอง (self-identity) ซึ่งในที่สุดเด็กคนนั้นก็ถูกขัดเกลาให้เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคม

5) ผลกระทบจากการขัดเกลาเริ่มตั้งแต่เด็ก ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเกิดจากประสบการณ์แต่ในวัยเด็ก จนสามารถรู้จักว่าตัวเองคือใคร เพราะความเป็นตัวตนนี้ไม่ได้มีมาแต่เกิดแต่ต้องมาสร้างโดยผ่านทางครอบครัวนี้เป็นแกนสำคัญ

ทั้ง Cooley และ Mead เน้นแหล่งที่หลอมหล่อหรือสร้างสรรค์บุคลิกภาพของมนุษย์ว่าเกิดจากการมีปฏิกริยาสัมพันธ์ทางสังคม ส่วน Sigmund Freud ถือว่าปัจจัยทางชีววิทยามีส่วนเกี่ยวพันกับการพัฒนาบุคลิกภาพ แนวความคิดของ Freud ถือหลักชีววิทยาเป็นสำคัญ โดยแบ่งความเป็นตัวตนออกเป็น 3 ส่วน คือ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2548)

1) Id เป็นพลังดั้งเดิม เป็นพื้นฐานซึ่งถูกผลักดันโดยความต้องการทางเพศและแรงกระตุ้นที่รุนแรงเป็นพลังอยู่เบื้องหลังการเจริญเติบโตของมนุษย์ เป็นแหล่งก่อให้เกิดบุคลิกภาพของมนุษย์ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดทางกรรมพันธุ์ เป็นแหล่งของการเจริญเติบโตของมนุษย์และเป็นแหล่งพลังงานใหญ่ คอยกระตุ้นส่วนที่เหลืออีกสองระบบให้ทำงาน เป็นส่วนความต้องการทางชีววิทยาที่ต้องใช้ Superego คอยควบคุม ซึ่งบางครั้งก็ทำไม่สำเร็จ

2) Ego เป็นส่วนที่มีเหตุผลหรือตัวประสานระหว่าง Id กับ Superego ที่คอยควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ หรือความเป็นตัวตนของบุคคล เป็นส่วนของจิตที่ประกอบด้วยความรู้ ความจำ ความคิด และเป็นส่วนที่สามารถคาดคะเน หรือวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้ Ego นี้มีส่วนควบคุมและเป็นช่องทางส่งพลังของ Id ออกมา อันเป็นศูนย์กลางของบุคลิกภาพและการกระทำต่างๆของบุคคล

3) Superego เป็นส่วนที่เกี่ยวกับคุณธรรม ระเบียบ ประเพณี กฎเกณฑ์ กฎข้อบังคับต่างๆ ซึ่งบุคคลรับการขัดเกลาทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เรียกได้ว่า เป็นความรู้สึกใฝ่สูง ที่จะพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรผิด ดีหรือไม่ดี ควรทำหรือไม่ควรทำ เป็นตัวกดความต้องการที่ไม่ดีงามหรือที่สังคมไม่ต้องการ

จากสภาพของความเป็นผู้เยาว์ และเริ่มเข้าสู่ภาวะของความเป็นหนุ่มสาว วัยรุ่นจึงเป็นเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งของการเจริญเติบโต เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ เพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว โดยเฉพาะร่างกายเปลี่ยนแปลงไปมาก มีการแปรปรวนของอารมณ์และจิตใจ ความแปรปรวนของอารมณ์เป็นสาเหตุให้เขามีพฤติกรรมแปลก ๆ เช่น รักชอบอะไรก็อาจจะรักจนหลง ชอบจนคลั่ง หรือเวลาฟังเพลงที่ชอบอาจจะกรี๊ด คลั่งดาราดาราภาพยนตร์ เป็นต้น ถ้าเกลียดหรือเสียใจอะไร ก็จะเศร้าโศกจนกินไม่ได้นอนไม่หลับ แต่อารมณ์และอาการเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามวันเวลาที่ผ่านไป ของที่เขารักอาจจะถูกทอดทิ้งภายในระยะเวลาอันสั้น เช่น 2-3 วันก็ได้ ส่วนความต้องการอื่น ๆ ก็เหมือนเดิม แต่มีสิ่งเพิ่มเติมเด่นชัดขึ้นมา คือ ความต้องการที่จะให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ซึ่งเขาคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของเขา ฉะนั้น เราจึงเห็นได้ว่า เด็กวัยรุ่นมักจะทำอะไรตามเพื่อน เช่น ธรรมเนียมการดำรงชีพ การแต่งกาย ฯลฯ ถ้าได้เข้ากลุ่มดีก็สนใจในทางที่ดี แต่ถ้าไปเข้ากลุ่มที่ชักชวนกันไปในทางเสื่อม ต่อต้านต่อต้านต่อสังคม เด็กก็จะพลอยตามกลุ่มไปด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ยังต้องการความเป็นอิสระจากผู้ปกครอง ความต้องการความเป็นอิสระจากผู้ปกครองอาจจะแสดงออกมาในรูปของการต่อต้านระเบียบกฎข้อบังคับต่าง ๆ ขัดขืน ต่อตั้งต่อคำสั่งสอนของพ่อแม่หรือครูอาจารย์ เป็นต้น ส่วนความต้องการก้าวหน้าในทางเด่นจนบางครั้งอาจจะออกมาในรูปที่ฝืนระเบียบแบบแผนหรือบรรทัดฐานของสังคม

สิ่งสำคัญที่สุด คือ การที่ครอบครัวและสังคมยอมรับว่า ตัวเขาผ่านระยะวัยเด็กมาแล้วและกำลังก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ ยอมรับความคิดเห็นของเขา ให้เขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เขาต้องการให้พ่อแม่มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าเขามีความสามารถจะทำอะไรได้ ในระยะนี้ได้ก็จะสนใจและต้องการเป็นเพื่อนกับเพศตรงกันข้าม ถ้าเด็กได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่เพียงพอ เด็กก็จะสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศได้ แต่ถ้าในทางตรงกันข้าม จะเป็นปัญหาสำคัญสำหรับเขาทีเดียว ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมว่าจะออกมาในรูปใด เช่น เกลียด โกรธ รัก เป็นต้น

สรุปแล้ววัยรุ่นเป็นช่วงที่ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้าใจ และยอมรับว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ฉะนั้นการอบรมในวัยนี้จึงอาจจะต้องพบกับ การตั้งขัดแย้งบ้างถ้าเข้าใจเขาไม่ดีพอ ซึ่งในสังคมที่ซับซ้อน วัยรุ่นจะไม่ได้ใกล้ชิดกับพ่อแม่ผู้ปกครองตลอดเวลา แต่ต้องพบกับกลุ่มต่างๆ ที่มีคุณค่าในแบบต่างๆ กัน ทำให้วัยรุ่นมีโอกาสเลือกที่จะยึดคุณค่าใดเป็นหลัก เพราะแต่ละกลุ่มกำหนดไปตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของกลุ่ม พ่อแม่ควรเข้าใจและควรปรับปรุงท่าทีของตัวเอง เพื่อการอบรมสั่งสอนจะได้ผลและเป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่นนั้นต่อไป เพื่อเขาจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมและช่วยตัวเองได้ในอนาคต

3.5 องค์กรที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม

กลุ่มตัวแทนต่าง ๆ มีส่วนสำคัญในชีวิตมนุษย์ โดยกลุ่มตัวแทนเหล่านี้จะให้การขัดเกลาในชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการขัดเกลาอาจจะเป็นไปในรูปของการส่งเสริมกันหรือขัดแย้งกันก็ได้ ซึ่งบางครั้งก็ทำให้สับสน เกิดการขัดแย้งในด้านจิตใจ เพราะไม่รู้จะทำตามฝ่ายใดดี อย่างไรก็ตาม การมีกลุ่มตัวแทนต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์ได้มีประสบการณ์และมีโอกาสเรียนรู้คุณค่าแบบต่างๆ ทำให้มีโอกาสได้เลือกยึดถือเอาแบบที่ตนคิดว่าดีที่สุด การขัดเกลาจึงขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม เช่น ในสังคมชนบทที่มีคนเป็นจำนวนน้อยคนรู้จักกันดี มีสภาพความเป็นอยู่ที่เหมือน ๆ กัน ประพฤติปฏิบัติคล้าย ๆ กัน กลุ่มตัวแทนก็สอนระเบียบเดียวกันส่งเสริมกัน แต่ในสังคมเมืองหรือสังคมที่ซับซ้อน มีคนอยู่เป็นจำนวนมากมีความเป็นอยู่ต่างกัน ยึดคุณค่าต่างๆ กัน กลุ่มตัวแทนมีการอบรมตามแบบฉบับของตนเอง ซึ่งอาจจะขัดกับกลุ่มอื่นได้ คนจึงอาจสับสน และไม่ทราบจะเลือกเชื่อใครดี ด้วยเหตุนี้คนในเมืองจึงมีโรคประสาทมากกว่าคนในชนบท เพราะมีระเบียบที่จะต้องปฏิบัติมาก และบางครั้งคนก็ต้องเลือกตัดสินใจระหว่างสิ่งที่ขัดกัน แต่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้นพอๆ

กัน ซึ่งตัวแทนการขัดเกลาที่สำคัญมี 6 กลุ่ม ได้แก่ (สุพัตรา สุภาพ, 2546; จำนง อติวัฒน์สิทธิ์, 2549; นิยพรรณ (พลวัฒน์) วรรณศิริ, 2550)

1) ครอบครัว การอบรมจะออกมาในรูปของพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งนับเป็นการอบรมเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดที่เด็กจะต้องประสบ เพราะเป็นการอบรมที่ใกล้ชิดและมีความผูกพันอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทักษะ และแบบของความประพฤติแก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยพ่อแม่จะอบรม 2 วิธี คือ (1) การอบรมทางตรง ด้วยการบอกกล่าวอย่างชัดเจน ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรผิด อะไรถูก เป็นต้น ซึ่งได้ผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เนื่องจากการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติแก่บุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถวางตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อสถานการณ์หนึ่งๆ เช่น สอนเด็กให้กินเป็นเวลา เล่นเป็นเวลา นอนเป็นเวลา หรือพบหน้าผู้ใหญ่ที่ต้องยกมือไหว้ ต้องพูดจาไพเราะ ถ้าไม่ทำอาจถูกลงโทษ เป็นต้น และ (2) การอบรมทางอ้อม เป็นการอบรมโดยไม่รู้ตัว เป็นสิ่งที่เด็กได้รู้ได้เห็น และซึมซับเข้าไปในจิตใจซึ่งเด็กอาจจะนำไปปฏิบัติในอนาคตหรือมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น พ่อแม่ชอบใช้คำหยาบ เด็กจะใช้คำหยาบบ้าง เป็นต้น

2) กลุ่มเพื่อน คนเรามักจะถูกอบรมจากเพื่อนที่อายุเท่าๆ กัน หรือมากกว่า โดยตอนวัยเด็กก็จะเป็นกลุ่มเพื่อนเล่น พอวัยรุ่นจะเป็นกลุ่มเพื่อนฝูง พอเป็นผู้ใหญ่จะมีความโน้มเอียงจะสังสรรค์คบค้าสมาคมกับบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน เช่น กลุ่มเพื่อนนักเรียน กลุ่มข้าราชการ กลุ่มพ่อค้า เป็นต้น กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญในการอบรม คือ (1) สอนอำนาจที่ไม่ใช่ของใครโดยเฉพาะ เป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ จากการมีส่วนร่วมด้วย เช่น การเล่นฟุตบอล ถ้าฝ่าฝืนก็จะถูกกีดกันไม่ให้เล่นด้วย ใครอยากเล่นก็ต้องทำตามกฎ เป็นต้น (2) ช่วยให้ทดลองกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ว่าจะเอาจริงแค่ไหน ปกติถ้าเด็กอยู่กับเพื่อนๆ มักจะกล้าทำอะไรที่ขัดแย้งหรือลองดีกับผู้ใหญ่มากกว่าอยู่เพียงคนเดียว และในขณะที่เดียวกันก็อยากจะทำลองดูว่า กลุ่มพอจะตั้งขัดแย้งกับผู้ใหญ่ได้แค่ไหน เชื่อถือได้เพียงไร และ (3) ถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการหรือไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งส่วนมากจะถ่ายทอดคุณค่าตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ หากกลุ่มสนับสนุนระเบียบและคุณค่านั้น

3) โรงเรียน เป็นสถานที่ที่เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้วิชาการต่างๆ อย่างเป็นทางการ และยังเป็นสถานที่ที่เด็กได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูงในวัยเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันก็ได้มีโอกาสได้รับความรู้และคุณค่าต่างๆ โรงเรียนจึงมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กได้มาก แต่ปัญหาก็คือโรงเรียนอาจจะอบรมไม่ตรงกับที่บ้าน ทำให้เด็กสับสน ไม่รู้ว่าจะหวั่นไหวกับพ่อแม่ใครจะถูกกว่ากัน และสอนในสิ่งที่เบี่ยงเบนและอุดมคติจนเกินไป อาจไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงในชีวิตเด็ก เลยไม่แน่ใจว่าจะเชื่อดีหรือไม่

4) กลุ่มอาชีพ เมื่อบุคคลได้รับการอบรมจากกลุ่มอื่นๆ ที่กล่าวมาจนมาถึงระดับที่จะต้องประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ใครจะทำอาชีพอะไร ก็ควรจะต้องยอมรับระเบียบวิธีปฏิบัติของอาชีพนั้นๆ ซึ่งในแต่ละอาชีพก็จะมีคุณค่าและวิธีการปฏิบัติแตกต่างกันออกไป เช่น ตำรวจก็แตกต่างจากแพทย์ นางพยาบาลก็แตกต่างจากพ่อค้า ครูก็แตกต่างจากวิศวกร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การอบรมในระยะเยาว์วัยเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะกล่อมเกลาได้ง่าย ระเบียบวิธีการและคุณค่าใหม่ๆ ได้ง่าย ไม่เหมือนตอนเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพของตนเองที่แน่นอนความสามารถในการรับระเบียบใหม่จึงน้อย นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ใหญ่ไม่อยากจะร่วมกับกลุ่มสังคมใหม่ๆ เปรียบเสมือนไม้เนื้อแก่แล้ว ย่อมตัดยากเป็นของธรรมดา

5) ตัวแทนทางศาสนา ได้แก่ วัดอาราม พระ นักบวช ผู้สอนศาสนา หรือผู้เผยแพร่ธรรมของศาสนา ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะช่วยขัดเกลาในแง่ให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติที่ถูกที่ควร ตลอดจนหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต เช่น ศาสนาพุทธสอนคนให้ละความชั่ว ประพฤติดี และทำใจให้บริสุทธิ์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เมตตาปราณีต่อกัน ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เป็นต้น ทำให้บุคคลมีหลักคุณธรรมที่มีคุณค่าบางอย่างในการยึดมั่นร่วมกัน ทำให้สังคมเป็นระเบียบ ศาสนาจึงมีส่วนและมีบทบาทใน

การสร้างทัศนคติ และแนวความคิดในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะบุคคลย่อมนับถือศาสนา แนวความคิดทางศาสนาที่ยอมรับนั้นจะเป็นพลังในการที่จะให้บุคคลรับหรือไม่รับสิ่งใด ค่านิยมที่มาจากศาสนาเป็นเสมือนเครื่องกลั่นกรองความรู้สึกของบุคคล โดยเฉพาะสถาบันที่สำคัญของศาสนา คือ วัด ถ้าบุคคลใกล้ชิดกับวัดมากเท่าไร ก็จะได้รับทัศนคติและแนวความคิดมากขึ้นเท่านั้น กล่าวกันว่า ในกรณีเช่นนี้ วัดและศาสนาจะเป็นสิ่งที่เสริมสร้างขัดเกลาแนวพฤติกรรมของบุคคล เช่น การที่บุคคลจะตัดสินใจว่าสิ่งใดผิดหรือถูกหรือเรียกกันว่า ค่านิยม นั้น เกิดจากความเชื่อในทางศาสนาดั้งเดิม และสิ่งนี้เองเป็นอิทธิพลทางจิตวิทยา ซึ่งช่วยสร้างบุคลิกภาพของบุคคลด้วย สำหรับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาอย่างใกล้ชิด ก็อาจจะได้รับอิทธิพลของศาสนาหรือถูกขัดเกลาได้เช่นกัน เพราะหลักศีลธรรมหรือจริยธรรมของโลกนั้นก็มาจากศาสนา และหลักจริยธรรมต่างๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นหลักของกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา ทุกคนจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายเหล่านี้ ข้อห้ามทางสังคมเหล่านี้มีอิทธิพลที่จะยับยั้งการกระทำของบุคคล สิ่งเหล่านี้จึงปรากฏออกมาในรูปของขนบธรรมเนียมประเพณีหรือบรรทัดฐานต่างๆ ที่ยึดถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปในสังคมหนึ่งๆ

6) สื่อมวลชน สื่อมวลชนมีหลายประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์ นวนิยาย วรรณคดี เป็นต้น สื่อมวลชนเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่างๆ ตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ แบบของความประพฤติ ฯลฯ เช่น เรื่องรักประโลมโลก ทำให้หญิงสาวหลายคนฝันว่าตัวเองจะเหมือนนางเอกตามท้องเรื่อง วันหนึ่งจะต้องมีพระเอกมีฐานะมีตระกูลมาชอบ หรือภาพยนตร์กำลังภายในบางเรื่องในโทรทัศน์ ทำให้เด็กบางกลุ่มเลียนแบบการต่อสู้ เป็นต้น จึงอาจเห็นได้อย่างแน่ชัดว่า ในปัจจุบันไม่มีบุคคลใดสภาพแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันที่จะรอดพ้นจากสิ่งเร้าในด้านความคิดหรือพฤติกรรมจากสื่อมวลชน สำหรับสาธารณชนโดยทั่วไปถือว่า สื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ตนได้รับความเพลิดเพลินและความรู้พร้อมกันไป และชีวิตของประชาชนในปัจจุบันดูเหมือนจะต้องพึ่งพาอาศัยสื่อมวลชน โดยเฉพาะในสังคมที่เจริญก้าวหน้า สื่อมวลชนจะแผ่ขยายและมีอิทธิพลต่อครอบครัว ทำให้บุคคลได้รับค่านิยม และวิธีการปฏิบัติทั้งในด้านบวกและด้านลบมากขึ้น โดยเฉพาะอิทธิพลของสื่อมวลชนที่สำคัญ คือ การให้ข่าวสาร ข่าวสารเหล่านี้มักจะเป็นลายลักษณ์อักษร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้เขียน บรรณาธิการและผู้จัดทำ มักจะร่วมกับครู กลุ่มเพื่อน และครอบครัวในกระบวนการขัดเกลา เช่น ครูก็อาจสั่งให้อ่านหนังสือพิมพ์บางคอลัมน์ พ่อแม่ก็อาจจะซื้อการ์ตูนให้อ่าน ฯลฯ โดยอิทธิพลของสื่อมวลชนเหล่านี้ จะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะมีทัศนคติและแนวโน้มน้อมต่อสิ่งที่ได้รับอย่างไร บ้างก็ยอมรับ บ้างก็ต่อต้าน บ้างก็วางเฉยอย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะปฏิบัติกริยาอย่างไร จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของคนบางกลุ่ม และการหาความรู้ของบุคคลอีกส่วนหนึ่ง

สรุปแล้วทั้งครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ตัวแทนศาสนา และสื่อมวลชน เป็นแหล่งสำคัญที่ให้ความคิดกับบุคคลและสร้างพื้นฐานที่จะทำให้บุคคลเลือกที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อสิ่งต่างๆ ในช่วงชีวิตระยะต่อมา รวมทั้งขัดเกลาให้บุคคลมีบุคลิกภาพต่าง ๆ ตามที่สังคมต้องการ โดยมีปัจจัยที่สัมพันธ์กับการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นลักษณะทางชีวภาพของมนุษย์ช่วยให้การอบรมสั่งสอนมีขึ้นได้ เพราะมนุษย์มีสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด คือ ความสามารถในการใช้ภาษา ซึ่งได้รับการเรียนรู้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ และเราจะตระหนักถึงความสามารถนี้ได้ก็ต่อเมื่อมีการอบรมสั่งสอน และเป็นพื้นฐานประเภทเดียวที่ทำให้มนุษย์มีวัฒนธรรม พื้นฐานที่ทำให้เกิดการขัดเกลาทางสังคม กล่าวคือ (1) การปราศจากสัญชาตญาณของมนุษย์ มนุษย์ต่างกับสัตว์ในแง่ที่ไม่อาจใช้สัญชาตญาณในการช่วยตัวเอง เพราะมนุษย์มีแรงดันมากกว่าสัญชาตญาณ เช่น ความหิวกระหาย ความต้องการในเรื่องเพศ เป็นต้น ที่อยู่รอดกันมาได้ก็โดยการเรียนรู้วิธีการที่สังคมใช้กันอยู่ ในการตอบสนองความต้องการต่าง ๆ เช่น เด็กทารกเกิดมาไม่อาจจะกินอาหารเอง ยุงกัดก็ตบเองไม่ได้ เป็นต้น แต่ที่เจริญเติบโตขึ้นมาได้ เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนกว่าจะช่วยตัวเองได้ และที่ผู้ใหญ่ทำแบบนี้ก็เพราะถูกอบรม

สั่งสอนมานั่นเอง (2) การต้องพึ่งพาผู้อื่นยามเยาว์วัย มนุษย์ต้องพึ่งพาผู้อื่นในวัยเด็กมากกว่าสัตว์ และยิ่งมนุษย์ต้องเรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์มากเท่าไร การพึ่งพาก็ยิ่งยาวนานมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะในขณะที่ยังเป็นทารกอยู่ ต้องได้รับความคุ้มครองเลี้ยงดูและให้การอบรม เนื่องจากเป็นวัยที่ยังช่วยตัวเองไม่ได้ การควบคุมจึงออกมาในรูปของความรับผิดชอบที่พ่อแม่มีต่อลูก และการที่เด็กช่วยตัวเองไม่ได้นี้เองทำให้ต้องมีการอบรมผู้ใหญ่ให้รู้จักหน้าที่ คอยปกป้องคุ้มครองเด็ก (3) ความสามารถในการเรียนรู้ มนุษย์มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ซึ่งเป็นสภาพทางชีวภาพของมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่เกิด โดยมนุษย์สามารถเรียนรู้มากกว่าสัตว์ ยิ่งมนุษย์เจริญเติบโตมากขึ้นเท่าไร มนุษย์ก็สามารถเรียนรู้มากขึ้น ส่วนใครจะเรียนรู้มากน้อยกว่ากันเพียงไร ก็ขึ้นอยู่กับสติปัญญาของแต่ละคน ความสามารถในการเรียนรู้จึงทำให้การขัดเกลาได้ผลตามที่สังคมคาดหวัง และ (4) ภาษา เป็นผลิตผลของวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และสามารถดัดแปลง แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม ภาษาจึงเป็นสื่อที่ใช้ในการขัดเกลาบุคคล ภาษาจึงทำให้มนุษย์สามารถถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ความเชื่อ ความรู้ แบบของความประพฤติในหมู่มนุษย์ และถ่ายทอดไปยังผู้อื่น ภาษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลที่ต้องการมีความสัมพันธ์และเป็นส่วนสำคัญในการขัดเกลาทางสังคม

3.6 ศาสนาอิสลามกับการขัดเกลาทางสังคม

ระดับความรู้ด้านศาสนาและระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเยาวชน โดยผู้ที่มีความรู้ด้านศาสนาในระดับสูงและระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในระดับมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และตามบรรทัดฐานของสังคมสูง เพราะศาสนาเป็นตัวแทนที่ขัดเกลาหรือแนะนำแนวทางให้มีการยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อเป็นเป้าหมายในการกระทำ เป็นการยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม มีศีลธรรม จริยธรรม รู้สึกผิดชอบชั่วดี ประพฤติตนในทางที่ถูกที่ควร และมีความมุ่งมั่นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาตามหลักคำสอนที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ดังคำกล่าวที่ว่า ศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้คนมีศีลธรรม จริยธรรม รู้สำนึกในผิดชอบชั่วดี (สมพร เทพสิทธา, 2541)

กระบวนการขัดเกลาในอิสลามส่วนใหญ่จะขัดเกลาผ่านระบบการให้ความรู้ความเข้าใจ และการให้การศึกษาเกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่งเท่านั้น แต่มีความหมายที่กว้างและครอบคลุมทุกด้าน รวมทั้งเป็นกระบวนการอบรมและบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยกระบวนการศึกษาในอิสลามจะมีความหมายครอบคลุม การอบรม การขัดเกลาจิตใจ การถ่ายทอดความรู้ รวมถึงความรู้ทางศาสนาและความรู้ทางโลก และการอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีระเบียบวินัย ดังนั้นการศึกษาในอิสลามมีลักษณะเฉพาะ เพื่อเป็นการศึกษาตลอดชีพ เป็นการพัฒนาทุกส่วนของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิญญาณ สติปัญญา ร่างกายและสังคม เป็นการสนองตอบวัตถุประสงค์ของการสร้างมนุษย์ คือเพื่อเป็นบ่าวของอัลลอฮ์และเป็นตัวแทนของพระองค์บนผืนแผ่นดิน และทำให้สมาชิกของสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความเจริญรุ่งเรือง (มัสลัน มะหะมะ, 2552; อิบรอฮีม ณรงค์รัชกาเชต, 2546) แนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมุสลิมมีพฤติกรรมเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม คือ การส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด (กรรณภา ไชยประสิทธิ์ และคณะ, 2548) การอบรมตามแนวทางของศาสนาอิสลามสะท้อนให้เห็นถึงสัจธรรมของการดำเนินชีวิต และนำเยาวชนสู่ความผาสุกที่แท้จริงบนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม (ภักคินี แยกพงศ์, 2548)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้มนุษย์มีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ ทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ เป็นมนุษย์ผู้มี

วัฒนธรรม และเป็นกระบวนการของคนในสังคมในการกระทำระหว่างกันทางสังคม การได้รับรูปแบบของบุคลิกภาพ และการเรียนรู้ การดำเนินวิถีชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ จากสังคมและกลุ่มโดยรูปแบบของการขัดเกลาทำได้ 2 ทาง คือ การขัดเกลาทางตรง เป็นการสอนหรือบอกโดยตรง เช่น พ่อแม่สอนลูก ครูสอนนักเรียน และการขัดเกลาทางอ้อม เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกตเลียนแบบ เช่น ลูกเรียนรู้จากการสังเกต หรือ การฟัง การอ่าน การเข้ากลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดการปรับตัวและพัฒนาบุคลิกภาพ

การที่มนุษย์สามารถขัดเกลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยภายใน เช่น พันธุกรรมและลักษณะทางชีวภาพ เป็นต้น และปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล เช่น การเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมสรุปรวมจากแนวคิดทั้งหมด การขัดเกลาทางสังคมช่วยสร้างตัวตนขึ้นมา 3 อย่าง คือ ภาพเกี่ยวกับตัวตน โดยอาศัยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตัวตนในอุดมคติ จากทัศนคติที่คนอื่นมีต่อตน บุคคลจะสร้างภาพของสิ่งที่ควรจะเป็น เพื่อแสวงหาความรัก การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของตน และตัวตนปฏิบัติการ คือ สิ่งที่ตนเองทำไปในแต่ละวัน ซึ่งเป็นตัวช่วย และส่งเสริมความเป็นตัวตน ให้รู้จักควบคุมตนเอง เช่น ความอดทน ซึ่งการขัดเกลาทางสังคม ถือว่ามีความสำคัญมาก หากมนุษย์ขาดการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม มนุษย์ก็จะมีลักษณะของความเป็นมนุษย์ จะกลายเป็นคนที่ไม่สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ การขัดเกลาทางสังคมจะเป็นกระบวนการเรียนรู้จากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง บุคคลใดช่วยอายุหนึ่งจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วจึงนำไปสอนคนรุ่นต่อไปให้ปฏิบัติตามต่อ ๆ กันไป เป็นมรดกทางสังคม โดยมีตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมทำหน้าที่ในการขัดเกลาสมาชิก สร้างสมาชิกให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะทัศนคติ อุดมการณ์ ฯลฯ ในแบบที่สังคมต้องการ ตัวแทนทางสังคมที่สำคัญได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน และกลุ่มอ้างอิง

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

4.1 ความหมายของความต้องการ

ความต้องการของมนุษย์เกิดจากความต้องการทางร่างกาย เป็นสิ่งจำเป็นทางธรรมชาติที่จะทำให้มนุษย์เราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปกติ จะเกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคน ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการอาหาร เพราะหิว ความต้องการน้ำ เพราะกระหาย ความต้องการอากาศไว้หายใจ เพราะต้องใช้ฟอกโลหิต ความต้องการพักผ่อน หลับนอน เพราะเมื่อร่างกายเมื่อยล้า อ่อนเพลีย ต้องพักเพื่อซ่อมแซมและสร้างเสริมส่วนต่างๆ ของร่างกาย ความต้องการขับถ่ายของเสียออกจากร่างกาย เพราะเป็นของไร้ค่า ความต้องการที่อยู่อาศัย เพราะช่วยให้รู้สึกปลอดภัย ความต้องการทางเพศ เพราะช่วยให้สามารถดำรงเผ่าพันธุ์สืบต่อไป ความต้องการเครื่องนุ่งห่ม เพราะช่วยป้องกันอันตราย ทำให้ร่างกายอบอุ่น ความต้องการยารักษาโรค เพราะเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยจะช่วยให้หายหรือมีอาการดีขึ้น และประการที่สองคือ ความต้องการทางจิตใจ หรือความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการขั้นสูงของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนเป็นสมาชิกของสังคม ต้องการความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ ความต้องการเข้ากับผู้อื่น เพราะจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และมีความรับผิดชอบมากขึ้น ความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญนับถือและชมเชย เพราะจะทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญคนหนึ่ง ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จมีโอกาสก้าวหน้า ต้องการที่จะมีชัยชนะต่ออุปสรรคนานัปการ ต้องการที่จะเป็นตามที่ตนอยากจะเป็น เพราะจะทำให้เขามีกำลังใจที่จะทำงานต่อไปให้ดี ความต้องการที่จะมีความอบอุ่นมั่นคงและปลอดภัย ต้องการความมั่นคงในการทำงาน ต้องการความยุติธรรม ต้องการสวัสดิการ ต้องการมีหลักประกันในการทำงาน เพราะจะทำ

ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานมากขึ้น เพราะฉะนั้น ในขั้นของความตั้งใจแล้วจะเห็นได้ว่า คนเรามีความต้องการที่จะทำงานร่วมกับคนอื่นให้ดีที่สุด และหวังผลตอบแทนในลักษณะความมั่นคงและปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่ทำงานกล่าว (กวี วงศ์พุด, 2535)

นอกจากนี้ความต้องการ ยังหมายถึง ความอยากได้ ใครได้ หรือประสงค์จะได้ (ราชบัณฑิตยสถาน , 2546) ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่ร่างกายยังมิได้รับการตอบสนอง และยังคงมีแต่เป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้นไว้ มนุษย์นั้นมีเป้าหมายชีวิตที่สำคัญ คือการสนองต่อความต้องการของตนให้ได้ คำว่าความต้องการนี้ ในทางจิตวิทยาใช้คำ ๆ ใหม่ว่า ความต้องการจำเป็นแทน ในทางการเมืองใช้คำว่า ความต้องการในการกำหนดนโยบาย เพราะนโยบายจะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลักสำคัญ ในขณะที่ความต้องการจำเป็น หมายถึง บรรดาความจำเป็นต่าง ๆ ที่มนุษย์จะต้องมี และเมื่อขาดเสียซึ่งสิ่งนั้น ๆ แล้ว ก็จะทำให้เกิดความไม่ปกติหรือไม่สมดุลขึ้นมาได้ ความต้องการจำเป็นของมนุษย์ แบ่งออกได้เป็นความต้องการจำเป็นทางกาย ได้แก่ น้ำ อาหาร และความต้องการทางเพศ ความต้องการจำเป็นทางใจ ได้แก่ ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย และความต้องการจำเป็นทางสังคม ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคม สวัสดิภาพทางสังคมและบรรทัดฐานทางสังคม เป็นต้น (เดโซ สวานานนท์, 2545) ความต้องการจำเป็น ซึ่งชีวิตจะขาดเสียมิได้ ผลจากการศึกษาทราบว่า ทุกกริยาท่าทาง หรืออาการของมนุษย์แสดงออกมาเป็นรูปของพฤติกรรมนี้ ก็เพราะแรงผลักดันจากความต้องการเป็นกำลังสำคัญให้แสดงออกมา ความต้องการอาจเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ที่ได้มาจากภายหลังและจากสิ่งที่เกิดขึ้นเอง โดยไม่ต้องเรียนรู้ เป็นความต้องการทางชีววิทยา ทั้งที่เป็นสิ่งที่แสดงออกมาให้เห็นได้และเป็นสิ่งที่ซ่อนตัวอยู่ เมื่อร่างกายเกิดความต้องการจะทำให้ร่างกายเกิดความไม่สมดุล เนื่องจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่ง ต้องพยายามดิ้นรนและแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่มาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด ความต้องการจำเป็นเกิดจากการขาดความสมดุล ทั้งภายในร่างกายเองและสิ่งแวดล้อมนอกร่างกาย แล้วทำให้เกิดแรงขับขึ้น ความต้องการของคนมีมากบ้างน้อยบ้างอยู่ตลอดเวลา และทุกคนล้วนมีความต้องการด้วยกัน ความต้องการอาหารนับเป็นความต้องการภายใน ความต้องการเกี่ยวข้องกับสังคมนับเป็นความต้องการภายนอก เมื่ออยู่ในสภาพที่เกิดความขาดแคลนมาก ความต้องการจะมีกำลังบังคับสูง ทำให้เกิดสภาพการตอบสนองขึ้น เช่น ต้องการอาหารเมื่อเกิดความหิว ต้องการอยู่ในสังคมเมื่อเกิดความรู้สึกเดียวดายว่าเหว่ เมื่อเกิดความขาดแคลนและต้องทนทุกข์ทรมานเพราะความไม่สมดุลทำให้เกิดการตอบโต้ (พฤติกรรม) ขึ้น (Silverman อ้างถึงในสุปราณี สนธิรัตน์, 2545)

มนุษย์นั้นเพียรพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะให้บรรลุความต้องการที่ละชั้น เมื่อความต้องการชั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการชั้นนั้นก็ลดความสำคัญลงจนหมดความสำคัญไปไม่เป็นแรงกระตุ้นอีกต่อไปแต่จะเกิดความสนใจและความต้องการสิ่งใหม่อีกต่อไป แต่ความต้องการชั้นต้น ๆ ที่ได้รับการตอบสนองไปเรียบร้อยแล้วนั้น อาจกลับมาเป็นความจำเป็นหรือความต้องการครั้งใหม่อีกได้ เมื่อการตอบสนองความต้องการครั้งแรกได้สูญเสียหรือขาดหายไปและความต้องการที่เคยมีความสำคัญจะลดความสำคัญลงเมื่อมีความต้องการใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่ ความต้องการที่แท้จริงเป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน หรือเป็นปัญหาเรื่องปากท้อง หากการตอบสนองความต้องการแท้จริงนี้ได้ก็จะแก้ปัญหาความเดือดร้อนได้อย่างค่อนข้างถาวร ในบางครั้งมักเข้าใจสับสนและเข้าใจไม่ตรงกันกับคำว่า ความรู้สึกต้องการ ซึ่งหมายถึง ความต้องการที่เกิดจากอิทธิพลครอบงำทางวัฒนธรรม โครงสร้างสังคม สภาพเศรษฐกิจ การโฆษณาทางสื่อมวลชนและภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชนและระดับที่กว้างกว่านั้น (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ, 2531)

ความรู้สึกต้องการอาจตรงหรือไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงก็ได้ หากไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง การตอบสนองความรู้สึกต้องการนี้จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนเพียงชั่วคราว และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของชีวิตในระยะยาวเพียงน้อยนิดเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่าการกำหนดนโยบายหรือการวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาของภาครัฐ หากตระหนักหรือคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนแล้ว จะทำให้การกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหาสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ ดังนั้นขั้นตอนการกำหนดปัญหาและความต้องการจึงเป็นขั้นตอนสำคัญของการกำหนดนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2543) ที่กล่าวว่าต้องแยกระหว่างสิ่งที่เรียกว่า “ความต้องการ” และ “ตัวตอบสนองความต้องการ” ทั้งสองอย่างนี้มีความแตกต่างกันโดยพื้นฐานที่ว่า ความต้องการของมนุษย์นั้นมีอยู่อย่างจำกัดและเหมือนกันทั่วโลก หากแต่ตัวตอบสนองนั้นแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและตามวัฒนธรรม รวมทั้งมีเพิ่มขึ้นได้อย่างไม่จำกัดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ความต้องการอันหลากหลายของมนุษย์นั้น สรุปแล้วมี 2 หมวดใหญ่ ๆ คือ ความต้องการที่จะเป็นอยู่ และความต้องการที่จะมีวิธีการตอบสนองความต้องการของมนุษย์นั้นสามารถตอบสนองได้จากภายในตัวมนุษย์เอง จากระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และจากภายนอกตัวมนุษย์ เช่น จากสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยความต้องการของมนุษย์นั้นจะต้องครอบคลุม ความต้องการของปัจเจกบุคคลและสังคมควรมีอะไรบ้าง และขนาดที่เหมาะสมของการตอบสนองความต้องการของปัจเจกบุคคล

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความต้องการของมนุษย์และระดับความต้องการของมนุษย์ในทัศนะใดก็ตาม เนื้อหาสาระและระดับความต้องการเหมือนกัน เว้นแต่จะมีระดับของความต้อกรมากน้อยต่างกัน บางคนมีความต้องการเพียงขั้นพื้นฐาน ไม่ต้องการความมีชื่อเสียง ความยิ่งใหญ่ไปกว่าที่เป็นอยู่ แต่บางคนมีความทะเยอทะยานต้องการให้ประสบความสำเร็จสูงสุดของชีวิต และเมื่อประสบผลสำเร็จสูงสุดของชีวิต ความต้องการยังไม่หมดสิ้น ยังต้องการให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้รับมีเพิ่มพูนมากขึ้นกว่าเดิม ความทะเยอทะยานเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งผลักดันให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แต่ถ้าความทะเยอทะยานนั้นมีมากจนเกินไปจนขาดสติยั้งคว้าควรหรือไม่ควรทำในสิ่งเหล่านั้นเพื่อให้ได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการก็จะกลายเป็นคนโลภ เห็นแก่ตัวประพฤติในทางมิชอบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัวและประเทศ โดยความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้เริ่มบังเกิดขึ้น นับตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เมื่อเติบโตขึ้น ความต้องการของมนุษย์จะเปลี่ยนไปตามวัย เพศ สถานภาพ สิ่งแวดล้อม จนกระทั่งความต้องการความสำเร็จในชีวิต เมื่อมนุษย์โตอยู่ในวัยทำงาน แต่ละคนมีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ อาจมีความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และความสำเร็จในชีวิตสูง ผู้ที่มีสภาพแวดล้อมที่ขาดแคลน อาจต้องการปัจจัยเพียงเล็กน้อยที่เป็นสิ่งไรค่าสำหรับผู้ที่มิสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ (อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์, 2541)

4.2 ทฤษฎีความต้องการของ Maslow

ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Maslow ไว้ว่ามีการจัดลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ คือ (อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุศนันท์, 2541)

ระดับที่ 1 ความต้องการของร่างกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศ การพักผ่อนนอนหลับ ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ ซึ่งความต้องการเหล่านี้คนต้องได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ จากนั้นจึงเริ่มมีความต้องการในขั้นต่อ ๆ ไป

ระดับที่ 2 ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการความปลอดภัยจึงเข้ามาเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการ ต้องได้รับความคุ้มครองและป้องกันจากอันตรายต่างๆ ต่อชีวิต ทรัพย์สิน ไม่มีอันตรายจากโจรผู้ร้าย ตลอดจนมีความมั่นคงต่อหน้าที่การ

งาน ไม่ถูกปลดออกจากงาน มีรายได้ที่มั่นคง ได้รับการประกันในเรื่องของสุขภาพร่างกาย ตลอดจนได้รับความยุติธรรมในการทำงาน

ระดับที่ 3 ความต้องการการยอมรับหรือความผูกพันหรือความต้องการด้านสังคมและความรัก เมื่อความต้องการด้านความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้วคนก็จะเริ่มความต้องการในด้านต่อไป เหตุเพราะมนุษย์อยู่รวมกันในสังคมจึงต้องการที่จะมีส่วนร่วมของสังคมและได้รับการยอมรับ จากสังคมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมถึงความต้องการมีความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ต้องการให้คนอื่นรักใคร่นิยมชมชอบ มีมิตรสหาย ถ้าเป็นเรื่องในการทำงานก็ต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

ระดับที่ 4 ความต้องการการยกย่อง จัดเป็นความต้องการขั้นสูงของมนุษย์ เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการยอมรับแล้ว จะต้องการการยกย่องจากตัวเอง และจากบุคคลอื่น ความต้องการนี้เป็นความต้องการ ในเรื่อง ตำแหน่ง ชื่อเสียง เกียรติยศ ความภาคภูมิใจ อำนาจ ความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลจึงพยายามทำทุกอย่างที่จะให้ได้มาซึ่งความต้องการในด้านนี้ และจะมีความภาคภูมิใจมาก

ระดับที่ 5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ โดยต้องการที่จะใช้ความสามารถที่มีอยู่ ทำสิ่งที่ตนต้องการ เช่นเป็นเจ้าของกิจการ ความต้องการในด้านนี้เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ โดยอยากให้เกิดความสำเร็จในทุกๆด้านที่ต้องการ ตามที่ได้คาดหมายไว้

ความต้องการจำเป็นของมนุษย์ตามแนวคิดของ Maslow มีสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนี้ 1) ความต้องการจำเป็นทางร่างกาย สามารถแยกออกเป็นประเภทหนึ่งต่างหาก เป็นเอกเทศจากการจูงใจประเภทอื่น ๆ ได้ เพราะเป็นความต้องการพื้นฐานที่ทุกคนต้องการเหมือนกัน 2) ความต้องการจำเป็นทางร่างกาย เป็นความต้องการหลักของทุกคน และ 3) ความต้องการจำเป็นอื่น ๆ จะอันตรธานไป トラบใดที่ความต้องการมนุษย์ทางร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนองตามความพอใจ เพราะยังถูกครอบงำด้วยความจำเป็นทางสรีระอยู่ โดยความต้องการอย่างอื่นที่สูงขึ้นไปจะเริ่มปรากฏเมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการสนองตอบเพียงพอแล้ว ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ บุคคลส่วนใหญ่ในสังคมมนุษย์ต้องการโลกที่มีแต่ความปลอดภัย มีระเบียบแบบแผนและสามารถพยากรณ์ล่วงหน้าได้ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการและความต้องการนี้มีอยู่ตลอดเวลา เป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุด เริ่มตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเกิดขึ้นมาแทนที่ นอกจากนี้ตามแนวคิดของ Maslow ยังกล่าวอีกว่ามนุษย์เป็น "Men of Play" แต่ละคนมีชีวิตอยู่ในความเปลี่ยนแปลงในโลก มีตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง และปฏิสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงและประสบการณ์ต่าง ๆ และการรับรู้ของเขาจะสร้าง "ตน" ของเขาให้แตกต่างกัน และมนุษย์ทุกคนจะต้องมีคุณค่าและความต้องการความพึงพอใจในตนเอง ดังนั้น ถ้าคนได้รับการตอบสนองตามความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ อันได้แก่ ความต้องการทางร่างกายเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ เช่น อาหาร น้ำ การขับถ่าย ความต้องการทางจิตใจ เช่น ความปลอดภัย ความอบอุ่น ความรัก ความภาคภูมิใจในตนเอง ความรู้จักตนและความสามารถที่จะซึ่งในคุณค่าของความเป็นคนได้ ถ้าความต้องการพื้นฐานเบื้องต้นได้รับการตอบสนองพฤติกรรมของมนุษย์จะพัฒนาการในแนวโน้มที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานขั้นสูง ๆ ต่อไป ด้วยความเชื่อพื้นฐานนี้เอง นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่า ธรรมชาติแท้จริงของมนุษย์นั้นดี ถ้าความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้รับการตอบสนองมนุษย์ก็จะทำแต่ความดี มนุษย์ทุกคนต้องค้นหาหนทางตอบสนองความต้องการพื้นฐานด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนมีชีวิตอยู่กับความเปลี่ยนแปลงในโลกที่มีตนเป็นศูนย์กลางและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (วราภรณ์ ตระกูลสฤทธ์, 2547) ในขณะที่มธุรสสว่างบำรุง (2542) ได้จำแนกความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Maslow ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1) ความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัย แรงขับด้านชีววิทยา และความรู้สึกปลอดภัย เป็น

ความต้องการที่มีพลังอำนาจมาก เป็นการรวมเอาความต้องการทางกายภาพผนวกกับแรงขับปฐมภูมิ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ เมื่อบุคคลสามารถที่จะตอบสนองความต้องการได้เกิดความสมดุลภายในร่างกาย ทำให้บุคคลเริ่มต้องการความปลอดภัย ซึ่งเป็นความต้องการขั้นที่สูงกว่า 2) ความต้องการทางด้านจิตวิทยา เป็นความต้องการที่ตอบสนองความพึงพอใจเป็นส่วนใหญ่ ความต้องการนี้ได้แก่ ความต้องการความรัก และต้องการเป็นเจ้าของ และต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง ลาภยศสรรเสริญ และ 3) ความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ เป็นความต้องการในขั้นนี้เป็นขั้นที่แสวงหาความรู้ความสวยงามทางด้านสุนทรียภาพหรือการตระหนักถึงศักยภาพของตนเองเหนือความเข้าใจ ทุกคนมีความต้องการในขั้นสูงเช่นเดียวกัน เพราะโดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์จะมีความรู้สึกในการเห็นคุณค่าด้วยตนเอง การนับถือตนเอง การปรับตัว รวมถึงการประสบความสำเร็จด้วยตนเอง

จากทฤษฎีที่กล่าวถึงระดับความต้องการของมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าความต้องการของมนุษย์ทั้ง 5 ระดับ มีส่วนเกี่ยวข้องกับในด้านของเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ซึ่งทั้งสามประเด็นนี้มีความเชื่อมโยงกันทั้งหมด เพราะความต้องการทั้ง 5 ขั้น เริ่มตั้งแต่ความต้องการของร่างกาย ก็ต้องอาศัยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ หากเศรษฐกิจในครอบครัวมีความมั่นคง ร่างกายก็จะได้รับการตอบสนองความต้องการได้อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านของปัจจัยสี่ ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัยก็เช่นเดียวกันเพราะเศรษฐกิจที่ดีของครอบครัวจะส่งผลถึงการมีรายได้ที่มั่นคง สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ตัวเองและครอบครัวได้ ส่วนความต้องการการยอมรับหรือความผูกพัน ความต้องการการยกย่อง และความต้องการความสำเร็จในชีวิต หากได้รับการศึกษาที่ดี ก็จะสามารถก็จะส่งผลไปถึงการประกอบอาชีพที่ดีได้ ดังนั้น เมื่อมีหน้าที่การงานที่ดีจะทำให้ได้รับการยอมรับและนับถือยกย่องจากผู้อื่นและสังคม ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้

การศึกษาความต้องการและระดับความต้องการของมนุษย์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือพฤติกรรมของมนุษย์นับเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นกับบุคคลทุกระดับ ทั้งนี้จะทำให้ทราบความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไปว่ามนุษย์มีความต้องการอะไร ถ้ามนุษย์ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่เขาต้องการแล้ว ผลที่เกิดขึ้นกับร่างกายและจิตใจจะเป็นอย่างไร จะช่วยให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแตกต่างจากบุคคลอื่นหรือไม่ หรือแม้แต่พฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสวงหาปัจจัยจำเป็นขั้นพื้นฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการไม่ว่าจะด้วยวิธีการสุจริต หรือทุจริต จะส่งผลต่อตนเอง ครอบครัว ประเทศอย่างไร ฉะนั้นการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการอย่างดี ย่อมสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ที่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันบนบรรทัดฐาน ค่านิยม และสังคมวัฒนธรรมอันเดียวกัน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกันได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น อาจกล่าวได้ว่า คุณภาพชีวิตหรือพฤติกรรมของมนุษย์และระดับความต้องการ เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นเรื่องยากที่จะหาเกณฑ์ตอบให้แน่ชัดลงไปได้ เพราะความต้องการของแต่ละบุคคลมักเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ค่านิยมทางสังคม เวลา สถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่เขาดำรงชีวิตอยู่ในขณะนั้น ที่สำคัญที่สุด คือ ความต้องการของบุคคลเป็นเพียงนามธรรม พิสูจน์ได้ยาก แต่สิ่งที่น่าจะสรุปตอบคำถามได้ง่ายขึ้นและควรรีดยึดถือเป็นเกณฑ์ปฏิบัติกลางๆ คือ ความพอใจในสิ่งที่เราต้องการขึ้นอยู่กับตัวเราหรือแต่ละบุคคลนั่นเอง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของเยาวชน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตหรือวิถีการดำเนินชีวิตของเยาวชน พฤติกรรมของเยาวชน และรูปแบบพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของเยาวชน รวมทั้งความต้องการของเยาวชนต่อนโยบายของรัฐบาล เช่น การศึกษาที่พบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการใช้เวลาว่างในการฟังเพลงจากวิทยุ รองลงมาคือ ดูรายการโทรทัศน์ วิดีโอ วีซีดี และอ่านหนังสือ วัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบเล่นอินเทอร์เน็ตในรูปแบบการเปิดชมเว็บไซต์ต่าง ๆ รองลงมาคือ การส่งอีเมลล์และการสนทนา ซึ่งส่วนใหญ่นิยมเล่นอินเทอร์เน็ตที่บ้าน รองลงมาคือ เล่นที่ร้านและที่สถานศึกษา วัยรุ่นส่วนใหญ่นิยมเล่นเกม PLAYSTATION มากที่สุด และวัยรุ่นมากกว่าครึ่งหนึ่งมีเครื่องโทรศัพท์มือถือ (ธีรพงษ์ ศิริจันทร์พันธ์, 2543) เยาวชนวัยรุ่นหญิงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีกิจกรรมหลังเลิกเรียนโดยการดูแลตัวเอง ซักผ้ารีดผ้า และช่วยงานบ้านผู้ปกครอง มีกิจกรรมในการพักผ่อนโดยการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และเดินซื้อเสื้อผ้า เทป และซีดี ส่วนเยาวชนวัยรุ่นชายส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬา โดยกีฬาที่ชอบเล่นคือฟุตบอล ออกไปรับประทานอาหารนอกบ้านกับครอบครัวและนัดเจอเพื่อน โดยเฉพาะอาหารจานเดียวตามตลาดโต้รุ่ง วัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบเที่ยวธรรมชาติ เช่น ทะเล เกาะ ป่าเขาลำเนาไพร และมีการเที่ยวสถานบันเทิงกลางคืน เช่น โรงภาพยนตร์ และห้างสรรพสินค้า (ปกรณ์ สิทธิเลิศ, 2545) และเยาวชนชาวชนบทที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองและเดินทางไปทำงานนอกชุมชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการนำเอาวิทยุโทรทัศน์เข้ามาสู่ชุมชน จนทำให้กระตุ้นให้คนในชุมชนมองเห็นความเจริญจากภายนอกอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตของเยาวชนชาวเขาที่เข้ามาอยู่โรงเรียนพระหฤทัยเชียงใหม่มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ทำให้เยาวชนเหล่านี้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมวัฒนธรรมและระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนจะพยายามพูดภาษาไทยให้คล่อง เรียนรู้มารยาทและการทำความเคารพ เพื่อจะได้หางานทำง่ายขึ้น (อิทธิพล เหมหงส์, 2545)

เยาวชนในชุมชนกะเหรี่ยงในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่มีวิถีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงโดยมีการสร้างสัญลักษณ์บางอย่างร่วมกัน เช่น ชุมชนตามชาติพันธุ์มีการถ่ายทอดพฤติกรรมโดยผ่านเพลงพื้นบ้านหรือนิทาน เป็นต้น มีการสร้างและดำรงวัฒนธรรมทางกายภาพ เช่น ลักษณะการสร้างบ้านเรือน และพฤติกรรมการแต่งกาย เป็นต้น ซึ่งสัญลักษณ์และวัฒนธรรมเหล่านี้ได้มีการผลิตซ้ำและสร้างขึ้นใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมและวิถีคิด ทำให้ชุมชนมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลง และความเป็นชุมชนตามชาติพันธุ์จึงดำรงอยู่แตกต่างกันตามเวลาและสถานที่ (ขวัญชีวัน บัวแดง, 2541) วัยรุ่นมีพฤติกรรมการคบเพื่อน 4 ลักษณะ คือ การคบเพื่อนเพศเดียวกัน การคบเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อนแบบหมู่คณะ และการคบเพื่อนสนิท มีพฤติกรรมการบริโภค 2 ลักษณะ คือ การบริโภคตามรสนิยมของแต่ละบุคคล และการบริโภคตามแฟชั่น พฤติกรรมการนันทนาการของวัยรุ่นจะแสดงพฤติกรรมที่คล้าย ๆ กันหรือเหมือนกัน เช่น การชมภาพยนตร์ ชมโทรทัศน์ ฟังเพลง เป็นต้น (เบญจจา รักพงษ์, 2542) และเยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิม และขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม กล่าวคือ เยาวชนมีการคบเพื่อนต่างเพศเดียวกันแบบไร้เขตจำกัดและมีอิสระเสรี มักทำกิจกรรมที่ไร้สาระ สร้างความเดือดร้อน มีการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย มีอิสระและคบเหมือนชาวตะวันตก มีการจับมือถือแขน กอดจูบ และถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส มีการให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาสามัญมากกว่าวิชาศาสนา ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการเกี่ยวข้องกับอบายมุข ไม่มีงานทำ มีการแต่งการเชิงประยุกต์เพื่อให้ทันสมัยและเลียนแบบตะวันตก ดาราและนักร้อง มีความสัมพันธ์กับครอบครัว ญาติ และชุมชนอย่างห่างเหิน และขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีการ

ละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจ ไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน และส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเยาวชนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบัน โดยเยาวชนในเมืองและในชนบทมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันเกือบทุกด้าน (เกษตรชัย และหิม และ ดลมนรรจน์ บากา, 2553)

เยาวชนมีความต้องการใช้สมาร์ทการ์ดแทนหนังสือเดินทางเพื่อความสะดวกในการไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ให้รัฐจัดระเบียบสังคมและจัดบ่อนการพนัน สถานบริการทางเพศ คาราโอเกะคาเฟ่ ผับ เทรคบาร์เบียร์ ร้านอาหาร อินเทอร์เน็ต และสถานอาบ อบ นวด ต้องการให้รัฐจัดทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีอย่างน้อยตำบลละ 1 ทุน และต้องการให้มุสลิมแต่งกายตามหลักการศาสนาในหน่วยงานราชการและพิธีการต่าง ๆ (อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2548) เยาวชนวัยรุ่นต้องการได้รับการยอมรับและการชมเชยจากกลุ่มที่ตัวเองสังกัด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นเงื่อนไขที่สัมพันธ์กับโอกาสการเรียนรู้ของวัยรุ่น วัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นรอบข้างได้ดีก็ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ในทางตรงกันข้ามวัยรุ่นที่เข้ากับคนอื่นไม่ได้ก็จะปิดกั้นการเรียนรู้ของวัยรุ่นผู้นั้นด้วย คุณลักษณะเฉพาะตัวของวัยรุ่นเป็นปัจจัยภายในอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่แตกต่างกัน วัยรุ่นที่มองการณ์ไกลจะกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ส่วนวัยรุ่นที่เฉื่อยชากับสิ่งรอบข้างก็จะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในเรื่องที่ไม่พึงประสงค์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นหล่อหลอมให้วัยรุ่นเรียนรู้กฎเกณฑ์ค่านิยมที่ต่างกัน (เบญจา รักพงษ์, 2542) และเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 20.7 มีพฤติกรรมรุนแรง เพศ รายได้ครอบครัวต่อเดือน สถานภาพครอบครัว การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน การถูกทำร้ายร่างกาย การรับชมภาพยนตร์ และการเล่นเกมส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เยาวชนเพศชายมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนเพศหญิงถึง 2.73 เท่า เยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่ามีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า เยาวชนที่มาจากครอบครัวที่แยกกันอยู่/หย่าร้าง/ม่าย มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่มาจากครอบครัวอยู่ด้วยกันถึง 2.75 เท่า เยาวชนที่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกันมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่ไม่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน 1.47 เท่า เยาวชนที่ได้รับชมภาพยนตร์ประเภทบู๊/ต่อสู้มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่รับชมภาพยนตร์ประเภทรักโรแมนติก 1.41 เท่า เยาวชนที่ชอบเล่นเกมต่อสู้/ บู้ล้างผลาญมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงเป็น 2.05 เท่า และที่ชอบเล่นเกมประเภทผจญภัยมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมสูงเป็น 1.63 เท่ากว่าเยาวชนที่ชอบเล่นเกมประเภทกีฬา (เกษตรชัย และหิม และดลมนรรจน์ บากา, 2552)

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน และพัฒนาสังคม รวมทั้งความคิดเห็นของผู้นำเกี่ยวกับพฤติกรรมของเยาวชน และบทบาทขององค์กรท้องถิ่นต่อการพัฒนาวิถีชีวิตและพฤติกรรมของเยาวชน เช่น การศึกษาของสุพจน์ นุ้ยเจริญ (2543) ที่ศึกษาพบว่าผู้นำหมู่บ้านเห็นว่าพฤติกรรมของเยาวชนวัยรุ่นที่ควรได้รับการแก้ไขโดยด่วนที่สุดคือ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมการเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของโรคเอดส์ และพฤติกรรมการขับขี่จักรยานเสี่ยงตั้งรกรากชุมชน ส่วนพฤติกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมมากที่สุดคือ พฤติกรรมในการเล่นกีฬา ชุมมัยยะห์ สามะ (2544) ศึกษาพบว่า ประชาชนชาวไทยมุสลิมในเขตชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบทมีความต้องการให้ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีแก้ไขปัญหาด้านรายได้จากอาชีพหลักที่มีรายได้ไม่แน่นอน รองลงมาในด้านการขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ในครัวเรือน ด้านยาเสพติดที่ระบาดมากขึ้น และการกำจัดขยะและของเสีย รักใจ รัตนโชติพานิช (2537)

ศึกษาพบว่าคณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตตามกระบวนการความจำเป็นพื้นฐานแตกต่างกันกับทางราชการกำหนด โดยคณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการตามบทบาทที่ปฏิบัติจริงได้ในระดับที่ต่ำกว่าบทบาทที่ทางราชการกำหนด ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานได้แก่ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งกรรมการหมู่บ้าน ประสพการณ์ ความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับ สถานภาพ ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมไม่มีผลต่อการดำเนินงานตามกระบวนการความจำเป็นพื้นฐาน เฉลิม มากจดี (2541) ศึกษาพบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ดาร์ลุ-อิมาน ตำบลบุตี อำเภอมือง จังหวัดยะลา มีการปฏิบัติธรรมตามหลักศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดอยู่ในระดับสูง และได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพโดยเน้นการสอนจริยธรรมศาสนาอิสลามอยู่ในระดับสูง โดยผู้เข้ารับการบำบัดรักษาที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปีและอายุ 25 ปีขึ้นไปไม่มีผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมการเลิกเสพยาเสพติด และระยะเวลาการติดยาเสพติดของผู้เข้าบำบัดรักษาที่เสพยาต่ำกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไปไม่มีผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมการเลิกเสพยาเสพติดแต่อย่างใดเช่นเดียวกัน และดลมนรรจน์ บากา และเกษรชัย และหิม (2553) ศึกษาพบว่า ผู้นำมุสลิมมีบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาการศึกษาของสังคมมุสลิมอยู่ในระดับปานกลาง และมีบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาการศึกษาทุกประเภทอยู่ในระดับปานกลาง ผู้นำมุสลิมมีบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับสูง โดยมีบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาการศึกษาทุกประเภทอยู่ในระดับสูง

การศึกษาของเยาวนิจ กิตติธรรกุล และคณะ (2548) ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาและการทำงานของผู้นำสตรีมุสลิม ได้แก่ โอกาสที่เพิ่มขึ้นทั้งในด้านอาชีพ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน รวมทั้งการทำหน้าที่ในครอบครัวให้สมบูรณ์ควบคู่ไปกับงานพัฒนา และการสร้างการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน การส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงมุสลิมในการพัฒนาจึงควรเชื่อมโยงกับวิถีปฏิบัติและหลักการมุสลิม ซึ่งเน้นบทบาทของผู้หญิงในการเป็นภรรยาและมารดาเป็นสำคัญ และซุมคักดี อินทร์รักษ์ และคณะ (2548) ศึกษาเรื่องรูปแบบและยุทธศาสตร์การจัดการสังคมสมบูรณ์แบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า รูปแบบของการจัดการสังคมสมบูรณ์แบบมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 2) ชุมชนมีอุดมการณ์ แนวคิด หลักการ 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน 4) มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 5) มีการพัฒนาอาชีพ และ 6) มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตองค์ประกอบเหล่านี้ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสามารถที่จะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าเป็นสังคมสมบูรณ์แบบ ส่วนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพคนและสังคม 2) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันของทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหาและร่วมพัฒนา และ 4) ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ

5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันทางสังคมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครอบครัว สถานศึกษา และศาสนาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชน เช่น การศึกษาที่พบว่าวัยรุ่นในสังคมเมืองเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม การเรียนรู้ทางตรงได้แก่ การอบรมสั่งสอนของครอบครัวและโรงเรียน ครอบครัวเครือญาติและครู เป็นกลไกทางสังคมในการอบรมสั่งสอน ส่วนทางอ้อมได้แก่ การสังเกตของวัยรุ่นและการเลียนแบบพฤติกรรมที่พบเห็นจากตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมของสถาบันต่าง ๆ และจากสื่อมวลชน โดยมีสถาบันครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชนมีบทบาทและกลไกในการขัดเกลาพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่แตกต่างกัน กล่าวคือครอบครัวมีบทบาทในการขัดเกลาพฤติกรรมทางสังคมให้แก่วัยรุ่นในทุกเรื่อง แต่ปัจจุบันมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นน้อยเนื่องจากผู้ถ่ายทอดคือ พ่อแม่ ไม่มีเวลาใกล้ชิดเด็กพอ ส่วนโรงเรียนก็มีบทบาทน้อยลงเช่นกัน ครูในปัจจุบันนี้ไม่มีเวลาเอาใจใส่กับนักเรียน และไม่ปรับตัวทำให้เกิดช่องว่าง เด็กไม่ศรัทธาและไม่เลื่อมใสครู กลุ่มเพื่อนเป็น

ตัวแทนการขัดเกลาที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเพื่อน ต้องการการยอมรับ เพื่อนซึ่งมีลักษณะที่คล้ายกันช่วยให้เข้าใจความรู้สึกจึงสามารถชักชวนให้คล้ายตามและมีพฤติกรรมที่คล้ายกัน สถาบันสื่อมวลชนเป็นกลไกการเรียนรู้ทางอ้อมที่สำคัญมาก เพราะลักษณะของสื่อที่มีเทคโนโลยีสูง การถ่ายทอดที่ทันสมัย แบนเนี่ยน ผ่านเนื้อหา และต้นแบบที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง (เบญจา รักพงษ์, 2542) และครอบครัวมุสลิมมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับมากทุกด้าน และครอบครัวมุสลิมมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามตัวแปร เพศของเยาวชน ภูมิภาค อาชีพของครอบครัว และการใช้เวลาแก่บุตรหลาน แต่ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในตัวแปร จำนวนบุตร และการศึกษาสายสามัญของบิดา (พียชอล มะหะหมัด และคณะ, 2551)

ในขณะที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของวัยรุ่นได้แก่ สังคม ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เด็กมีการแข่งขันกันมากขึ้น สังคมไทยมีค่านิยมให้เด็กได้รับการศึกษาจากสถาบันที่มีชื่อเสียง จนทำให้เด็กต้องออกมาอาศัยอยู่หอพักตามลำพัง ต้องดูแลตนเองหรือทำอะไรด้วยตนเองมากขึ้น ในขณะที่ตัววัยรุ่นยังขาดวุฒิภาวะและทักษะต่าง ๆ เมื่อมีปัญหาหรือความคับข้องใจเกิดขึ้น วัยรุ่นอาจจะได้รับการปรึกษาที่ไม่ถูกต้องซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายต่อวัยรุ่นได้ รวมทั้งสังคมไทยยังให้ความสำคัญกับวัดสูงมากขึ้น มีส่วนทำให้วัยรุ่นพยายามที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่สังคมยอมรับ ถึงแม้ว่าวิธีการที่ได้มาซึ่งสิ่งของดังกล่าวจะไม่ถูกต้องก็ตาม ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันวัยรุ่นที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีการขายบริการทางเพศ โดยสาเหตุของพฤติกรรมดังกล่าวนี้เนื่องมาจากการที่วัยรุ่นต้องการได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของ และเพื่อการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้สื่อต่าง ๆ เช่น ทีวี วิทยุ แมกกาซีน อินเทอร์เน็ต เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในกลุ่มวัยรุ่น สื่อต่างๆ เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่วัยรุ่นสามารถรับรู้ได้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อค่านิยม และพฤติกรรมของวัยรุ่น เนื่องจากว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่เพื่อนและบุคคลสาธารณะ (ดารา นักร้อง) มีอิทธิพลสูง โดยเฉพาะวัยรุ่นปัจจุบันมีความเหงามีความมั่นใจในตัวเองค่อนข้างต่ำ ชอบทำตามอย่างเพื่อนตามแฟชั่น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือทำให้รู้สึกดี ดูทันสมัย ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ จึงมีผลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น สื่ออินเทอร์เน็ตที่ปัจจุบันวัยรุ่นนิยมเข้าไป Chat กันเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่อาจก่อให้เกิดอันตรายกับวัยรุ่นได้ วัยรุ่นมีความผูกพันกับศาสนาน้อยลง ทำให้วัยรุ่นขาดการอบรมสั่งสอนถึงศีลธรรมจรรยาที่สั่งมาของสังคม ครอบครัว เด็กไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดเล็กที่มีเฉพาะ พ่อ แม่ ลูก และพ่อแม่ขาดทักษะการสื่อสารโดยเฉพาะเรื่องเพศกับลูกทำให้เด็กขาดการปลูกฝังที่ดีในเรื่องเพศจากพ่อแม่ จึงทำให้วัยรุ่นหันไปรับความรู้ที่ไม่ถูกต้องจากกลุ่มเพื่อนและสื่อต่าง ๆ ตัววัยรุ่นเอง วัยรุ่นปัจจุบันมีค่านิยมเรื่องเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้ทางเพศ โดยพบว่าวัยรุ่นว่าครึ่งเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องที่ไม่ผิด เป็นเรื่องที่ยอมรับได้และเป็นเรื่องที่ทันสมัย ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมไทยที่ไม่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การมีเพศสัมพันธ์หรือคู่นอนหลาย ๆ คน นอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นขาดความรู้เรื่องเพศในบางเรื่อง ขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์สถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นหญิงมักเกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน จึงขาดความระมัดระวังและป้องกันตนเอง และแม้ว่าวัยรุ่นจะมีความรู้เกี่ยวกับภัยขางอนามัย แต่กลับพบว่าวัยรุ่นยังมีทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย เช่น ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจกันหรือขาดความใกล้ชิด เป็นการขัดจังหวะในการร่วมเพศ เป็นต้น รวมทั้งวัยรุ่นเห็นว่าคนรักหรือเพื่อนไม่ใช่กลุ่มเสี่ยงโดยพิจารณาจากรูปร่างหน้าตาภายนอก จึงทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันได้ วัยรุ่นไทยในปัจจุบันยังขาดวินัยในตนเองและความเป็นตัวของตัวเอง ขาดการควบคุมตนเอง ส่งผลให้วัยรุ่นขาดภูมิคุ้มกันจากสิ่งอันตรายต่างๆ ซึ่งจะเห็น

ได้จากการที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์กันเร็วขึ้น ขาดการป้องกันและเลียนแบบสื่อได้ง่าย รวมทั้งพบว่าวัยรุ่นมีการใช้เวลาว่างทำในสิ่งที่มีประโยชน์ เช่น เล่นกีฬา ศึกษาในเรื่องที่ชอบ ฯลฯ น้อย ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตของวัยรุ่นในบางกลุ่ม (เช่น แรงงานย้ายถิ่น วัยรุ่นในชนบท วัยรุ่นในชุมชนแออัด เป็นต้น) ยังมีน้อยทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือวัยรุ่นเป็นไปได้ยากและไม่ตรงกับปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย (เบญญา รักพงษ์, 2542)

นอกจากนี้ กรมสุขภาพจิต (2547) ยังศึกษาพบว่า จากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของวัยรุ่นดังกล่าวข้างต้น เพราะฉะนั้นจึงนำเสนอข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ดังนี้ 1) วัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีการเรียนกวดวิชากันมากขึ้น ซึ่งเหตุผลในการเลือกเรียนนั้น อาจจะแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล เช่น เรียนเพื่อต้องการความรู้เพิ่มเติม เรียนเพราะโดนบังคับจากพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือเรียนตามแฟชั่น ดังนั้นการปรับเปลี่ยนค่านิยมดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ควรเกิดขึ้นในสังคมไทย รวมทั้งควรทำให้วัยรุ่นมีความตระหนักรู้ทางด้านจริยธรรมด้วยทีวี วิชยู แมกกาซีน อินเทอร์เน็ต เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในกลุ่มวัยรุ่น ดังนั้นการให้ข้อมูลข่าวสาร และสิ่งต่างๆ ที่นำเสนอผ่านสื่อดังกล่าวควรจะคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อวัยรุ่น นอกจากนี้ ติวเตอร์สามารถเป็นสื่อบุคคลในการให้ความรู้ และช่วยแก้ปัญหาของวัยรุ่นได้ อีกทั้งควรเพิ่มบทบาทของสถาบันศาสนาในการอบรมศีลธรรมต่าง ๆ ให้กับวัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นรับรู้ว่สิ่งใดควรปฏิบัติสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ เช่น ให้เห็นคุณค่าของความบริสุทธิ์ของผู้หญิง การรักเดียวใจเดียว ไม่ประพฤตินอกใจ การยับยั้งชั่งใจใช้สติในการตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ และการให้คุณค่ากับความดีมากกว่าวัตถุสิ่งของ เป็นต้น 2) ระบบการศึกษา ควรเน้นการพัฒนาให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์และคิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่เหมาะสม มีการตัดสินใจที่ดี และรู้จักควบคุมตนเอง 3) ระบบบริการสาธารณสุข บริการสำหรับวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ควรจัดให้เป็นศูนย์สำหรับวัยรุ่นที่มีความเป็นส่วนตัวสะดวกสบาย เจ้าหน้าที่ควรให้บริการอย่างสนใจเป็นมิตร และเก็บความลับของวัยรุ่น 4) ครอบครัว จะเห็นได้ว่าปัจจุบันสถาบันครอบครัวและ เด็กวัยรุ่นมีความห่างเหินกันมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว รวมถึง การสื่อสารที่ตรงระหว่างพ่อแม่ลูกจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง และสถาบันครอบครัวกับระบบการศึกษาจะต้องประสานและร่วมมือกัน 5) ตัววัยรุ่นเองมีความคิดและค่านิยมเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์หลายประการที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องดังกล่าวให้กับวัยรุ่น อีกทั้งควรมีการรณรงค์ให้วัยรุ่นมีการป้องกันการติดเชื้อและอันตรายต่างๆ จากการมีเพศสัมพันธ์อย่างเร่งด่วน ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าแม้จะมีการรณรงค์เรื่องการป้องกันอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่าวัยรุ่นจำนวนมากยังขาดความตระหนักถึงการป้องกันการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ ควรเน้นไปที่การสอนให้วัยรุ่นชะลอการมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุยังน้อย การหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์อย่างกะทันหัน โดยไม่ได้ตั้งใจ ขาดสติหรือไม่ได้เตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้าโดยเฉพาะในวัยรุ่นหญิง การสนับสนุนให้มีการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะควรเน้นให้วัยรุ่นเข้าใจถึงการรู้จักการใช้ถุงยางอนามัยตั้งแต่เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ซึ่งจะเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้ถุงยางอนามัยในครั้งต่อ ๆ ไป รวมถึงการลดพฤติกรรมเสี่ยงในด้านอื่น ๆ โดยการจำกัดประเภทคู่นอน การให้สุขศึกษา และการให้คำปรึกษาเพื่อให้วัยรุ่นตระหนักถึงภาวะเสี่ยงของตนเอง และดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง 6) ต้องสนับสนุนการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ของวัยรุ่น เช่น กีฬา เล่นดนตรี การเข้าชมรมต่าง ๆ การศึกษาหาความรู้ในสิ่งที่วัยรุ่นชอบ เป็นต้น เพื่อป้องกันไม่ให้วัยรุ่นหมกหมุ่นกับเรื่องเพศ และช่วยให้วัยรุ่นได้ใช้พลังงานที่มีอยู่ ทั้งนี้การสร้างเสริมทัศนคติและการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีให้แก่วัยรุ่นนั้น ควรจัดในรูปแบบที่ทำให้วัยรุ่นรับรู้ว่สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความแปลกใหม่ทันสมัย นอกจากนั้นข้อมูลวิถีชีวิตของวัยรุ่นในกลุ่มต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น มีการจัดทำ City/District Mapping หรือ Adolescent Lifestyle Mapping (ALM) กับวัยรุ่นกลุ่มต่าง ๆ เพราะจะช่วยทำให้เข้าใจและแก้ปัญหาของวัยรุ่นในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีปัญหาแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน คณะผู้วิจัยขอแนะนำวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1.) และเป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 5) โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งที่เป็นผู้นำศาสนา เช่น โต๊ะครู โต๊ะอิหม่าม โต๊ะบิลาล โต๊ะคอเต็บ และกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เป็นต้น และผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

2. เยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้

3. ตัวแทนหน่วยงานและนักวิชาการมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีนักศึกษาระดับบัณฑิตและผู้ช่วยวิจัย เป็นผู้ช่วยในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีดำเนินการ 3 วิธีการ คือ

1. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 50 คน และตัวแทนเยาวชนจำนวน 50 คน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคณะผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังคณะกรรมการมัสยิดประจำตำบลให้ส่งตัวแทนผู้นำมุสลิม (ที่เป็นผู้นำศาสนาหรือผู้นำท้องถิ่น) และตัวแทนเยาวชนหรือแกนนำเยาวชนให้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวในสามจังหวัดชายแดนใต้

2. การประชุมระดมสมองกับตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 18 คน ตัวแทนเยาวชน จำนวน 18 คน นักวิชาการมุสลิม จำนวน 6 คน และบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นจำนวน 8 คน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนใต้

3. การประชุมวิพากษ์กับตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 18 คน ตัวแทนเยาวชน จำนวน 18 คน นักวิชาการมุสลิม จำนวน 6 คน และบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นจำนวน 8 คน เพื่อร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความสมบูรณ์ เป็นรูปธรรม และสามารถไปใช้ประโยชน์ได้จริง

สำหรับการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกอำเภอโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ อำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรสูงและสูงมาก (อำเภอสีแดง) อำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรปานกลาง (อำเภอสีชมพู) และอำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรต่ำ (อำเภอสีเขียว) ด้วยข้อมูลและแนวโน้มของความรุนแรงของศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้ (2550) แล้วเลือกเขตละ 2 อำเภอ/จังหวัด โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ทั้งหมด 18 อำเภอ

ขั้นที่ 2 เลือกตำบล โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย อำเภอละ 2 ตำบล ได้ทั้งหมด 36 ตำบล

ขั้นที่ 3 เลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการประสานงานกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยประสานงานกับคณะกรรมการประจำมัสยิดของตำบลที่เป็นพื้นที่เป้าหมายจัดส่งผู้นำมุสลิมจำนวน 2 คน และแกนนำเยาวชน จำนวน 2 คน ให้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่มีผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพียงจำนวน 100 คน

รายละเอียดของพื้นที่เป้าหมายสำหรับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปรากฏผลดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตำบลที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

จังหวัด	อำเภอ	ตำบลที่ 1	ตำบลที่ 2
ยะลา	เมือง	สะเตงนอก	บูดี
	รามัน	โกตาบารู	ตะโล๊ะหะลอ
	บันนังสตา	บาเจาะ	ตาเนาะปูเตะ
	ยะหา	บาโงซิแฉ	ปะแต
	กรงปินัง	กรงปินัง	สะเอะ
	เบตง	ยะรม	อัยเยอร์เวง
ปัตตานี	ยะรัง	ประจัน	เขาตุม
	ปะนาเระ	ท่าน้ำ	ท่าข้าม
	ทุ่งยางแดง	พิเทน	ปากู
	สายบุรี	ตะลุบัน	มะนังดาลำ
	ยะหริ่ง	หนองแรด	บางปู
	กะพ้อ	ปล่องทอย	กะรุปี
นราธิวาส	ยี่งอ	คูโอบะบายะ	ยี่งอ
	จะแนะ	จะแนะ	ช้างเผือก
	ตากใบ	เจาะเท	ศาลาใหม่
	เมือง	บางนาค	โคกเคียน
	บาเจาะ	บาเจาะ	บาเราะเหนือ
	ระแงะ	กาลิซา	เฉลิม

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการประชุมระดมสมองและประชุมวิพากษ์ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกอำเภอโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ อำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรสูงและสูงมาก (อำเภอสีแดง) อำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรปานกลาง (อำเภอสีชมพู) และอำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรต่ำ (อำเภอสีเขียว) ด้วยข้อมูลและแนวโน้มของความรุนแรงของศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้ (2550) แล้วเลือกเขตละ 2 อำเภอ/จังหวัด โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ทั้งหมด 18 อำเภอ

ขั้นที่ 2 เลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการประสานงานกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยประสานงานกับคณะกรรมการประจำมัสยิดของอำเภอที่เป็นพื้นที่เป้าหมายจัดส่งผู้นำมุสลิมจำนวน 1 คน และแกนนำเยาวชน จำนวน 1 คน ให้เข้าร่วมการประชุมระดมสมองและประชุมวิพากษ์ และคัดเลือกตัวแทนหน่วยงาน ได้แก่ สมาคมยุวมุสลิมแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดยะลา 2 ท่าน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน 1 ท่าน เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลตากใบ 1 ท่าน สถานีวิทยุชุมชนอำเภอเมืองนราธิวาส 1 ท่าน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล 2 ท่าน เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ 1 ท่าน และนักวิชาการมุสลิมจากมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา 6 ท่าน รวมทั้งสิ้น 50 คน

รายละเอียดของพื้นที่เป้าหมายสำหรับการประชุมระดมสมองและประชุมวิพากษ์ปรากฏผลดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 อำเภอที่เป็นพื้นที่เป้าหมายของผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองและประชุมวิพากษ์

จังหวัด	อำเภอ		
ยะลา	เมือง	รามัน	บันนังสตา
	ยะหา	กรงปินัง	เบตง
ปัตตานี	ยะรัง	ปะนาเระ	ทุ่งยางแดง
	สายบุรี	ยะหริ่ง	กะพ้อ
นราธิวาส	ยี่งอ	จะแนะ	ตากใบ
	เมือง	บาเจาะ	ระแงะ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการตามแนวทฤษฎีกราวเต็ด (Grounded theory method) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเปิดรหัส โดยนำข้อมูลจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมระดมสมอง และการจัดเวทีวิพากษ์ทำการเปิดรหัสให้ได้มากที่สุด โดยการเปิดรหัสแบบประโยคต่อประโยคหรือย่อหน้าต่อย่อหน้า โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 การเปิดรหัสตามข้อมูลที่ได้จากคำพูด ข้อโต้แย้ง ข้อเสนอแนะ และการแลกเปลี่ยน โดยการจัดแยกและจัดรวมเนื้อหาและประเด็นที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.2 การเปิดรหัสตามข้อบ่งชี้ทางทฤษฎี เป็นการนำความรู้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเชื่อมโยงกับข้อมูลเนื้อหาและประเด็นที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. การสร้างหัวข้อ โดยการพิจารณาจัดหมวดหมู่ของรหัสที่มีความคล้ายกัน หรือมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น บริบท เนื้อหา หรือผลลัพธ์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตามกระบวนการของปรากฏการณ์หรือข้อมูลเนื้อหาและประเด็นที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างชัดเจน

3. การเปิดรหัสสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อที่ได้กับบริบทที่เกิดขึ้น เพื่อให้ได้หัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ตลอดจนหัวใจของสาระ

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้ได้มีการระบุชื่อของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นนามสมมุติที่คณะผู้วิจัยกำหนดขึ้นเอง เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิอย่างหนึ่งสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 2.) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิมและกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 3.) และเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วัตถุประสงค์ข้อที่ 4.) โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ และเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,160 คน โดยวิธีการสำรวจและสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกอำเภอโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ อำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรสูงและสูงมาก (อำเภอสีแดง) อำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรปานกลาง (อำเภอสีชมพู) และอำเภอที่มีความหนาแน่นของความสูญเสียต่อประชากรต่ำ (อำเภอสีเขียว) ด้วยข้อมูลและแนวโน้มของความรุนแรงของศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้ (2550) แล้วเลือกเขตละ 2 อำเภอ/จังหวัด โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ทั้งหมด 18 อำเภอ

ขั้นที่ 2 เลือกตำบล โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย อำเภอละ 2 ตำบล ได้ทั้งหมด 36 ตำบล

ขั้นที่ 3 เลือกหมู่บ้าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย ตำบลละ 2 หมู่บ้าน ได้ทั้งหมด 72 หมู่บ้าน

ขั้นที่ 4 การเลือกกลุ่มตัวอย่างขั้นสุดท้าย โดยเลือกเยาวชนหมู่บ้านละ 20 คน โดยเป็นกลุ่มเสี่ยง 10 คน และกลุ่มไม่เสี่ยง 10 คน ซึ่งคณะผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้นำมุสลิมในพื้นที่เป้าหมายเป็นผู้คัดเลือกเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวข้างต้น

รายละเอียดของพื้นที่เป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ปรากฏผลดังตารางที่ 3.1

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว มี 10 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนมุสลิม มี 20 ข้อ

ตอนที่ 3 บทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชน และความต้องการของเยาวชนต่อการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม โดยจะแบ่งออกเป็น 10 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน	มี 12 ข้อ
ด้านที่ 2 ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ	มี 10 ข้อ
ด้านที่ 3 ด้านการศึกษา	มี 10 ข้อ
ด้านที่ 4 ด้านการใช้เวลาว่าง	มี 12 ข้อ
ด้านที่ 5 ด้านการห้ามปรามเกี่ยวข้องกับอบายมุข	มี 10 ข้อ
ด้านที่ 6 ด้านการแต่งกาย	มี 10 ข้อ
ด้านที่ 7 ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง	มี 10 ข้อ
ด้านที่ 8 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้าน	มี 12 ข้อ
ด้านที่ 9 ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ	มี 10 ข้อ
ด้านที่ 10 ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	มี 10 ข้อ

โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของคุณลักษณะที่ต้องการวัด

3. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมถึงนิยามศัพท์เฉพาะข้างต้น โดยมีการดัดแปลงจากแบบสอบถามของดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหีม (2550; 2551)

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าความสอดคล้อง .5 ขึ้นไป ซึ่งค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0.5 ถึง 1.0

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเยาวชนที่ตำบลเขาต้อม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 80 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีวัดความสอดคล้องภายใน และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .846 ในขณะที่แบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .852 และตอนที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .827

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลภาคสนามร่วมกับพนักงานเก็บข้อมูล จำนวน 36 คน (ตำบลละ 1 คน) ซึ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเก็บข้อมูลมาแล้วหลายเรื่อง โดยจะเน้นพนักงานเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายที่เก็บข้อมูลเป็นหลัก และผ่านการอบรมเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามและรายละเอียดของข้อคำถามในแบบสอบถามให้ตรงกัน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมอาร์ (R program) และโปรแกรมเอ็กเซลทีท (EcStat: The Statistical Expert System for Excel) โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบไคสแควร์ ค่าอัตราส่วนออด และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยโลจิสติก พร้อมทั้งนำเสนอในรูปแบบแผนภาพแสดงอัตราส่วนควบคู่กัน

2.5 การวัดตัวแปร

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีการวัดตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม

โดยนำข้อคำถามวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามทั้ง 12 ข้อมารวมคะแนนกัน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อจาก “ไม่เคย” “น้อย” “ปานกลาง” และ “มาก” ให้คะแนน 0, 1, 2 และ 3 ตามลำดับ แล้วแปลงคะแนนรวมเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) หลังจากนั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยกำหนดจุดตัดคือ ถ้าคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า -1.00 แสดงว่าอยู่ในระดับน้อย -1.00 ถึง 1.00 แสดงว่าอยู่ในระดับปานกลาง และ 1.01 ขึ้นไปอยู่ในระดับมาก (Ender, 2005)

2. พฤติกรรมตามวิถีอิสลามและประเภทกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนไทยมุสลิม

โดยนำข้อคำถามวัดพฤติกรรมตามวิถีอิสลามทั้ง 20 ข้อ มารวมคะแนนกัน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อจาก “ไม่เคย” “นาน ๆ ครั้ง” “ค่อนข้างบ่อย” “บ่อยครั้ง” และ “ประจำ” ให้คะแนน 0, 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับ แล้วแปลงคะแนนรวมเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) หลังจากนั้นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Z \geq 1.0$) ในการวิจัยครั้งนี้จัดกลุ่มให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามหรือกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง (ปกติ) และผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานต่ำกว่า 1.0 ($Z < 1.0$) ในการวิจัยครั้งนี้จัดกลุ่มให้เป็นผู้ที่ไม่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามหรือกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (Gini, 2008; Laeheem et al, 2009)

3. ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม

โดยนำข้อคำถามวัดความต้องการการดูแลพฤติกรรมในแต่ละด้านมารวมคะแนนกัน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อจาก “ไม่มี” “น้อยที่สุด” “น้อย” “ปานกลาง” “มาก” และ “มากที่สุด” ให้คะแนน 0, 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ แล้วแปลงคะแนนรวมเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) หลังจากนั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยกำหนดจุดตัดคือ ถ้าคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า -1.00 แสดงว่าอยู่ในระดับน้อย -1.00 ถึง 1.00 แสดงว่าอยู่ในระดับปานกลาง และ 1.01 ขึ้นไปอยู่ในระดับมาก (Ender, 2005)

4. การได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม

โดยนำข้อคำถามวัดบทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชน ในส่วนของการได้รับการดูแล ทั้ง 10 ด้าน รวมทั้งหมด 106 ข้อมารวมคะแนนกัน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อจาก “ไม่มี” “น้อยที่สุด” “น้อย” “ปานกลาง” “มาก” และ “มากที่สุด” ให้คะแนน 0, 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ แล้วแปลงคะแนนรวมเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) หลังจากนั้นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 ($Z \geq 1.0$) ในการวิจัยครั้งนี้จัดกลุ่มให้เป็นผู้ที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม และผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานต่ำกว่า 1.0 ($Z < 1.0$) ในการวิจัยครั้งนี้จัดกลุ่มให้เป็นผู้ที่ไม่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม (Gini, 2008; Laeheem et al, 2009)

2.6 เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

การวิจัยในครั้งนี้ได้มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (ภาคผนวก ข) โดยมีการนำเสนอผลเป็นระดับความหมายตามคะแนนเฉลี่ย ซึ่งข้อมูลในแต่ละตอนมีเกณฑ์การประเมินที่แตกต่างกัน แต่จะยึดหลักเดียวกันคือ ให้ช่วงห่างหรือพิสัยของคะแนนทุกระดับเท่ากันตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538) และ บุญชม ศรีสะอาด (2539) ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยสำหรับการนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม พฤติกรรมตามวิถีอิสลาม และการได้รับการดูแลและความต้องการการดูแล ดังต่อไปนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อจาก “ไม่เคย” “น้อย” “ปานกลาง” และ “มาก” ให้คะแนน 0, 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ซึ่งมีช่วงพิสัยเท่ากับ $3-0 = 3$ แล้วแบ่งระดับการแปลความหมายค่าเฉลี่ยออกเป็น 3 ระดับ ๆ ละ $3 \div 3 = 1.00$ กล่าวคือ

ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
0.00-1.00	น้อย
1.01-2.00	ปานกลาง
2.01-3.00	มาก

2. พฤติกรรมตามวิถีอิสลามและประเภทกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนไทยมุสลิม

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อจาก “ไม่เคย” “นาน ๆ ครั้ง” “ค่อนข้างบ่อย” “บ่อยครั้ง” และ “ประจำ” ให้คะแนน 0, 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับ ซึ่งมีช่วงพิสัยเท่ากับ $4-0 = 4$ แล้วแบ่งระดับการแปลความหมายค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ๆ ละ $4 \div 5 = 0.80$ กล่าวคือ

ค่าเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรม
0.00-0.80	น้อยที่สุด
0.81-1.60	น้อย
1.61-2.40	ปานกลาง
2.41-3.20	มาก
3.21-4.00	มากที่สุด

3. การได้รับการดูแลและความต้องการ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อจาก “ไม่มี” “น้อยที่สุด” “น้อย” “ปานกลาง” “มาก” และ “มากที่สุด” ให้คะแนน 0, 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ ซึ่งมีช่วงพิสัยเท่ากับ $5-0 = 5$ แล้วแบ่งระดับการแปลความหมายค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ๆ ละ $5 \div 5 = 1.00$ กล่าวคือ

ค่าเฉลี่ย	ระดับการได้รับ/ความต้องการ
0.00-1.00	น้อยที่สุด
1.01-2.00	น้อย
2.01-3.00	ปานกลาง
3.01-4.00	มาก
4.01-5.00	มากที่สุด

บทที่ 4

สภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม

การศึกษาสภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 50 คน และตัวแทนเยาวชน จำนวน 50 คน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชน ความต้องการของเยาวชนต่อการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิม และแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปนั้น คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามลำดับดังนี้

1. บุคคลและหน่วยงานที่ให้การดูแลเยาวชน
2. วิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชน
3. งบประมาณเกี่ยวกับการดูแลเยาวชน
4. ผลการดำเนินงานในการดูแลเยาวชน

1. บุคคลและหน่วยงานที่ให้การดูแลเยาวชน

ผู้นำมุสลิมหรือชุมชนมุสลิมส่วนใหญ่มีการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยมักดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งแต่ละชุมชนมีวิธีการดูแล และผลการดำเนินการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่บริบทของชุมชนและคุณลักษณะของผู้นำมุสลิม ชุมชนบางแห่งมีการดูแลอย่างมีระบบขั้นตอนชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ในขณะที่บางชุมชนผู้นำมุสลิมไม่ค่อยให้ความสำคัญและไม่ค่อยตระหนักกับบทบาทหน้าที่ในการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม แต่บางชุมชนผู้นำมุสลิมมีการปล่อยปละละเลยและไม่มีการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังไม่มีหน่วยงานใดหรือบุคคลใดที่มีการบูรณาการในการดำเนินการมากกว่า 1 หน่วยงาน ส่วนใหญ่ต่างคนต่างทำ ไม่มีหรือขาดการร่วมประสานงานมือกันและร่วมดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหรือบุคคลของภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สภาเทศบาล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น และหน่วยงานหรือบุคคลของภาคเอกชน เช่น คณะกรรมการประจำมัสยิด คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน และผู้นำองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น อันส่งผลให้การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบ ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีประสิทธิผลเท่าใดนัก จนทำให้เยาวชนมุสลิมอีกจำนวนมากที่มีวิถีการดำเนินชีวิตไม่เป็นไปตามกรอบที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนด ดังเช่นคำสะท้อนที่ว่า

“...สมาชิกสภาเทศบาลให้ความสำคัญกับการดูแลเยาวชนในพื้นที่ โดยการจัดตั้งแกนนำเยาวชนเพื่อดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเยาวชน และสังคม...”

(นางคอดีเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...ผู้นำชุมชนมีแนวทางในการดูแลเยาวชนที่ชัดเจน โดยดำเนินการในรูปของ คณะกรรมการ มีการช่วยกันสอดส่องดูแลเยาวชนและรับเรื่องร้องเรียนในกรณีที่ เยาวชนประพฤติปฏิบัติตนที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม...”

(นายวัลลภ, กลุ่มเยาวชน)

“...มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแล การให้ความรู้ การให้ ข้อคิด และการเชิญชวนให้เยาวชนปฏิบัติศาสนกิจตามแบบอย่างของท่านศาสดามุ ฮัมมัดอย่างเคร่งครัด รวมทั้งมีการว่ากล่าวตักเตือนเยาวชนที่ละเว้นการปฏิบัติในสิ่ง ที่ศาสนาบังคับ เช่น การละหมาด การถือศีลอด และการแต่งกาย เป็นต้น...”

(นายอับดุลรอหมาน, ผู้นำศาสนา)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมของเยาวชนอย่าง สม่าเสมอทั้งกิจกรรมทางธรรม เช่น การละศีลอดร่วมกัน และการอบรมให้ความรู้ ด้านศาสนา เป็นต้น และกิจกรรมทางโลก เช่น กีฬาด้านกายยาเสพติด ทักษะศึกษา และสร้างอาชีพ เป็นต้น ...”

(นางสาวจารีนา, กลุ่มเยาวชน)

“...ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นมักจะแยกการทำงานในการดูแลเยาวชนมุสลิม บาง แห่งก็มีเฉพาะผู้นำศาสนา บางแห่งก็มีเฉพาะผู้นำท้องถิ่น และบางแห่งมีทั้งผู้นำ ศาสนาและผู้นำท้องถิ่น แต่ไม่ได้ร่วมกันทำงาน ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตน ซึ่ง บางครั้งทำให้เกิดงานที่ซ้ำซ้อนกัน...”

(นางคอดีเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามนั้น ยังไม่มีการบูรณาการ ประสานความร่วมมือ และร่วมดำเนินการจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนใหญ่เป็นการทำงานในลักษณะแยกกันทำงาน ต่างคนต่างทำตามบทบาทหน้าที่หรือตามที่เยาวชนร้องขอ ความอนุเคราะห์ ทำให้การดำเนินงานไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนทุกกลุ่มทุกวัยได้ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่สำคัญ ประการหนึ่งว่าการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง ได้อย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ผลการดูแลเยาวชนยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าผู้นำมุสลิมหรือองค์กรเหล่านั้นจะทำงานอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถแล้วก็ตาม ซึ่งถือว่าเป็นประเด็น สำคัญในการพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางในการดูแลให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามต่อไป

ในขณะที่ผู้นำมุสลิมหรือหน่วยงานบางชุมชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ในการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามเท่าใดนัก หรือบางชุมชนไม่มีการดูแลเยาวชนเลย อันส่งผลให้ชุมชนเหล่านั้นมักประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการพนัน ปัญหาหลัก เล็กขโมยน้อย ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการศึกษาต่ำ/ไม่เรียนหนังสือ และปัญหาชู้สาว เป็นต้น ดังคำสะท้อน ที่ว่า

“...เยาวชนในชุมชนจำนวนไม่น้อยที่ติดยาเสพติดและติดการพนันโดยเฉพาะการพนันฟุตบอลและปัญหายาเสพติดชนิด 4x100 หรือ 8x100 ซึ่งเป็นปัญหาที่กำลังลุกลามไปทั่วทุกชุมชน อันส่งผลให้ชุมชนต้องประสบปัญหาการลักขโมย และการทะเลาะเบาะแว้งกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำชุมชนไม่ได้ดูแลเยาวชนกลุ่มเหล่านั้น...”

(นางอุสนีย์, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...โต๊ะอิหม่าม กรรมการประจำมัสยิด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีแนวทางในการดูแลเยาวชนที่ชัดเจน จนทำให้ชุมชนต้องประสบปัญหาอาชญากรรมมากมาย มักจะมีการตื่นตัวเมื่อมีเหตุการณ์ร้องเรียนหรือมีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นแล้ว หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ก็เงียบหาย ไม่มีการดำเนินการดูแลอย่างต่อเนื่อง ...”

(นางสาวจารีนา, กลุ่มเยาวชน)

“...สมาชิกสภาเทศบาลและผู้นำชุมชนมักสนใจแต่การดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง เช่น การสร้างถนน การสร้างคูระบายน้ำ และปรับปรุงภูมิทัศน์ เป็นต้น และการดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมแก่ผู้ใหญ่ โดยไม่หันมาสนใจกลุ่มเยาวชนสักเท่าใดนัก กิจกรรมที่เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมก็มีเพียงการแข่งขันฟุตบอลเท่านั้นเอง...”

(นายอันวา, กลุ่มเยาวชน)

“...เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และมัสยิด ต่างก็ละเลยบทบาทหน้าที่ในการดูแลเยาวชน โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามแทบไม่มีให้เห็นเลย...”

(นายอาดัม, กลุ่มเยาวชน)

“...ผู้นำศาสนาให้ความสำคัญกับการให้ความรู้และการปฏิบัติศาสนกิจกับผู้ใหญ่เป็นหลัก จนละเลยกลุ่มเยาวชน ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากลุ่มเยาวชนไม่ได้ให้ความสำคัญ หรือกิจกรรมที่จัดไม่น่าสนใจ ไม่น่าตื่นเต้น และไม่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเยาวชน ในขณะที่ผู้นำท้องถิ่นมักให้ความสำคัญการพัฒนาทางด้านกายภาพมากกว่าด้านจิตใจ และจิตวิญญาณของการเป็นมุสลิม อันส่งผลให้ชุมชนต้องอยู่ในภาวะที่ล้มเหลวและไม่มีบรรยากาศของความเป็นอิสลาม ...”

(นายอัฟฟาน, ผู้นำอาชีพ)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของผู้นำศาสนาหรือผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่กลุ่มเยาวชน กิจกรรมส่วนใหญ่ก็เป็นกิจกรรมทางด้านกายภาพ เป็นกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน และเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสเฉพาะกลุ่มที่สนใจ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนเหล่านั้นยังไม่สามารถเข้ามาดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามได้ และทำให้ชุมชนต้องประสบปัญหามากมายที่ไม่พึงประสงค์และขัดต่อหลักการศาสนาอิสลาม ทำให้ชุมชนมีความวุ่นวาย ไม่สงบสุข และไร้ระเบียบวินัย

2. วิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชน

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันของแต่ละชุมชนมีวิธีการและกิจกรรมบางอย่างที่แตกต่างกัน และมีบางอย่างที่เหมือนกัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและคุณลักษณะของผู้นำที่แตกต่างกัน แต่ละชุมชนต่างก็มีเป้าหมายในการดูแลเยาวชนที่เหมือนกันคือ การส่งเสริมสนับสนุน และชี้แนะให้เยาวชนเหล่านั้นเป็นมุสลิมที่ดี มีการปฏิบัติศาสนกิจตามที่กำหนดและมีการละเว้นการปฏิบัติตามข้อกำหนดของหลักการศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่ดีที่สุดและสำคัญที่สุดสามารถทำให้ชุมชนมีแต่ความสงบสุข มีความเป็นระเบียบวินัย และน่าอยู่น่าอาศัย แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่า วิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนที่ดำเนินการในปัจจุบันยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวได้ ซึ่งชุมชนมีวิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนดังที่กลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

“...มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มเยาวชนประจำมัสยิด โดยมีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดกิจกรรมในการดำเนินได้อย่างชัดเจน และที่สำคัญมีโต๊ะอิหม่ามและคณะกรรมการประจำมัสยิดเป็นที่ปรึกษาและให้การแนะนำต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด...”

(นายอับดุลเลาะ, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนมีการรวมตัวเพื่อจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน ตามคำแนะนำและเชิญชวนของสมาชิกสภาเทศบาลในพื้นที่ ซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม แต่ส่วนใหญ่จะเน้นกิจกรรมเกี่ยวกับการกีฬาและการสร้างอาชีพสร้างรายได้เป็นหลัก...”

(นายซาฟีอี, กลุ่มเยาวชน)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลให้งบประมาณและมีนโยบายในการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนประจำตำบล โดยการให้ตัวแทนเยาวชนทุกหมู่บ้านเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานของกลุ่ม และเปิดโอกาสให้กลุ่มคิดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการและเป็นประโยชน์แก่บุคคลส่วนรวม ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นกิจกรรมการกีฬา การทัศนศึกษา และการสร้างอาชีพ...”

(นางสาววารินา, กลุ่มเยาวชน)

“...สมาชิกสภาเทศบาลให้ความสำคัญกับการดูแลเยาวชน โดยการจัดตั้งแกนนำเยาวชนเพื่อดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเยาวชน และสังคม...”

(นางคอดีเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...ในชุมชนได้มีการจัดกลุ่มเยาวชนรักสันติและการเผยแพร่ โดยหน้าที่หลักในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนในศาสนาอิสลาม และเชิญชวนให้เยาวชนปฏิบัติศาสนกิจตามแบบอย่างของท่านศาสดามูฮัมมัด...”

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชุมชนมุสลิมให้ความสำคัญกับการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลาม โดยการจัดตั้งเป็นชมรมและกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น โดยชมรมหรือกลุ่มที่จัดตั้งเหล่านั้นได้มีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และกำหนดกิจกรรมสำหรับการดำเนินการได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน เน้นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และที่สำคัญกิจกรรมเหล่านั้นไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม รวมทั้งมีที่ปรึกษาประจำชมรมหรือกลุ่มไว้อย่างชัดเจน

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามของบางชุมชนยังดำเนินการโดยไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมมากนัก และดำเนินการในรูปของคณะกรรมการหรือทีมงาน ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้นำศาสนาได้เชิญชวนให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา โดยไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการคิดโครงการ ทำให้โครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ไม่ตรงกับความต้องการของเยาวชน...”

(นางรอเบียะห์, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนไม่มีส่วนร่วมในการดูแลกลุ่มเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชนหรือผู้นำศาสนาในชุมชนที่เป็นผู้กำหนดวิธีดำเนินการตามแนวทางที่คณะกรรมการเห็นชอบ...”

(นายอัฟฟาน, ผู้นำอาชีพ)

“...สมาชิกสภาเทศบาลและผู้นำชุมชนมีการดูแลเยาวชนตามวิธีการและโครงการที่มีการเสนอของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก หลังจากนั้นก็มีการประชุมสัมพันธ์เชิญชวนและมอบหมายให้แกนนำชุมชนคัดเลือกตัวแทนเยาวชนเข้าร่วมโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละครั้งจะเป็นเยาวชนกลุ่มเดิม เนื่องจากแกนนำชุมชนจะคัดเลือกเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มของตนเอง ซึ่งเป็นการคัดเลือกเยาวชนที่เข้าร่วมอย่างไม่ทั่วถึง...”

(นายซอฟี, กลุ่มเยาวชน)

“...ส่วนใหญ่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดวิธีการและแนวทางในการดูแลเยาวชน ซึ่งบางวิธีการหรือบางแนวทางขัดกับความรู้สึกนึกคิดของเยาวชนส่วนใหญ่ ทำให้เยาวชนไม่เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว และมีการต่อต้าน...”

(นางสาวซารินา, กลุ่มเยาวชน)

“...หน่วยงานส่วนกลางได้ขอความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นให้เยาวชนเข้าร่วมโครงการ เช่น สานใจไทยสู่ใจใต้ คนดีมีอาชีพ และทัศนศึกษา ซึ่งเยาวชนบางคนไม่เต็มใจที่จะเข้าร่วมโครงการดังกล่าว...”

(นางสาวรอฮานา, กลุ่มเยาวชน)

จากคำกล่าวของผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานในการดูแลเยาวชนของผู้นำศาสนาหรือผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการอย่างเป็นทางการและเป็นเอกเทศและดำเนินการโดยคณะกรรมการที่มีการจัดตั้ง และเป็นการจัดทำโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานส่วนกลาง โดยไม่ได้มีการจัดตั้งเป็นชมรมหรือกลุ่ม และไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการคิดหรือจัดทำโครงการดังกล่าว รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลเยาวชน ซึ่งบางครั้งอาจประสบปัญหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ไม่ตรงกับความต้องการหรือเป็นกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร

สำหรับกิจกรรมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการของศาสนาอิสลามของผู้นำศาสนา มักจะเน้นกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาเป็นสำคัญ ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“...ผู้นำศาสนาได้มีการเปิดสอนอัลกุรอานและความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจประจำวันแก่เยาวชนในตอนค่ำที่มีสยิด...”

(นายคอลิต, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...มีสยิดในทุกชุมชนมีการเปิดการเรียนการสอนตาดีกาแก่เยาวชนวัย 6-13 ปี และบางแห่งมีการเรียนการสอนอัลกุรอานแบบกีรออาตี...”

(นางสาวซอเฟีย, กลุ่มเยาวชน)

“...คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดมีการดักเตือนและเชิญชวนให้กลุ่มเยาวชนปฏิบัติศาสนกิจตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมีวิถีการดำเนินชีวิตตามกรอบของศาสนาอิสลาม เช่น การแต่งกาย การศึกษาศาสนา การคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ และการหลีกเลี่ยงอบายมุขและการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด...”

(นายอัฟฟาน, ผู้นำอาชีพ)

“...ในช่วงปิดภาคเรียน (เดือนเมษายน) ผู้นำศาสนาจะจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน เพื่อส่งเสริมและขัดเกลาจิตใจของเยาวชนด้วยหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และเน้นการฝึกปฏิบัติศาสนกิจประจำวันอย่างเคร่งครัด...”

(นายมันซูร, กลุ่มเยาวชน)

“...ผู้นำศาสนาได้เชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายธรรมแก่กลุ่มเยาวชนทุกเดือน...”

(นางสาวรอฮานา, กลุ่มเยาวชน)

“...มีสยิดมีการเปิดศูนย์ให้คำปรึกษาแก่เยาวชนและบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติศาสนกิจและวิถีการดำเนินชีวิตตามรูปแบบอิสลาม...”

(นายฮาดิย์, กลุ่มเยาวชน)

จากคำสะท้อนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้นำศาสนาให้ความสำคัญกับการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามและมีแนวทางในการดูแลเยาวชนหลากหลายรูปแบบ ทั้งการให้ความรู้ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม การตักเตือน การเชิญชวน และการให้คำปรึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อให้เยาวชนสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้องตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด สามารถอ่านอัลกุรอาน และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม รวมทั้งการละเว้นการปฏิบัติตามข้อห้ามของศาสนาอย่างเคร่งครัด

ในขณะที่กิจกรรมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการของศาสนาอิสลามของผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนมักเน้นกิจกรรมทางโลกเป็นหลัก ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“...ผู้นำชุมชนมักจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการให้ เช่น การป้องกันและหลีกเลี่ยงจากภัยยาเสพติด การสร้างชุมชนสีขาว การสร้างชุมชนพอเพียง การฝึกอาชีพ และการแข่งขันกีฬา...”

(นายรอณี, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทีมฟุตบอลเพื่อเข้าร่วมแข่งขันกีฬาชุมชน รวมทั้งกีฬานิตอื่น ๆ เช่น วอลเลย์บอล เทเบิลเทนนิส เซปักตะกร้อ กีฬาพื้นบ้าน และกรีฑา เป็นต้น...”

(นางสาวรอฮานี, กลุ่มเยาวชน)

“...เทศบาลจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนมากมาย เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬาระหว่างชุมชนประจำปี ของดีเมืองของเรา วันอาซูรอ รมรงค์ป้องกันยุงลาย รมรงค์การต้านภัยยาเสพติด และสานสัมพันธ์หุวัฒนธรรม...”

(นายมันซุร, กลุ่มเยาวชน)

“...กำนันและผู้ใหญ่บ้านได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับเยาวชนเพียงไม่กี่กิจกรรมต่อปี ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่หน่วยงานส่วนกลางมาจัดในหมู่บ้านหรือในตำบล หรือบางครั้งมีการเชิญชวนให้ส่งเยาวชนเข้ารับอบรมหรือเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ...”

(นายมะอะฮ์ซิง, กลุ่มเยาวชน)

“...ผู้นำท้องถิ่นได้มีการจัดศูนย์ฝึกอาชีพกลุ่มเยาวชน เพื่อเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ การสร้างงาน สร้างรายได้ และให้เยาวชนได้มีงานทำที่สุจริต...”

(นางสาวรอหมล๊ะ, กลุ่มเยาวชน)

“...กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ผู้นำชุมชนดำเนินการเป็นกิจกรรมที่ซ้ำซาก เหมือนกันทุก ๆ ปี ไม่สร้างสรรค์ เช่น การแข่งขันกีฬา การฝึกอบรม การฝึกอาชีพ การบำเพ็ญประโยชน์ และการทัศนศึกษา...”

(นางรอเกียะ, ผู้นำอาชีพ)

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามและมีแนวทางในการดูแลเยาวชนหลากหลายรูปแบบเช่นกัน และมีวิธีการหรือกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน แต่ส่วนใหญ่จะเน้นกิจกรรมทางโลกมากกว่าทางธรรม ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ การฝึกอบรม และการฝึกปฏิบัติการ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เยาวชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนที่สงบสุข น่าอยู่น่าอาศัย และไร้ปัญหาอาชญากรรม รวมทั้งเป็นสิ่งที่ไม่ขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทั้งผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่นต่างก็มีวิธีการและแนวทางในการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการของศาสนาอิสลามด้วยกันทั้งสิ้น แต่จะสังเกตเห็นได้ว่าผู้นำดังกล่าวยังแยกกันทำงานอย่างชัดเจน ต่างฝ่ายต่างทำงานกันอยู่ และมีจุดเน้นในการดำเนินงานที่ต่างกัน เช่น ผู้นำศาสนามักจะเน้นกิจกรรมทางธรรมหรือด้านศาสนาเป็นหลัก ในขณะที่ผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นจะเน้นกิจกรรมทางโลกเป็นหลัก ซึ่งบางครั้งทำให้กลุ่มเยาวชนเกิดความเบื่อหน่ายกับกิจกรรมที่คล้ายกัน ซ้ำซาก จำเจ และถ้าผู้นำทุกภาคส่วนสามารถร่วมกันทำงานได้อย่างบูรณาการ ก็เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่จะทำให้การดูแลเยาวชนมีโอกาสประสบความสำเร็จ และบรรลุตามเป้าหมายที่ทุกคนคาดหวังไว้ทุกประการ

3. งบประมาณเกี่ยวกับการดูแลเยาวชน

งบประมาณถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินการในการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันให้ประสบผลสำเร็จ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการส่วนใหญ่มีอยู่ 3 แหล่งใหญ่ คือ เงินที่คณะกรรมการกองทุนชะกาตจัดสรรให้ เงินบริจาค และการขอ งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ดังที่กลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ให้ข้อมูลสะท้อนเกี่ยวกับ งบประมาณ ดังต่อไปนี้

“...การดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากการรับบริจาค และการระดมทุนด้วยวิธีการต่าง ๆ และไม่เคยมได้รับงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐเลยแม้แต่ครั้งเดียว...”

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

“...ชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้านมีการจัดทำโครงการแล้วของงบประมาณสนับสนุนจากสภาเทศบาลในพื้นที่ และบางครั้งก็ไปขอบริจาคจากบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน...”

(นายซาฟีอี, กลุ่มเยาวชน)

“...กลุ่มแกนนำเยาวชนมีส่วนร่วมกับสมาชิกสภาเทศบาลจัดกิจกรรมเพื่อการระดมทุนสำหรับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มปีละ 2 ครั้ง และงบประมาณบางโครงการก็มาจากการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล และ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น...”

(นางคอดีเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...งบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนประจำมัสยิด ได้มาจากการจัดสรรจากเงินชะกาด¹ และมีบางส่วนที่มาจาก การบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา และกลุ่มเยาวชนจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน...”

(นายอับดุลเลาะ, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลให้งบประมาณในการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนประจำตำบล...”

(นางสาวซารีนา, กลุ่มเยาวชน)

“...งบประมาณส่วนใหญ่มาจากเงินชะกาด และการระดมทุน เช่น การจัดงานเลี้ยงกินน้ำชา/ข้าวยา และการขายเสื้อผ้า เป็นต้น...”

(นายซอฟวาน, ผู้นำศาสนา)

“...งบประมาณส่วนใหญ่มาจากเงินชะกาด และการจัดกิจกรรมเพื่อขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา รวมทั้งการเปิดตลาดนัดประจำสัปดาห์บริเวณมัสยิด แล้วเก็บค่าเช่าสถานที่...”

(นายอูเซ็ง, ผู้นำศาสนา)

“...มีการทำหนังสือขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และมีการเตรียมกล่องรับบริจาคเพื่อให้ผู้ที่มาละหมาดวันศุกร์ได้บริจาคตามจิตศรัทธา...”

(นายฮัมดาน, ผู้นำศาสนา)

จากคำสะท้อนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า งบประมาณในการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามของชุมชนส่วนใหญ่มาจากเงินชะกาดที่คณะกรรมการกองทุนชะกาดประจำมัสยิดแบ่งสรรจัดส่วนให้ ซึ่งได้รับการจัดสรรจำนวนน้อยมากและไม่เพียงพอกับการดำเนินกิจกรรมตลอดทั้งปี เพราะฉะนั้นกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ จำเป็นจะต้องมีวิธีการในการจัดหางบประมาณในการดำเนินการเพิ่มเติม และจะเห็นได้ว่าชุมชนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมระดมทุนในวิธีการที่คล้าย ๆ กัน เช่น การจัดงานเลี้ยงกินน้ำชา/ข้าวยา การขายเสื้อผ้า การเปิดตลาดนัดประจำสัปดาห์บริเวณมัสยิด แล้วเก็บค่าเช่าสถานที่ และการขายหนังสือ/วีซีดีเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้บางชุมชนยังมีการทำหนังสือขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และมีการให้ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคในเวลาละหมาดประจำวันศุกร์

จากคำสะท้อนดังกล่าวข้างต้นยังแสดงให้เห็นว่า โครงการหรือกิจกรรมหรือการดำเนินงานสำหรับการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามนั้น ไม่มีงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนยังเป็นทางการและเป็นกิจจะลักษณะ ส่วนใหญ่ต้องมีการจัดทำโครงการและขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล และหน่วยงานอื่น ๆ

¹ ชะกาดหรือทานประจำปี หมายถึง ทรัพย์สินส่วนเกินจำนวนหนึ่งที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับเมื่อครบจำนวนและรอบปี

ซึ่งจากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าหน่วยงานดังกล่าวไม่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณทุกโครงการที่เสนอ บางโครงการได้รับการปฏิเสธถึงแม้จะเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ก็ตาม บางครั้งก็มีการให้ดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการอื่นแทน ซึ่งเป็นโครงการที่มาจากหน่วยงานภาครัฐและไม่ตรงกับความต้องการของเยาวชน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานภาครัฐไม่ค่อยให้ความสำคัญและมีความตระหนักรู้กับการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามสักเท่าใดนัก เพราะฉะนั้นจะต้องมีการสร้างความเข้าใจและมีการประสานความร่วมมือในการดำเนินงานเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนจากบุคคลหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทุกภาคส่วนมากขึ้น

4. ผลการดำเนินงานในการดูแลเยาวชน

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันของแต่ละชุมชนมีผลการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการ แนวทาง กิจกรรม บริบทของชุมชน บริบทของกลุ่มเยาวชน และคุณลักษณะของผู้นำ บางชุมชนสามารถดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามได้เกือบทั้งหมด บางชุมชนสามารถดูแลเยาวชนได้บางส่วน และบางชุมชนไม่สามารถดูแลเยาวชนได้เลย ดังที่กลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ให้ข้อมูลสะท้อนผลการดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการคบเพื่อนเพศเดียวกันให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันถือว่าประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง กล่าวคือมีการดูแลให้เยาวชนเลือกคบเพื่อนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจประจำวันอย่างเคร่งครัด และมีศีลธรรมจรรยาบรรณที่ติงามตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ดังคำกล่าวของผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังต่อไปนี้

“...เลือกคบเพื่อนที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางศาสนา เช่น การเรียนอัลกุรอาน การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ การบรรยายธรรม และการตะวัหะ² เป็นต้น และเลือกคบเพื่อนที่ให้เกียรติและให้ความเคารพซึ่งกันและกัน...”

(นายมะซอและห์, กลุ่มเยาวชน)

“...มีการเลือกคบเพื่อนที่ดี เพื่อนที่มีศาสนาอยู่ในจิตใจ มีการปฏิบัติตัวที่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามกำหนด มีความขยันหมั่นเพียร ไม่มีว่ลุ่มไม่ติดิยาเสพติด และสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้...”

(นางสาวซัลวานีย์, ผู้นำสตรี)

“...มีการเลือกคบเพื่อนและรักเพื่อนเหมือนพี่น้องในอิสลาม เลือกคบเพื่อนที่ดีที่จริงใจ สามารถให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ แนะนำส่งเสริมให้มีการปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง และตักเตือนห้ามปรามในสิ่งที่มีผิดหลักการ...”

(นางสาวปาตีเมาะ, กลุ่มเยาวชน)

² หมายถึงการเผยแผ่และการเชิญชวนให้ทำความดีและปรามจากความชั่ว

“...มีการเน้นให้เลือกคบเพื่อนที่มีวิถีชีวิตตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนด รัก และหมั่นการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน เช่น การละหมาดทำเวลาที่มีสยิด การเรียนอัลกุรอาน และการถือศีลอด เป็นต้น และละเว้นการปฏิบัติที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การดื่มเหล้าและสิ่งมีเมา อบายมุข การเที่ยววิสโกเชค และการทำผิดประเวณี เป็นต้น...”

(นายนิมุฮัมมัด, ผู้นำศาสนา)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมยังสามารถที่จะดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการคบเพื่อนเพศเดียวกันให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันได้ ทั้งนี้เพราะเยาวชนมุสลิมมีการเลือกคบเพื่อนโดยคำนึงถึงความถูกต้องตามที่หลักการศาสนาอิสลามได้บัญญัติไว้ มีการเลือกคบเพื่อนที่มีการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน และที่มีการปฏิบัติตามที่มีการบัญญัติไว้ในหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การละหมาดทำเวลาที่มีสยิด การถือศีลอด การเรียนอัลกุรอาน การเรียนศาสนา การฟังบรรยายธรรม การช่วยเหลือสังคม และการมีคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม เป็นต้น รวมทั้งมีการเลือกเพื่อนที่มีละเว้นการปฏิบัติตามข้อห้ามที่มีการบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด เช่น ละเว้นการผิดประเวณี การพนัน การเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุขทุกประเภท และการเที่ยววิสโกเชค ผับ คาราโอเกะ และสถานบันเทิงต่าง ๆ เป็นต้น

ในขณะที่การดูแลเยาวชนบางแห่งกลับพบว่ามิใช่เยาวชนมุสลิมอีกบางส่วนที่มีการเลือกคบเพื่อนเพศเดียวกันโดยยึดถือตามกฎเกณฑ์อื่น ๆ เช่น ตามที่ตนพอใจ และตามการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“...มีการเลือกคบเพื่อนที่มีกิจกรรมและมีแนวคิดเหมือนกัน ชอบทำในสิ่งที่เหมาะสมเหมือนกัน มีรสนิยมเดียวกัน เช่น การเล่นดนตรี การเล่นเกม การตกต่ง รถจักรยานยนต์ จักรยานโบราณ เลี้ยงนกกรงหัวจุก ชอบและเชียร์ฟุตบอลทีมเดียวกัน เข้าร่วมทีมแข่งขันฟุตบอล และการท่องเที่ยว เป็นต้น...”

(นายพิตรี, กลุ่มเยาวชน)

“...เลือกคบเพื่อนเพื่อผลประโยชน์และเห็นแก่ตัว เช่น เลือกคบเพราะมีรถยนต์จะได้ออกไปเที่ยว เลือกคบเพราะมีคอมพิวเตอร์จะได้เล่นเกม เล่นอินเทอร์เน็ต และเลือกคบเพราะมีฐานะร่ำรวย เพื่อนจะได้เลี้ยงทุกวัน เป็นต้น ซึ่งบางครั้งมีการเปลี่ยนกลุ่มเพื่อนบ่อยครั้งตามสถานการณ์และความต้องการของตนเป็นหลัก และไม่มีการคบที่คงทนถาวร...”

(นางสาวไชนับ, ผู้นำสตรี)

“...มีการคบเพื่อนแบบผิวเผิน ไม่มีความจริงใจต่อกัน ยึดติดกับวัตถุนิยม ถ้าใครสามารถให้ผลประโยชน์ได้ก็จะทำดีตีสนิท คบเป็นเพื่อนกันไปตามแต่โอกาส ไม่สามารถหาความจริงใจในหมู่เพื่อนได้ ส่วนใหญ่มีการคบกันไปก็เพื่อความสนุกสนานเฮฮา เมื่อมีความสุขก็ร่วมกันเสพ และเมื่อมีปัญหาที่ต่างคนต่างหนีหน้ากันไป...”

(นางสาวปาตีเมาะ, กลุ่มเยาวชน)

“...มีการเลือกคบเพื่อนแบบไร้ขอบเขตจำกัดและเลือกคบแบบเสรี ไม่คำนึงถึงความถูกต้อง กล้าทำทุกอย่างที่ไม่คาดคิด เลียนแบบพฤติกรรมเพื่อน ทำอะไรโดยไม่สนใจ คนรอบข้างว่าเขาจะมองอย่างไร และไม่ชอบหรือไม่ค่อยปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน มีการสูบบุหรี่ เล่นพนันบอล ไม่เคารพผู้ใหญ่ มีการแข่งรถจักรยานยนต์ทั้งกลางวันและกลางคืน มีการเที่ยวในสถานบันเทิง...”

(นายวาเต็ง, ผู้นำเยาวชน)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการคบเพื่อนเพศเดียวกันให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันของผู้นำมุสลิมยังมีจุดบกพร่อง ควรที่จะต้องหามาตรการ วิธีการ และแนวทางการดูแลเยาวชนให้เข้มงวดและดีกว่าปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะเยาวชนมุสลิมมีการเลือกคบเพื่อนโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เลือกคบตามที่ตนพอใจ เลือกคบตามที่มีกิจกรรมเหมือนกัน และเลือกคบตามที่มีผลประโยชน์มาให้ ซึ่งมักเป็นการคบที่ไม่มีความจริงใจต่อกัน เป็นการคบที่ไม่คงทนถาวร และเป็นการเลือกคบเพราะมีจุดประสงค์หรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่สามารถทำให้ตนได้รับประโยชน์ เป็นการคบที่ไม่ค่อยสนิทสนมกันมากนัก ไม่มีเพื่อนที่รู้จัก ไม่มีเพื่อนแท้ และส่วนใหญ่เป็นการคบกันไปก็เพื่อความสนุกสนานเฮฮา มีความเห็นแก่ตัว ไม่มีความสามัคคีกัน ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าเยาวชนไม่มีโอกาสได้เรียนรู้และซาบซึ้งความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการอิสลามอย่างแท้จริง รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองอาจละเลยไม่มีเวลาในการตักเตือนและดูแลเยาวชนอย่างใกล้ชิด และไม่ได้มีการปลูกฝังหลักการอิสลามแก่บุตรหลานเท่าที่ควร

4.2 ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการคบเพื่อนต่างเพศให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันถือว่าไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร กล่าวคือ ไม่สามารถดูแลให้เยาวชนเลือกคบเพื่อนต่างเพศให้อยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีและตามที่หลักการศาสนาอิสลามบัญญัติไว้ ทั้งนี้เพราะเยาวชนส่วนใหญ่มักมีการคบเพื่อนโดยเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก และดาราหนังฝรั่ง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดหลักการศาสนาอิสลามอย่างร้ายแรง ดังที่ผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

“...เลือกคบเพื่อนต่างเพศแบบไร้ความละอายและทำผิดหลักการศาสนาอิสลาม ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา เป็นสิทธิส่วนบุคคล ไม่เสียหายอะไร และไม่รู้สึกละอายหรือเกรงใจคนรอบข้างหรือเกรงกลัวต่อบาป เยาวชนมักไม่ถือตัว มีอิสระ ไปไหนมาไหนด้วยกัน มีการจับมือถือแขน และกอดจูบ...”

(นายมะหะมะ, กลุ่มเยาวชน)

“...เลือกคบเพื่อนต่างเพศเหมือนกับคบเพื่อนเพศเดียวกันไม่มีขอบเขต ไม่มีการปกปิดร่างกายให้มิดชิดตามหลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ มีการใช้โทรศัพท์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ติดต่อสื่อสารกันตลอด เช่น MSN, Face book, และ E-mail เป็นต้น มีการนัดเจอกันสองต่อสอง และไปเที่ยวด้วยกัน...”

(นางฟาตีเมาะ, กลุ่มเยาวชน)

“...เลือกคบเพื่อนต่างเพศโดยการเลียนแบบจากวัฒนธรรมตะวันตกที่รับรู้จาก ภาพยนตร์และอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว เช่น การทำ ความรู้จักกันทางอินเทอร์เน็ต การพูดคุยทางอินเทอร์เน็ต การนัดหมายพบเจอกัน การไปเที่ยวด้วยกัน การจับมือถือแขน และการกอดจูบกัน...”

(นายคุลยา, กลุ่มเยาวชน)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมยังมีปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการคบเพื่อนต่างเพศ ให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันได้ ทั้งนี้เพราะยังมีเยาวชนมุสลิมจำนวนมากที่คิดว่าการคบ เพื่อนต่างเพศเป็นเรื่องปกติของสังคมปัจจุบัน คบกันโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักศีลธรรมและหลักการ ศาสนาอิสลาม และถือว่าเป็นค่านิยมที่ผิดอย่างร้ายแรง ที่มีการเลียนแบบจากวัฒนธรรมที่ไม่ดีไม่ควร ตาม แพ้ชั้นและสื่อ รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองก็ไม่ค่อยเอาใจใส่กับการคบเพื่อนต่างเพศของบุตรหลาน ไม่มีการจำกัด และกำหนดขอบเขตในการคบเพื่อนให้เหมาะสม และที่สำคัญเยาวชนเหล่านั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลามที่ลึกซึ้ง จึงทำให้ขาดจิตสำนึกของการเป็นมุสลิมที่ดี

แต่อย่างไรก็ตามการดูแลเยาวชนในบางพื้นที่ยังสามารถที่จะให้เยาวชนมีการคบเพื่อนต่างเพศให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันได้ ทั้งนี้เพราะความเข้มงวดกวดขันของพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำ ศาสนา และผู้นำชุมชน รวมทั้งเยาวชนเองมีจิตสำนึกที่ดีและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนา อิสลามเป็นอย่างดีมาก ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...เยาวชนมีการคบเพื่อนต่างเพศตามขอบเขตที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ ไม่อยู่ตามลำพังสองต่อสอง ไม่ไปเที่ยวตามลำพัง ไม่หยอกล้อจับมือถือแขนกัน และ ไม่นั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์กัน...”

(นายกอเดช, กลุ่มเยาวชน)

“...เลือกคบเพื่อนต่างเพศโดยคำนึงหลักการศาสนาอิสลามเป็นหลัก มีการพูดคุย และพบเจอกันในลักษณะที่ศาสนานุญาต เท่าที่มีความจำเป็น และมีผู้ปกครองอยู่ ด้วย มีการคบกับมิตรภาพ แบบพี่น้อง ที่สามารถให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันเฉพาะ ในทางที่ถูกที่ควร และเลือกคบเพื่อนที่มีความเข้าใจหลักการอิสลามและวิถีการ ดำเนินชีวิตแบบอิสลาม ไม่มีดีวัฒนธรรมตะวันตกหรือก้าวทันเทคโนโลยีที่ผิด ศีลธรรมอันดีงาม...”

(นางฟาตีเมาะ, กลุ่มเยาวชน)

“...ไม่ได้เลือกคบเพื่อนต่างเพศแบบกิ๊กหรือแบบแฟน เพราะเป็นสิ่งที่ผิดหลักการอัน ร้ายแรง ถ้าต้องการมีคู่ควงก็ควรดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักการศาสนา เช่น ไปสู่ ขอมันหม้ายหรือทำพิธีแต่งงานตามหลักการ หลังจากนั้นจะอยู่ด้วยกันหรือไม่ก็ได้ ...”

(นายฮัมदान, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนมุสลิมมีการคบเพื่อนต่างเพศตามกรอบวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม โดยให้อยู่ในศีลธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี และรู้ว่าอะไรควรไม่ควร และที่สำคัญไม่เลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก หรือเลียนแบบวิถีชีวิตของวัยรุ่นในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ที่ไม่เห็นความสำคัญของศีลธรรมและจริยธรรม

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมในบางพื้นที่ยังสามารถที่จะดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการคบเพื่อนต่างเพศให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันได้ ทั้งนี้เพราะเยาวชนมุสลิมมีการเลือกคบเพื่อนโดยคำนึงถึงความถูกต้องตามที่หลักการศาสนาอิสลามและตามหลักศีลธรรมอันดีงามบัญญัติไว้ เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีงาม มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี รู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร รู้ขอบเขตของการคบหาเพื่อนต่างเพศ มีความบริสุทธิ์ใจ เคารพในสิทธิและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมีความรู้สึกละเอียดอ่อนต่อบาปหรือต่อการกระทำที่ไม่ดี หรือต่อการกระทำที่ผิดหลักการหรือผิดศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นผลมาจากการขัดเกลา และปลูกฝังค่านิยมจากพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้นำศาสนา รวมทั้งการได้รับการศึกษาด้านศาสนาอิสลามอย่างถูกต้องและในระดับที่สูงพอควร

4.3 ด้านการศึกษา

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้ได้รับการศึกษาตามกรอบที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดในปัจจุบัน โดยเฉพาะการศึกษาด้านศาสนา ถือว่าประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ผู้นำมุสลิมสามารถดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนให้เยาวชนมีการเรียนในโรงเรียนตาดีกา เรียนอัลกุรอานแบบกัรออาตี เรียนอัลกุรอานแบบดั้งเดิม เรียนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตั้งแต่ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา รวมทั้งมีการจัดการเรียนการสอนประจำมัสยิด เพื่อเสริมความรู้ด้านศาสนาและเรียนอัลกุรอานเพิ่มเติม ดังที่ผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กล่าวไว้ดังนี้

“...มัสยิดถือเป็นศูนย์กลางสำคัญในการให้ความรู้ด้านศาสนาอิสลามแก่เยาวชน โดยมีการจัดการเรียนสอนในโรงเรียนตาดีกา เรียนอัลกุรอาน และเสริมความรู้ในภาคค่ำ ซึ่งเยาวชนในวัยระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่มักจะเลือกเรียนในโรงเรียนตาดีกาและการเรียนอัลกุรอาน ส่วนการเสริมความรู้ในภาคค่ำส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม...”

(นายอับลอรอหมาน, ผู้นำศาสนา)

“...ผู้นำศาสนาหลายชุมชนได้เห็นความสำคัญและมีความตระหนักของการศึกษาด้านศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี จึงมีการจัดตั้งโรงเรียนระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษาที่มีการบูรณาการวิชาการศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมจะมีเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น นับว่าเป็นทางเลือกหนึ่งให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองและปัจจุบันก็มีพ่อแม่กึ่งนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก...”

(นางคอดีเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...มีสยิดหลายแห่งได้มีการจัดการเรียนการสอนอัลกุรอานแบบกึ่งรออาตีและมีการจัดบรรยายธรรมเกี่ยวกับศาสนา เพื่อบริการให้แก่กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งมีเยาวชนจำนวนมากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว...”

(นายอันวา, กลุ่มเยาวชน)

“...สถาบันการศึกษาปอเนาะยังถือว่าเป็นแหล่งความรู้ด้านอิสลามแบบดั้งเดิมที่ควรอนุรักษ์ไว้ และปัจจุบันพ่อแม่ผู้ปกครองก็ยังนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาปอเนาะที่โต๊ะครูเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับ และได้รับการนับถือในสังคมมุสลิม...”

(นายอาดัม, กลุ่มเยาวชน)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิม โดยเฉพาะผู้นำศาสนาเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการส่งเสริม และสนับสนุนให้เยาวชนมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เพราะมุสลิมทุกคนต้องสำนึกและตระหนักตลอดเวลาว่าการศึกษากลับศาสนาอิสลามเป็นหน้าที่ มุสลิมต้องศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ หลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักคุณธรรม จริยธรรม เพื่อยึดถือเป็นระบบแห่งชีวิต และเกิดความเจริญงอกงามทั้งในด้านความรู้ทักษะและกระบวนการ ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง สามารถพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามหลักการ ความเชื่อ และวิธีการทางศาสนาอิสลาม ที่มุ่งเน้นให้มีคุณลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติ พฤติกรรมและการฝึกปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวัน

แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่ายังมีเยาวชนบางกลุ่มที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้ด้านศาสนาอิสลามเลย หรือบางคนมีการศึกษาเพียงเล็กน้อย แบบผิวเผิน ส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนที่เรียนในโรงเรียนสามัญล้วนของรัฐ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเยาวชนเหล่านั้นมีความคิดว่าการศึกษาด้านสามัญมีความสำคัญมากกับการประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งเป็นค่านิยมในปัจจุบัน รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองเองก็ให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านสามัญเช่นกัน ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้ที่เรียนจบทางด้านสามัญมีแนวโน้มที่จะได้งานทำ โดยเฉพาะผู้ที่จบในสาขาวิชาที่ดีที่ขาดแคลนและจบจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมีโอกาสที่จะได้งานทำที่ดีและได้รับเงินเดือนสูง จนทำให้เยาวชนมีความมุ่งมั่นและมีความตั้งใจเป็นอย่างมาก จนไม่มีเวลาหรือโอกาสในการศึกษาหาความรู้ด้านศาสนาเลย...”

(นายอาดัม, กลุ่มเยาวชน)

“...พ่อแม่ผู้ปกครองบางคนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาด้านศาสนา มักจะสนับสนุนให้บุตรหลานไปเรียนพิเศษในตอนค่ำหลังเลิกเรียนและในวันเสาร์-อาทิตย์ แทนที่จะสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนตาดีกา ซึ่งต้องเรียนในเวลาเดียวกัน...”

(นายอับดุลเลาะ, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...พ่อแม่ผู้ปกครองมักจะให้การสนับสนุนการเรียนด้านสามัญของบุตรหลานอย่างเต็มที่ เช่น การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนราคาแพง (คอมพิวเตอร์แบบพกพา) การหาซื้อตำราและคู่มือเรียนหรือเตรียมสอบ และให้เรียนพิเศษ เป็นต้น และพร้อมที่ส่งเสียให้บุตรหลานเรียนสูง ๆ โดยเฉพาะสาขาวิชาที่ได้รับการนับหน้าถือตาในสังคม เช่น แพทย์ และ วิศวฯ เป็นต้น และมักเลือกสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น และในที่สุดทำให้ละเลยต่อการศึกษาคำความรู้ด้านศาสนา...”

(นางรอเบียห์, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้นำมุสลิมยังไม่สามารถที่ดูแลให้เยาวชนกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านสามัญมีโอกาสได้ศึกษาคำความรู้อันสูงด้านศาสนา หรือบางคนอาจมีการศึกษาเพียงเล็กน้อย อันส่งผลให้เขาเหล่านั้นเคยเรียนรู้แต่ไม่ได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติ จนทำให้มีการละทิ้งการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด และการถือศีลอด เป็นต้น บางครั้งก็ทำสิ่งที่ผิดทางศาสนาโดยไม่รู้ตัว และที่สำคัญผู้นำมุสลิมไม่สามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองของเยาวชนเหล่านั้นได้ เพราะบางครอบครัวคิดว่าหากเรียนทางด้านศาสนานั้นจบไปก็ไม่รู้จะประกอบอาชีพอะไร ไม่มีความหวัง ไม่มีอนาคต จนทำให้เยาวชนต้องขาดความรู้และละเลยการปฏิบัติศาสนกิจ และยังแสดงให้เห็นว่าพ่อแม่ผู้ปกครองเล็งเห็นแต่ความสุขสบาย ความมีหน้ามีตา และได้รับการยกย่องชมเชยจากสังคมของโลกนี้เท่านั้น ไม่ได้มองเห็นโลกหน้าว่าบุตรหลานของตนต้องประสบผลของการกระทำอย่างไรบ้าง หรือพ่อแม่ผู้ปกครองเองยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลามเสียเอง ก็เลยไม่ได้ใส่ใจและให้ความสำคัญสักเท่าใดนัก

4.4 ด้านการใช้เวลาว่าง

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และอยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันนั้น ไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากผู้นำมุสลิมไม่สามารถจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของเยาวชนได้ รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมทุกขั้นตอน จนทำให้เยาวชนมุสลิมมีการละเลยที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมจัดให้ แล้วมาให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ไร้สาระ ไร้ประโยชน์ และบางครั้งสร้างความเดือดร้อนความรำคาญให้กับชาวบ้านดังที่ผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนให้เห็นดังนี้

“...ยังมีเยาวชนบางส่วนที่มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ เช่น นั่งเป็นกลุ่มคุยกันอย่างไร้สาระ นั่งเล่นเกมอินเทอร์เน็ตออนไลน์ สนทนากันทางอินเทอร์เน็ต พูดคุยกันทางโทรศัพท์ในเรื่องที่ไร้สาระ ดูฟุตบอลต่างประเทศในตุนติก เล่นการพนัน เลี้ยงและแข่งนกกรงหัวจุก ดูหนังฟังเพลง และร้องเพลงเล่นดนตรี เป็นต้น และส่วนใหญ่มักนอนตื่นสายกันมา ...”

(นางรอเบียห์, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนมุสลิมมักใช้เวลาว่างอย่างไรประโยชน์และไม่สร้างสรรค์ เช่น ชอบไปเที่ยวในสถานบันเทิง เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า เที่ยวตามแหล่งมั่วสุมอบายมุข และแข่งรถจักรยานยนต์กันตามถนน เป็นต้น...”

(นางฟาตีเมาะ, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนไม่ให้ความสนใจกิจกรรมหรือโครงการที่ผู้นำมุสลิมจัดให้ เช่น ค่ายอบรมจริยธรรมภาคฤดูร้อน การบรรยายธรรม การพัฒนาสุสาน การพัฒนามัสยิด และทัศนศึกษาในรูปแบบอิสลาม...”

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

“...เมื่อมีเวลาว่าง เยาวชนมักรวมตัวกันทำในสิ่งที่ไม่ดีและไม่เป็นประโยชน์ เช่น การเกี่ยวข้องกับอบายมุขหรือมั่วสุมยาเสพติด การแข่งขันฟุตบอลตามสนามต่าง ๆ นั่งพูดคุยกันตามร้านน้ำชา จับกลุ่มกันอยู่ตามศาลาริมถนน จับกลุ่มกันอยู่ตามหัวสะพาน มีการคุยอย่างสนุกสนานและไร้สาระ และขับรถเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น...”

(นายฮัมดาน, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนในชุมชนมักรวมกันอยู่กระท่อมปลายนา เพราะเป็นศูนย์รวมของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน ซึ่งเป็นที่มั่วสุมสิ่งเสพติด เล่นดนตรี เปิดวิทยุร้องเพลง นอนพักผ่อนพูดคุยกัน และนอนค้างอ้างแรมกัน เป็นต้น...”

(นายกอเดซ, กลุ่มเยาวชน)

จากคำสะท้อนดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้นำมุสลิมยังไม่สามารถดูแลให้เยาวชนคำนึงถึงความสำคัญและตระหนักถึงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ และส่วนใหญ่มักมีพฤติกรรมที่ผิดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การร้องเพลงเล่นดนตรีสร้างความรำคาญ การเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข และไม่ระลึกถึงการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของสังคมที่ทุกคนต้องตระหนักและให้ความสำคัญเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเยาวชนเหล่านั้นให้มีวิถีชีวิตที่ถูกต้องต่อไป

ในขณะที่เยาวชนอีกจำนวนหนึ่งสามารถบริหารจัดการและใช้เวลาว่างของตนให้มีประโยชน์สร้างสรรค์ และสอดคล้องกับกรอบของหลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งนับว่าผู้นำมุสลิมสามารถที่จะให้ดูแลเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งให้มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ดังคำกล่าวที่ว่า

“...เยาวชนมีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ เช่น การอ่านหนังสือ เล่นกีฬา ออกกำลังกาย เรียนพิเศษ ช่วยพ่อแม่ทำงาน และพัฒนาชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีจิตอาสาเพื่อร่วมกันทำความสะอาดบริเวณมัสยิด และโรงเรียนตาดีกา รวมทั้งการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย...”

(นายอับดุลรอหมาน, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนมักใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้ด้านศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อต้องการให้การปฏิบัติศาสนกิจมีความถูกต้องและสมบูรณ์ โดยเยาวชนส่วนใหญ่มีการเข้าห้องสมุดประจำมัสยิด การร่วมรับฟังการบรรยายหลังละหมาดมักมีรวมทั้งการสอบถามประเด็นปัญหากับผู้นำศาสนา...”

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนบางส่วนมีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชนประจำมัสยิด เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคมและตามแนวทางที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ เช่น การตระวะห์ การพัฒนาศาสนสถาน การส่งเสริมการเรียนรู้อัลกุรอาน การส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ การทำฮาลาเกาะห์³ การร่วมจัดค่ายอบรมจริยธรรมคุณธรรม และการสอนในโรงเรียนตาดีกา...”

(นายฮัมดาน, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมหรือในหมู่บ้านของตน เช่น การพัฒนาสุสาน การพัฒนามัสยิด การพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น รวมทั้งเข้าร่วมฝึกอบรมอาชีพตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดให้ และการร่วมกิจกรรมที่มัสยิดจัดให้ เช่น การบรรยายธรรม การสอนอัลกุรอาน การเข้าค่าย การเอ๊ะติกาพี...”

(นายดุลยา, กลุ่มเยาวชน)

จากคำสะท้อนดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้นำมุสลิมสามารถที่ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนให้เยาวชนเข้ามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ของเยาวชนมุสลิมต่อไป ซึ่งผู้นำมุสลิมต้องสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังค่านิยมที่ดีที่ถูกต้องเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มฮาลาเกาะห์ ซึ่งสังคมมุสลิมต่างให้การยอมรับว่าเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้ศาสนาและสถานการณ์ปัจจุบันที่ดีอีกกิจกรรมหนึ่ง ที่มีตั้งแต่สมัยท่านศาสดามูฮัมมัด ﷺ

³หมายถึง การจัดกลุ่มศึกษาเพื่อการศึกษาอิสลามร่วมกัน ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาที่จะนำมาพูดคุยกันเอง เช่น การศึกษาอัลกุรอานพร้อมกับความหมาย, การศึกษาอัลฮาดิษ, การศึกษาประวัติท่านศาสดา, การศึกษาจริยธรรมคุณธรรมต่างๆ ของอิสลาม, การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายอิสลามร่วมกัน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วอาจจะกำหนดหัวข้ออื่น ๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม, เรื่องการพัฒนาศักยภาพในเฉพาะด้าน เช่น ฝึกฝนการอ่าน คุดบะฮฺ การฝึกและท่องจำอัลกุรอาน รวมทั้งหาแนวทางเพื่อช่วยให้การเรียนของแต่ละคนประสบความสำเร็จ อาจจะมีการติวเพื่อเตรียมตัวสอบในแต่ละภาคเรียน เป็นต้น

⁴หมายถึง การดำรงอยู่บนสิ่งหนึ่ง หรือผู้ที่อยู่ในมัสยิดอย่างสงบตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ โดยมีเจตนาเพื่อทำการภักดีต่ออัลลอฮ์ โดยมีเป้าหมายสำคัญก็คือ เพื่อปลีกตัวออกจากภารกิจทางโลก และครอบครัวอันมากมาย สู่อารมณ์แห่งจิตวิญญาณเสริมสร้างพลังและศักยภาพเพื่อเป็นกลไก ที่จะเอื้ออำนวยให้กิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่นและดียิ่งขึ้น

4.5 ด้านการห้ามปรามเกี่ยวข้องกับอบายมุข

การดูแลเยาวชนมุสลิมไม่ให้เกี่ยวข้องกับอบายมุขตามที่หลักการศาสนาอิสลามบัญญัติไว้ในปัจจุบันนั้น ไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากนัก กล่าวคือ ผู้นำมุสลิมยังไม่สามารถห้ามปรามไม่ให้เยาวชนไทยมุสลิมห่างไกลกับอบายมุขได้ โดยเฉพาะการเล่นพนันฟุตบอล ซึ่งมีอยู่อย่างแพร่หลายและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในทุกชุมชน ดังที่ผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนไว้ดังนี้

“...เยาวชนจำนวนมากต้องตกอยู่ภายใต้วังวนของการพนันฟุตบอล โดยเฉพาะฟุตบอลต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศอังกฤษ สเปน อิตาลี เยอรมัน และอื่น ๆ ซึ่งจะมีร้านรับแทงรายย่อยเกือบทุกหมู่บ้านหรือมีเยาวชนเป็นตัวแทนรับแทง...”

(นายกอเดช, กลุ่มเยาวชน)

“...การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การเที่ยวกลางคืน การพนันฟุตบอล และการเที่ยวดิสโกเธคของเยาวชน นับว่าเป็นเรื่องปกติและพบเห็นจนเคยชินแล้วในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีได้รุกรานถึงเยาวชน ทำให้เยาวชนต้องเป็นเหยื่ออบายมุข...”

(นายอับลเลาะ, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนชอบไปเที่ยวตามอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เพื่อไปเที่ยวสถานบันเทิง เช่น ดิสโกเธค ผับ บาร์ คาราโอเกะ และอาบ อบ นวด ซึ่งเป็น การเที่ยวในต่างจังหวัด เพื่อให้ห่างไกลผู้คนที่ตนรู้จัก...”

(นายดุลยา, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนมักมีการรวมกลุ่มกันที่กระท่อมเล็กตามชายป่าที่ห่างไกลผู้คน เพื่อเสพยาเสพติด เช่น กัญชา ยาแก้ไอผสมกับน้ำโค้ก สี่คูณร้อย และใบกระท่อม เป็นต้น และรวมกลุ่มกันเล่นการพนัน เช่น ไพ่ และลูกเต๋า เป็นต้น...”

(นางสาวไชนับ, ผู้นำสตรี)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมยังไม่สามารถที่จะห้ามปรามมิให้เยาวชนมุสลิมหลีกเลี่ยงจากอบายมุขได้ โดยเฉพาะการเล่นพนันฟุตบอลจากต่างประเทศและการเสพยาเสพติด ซึ่งสามารถพบเห็นได้อย่างปกติในทุกหมู่บ้าน รวมทั้งการออกไปเที่ยวในสถานบันเทิงต่าง ๆ ในจังหวัดใกล้เคียงและที่ห่างไกลผู้คนในท้องถิ่น ก็สามารถกระทำได้อย่างปกติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเยาวชนเหล่านั้นขาดการดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอนที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม และถูกปล่อยอิสระมากเกินไปจากพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้นำศาสนา ในขณะที่เยาวชนส่วนใหญ่ไม่เรียนศาสนา ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนศาสนาที่ดีที่ถูกต้อง รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในปัจจุบัน และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งจากต่างประเทศและในประเทศสามารถถ่ายทอดสู่กลุ่มเยาวชนทุกแห่งได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และง่ายดาย

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีเยาวชนอีกบางส่วนที่ผู้นำมุสลิมสามารถที่ให้การดูแลเยาวชนมิให้เกี่ยวข้องกับกับยาเสพติดได้ ซึ่งเป็นไปตามที่กรอบของหลักการศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้ ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...เยาวชนที่มีความยึดมั่นในหลักคำสอนของศาสนาอิสลามสามารถที่ควบคุมตนเอง ให้หลีกเลี่ยงไกลจากอบายมุขทุกประเภท เพราะเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับมุสลิมทุกคน เป็นการทำลายวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงาม และเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดความไม่สงบและวุ่นวายในสังคมปัจจุบัน...”

(นายพิตรี, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนที่มาละหมาดห้าเวลาที่มีสยิดอย่างเคร่งครัดและมีวิถีชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลามมักจะอยู่ห่างไกลยาเสพติดและสิ่งที่ไม่ดี เพราะเยาวชนมีจิตสำนึกที่ดี เข้าใจ และตระหนักถึงโทษของอบายมุข ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหาสังคมตามมา ในภายหลัง...”

(นางสาวชัลวานีย์, ผู้นำสตรี)

“...เยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น เป็นแบบอย่างที่ดี และเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาศาสนาโดยตลอด จนทำให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดี และตระหนักในสิ่งที่ดีงาม จนในที่สุดก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอบายมุข และสิ่งที่ศาสนาห้ามปราม...”

(นายอุซัยง, ผู้นำศาสนา)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมและพ่อแม่ผู้ปกครองที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาศาสนา ให้การดูแลสอดส่อง และเอาใจใส่ อย่างเข้มงวดสามารถที่ดูแลไม่ให้เยาวชนต้องเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี และมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดนั้นมักจะอยู่ห่างไกลกับอบายมุขทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็น การพนัน ยาเสพติด และสถานบันเทิง เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

4.6 ด้านการแต่งกาย

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการแต่งกายให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันนั้น ไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากเยาวชนไทยมุสลิมคิดว่าเป็นเรื่องลำสมัย และเพื่อน ๆ ไม่ยอมรับ ในขณะที่เยาวชนมุสลิมอีกจำนวนหนึ่งที่มีการแต่งกายให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี มีการอบรมสั่งสอน ค่อยสอดส่องตักเตือนในเรื่องการแต่งกาย อยู่ตลอดเวลา และได้รับการปลูกฝังในเรื่องศาสนามามากพอสมควร ดังที่ผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กล่าวไว้ว่า

“...ยังมีเยาวชนอีกจำนวนไม่น้อยที่แต่งกายตามแฟชั่นที่ทันสมัยและที่ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อทางทีวี อินเทอร์เน็ต และนิตยสารต่าง ๆ เป็นการเลียนแบบดารานักกร้อง และชาวตะวันตก จนทำให้ลักษณะการแต่งกายในปัจจุบันไม่ได้มีการปกปิดให้มิดชิดตามที่หลักการได้บัญญัติไว้...”

(นายอับดุลฮัก, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...เยาวยชนมักคิดว่าการแต่งกายตามหลักการศาสนาอิสลามเป็นการแต่งกายที่ล้ำสมัย มีการแข่งขันกันในเรื่องของการแต่งกายให้ทันสมัย โดยไม่สนใจว่าการแต่งกายนั้นจะผิดหลักการของศาสนาอิสลามหรือไม่ และทำให้ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าบุคคลนั้นเป็นมุสลิมหรือไม่...”

(นายชอติก, กลุ่มเยาวยชน)

“...เยาวยชนเพศหญิงมักแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่รัดรูป ใส่เสื้อคับ เหวลอย แขนสั้น แขน กุด บางคนใส่กางเกงสามส่วน กระโปรงสั้น และกางเกงยีนส์รัดรูป จนเห็นส่วนเว้า ส่วนโค้งซึ่งเป็นที่ยึดดูของเพศตรงข้าม ไม่คลุมผ้า (ฮิญาบ) และใส่เครื่องประดับที่ผิดหลักการ...”

(นางสาวซารินา, กลุ่มเยาวยชน)

“...เยาวยชนเพศชายจะใส่กางเกงขาสั้น เสื้อยืดที่มีรูปสัตว์หรือรูปแปลก ๆ มีการทำทรงผม เปลี่ยนสีผม และใส่เครื่องประดับรูปร่างแปลกที่ผิดหลักการ...”

(นายอันวา, กลุ่มเยาวยชน)

“...เยาวยชนเพศหญิงมักชอบใส่ผ้าคลุมผมขนาดเล็กเกินไป บางครั้งทำให้เห็นเส้นผม ซึ่งไม่ต่างอะไรก็คนไม่ใส่ผ้าคลุม...”

(นางสาวซัลมา, กลุ่มเยาวยชน)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่ายังมีเยาวยชนอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ให้ความสำคัญกับการแต่งกายให้ถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม มีการแต่งกายตามแฟชั่นที่ทันสมัยที่ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อทางทีวี อินเทอร์เน็ต และนิตยสารต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงเยาวยชนได้ง่าย ทำให้เกิดการแข่งขันกันในเรื่องการแต่งกาย โดยเลียนแบบดาราหนังทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการแต่งกายที่ไม่ได้ปกปิดให้มิดชิดตามที่หลักการศาสนาอิสลามได้บัญญัติไว้ และที่สำคัญเยาวยชนมักคิดว่าการแต่งกายตามหลักการเป็นการแต่งกายที่ล้ำสมัย

ในขณะที่เยาวยชนอีกบางส่วนที่มีความตระหนักและมีจิตสำนึกที่ดี และสามารถแต่งกายให้เป็นไปตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการขอบเขตที่ต้องปกปิดให้มิดชิด รูปแบบและประเภทของเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับที่ศาสนาอิสลามบัญญัติไว้ ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...เยาวยชนส่วนใหญ่มีรูปแบบการแต่งกายและมีการปกปิดร่างกายอย่างเหมาะสมตามที่หลักการศาสนาอิสลามบัญญัติไว้...”

(นายอับดุลเลาะ, ผู้นำกลุ่มเยาวยชน)

“...เยาวยชนมุสลิมมีการแต่งกายอย่างมิดชิดตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนด โดยเยาวยชนเพศหญิงมีการคลุมฮิญาบ (ผ้าคลุมผม) ที่มีขนาดใหญ่และเป็นผ้าหนาที่

มองไม่เห็นเส้นผม ใส่เสื้อชุดยาวหลวม ๆ ใส่เสื้อผ้าสีเรียบ ๆ ไม่ฉูดฉาด และไม่มีดอกไม้ลาย ส่วนเยาวชนเพศชายมีการใส่เสื้อแขนยาว ใส่กางเกงขายาว หรือนุ่งผ้าโสร่ง ที่มีสีเรียบ ไม่ฉูดฉาด ไม่มีดอกไม้ลายหรือรูปภาพ...”

(นายซาฟีอี, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนมุสลิมมีการแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย มิดชิด และปกปิดทุกส่วนตามที่หลักการศาสนาบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเป็นคนที่มีคุณค่า เป็นมุสลิมที่ดี และเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม และที่สำคัญเป็นการป้องกันการเกิดความเสียหายหรือเกิดภัยอันตรายต่าง ๆ (พิตนะฮฺ)...”

(นางสาวซารินา, กลุ่มเยาวชน)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมยังสามารถที่จะดูแลให้เยาวชนมุสลิมอีกจำนวนหนึ่งมีการแต่งกายอย่างมิดชิดตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดหรือบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเยาวชนมีการแต่งกายที่เหมาะสมกับความเป็นมุสลิม มีความตระหนักและให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการแต่งกาย ทำให้เป็นคนที่มีคุณค่า เป็นมุสลิมที่ดี และเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ ไม่เลียนแบบตามแฟชั่นที่ไม่ถูกต้องและละเมิดขอบเขตของหลักการศาสนา และที่สำคัญเป็นการแสดงให้เห็นว่าการแต่งกายนั้นเป็นการทำความดีเพื่อพระเจ้า (อัลลอฮ)

4.7 ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง

ผู้นำมุสลิมมีการดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและญาติพี่น้องและให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยการกระตุ้นเตือน สร้างจิตสำนึก และให้ความรู้ความเข้าใจผ่านการศึกษา ด้านศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตาติกาและกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่ผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กล่าวไว้ว่า

“...เยาวชนให้ความรักความกตัญญูต่อพ่อแม่และญาติพี่น้อง ให้ความเคารพเชื่อฟัง ให้เกียรติ และไปมาหาสู่กันและเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ...”

(นายอับลุอัก, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนมีการไปมาหาสู่กันและเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องเป็นประจำ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แน่นแฟ้น และเมื่อญาติพี่น้องมีความเดือดร้อนก็มีการให้ความช่วยเหลือกัน...”

(นายซอลาห์, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนรู้หน้าที่ของตนเอง มีความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียว มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน มี

การไปมาหาสู่ทั้งยามเจ็บไข้ได้ป่วยและยามดีมีสุข มีการปรึกษาหารือ และดักเตือน
กัน...”

(นายซารีฟ, กลุ่มเยาวชน)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้องที่ดี ที่ถูกต้อง และมีความสอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ ซึ่งแสดงว่าเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนที่ต้องปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัวและญาติพี่น้องเป็นอย่างดี ปัจจัยหนึ่งน่าเป็นผลมาจากการขัดเกลาหรือการให้ความรู้ด้านศาสนาอิสลามแก่เยาวชนในโรงเรียนตาติกาหรือผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำมุสลิม

ในขณะที่เยาวชนอีกบางส่วนกลับมีสัมพันธภาพกับครอบครัวและญาติพี่น้องที่ไม่ค่อยจะดีนัก เยาวชนไม่ได้ให้ความสำคัญและไม่มีความตระหนักกับบุคคลในครอบครัวและญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน จนละเลยบทบาทหน้าที่ของตนที่ต้องมีต่อครอบครัวและญาติพี่น้อง ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...เวลาและกิจกรรมการดำเนินชีวิตของเยาวชนส่วนใหญ่มักอยู่กับเพื่อนสนิท จนไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวและญาติพี่น้อง จนทำให้มีความสัมพันธ์แบบห่างเหินและขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน...”

(นางคอดีเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...ปัจจุบันเยาวชนค่อนข้างจะติดเพื่อนมากกว่าสมาชิกในครอบครัว เพราะเยาวชนสามารถร่วมกันทำกิจกรรมที่ชอบเหมือนกัน เช่น เล่นเกม เล่นอินเทอร์เน็ต และเรียนพิเศษ เป็นต้น ซึ่งเยาวชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและญาติพี่น้องเท่าที่ควร ชอบอยู่ในโลกส่วนตัวหรือชอบอยู่กับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ทำให้โอกาสในการสร้างความรักความเข้าใจกัน การดักเตือนกันเกิดขึ้นน้อยมาก และบางคนไม่มีเวลาหรือไม่เคยไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง เนื่องจากสังคมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้เยาวชนมองข้ามความสำคัญตรงนี้และทำให้ความสัมพันธ์ทั้งกับครอบครัวและญาติพี่น้องไม่ดีเท่าที่ควร...”

(นายวัลลภ, กลุ่มเยาวชน)

“...บางครอบครัวมีการเลี้ยงลูกอย่างอิสระและปล่อยลูกตามอำเภอใจ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักคิดว่าการอบรมสั่งสอนลูกของตนเองเป็นหน้าที่ของโรงเรียน การขัดเกลาจิตใจให้เข้าหาศาสนาอิสลามเป็นหน้าที่ของโรงเรียนตาติกา ในขณะที่ตนเองมีหน้าที่ในการทำงานหากำลังทรัพย์เพื่อส่งลูกเรียน จนทำให้เกิดความห่างเหิน ทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวลดน้อยลงหรือล้มเหลวลง...”

(นางอุสนีย์, ผู้นำกลุ่มสตรี)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวและญาติพี่น้องแบบเห็นห่าง ขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ทั้งนี้เพราะความจำเป็นในสภาพการณ์ปัจจุบันที่พ่อแม่ต้องมุ่งทำงานจนไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน ในขณะที่เยาวชนกลับให้ความสำคัญกับเพื่อน และให้ความสนใจกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย อันเป็นสาเหตุให้ช่องว่างระหว่างเยาวชนกับบุคคลในครอบครัวและญาติพี่น้องมีมากขึ้น จนทำให้เยาวชนมีความรักใคร่ ความห่วงใย ความเอื้ออาทร และมีการติดต่อกับญาติพี่น้องน้อยลง และอาจขาดหายไปในที่สุด ถ้าสถานการณ์ยังเป็นเช่นนี้อยู่

4.8 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้าน

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้านของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันยังถือว่าไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากเยาวชนมุสลิมไม่ให้ความสำคัญและไม่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในงานประเพณีต่าง ๆ ที่เยาวชนควรร่วมให้ช่วยเหลือ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญ และงานเลี้ยงต่าง ๆ เป็นต้น และกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมจัดให้เยาวชนได้มีโอกาสร่วมปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์กับเพื่อนบ้านและชุมชน เช่น การละศีลอดร่วมกัน การพัฒนาศาสนสถาน และนิทรรศการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เป็นต้น ดังที่ผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กล่าวไว้ว่า

“...เยาวชนมุสลิมมักไม่สนใจชีวิตความอยู่ของเพื่อนบ้านและกิจกรรมของชุมชน โดยเยาวชนจะมีวิถีชีวิตตามแนวทางที่กลุ่มของตนเองกำหนด มีการใช้ชีวิตอย่างสันโดษ จนบางครั้งทำให้ตนไม่รู้จักมักคุ้นกับเพื่อนบ้านเรือนเคียง เพราะส่วนใหญ่มักคิดว่าไม่ควรไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของคนอื่น และคนอื่นก็ไม่ควรมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องของกลุ่มตน จนลืมนึกหลักคำสอนในศาสนาอิสลามที่ได้สนับสนุนให้มุสลิมรักเพื่อนบ้าน เหมือนกับที่รักพี่น้องของตนเองและควรให้ความห่วงใยกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน...”

(นายดุลยา, กลุ่มเยาวชน)

“...แม้แต่ความสัมพันธ์กับชุมชน เยาวชนมุสลิมก็ยังละเลยและไม่สนใจ เพราะเยาวชนมักคิดแต่เรื่องการเที่ยวเตร่ สนุกสนาน เฮฮา และที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่สนใจว่าชุมชนที่ตนอาศัยอยู่จะมีสภาพอย่างไร ถึงแม้ผู้นำชุมชนจะขอความร่วมมือเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและการร่วมกันดูแลให้ชุมชนมีความสงบสุข ก็มักได้รับการปฏิเสธและไม่ได้รับความร่วมมือจากเยาวชนในชุมชนสักเท่าใดนัก...”

(นายวาเต็ง, ผู้นำเยาวชน)

“...เยาวชนมุสลิมมีความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้านแบบห่างเหิน ไม่ค่อยมีความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่ไปมาหาสู่กัน ไม่มีการสอบถามสารทุกข์สุกดิบกัน และไม่เป็นที่ห่วงเป็นใยเพื่อนบ้าน และไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมและบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชนมากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิถีชีวิตที่ต่างคนต่างก็มีหน้าที่การงานแตกต่างกันไป ทำให้โอกาสที่จะมาพบปะพูดคุยเจริญสัมพันธ์กันมีน้อย ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็น

เครือญาติ ต่างคนก็ต่างอยู่ ไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันน้อย ส่งผลให้ ความสัมพันธ์ระหว่างกันค่อนข้างห่างเหิน...”

(นางสาวซัลวานีย์, ผู้นำสตรี)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมไม่ค่อยมีบทบาทมากนักในการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้ เยาวชนกับเพื่อนบ้านและชุมชนได้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จนทำให้เกิดสังคมที่ขาดความเอื้ออาทร ห่วงใย และใส่ใจซึ่งกันและกัน เยาวชนมุสลิมคิดว่าเพื่อนบ้านและชุมชนไม่ได้มีความสำคัญกับตนเอง เยาวชนก็มีกลุ่ม ของตนเองและกิจกรรมที่สมาชิกในกลุ่มร่วมดำเนินการอยู่แล้ว จนไม่สนใจกิจกรรมของชุมชนและเพื่อนบ้าน ถ้าเมื่อใดเพื่อนบ้านและชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของเยาวชนก็อาจเกิดความวุ่นวาย ความแตกแยก ทำให้สังคมเดือดร้อน มีแต่ปัญหาวุ่นวายมากมาย จนไม่มีความสุข

ในขณะที่การดูแลเยาวชนบางแห่งกลับพบว่ามีเยาวชนมุสลิมกับเพื่อนบ้านและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีมาก เยาวชนมักให้ความช่วยเหลือกิจกรรมและงานของเพื่อนบ้านอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้ง กิจกรรมที่ชุมชนขอความร่วมมือก็ไม่เคยขัดข้อง เยาวชนก็เข้าร่วมด้วยความเต็มใจและอย่างพร้อมเพียงกัน ดัง คำกล่าวต่อไปนี้

“...เยาวชนมุสลิมมีความรักใคร่ ให้ความช่วยเหลือ มีความเอื้อเพื่อเกื้อกูล มีความจริงใจ ไม่เห็นแก่ตัว และมีน้ำใจให้กับเพื่อนบ้านและชุมชนเป็นประจำ ซึ่งนับว่าเป็น การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเยาวชนกับเพื่อนบ้านและชุมชน จนทำให้สังคมมีความสุข เรียบง่าย น่าอยู่น่าอาศัย...”

(นายนิมุฮัมมัด, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนมุสลิมมีสัมพันธภาพที่ดีและมีการช่วยเหลือเพื่อนบ้านและชุมชนเสมอ โดยเยาวชนมักจะอยู่ร่วมกันกับเพื่อนบ้านแบบพี่น้อง มีความเห็นอกเห็นใจกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจให้แก่กัน มีกิจกรรมร่วมกัน และเมื่อมีงานบุญงาน ประเพณีต่าง ๆ ก็มักมีการให้ความช่วยเหลืออย่างไม่เห็นดีเห็นน้อย เช่น งานโรงเรียน ตาตีกา งานมัสยิด งานแต่งงาน งานกินน้ำชา และงานเข้าสุนัต เป็นต้น...”

(นางคอติเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...การสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของเยาวชนกับชุมชนและเพื่อนบ้าน ทำให้ กลายเป็นชุมชนที่น่าอยู่ ที่มีความสุข ความอบอุ่น และเปรียบเสมือนชุมชนที่มีแต่ ญาติพี่น้อง เป็นการสร้างความสามัคคี การทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม ลักษณะดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนและหมู่บ้านทำให้เกิดการพัฒนาในด้าน ต่าง ๆ ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและเพื่อนบ้านมีความจำเป็นอย่าง ยิ่งในการดำรงชีวิต เพราะจะทำให้คนในชุมชนเกิดความรักความเอื้ออาทรต่อกัน อัน จะนำมาซึ่งความสัมพันธ์เข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน เกิดการช่วยเหลือต่อกัน มีการ สร้างสังคมที่เกื้อกูลมั่นคงและพัฒนาเป็นชุมชนแบบอย่าง...”

(นายฮัมदान, ผู้นำศาสนา)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เยาวชนมีความตระหนักและได้เห็นความสำคัญของเพื่อนบ้านและชุมชนตามที่หลักคำสอนในศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้ ผู้นำมุสลิมสามารถอบรมตักเตือนให้เยาวชนสามารถอยู่อาศัยร่วมในชุมชนและรักใคร่เพื่อนบ้านเหมือนญาติพี่น้อง ส่งเสริมให้มีการเยี่ยมเยียนกัน ช่วยเหลือกัน เห็นอกเห็นใจกัน มีความสามัคคีกัน มีไมตรีที่ดีต่อกัน ไม่อิจฉาริษยา ไม่นินทาว่าร้ายกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ไม่แสดงวาทะที่หยาบคาย จนในที่สุดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและเพื่อนบ้านของเยาวชนนั้นนับว่าเป็นสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีความสงบสุข และเป็นเกราะป้องกันปัญหาต่าง ๆ

4.9 ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ

ผู้นำมุสลิมมีการดูแลเยาวชนให้มีการปฏิบัติศาสนกิจตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นการเชิญชวนให้เยาวชนมาละหมาดห้าเวลาที่มีสยิด การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน การเข้าร่วมเอี้ยะติกาฟ 10 วันสุดท้ายของเดือนรอมฎอน รวมทั้งการส่งเสริมให้เยาวชนมีศีลธรรมจรรยา มารยาทที่ดีงามตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ดังคำกล่าวของผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ต่อไปนี้

“...เยาวชนมุสลิมให้ความสำคัญและมีความตระหนักในการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด และห้ามละเลยหรือละทิ้งโดยเด็ดขาด ซึ่งในหลักการศาสนาได้ระบุอย่างชัดเจนต่อการปฏิบัติศาสนกิจในด้านต่าง ๆ ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำหรืออะไรที่เป็นสิ่งที่ห้ามกระทำ ดังนั้นมุสลิมที่มีความศรัทธามั่นต้องปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด เช่น การละหมาด การถือศีลอด และการบริจาคทาน เป็นต้น นอกจากนี้เยาวชนมีการศึกษาหาความรู้เรื่องศาสนาอย่างถ่องแท้มิใช่ปฏิบัติเหมือนกับว่าเป็นประเพณีทั่วไป และมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในอัลกุรอานและตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด...”

(นายมะซอและห์, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนมุสลิมมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจอย่างจริงจังและอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เป็นเพราะการถูกปลูกฝังจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญและมีการปฏิบัติศาสนกิจตั้งแต่เล็ก ๆ ทำให้เยาวชนได้รับการซึมซับแนวทางการปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้อง ทำให้มีความผูกพันกับหลักคำสอนของอิสลาม ทำให้เยาวชนเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับการปฏิบัติศาสนกิจมากกว่าสิ่งอื่นใด...”

(นายพิตรี, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างจริงจัง มีการพินิจพิเคราะห์ว่าการกระทำใดหรือการปฏิบัติใดเป็นสิ่งที่อนุมัติและถูกต้องตามแบบอย่างของท่านศาสดา และการกระทำใดและการปฏิบัติใดเป็นการสิ่งที่ไม่อนุมัติหรือขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละหมาดและการถือศีลอดเป็นสิ่งที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ

อย่างเคร่งครัด เป็นสิ่งที่จำเป็นในเชิงบังคับและละทิ้งไม่ได้ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์และช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้ปฏิบัติ นอกจากนี้เยาวชนยังมีการอ่านอัลกุรอานเป็นประจำทุกวัน มีการละหมาดสุนัต (ภาคสมัครใจ) มีการบริจาคทาน มีการถือศีลอดทุกวันจันทร์และวันพฤหัสบดี และการทำดีต่อบิดามารดาและคนรอบข้าง...”

(นางสาวปาตีเมาะ, กลุ่มเยาวชน)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมสามารถที่จะดูแลเยาวชนมุสลิมได้มีการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาอิสลามบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด ทั้งในส่วนที่เป็นการปฏิบัติศาสนกิจภาคบังคับ เช่น การละหมาดห้าเวลาที่มีสยิด การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และการจ่ายซะกาต เป็นต้น รวมทั้งการปฏิบัติศาสนกิจภาคสมัครใจ เช่น การละหมาดภาคสมัครใจ การถือศีลอดภาคสมัครใจในวันจันทร์ วันพฤหัสบดี และวันสำคัญต่าง ๆ การบริจาคทาน การอ่านอัลกุรอาน และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศาสนาเพิ่มเติม เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เยาวชนเหล่านั้นได้รับการอบรมสั่งสอน และการเป็นแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้นำมุสลิม

แต่อย่างไรก็ตามการดูแลเยาวชนในอีกบางแห่งยังไม่สามารถที่จะให้เยาวชนเห็นความสำคัญและมีการปฏิบัติศาสนกิจประจำวันตามที่หลักการศาสนาอิสลามบัญญัติไว้ได้ ทั้งนี้เพราะเยาวชนมักเพลิดเพลินกับกิจกรรมของกลุ่ม ชาดจิตสำนึกที่ดี ชาดการเข้มงวดกวดขันของพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา และผู้นำชุมชน และขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...เยาวชนมีการละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติ ไม่ค่อยละหมาดหรือไม่ละหมาดเลย และไม่ถือศีลอด ซึ่งเยาวชนมักคิดว่าการปฏิบัติศาสนกิจเป็นเรื่องเล่น ๆ ไม่ปฏิบัติก็ไม่เป็นไร มองเห็นแต่ความสุขสบายในโลกนี้ จนไม่สนใจว่าในวันโลกหน้าตนจะรับโทษอย่างไร เยาวชนบางคนเข้าใจดีแต่ก็ไม่ปฏิบัติ เพราะสมาชิกในกลุ่มไม่ปฏิบัติ ตนก็ไม่ปฏิบัติตามด้วย...”

(นายกอเดช, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนไม่มีแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นมากพอที่จะปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน เนื่องจากครอบครัวเองก็ไม่ได้เข้มงวด รวมทั้งยังมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเจริญก้าวหน้ามากมายเป็นสิ่งล่อใจ และกีดกันไม่ให้เยาวชนได้ปฏิบัติศาสนกิจ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เกม และห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ทำให้เยาวชนลืมหรือไม่เห็นความสำคัญการปฏิบัติศาสนกิจสักเท่าไร...”

(นายอับดุลรอหมาน, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนมีการปฏิบัติศาสนกิจแบบเร่งรีบและทำเล่น ๆ ทำให้การปฏิบัติศาสนกิจดังกล่าวไม่สมบูรณ์ แทนที่จะได้ผลบุญกลับได้บาป เพราะเป็นการปฏิบัติที่ไม่มีความจริงจังและไม่มีความบริสุทธิ์ใจ และไม่เห็นความสำคัญการทำงานเพื่อพระเจ้าที่จะ

ได้รับผลตอบแทนในวันโลกหน้า เยาวชนบางคนคิดว่าการปฏิบัติศาสนกิจเป็นเรื่องไร้สาระ เป็นเรื่องเล็กน้อย ค่อยปฏิบัติเมื่อไรก็ได้หรือค่อยไปชดใช้ในวันหลังก็ได้...”

(นายอันวา, กลุ่มเยาวชน)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมยังไม่สามารถที่จะให้เยาวชนที่หลงผิดดังกล่าวได้กลับตัวกลับใจ และได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ รวมทั้งการกระตุ้นเตือน สร้างความตระหนัก ปลุกฝังจิตสำนึกที่ดี และเห็นความสำคัญของการปฏิบัติศาสนกิจประจำวันได้ เพราะยังมีเยาวชนอีกจำนวนไม่น้อยที่คิดว่าการปฏิบัติศาสนกิจเป็นภาระ สร้างความยุ่งยาก สร้างความลำบาก และไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ใช่เป็นไร ตนก็สามารถที่จะมีวิถีชีวิตที่มีความสุขตามวิถีทางที่กลุ่มตนเองได้ ไม่มีความเดือดร้อนอะไร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความละเลยของพ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้นำมุสลิม ที่ไม่มีการอบรมสั่งสอน เสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องติดตาม และสอดส่องดูแลเยาวชนอย่างใกล้ชิด จนทำให้เยาวชนเหล่านั้นเข้าใจผิด

4.10 ด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและให้ไปเป็นไปตามที่หลักการศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมนั้นก็เห็นว่าไม่ค่อยประสบความสำเร็จเช่นกัน เนื่องจากผู้นำมุสลิมไม่สามารถสร้างจิตสำนึกและปลุกฝังหลักคำสอนให้แก่เยาวชนได้ เยาวชนมักให้ความสนใจกับกิจกรรมของกลุ่มตนมากกว่ากิจกรรมของผู้นำมุสลิมที่ไม่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเยาวชน รวมทั้งการไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมด้วยตนเอง ดังที่ผู้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนให้เห็นดังนี้

“...เยาวชนมุสลิมไม่ให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เนื่องจากการเห็นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม และมักมองว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เสียเวลาในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่มีความสนุกสนาน ไร้ใจ และตื่นเต้นมากกว่า...”

(นางฟาตีเมาะ, กลุ่มเยาวชน)

“...เยาวชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมของชุมชน มักจะบ่ายเบี่ยงหลีกเลี่ยง เพราะเยาวชนยังขาดจิตสาธารณะและไม่มีความเสียสละให้แก่ส่วนรวม...”

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนมุสลิมมีการหลีกเลี่ยงและไม่เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมของชุมชน เพราะเยาวชนมักเห็นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีความเสียสละแก่ส่วนรวม ไม่มีจิตกุศล และเห็นแก่ตัวนอกจากจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเท่านั้น...”

(นางสาวไชนับ, ผู้นำสตรี)

จากคำสะท้อนดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้นำมุสลิมยังไม่สามารถที่ดูแลให้เยาวชนให้ความสำคัญและตระหนักถึงการเสียสละ การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ทำให้เยาวชนไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ให้ความสนใจ และไม่เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน

ในขณะที่เยาวชนอีกจำนวนมีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ และให้เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ดังคำกล่าวที่ว่า

“...เยาวชนมุสลิมมีการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม เช่น การพัฒนามัสยิด การพัฒนาสุสาน การขุดลอกคูคลอง และการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งเยาวชนมักให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนและสามารถเป็นแกนนำให้กับชุมชน และประสานงานระหว่างแกนนำของชุมชนกับชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง...”

(นายพิตรี, กลุ่มเยาวชน)

“...มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีการปลูกฝังให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการทำงานเพื่อชุมชนส่วนรวมและพัฒนาชุมชนของตนให้มีความเจริญก้าวหน้าและให้มีความมั่นคง โดยมุ่งพัฒนาให้เป็นไปตามหลักศาสนาอิสลาม และสร้างจิตวิญญาณของการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม จิตวิญญาณของการช่วยเหลือสังคม และต้องสร้างจิตสำนึกที่จะช่วยเหลือคนอื่นและร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม...”

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

“...เยาวชนมีความร่วมมือร่วมใจกันในการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เพราะเยาวชนทุกคนคิดว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องร่วมมือ มีความตระหนัก ให้ความสำคัญ และให้ความสนใจเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ตามที่หลักการของศาสนาอิสลามได้ส่งเสริมให้เยาวชนกระทำแต่ความดีให้เกิดประโยชน์แก่สังคม...”

(นางสาวซัลวานีย์, ผู้นำสตรี)

จากคำกล่าวดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้นำมุสลิมสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยการเชื่อมโยงกับหลักการของศาสนาอิสลามที่ส่งเสริมให้เยาวชนกระทำแต่ความดีให้เกิดประโยชน์แก่สังคม นอกจากนี้ผู้นำมุสลิมยังมีการประยุกต์กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมของชุมชนให้มีความสอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และความเหมาะสมของกลุ่มเยาวชน ทำให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการทำงานเพื่อชุมชนส่วนรวม เป็นการสร้างจิตวิญญาณของการเสียสละ และการช่วยเหลือสังคม

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น

ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชน ความต้องการของเยาวชนต่อการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิม และแนวทางการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ทุกชุมชนมีการดูแลเยาวชนมุสลิม แต่ส่วนใหญ่เป็นการแยกการทำงานระหว่างผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น และระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นอิสระ และเป็นการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้การดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนทุกกลุ่มทุกวัยได้ และผลของการดูแลเยาวชนยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

2. แต่ละชุมชนมีวิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนมุสลิมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและคุณลักษณะของผู้นำที่แตกต่างกัน เช่น การจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชน และกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ และคณะกรรมการดูแลเยาวชน เป็นต้น โดยวิธีการและกิจกรรมในปัจจุบันยังไม่สามารถดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามได้ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่ขาดการมีส่วนร่วมและไม่ตรงกับความต้องการของเยาวชน

3. งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการส่วนใหญ่มีอยู่ 3 แหล่งใหญ่ ๆ คือ เงินจากกองทุนชะกาต เงินบริจาค และการของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งอยู่น้อยมากและไม่เพียงพอกับการดำเนินกิจกรรมตลอดทั้งปี

4. การดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามในปัจจุบันถือว่าประสบความสำเร็จประมาณ 50-70% เพราะยังมีเยาวชนอีกจำนวนไม่น้อยที่มีวิถีชีวิตที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการคบเพื่อน การศึกษา การใช้เวลาว่าง การเกี่ยวข้องกับอบายมุขและยาเสพติด การแต่งกาย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และชุมชน การปฏิบัติศาสนกิจ และการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ล้วนแล้วไม่เป็นไปตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังไว้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมายในปัจจุบัน

บทที่ 5

การได้รับการดูแล ความต้องการการดูแล และการมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม

การศึกษาการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2, 3 และ 4 โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสอบถามกับเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2,160 คน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปนั้น คณะผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนไทยมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. การได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม
3. ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม

1. ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนไทยมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 5.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของเยาวชนไทยมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,160 คน พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท (75.6%) เป็นเพศหญิง (51.3%) และมีอายุ 18-21 ปี (43.4%) รองลงมาคืออายุ 17 ปีและต่ำกว่า (28.8%) และอายุ 22 ปีขึ้นไป (27.8%) ตามลำดับ เยาวชนไทยมุสลิมจำนวนมากกว่าครึ่งอาศัยอยู่กับพ่อและแม่ (57.0%), 22.3% อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ และ 20.7% อาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษา ปรากฏว่าเยาวชนไทยมุสลิมมีการศึกษาระดับปานกลางมากที่สุด (37.0%) รองลงมาคือมีการศึกษาระดับสูง (35.6%) และมีการศึกษาระดับต่ำ (27.4%) และเยาวชนไทยมุสลิมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด (56.8%) รองลงมาคือมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง (26.1%) และมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ (17.1%)

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามพบว่า เยาวชนไทยมุสลิมได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด (40.2%) รองลงมาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามอยู่ในระดับต่ำ (36.3%) และ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามอยู่ในระดับสูง (23.5%) ตามลำดับ เยาวชนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา (41.8%) รองลงมาเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำ (35.7%) และเคยเข้าร่วมนาน ๆ ครั้ง (22.5%) ตามลำดับ และเยาวชนไทยมุสลิมก็ไม่เคยเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม (42.1%) รองลงมาเคยเข้าร่วมการอบรมนาน ๆ ครั้ง (29.7%) และเคยเข้าร่วมเป็นประจำ (28.2%) ตามลำดับ และจากจำแนกประเภทกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือไม่เสี่ยง (คณะผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการจำแนกแล้วใน 2.5 การวัดตัวแปร หน้า 47 ข้อ 2 พฤติกรรมตามวิถีอิสลามและประเภทกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนไทยมุสลิม) ซึ่งผลจากการจำแนกพบว่า เยาวชนไทยมุสลิมจำนวน 68.3% ถูกจำแนกอยู่ในประเภทกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง

ตารางที่ 5.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของเยาวชนไทยมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (2,160)	ร้อยละ
เขตที่อยู่อาศัย		
เมือง	528	24.4
ชนบท	1,632	75.6
เพศ		
ชาย	1,051	48.7
หญิง	1,109	51.3
กลุ่มอายุ		
17 ปี หรือต่ำกว่า	621	28.8
18-21 ปี	938	43.4
22 ปี หรือมากกว่า	601	27.8
อาศัยอยู่กับ		
พ่อแม่	1,232	57.0
พ่อหรือแม่	481	22.3
ญาติพี่น้อง	447	20.7
ระดับการศึกษาด้านสามัญ		
ต่ำ (ประถม/ มัธยมต้น)	592	27.4
ปานกลาง (ม.ปลาย/ เทียบเท่า)	799	37.0
สูง (ปริญญาตรีขึ้นไป)	769	35.6
ระดับความรู้ความเข้าใจศาสนาอิสลาม		
ต่ำ (ตาดีกา/ อิบตีดาอีย)	370	17.1
ปานกลาง (มุตาวัสสิต/ ซานาวีย)	1,226	56.8
สูง (ปริญญาตรีขึ้นไป)	564	26.1
ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม		
ต่ำ	785	36.3
ปานกลาง	867	40.2
สูง	508	23.5
ระดับการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม		
ไม่เคย	903	41.8
นาน ๆ ครั้ง	486	22.5
ประจำ	771	35.7
ระดับการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม		
ไม่เคย	911	42.1
นาน ๆ ครั้ง	606	28.2
ประจำ	643	29.7

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (2,160)	ร้อยละ
ประเภทกลุ่มเยาวชน		
กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง	1,475	68.3
กลุ่มที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง (ปกติ)	685	31.7

2. การได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม

ตารางที่ 5.2 แสดงข้อมูลการได้รับการดูแลตามวิถีอิสลาม ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่ไม่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม และกลุ่มที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม (คณะผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการจำแนกแล้วใน 2.5 การวัดตัวแปร หน้า 47 ข้อ 4 การได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม) ซึ่งผลจากการจำแนกดังกล่าวข้างต้น พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมที่ถูกจำแนกให้อยู่ในกลุ่มที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมีจำนวน 788 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5

ตารางที่ 5.2 จำนวนและร้อยละของเยาวชนไทยมุสลิมที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม

การดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการดูแล	1,372	63.5
ได้รับการดูแล	788	36.5
รวม	2,160	100.0

ตารางที่ 5.3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามและตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัว ได้แก่ ประเภทกลุ่มเยาวชน เขตพื้นที่อาศัย เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา ระดับความรู้ความเข้าใจศาสนาอิสลาม ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ซึ่งผลจากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร คือ ประเภทกลุ่มเยาวชน ระดับความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.000$)

ตารางที่ 5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามและตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	การดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม			Chi-square	p value
	ไม่ได้รับการดูแล (1,372)	ได้รับการดูแล (788)	รวม (2,160)		
ประเภทกลุ่มเยาวชน				384.32***	0.000
มีพฤติกรรมเสี่ยง	77.4	22.6	68.3		
มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง	33.7	66.3	31.7		
เขตที่อยู่อาศัย				0.03	0.866
เมือง	63.8	36.2	24.4		
ชนบท	63.4	36.6	75.6		
เพศ				0.50	0.451
ชาย	64.3	35.7	48.7		
หญิง	62.8	37.2	51.3		
กลุ่มอายุ				2.29	0.319
17 ปี หรือต่ำกว่า	63.4	36.6	28.8		
18-21 ปี	65.0	35.0	43.4		
22 ปี หรือมากกว่า	61.2	38.8	27.8		
อาศัยอยู่กับ				1.26	0.531
พ่อแม่	64.5	35.5	57.0		
พ่อหรือแม่	62.2	37.8	22.3		
ญาติพี่น้อง	62.2	37.8	20.7		
การศึกษาด้านสามัญ				2.94	0.230
ต่ำ	64.9	35.1	27.4		
ปานกลาง	61.2	38.8	37.0		
สูง	64.9	35.1	35.6		
ความรู้ความเข้าใจศาสนา				138.23***	0.000
ต่ำ	74.5	25.5	17.1		
ปานกลาง	69.5	30.5	56.8		
สูง	43.3	56.7	26.1		
การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม				157.62***	0.000
ต่ำ	77.6	22.4	36.3		
ปานกลาง	62.7	37.3	40.2		
สูง	43.2	56.8	23.5		

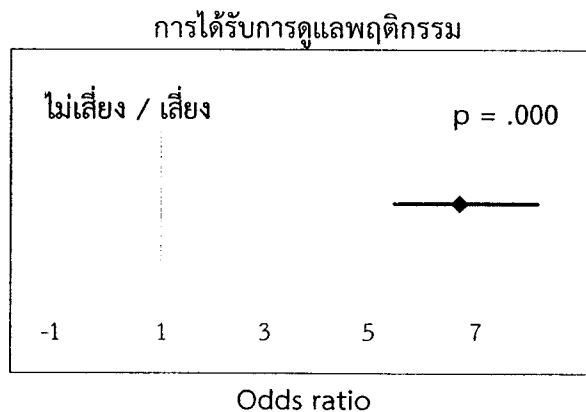
ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	การดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม			Chi-square	p value
	ไม่ได้รับการดูแล (1,372)	ได้รับการดูแล (788)	รวม (2,160)		
เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา				17.80***	0.000
ไม่เคย	68.1	31.9	41.8		
นาน ๆ ครั้ง	63.6	36.4	22.5		
ประจำ	58.1	41.9	35.7		
เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนา				40.30***	0.000
ไม่เคย	69.5	30.5	42.1		
นาน ๆ ครั้ง	64.9	35.1	28.2		
ประจำ	53.8	46.2	29.7		

*** p-value < 0.001

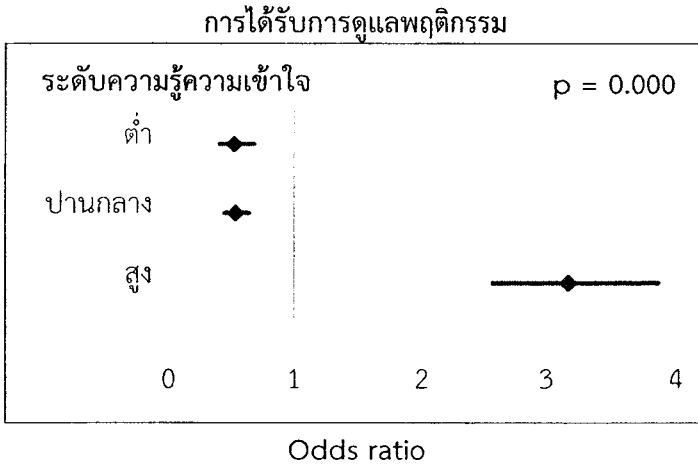
แผนภาพที่ 5.1-5.5 แสดงผลการวิเคราะห์อัตราส่วนอืดของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏผลดังนี้

แผนภาพที่ 5.1 อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

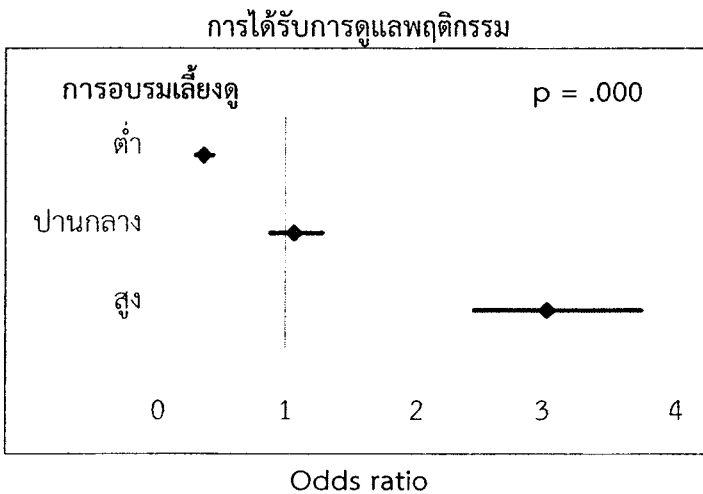
จากแผนภาพที่ 5.1 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง 6.71 เท่า (95% Confidence Interval 5.50, 8.20)

แผนภาพที่ 5.2 อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

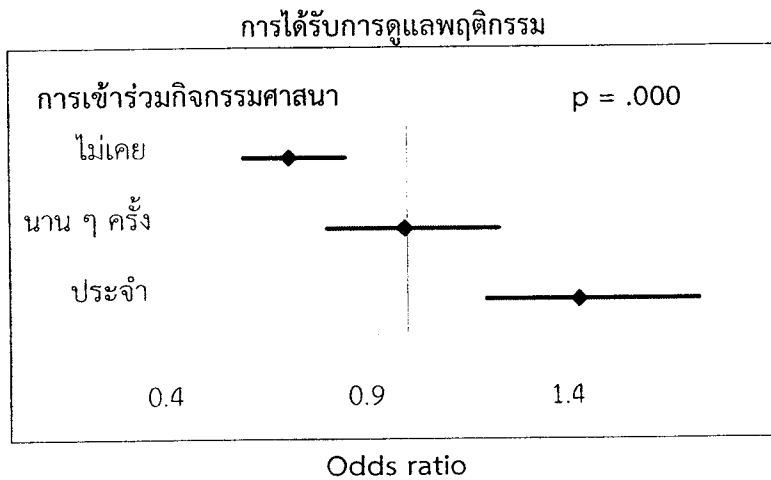
จากแผนภาพที่ 5.2 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับสูงได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับปานกลางและต่ำ 3.16 เท่า (95% Confidence Interval 2.59, 3.85)

แผนภาพที่ 5.3 อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม

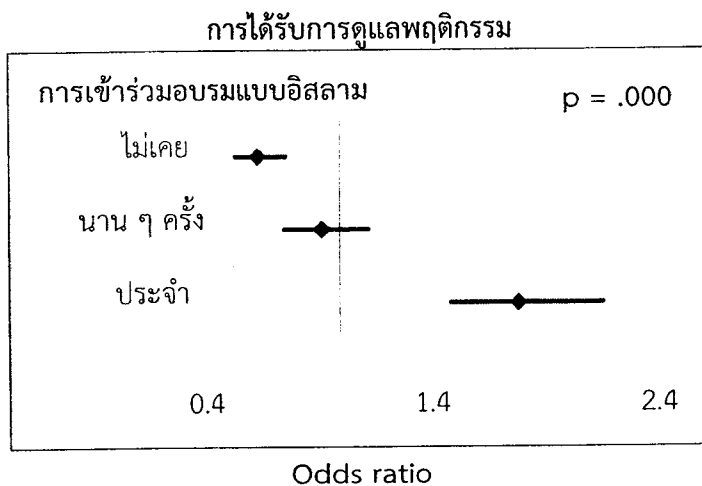
จากแผนภาพที่ 5.3 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูงได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับปานกลางและต่ำ 3.03 เท่า (95% Confidence Interval 2.47, 3.72)

แผนภาพที่ 5.4 อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามระดับการเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลาม

จากแผนภาพที่ 5.4 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามเป็นประจำได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามนาน ๆ ครั้งและที่ไม่เคยเข้าร่วม 1.43 (95% Confidence Interval 1.19, 1.72)

แผนภาพที่ 5.5 อัตราส่วนอืดของการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม จำแนกตามระดับการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

จากแผนภาพที่ 5.5 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นประจำได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามนาน ๆ ครั้งและที่ไม่เคยเข้าร่วม 1.79 เท่า (95% Confidence Interval 1.48, 2.16)

3. ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม

ตารางที่ 5.4 แสดงข้อมูลความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิมของเยาวชนไทยมุสลิม ซึ่งมีอยู่ 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ ด้านการศึกษา ด้านการใช้เวลารว่าง ด้านการห้ามปรามอบายมุข ด้านการแต่งกาย ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้จำแนกความต้องการการดูแลทั้ง 10 ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความต้องการการดูแลอยู่ในระดับต่ำ กลุ่มที่มีความต้องการการดูแลอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มที่มีความต้องการการดูแลอยู่ในระดับต่ำ (คณะผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการจำแนกแล้วใน 2.5 การวัดตัวแปร หน้า 47 ข้อ 3 ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม) ซึ่งผลจากการจำแนกดังกล่าวข้างต้น พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมมีความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกันอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด (ร้อยละ 35.7) ด้านการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับมาก มากที่สุด (ร้อยละ 38.6) ด้านการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด (ร้อยละ 41.2) ด้านการใช้เวลารว่างอยู่ในระดับมาก มากที่สุด (ร้อยละ 37.3) ด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุขอยู่ในระดับมาก มากที่สุด (ร้อยละ 47.1) ด้านการแต่งกายอยู่ในระดับมาก มากที่สุด (ร้อยละ 38.8) ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องอยู่ในระดับปานกลาง มากที่สุด (ร้อยละ 40.2) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับมาก มากที่สุด (ร้อยละ 38.7) ด้านการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในระดับมาก มากที่สุด (ร้อยละ 43.1) และด้านการบำเพ็ญประโยชน์อยู่ในระดับมาก มากที่สุด (ร้อยละ 36.5)

ตารางที่ 5.4 จำนวนและร้อยละของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม

ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม	จำนวน (2,160)	ร้อยละ
ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน		
น้อย	699	32.4
ปานกลาง	772	35.7
มาก	689	31.9
ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ		
น้อย	655	30.3
ปานกลาง	672	31.1
มาก	833	38.6
ด้านการศึกษา		
น้อย	487	22.5
ปานกลาง	890	41.2
มาก	783	36.3
ด้านการใช้เวลารว่าง		
น้อย	677	31.3
ปานกลาง	678	31.4
มาก	805	37.3

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ความต้องการการดูแลพฤติกรรม ตามวิถีอิสลาม	จำนวน (2,160)	ร้อยละ
ด้านห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข		
น้อย	518	24.0
ปานกลาง	625	28.9
มาก	1017	47.1
ด้านการแต่งกาย		
น้อย	625	28.9
ปานกลาง	696	32.3
มาก	839	38.8
ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง		
น้อย	492	22.8
ปานกลาง	869	40.2
มาก	799	37.0
ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน		
น้อย	549	25.4
ปานกลาง	776	35.9
มาก	835	38.7
ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ		
น้อย	490	22.7
ปานกลาง	739	34.2
มาก	931	43.1
ด้านการบำเพ็ญประโยชน์		
น้อย	624	28.9
ปานกลาง	747	34.6
มาก	789	36.5

ตารางที่ 5.5 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิมทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ ด้านการศึกษา ด้านการใช้เวลาว่าง ด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข ด้านการแต่งกาย ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ กับประเภทกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและประเภทกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์พบว่า ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามทั้ง 10 ด้านมีความสัมพันธ์กับประเภทกลุ่มเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .000$)

ตารางที่ 5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามทั้ง 10 ด้านและประเภทกลุ่มเยาวชน

ความต้องการการดูแลพฤติกรรม	ประเภทกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรม			Chi-square	p value
	ไม่เสี่ยง (685)	เสี่ยง (1,475)	รวม (2,160)		
การคบเพื่อนเพศเดียวกัน				18.75***	0.000
น้อย	27.7	34.4	32.4		
ปานกลาง	34.3	36.5	35.7		
มาก	38.0	29.1	31.9		
การคบเพื่อนต่างเพศ				21.52***	0.000
น้อย	24.8	32.9	30.3		
ปานกลาง	30.1	31.6	31.1		
มาก	45.1	35.5	38.6		
การศึกษา				45.60***	0.000
น้อย	18.0	24.7	22.5		
ปานกลาง	35.6	43.8	41.2		
มาก	46.4	31.5	36.3		
การใช้เวลาว่าง				32.48***	0.000
น้อย	24.5	34.5	31.3		
ปานกลาง	30.2	31.9	31.4		
มาก	45.3	33.6	37.3		
ห้ามปรามอบายมุข				32.94***	0.000
น้อย	20.7	25.5	24.0		
ปานกลาง	23.2	31.6	28.9		
มาก	56.1	42.9	47.1		
การแต่งกาย				55.27***	0.000
น้อย	24.5	31.0	28.9		
ปานกลาง	25.3	35.5	32.3		
มาก	50.2	33.6	38.8		
ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง				33.84***	0.000
น้อย	17.5	25.2	22.8		
ปานกลาง	37.1	41.7	40.2		
มาก	45.4	33.1	37.0		

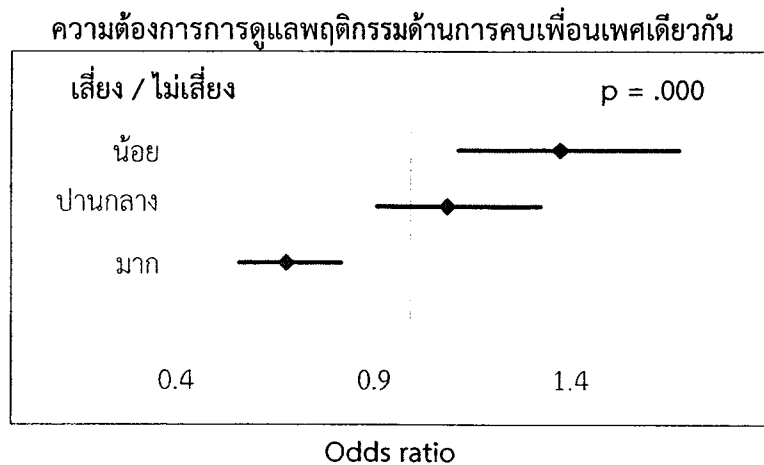
ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

ความต้องการการดูแล พฤติกรรม	ประเภทกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรม			Chi-square	p value
	ไม่เสี่ยง (685)	เสี่ยง (1,475)	รวม (2,160)		
ความสัมพันธ์กับชุมชน				43.99***	0.000
น้อย	18.8	28.5	25.4		
ปานกลาง	32.8	37.4	35.9		
มาก	48.3	34.2	38.7		
การปฏิบัติศาสนกิจ				58.00***	0.000
น้อย	14.6	26.4	22.7		
ปานกลาง	31.5	35.5	34.2		
มาก	53.9	38.1	43.1		
การบำเพ็ญประโยชน์				36.55***	0.000
น้อย	22.0	32.1	28.9		
ปานกลาง	33.0	35.3	34.6		
มาก	45.0	32.6	36.5		

*** p-value < 0.001

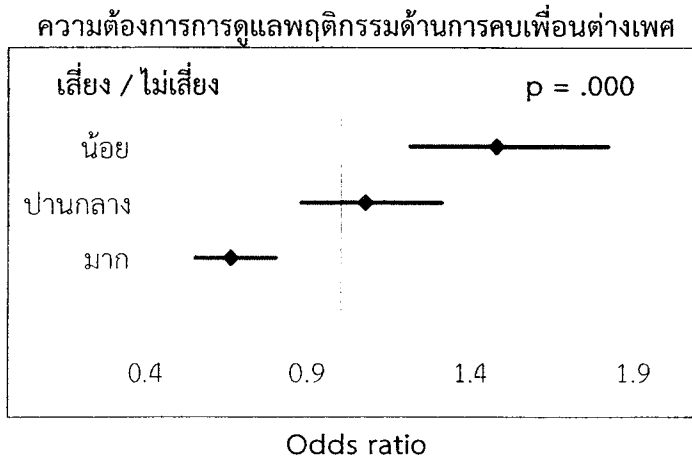
แผนภาพที่ 5.6-5.15 แสดงผลการวิเคราะห์อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามทั้ง 10 ด้านและประเภทกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและมีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

แผนภาพที่ 5.6 อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

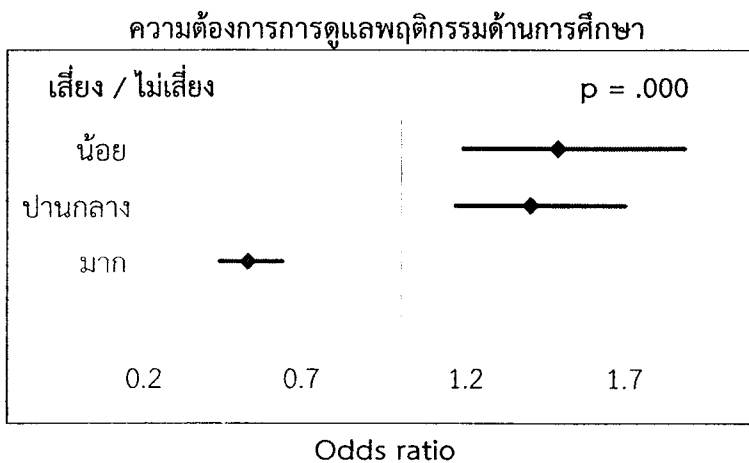
จากแผนภาพที่ 5.6 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสุ่มดูแลด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกันอยู่ในระดับน้อย สูง 1.37 เท่า (95% Confidence Interval 1.13, 1.67) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

แผนภาพที่ 5.7 อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการคบเพื่อนต่างเพศ จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

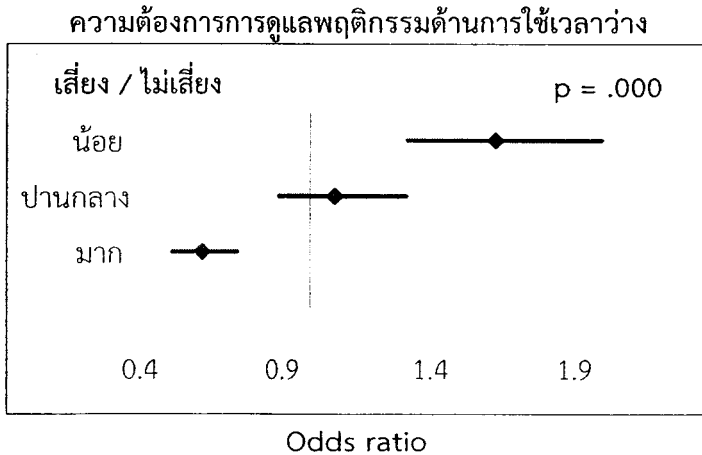
จากแผนภาพที่ 5.7 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสุ่มดูแลด้านการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับน้อย สูง 1.48 เท่า (95% Confidence Interval 1.21, 1.80) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

แผนภาพที่ 5.8 อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการศึกษา จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

จากแผนภาพที่ 5.8 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสุ่มดูแลด้านการศึกษาอยู่ในระดับน้อย สูง 1.50 เท่า (95% Confidence Interval 1.19, 1.88) และอยู่ในระดับปานกลาง สูง 1.41 เท่า (95% Confidence Interval 1.17, 1.70) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

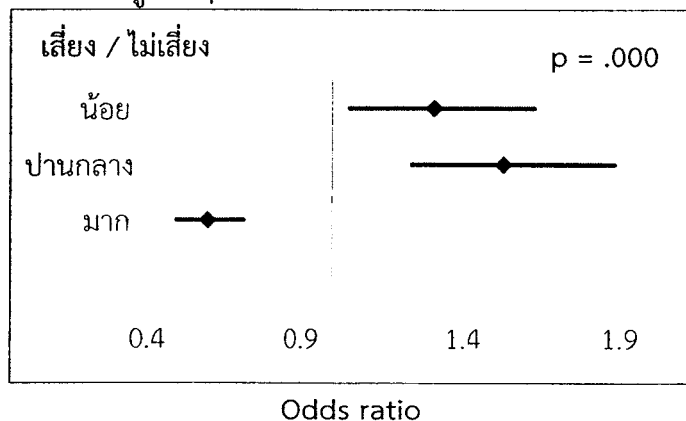
แผนภาพที่ 5.9 อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการใช้เวลาว่าง จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

จากแผนภาพที่ 5.9 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสุ่มดูแลด้านใช้เวลาว่างอยู่ในระดับน้อย สูง 1.62 เท่า (95% Confidence Interval 1.32, 1.99) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

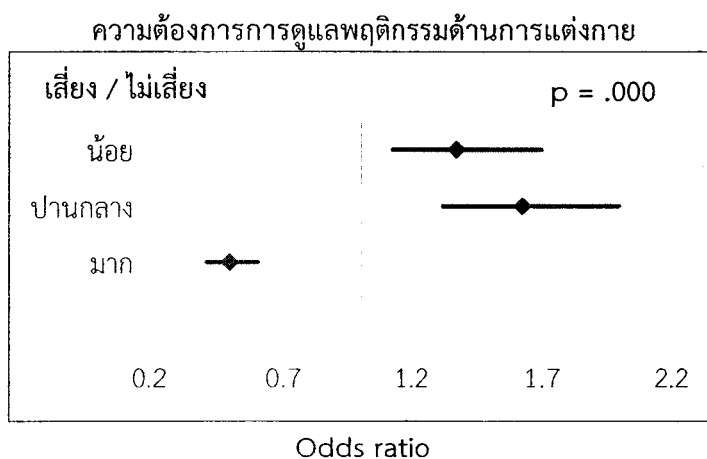
แผนภาพที่ 5.10 อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

ความต้องการการดูแลพฤติกรรมด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข

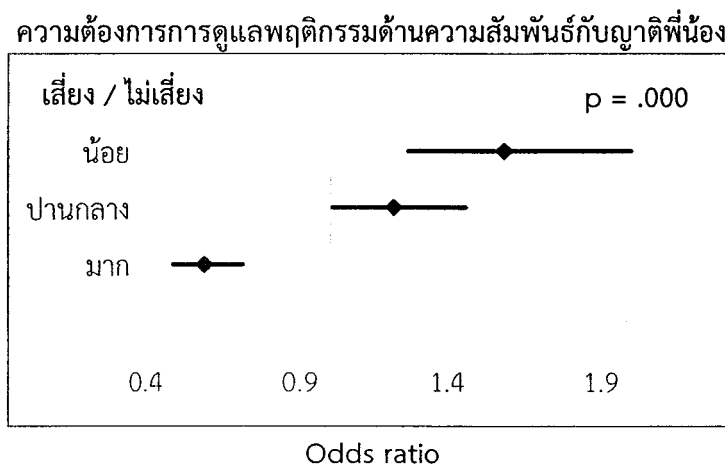
จากแผนภาพที่ 5.10 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสุ่มดูแลด้านการห้ามปรามมีให้เกี่ยวข้องกับบอขายมุขอยู่ในระดับปานกลาง สูง 1.53 เท่า (95% Confidence Interval 1.24, 1.88) และอยู่ในระดับน้อย สูง 1.31 เท่า (95% Confidence Interval 1.05, 1.63) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

แผนภาพที่ 5.11 อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการแต่งกาย จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

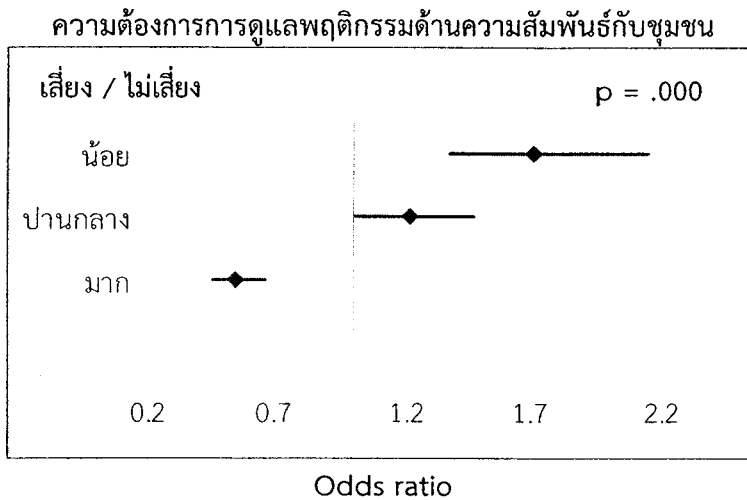
จากแผนภาพที่ 5.11 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสุ่มดูแลด้านการแต่งกายอยู่ในระดับปานกลาง สูง 1.63 เท่า (95% Confidence Interval 1.33, 1.99) และอยู่ในระดับน้อย สูง 1.38 เท่า (95% Confidence Interval 1.12, 1.70) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

แผนภาพที่ 5.12 อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

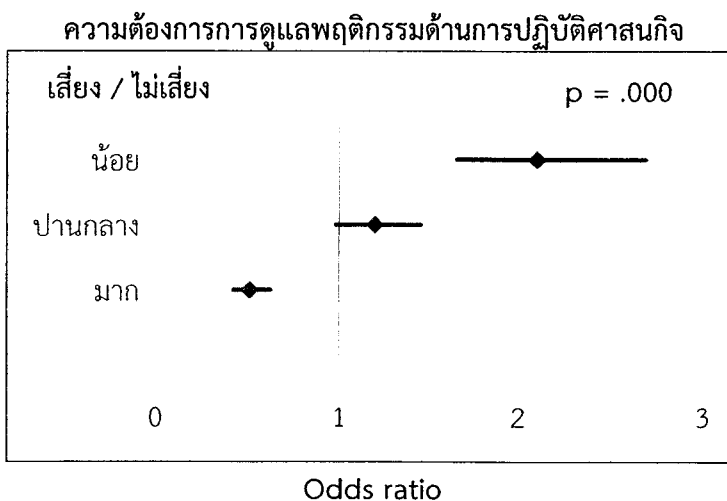
จากแผนภาพที่ 5.12 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสลิมดูแลด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องอยู่ในระดับน้อย สูง 1.59 เท่า (95% Confidence Interval 1.26, 2.00) และอยู่ในระดับปานกลาง สูง 1.21 เท่า (95% Confidence Interval 1.01, 1.46) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

แผนภาพที่ 5.13 อัตราส่วนอืดของความต้อการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านความสัมพันธ์กับชุมชน จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

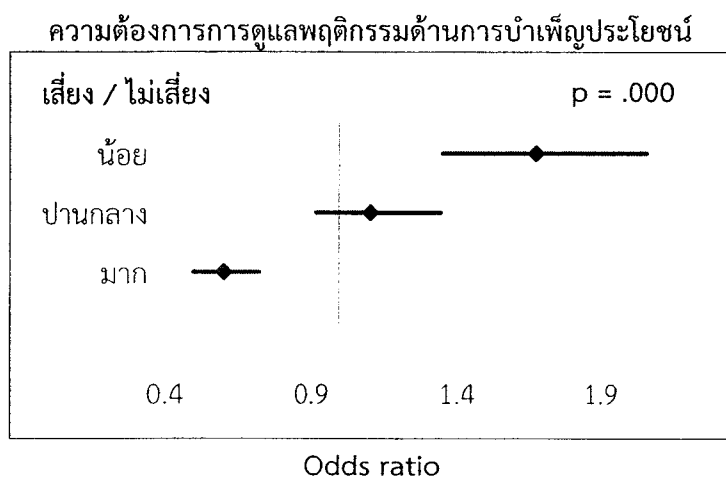
จากแผนภาพที่ 5.13 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสลิมดูแลด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับน้อย สูง 1.72 เท่า (95% Confidence Interval 1.37, 2.14) และอยู่ในระดับปานกลาง สูง 1.22 เท่า (95% Confidence Interval 1.01, 1.48) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

แผนภาพที่ 5.14 อัตราส่วนอืดของความต้อการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการปฏิบัติศาสนกิจ จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

จากแผนภาพที่ 5.14 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสุ่มคัดดำเนินการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในระดับน้อย สูง 2.10 เท่า (95% Confidence Interval 1.65, 2.68) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

แผนภาพที่ 5.15 อัตราส่วนอืดของความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามด้านการบำเพ็ญประโยชน์ จำแนกตามประเภทกลุ่มเยาวชน

จากแผนภาพที่ 5.15 พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาสุ่มคัดดำเนินการบำเพ็ญประโยชน์อยู่ในระดับน้อย สูง 1.67 เท่า (95% Confidence Interval 1.35, 2.06) กว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ ปกติ

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม

ตารางที่ 5.6 แสดงข้อมูลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่ไม่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม และกลุ่มที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม (คณะผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการจำแนกแล้วใน 2.5 การวัดตัวแปร หน้า 47 ข้อ 2 พฤติกรรมตามวิถีอิสลามและประเภทกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนไทยมุสลิม) ซึ่งผลจากการจำแนกดังกล่าวข้างต้น พบว่า เยาวชนไทยมุสลิมที่ถูกจำแนกให้อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมีจำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7

ตารางที่ 5.6 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม

พฤติกรรมตามวิถีอิสลาม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม	1,475	68.3
มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม	685	31.7
รวม	2,160	100.0

ตารางที่ 5.7 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตามวิถีอิสลามกับตัวแปรอิสระ ทั้ง 8 ตัว คือ เขตพื้นที่อาศัย เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพครอบครัว ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.000$) มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม โดยกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามอยู่ในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำ และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำ

ตารางที่ 5.7 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามและตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	พฤติกรรมตามวิถีอิสลาม			Chi-square	p value
	ไม่มีพฤติกรรม (1,475)	มีพฤติกรรม (685)	รวม (2,160)		
เขตที่อยู่อาศัย				0.66	0.416
เมือง	66.9	33.1	24.4		
ชนบท	68.8	31.3	75.6		
เพศ				1.10	0.296
ชาย	69.4	30.6	48.7		
หญิง	67.3	32.7	51.3		
กลุ่มอายุ				1.19	0.551
17 ปี หรือต่ำกว่า	69.2	30.8	28.8		
18-21 ปี	68.8	31.2	43.4		
22 ปี หรือมากกว่า	66.6	33.4	27.8		
อาศัยอยู่กับ				3.65	0.162
พ่อแม่	66.7	33.3	57.0		
พ่อหรือแม่	69.4	30.6	22.3		
ญาติพี่น้อง	68.3	28.6	20.7		
ความรู้ความเข้าใจศาสนา				73.22***	0.000
ต่ำ	82.2	17.8	17.1		
ปานกลาง	69.7	30.3	56.8		
สูง	56.0	44.0	26.1		
การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม				359.33***	0.000
ต่ำ	88.0	12.0	36.3		
ปานกลาง	68.3	31.7	40.2		
สูง	37.8	62.2	23.5		

ตารางที่ 5.7 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	พฤติกรรมตามวิถีอิสลาม			Chi-square	p value
	ไม่มีพฤติกรรม (1,475)	มีพฤติกรรม (685)	รวม (2,160)		
เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา				103.34***	0.000
ไม่เคย	79.4	20.6	41.8		
นาน ๆ ครั้ง	66.7	33.3	22.5		
ประจำ	56.3	43.7	35.7		
เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนา				124.16***	0.000
ไม่เคย	80.7	19.3	42.1		
นาน ๆ ครั้ง	64.0	36.0	28.2		
ประจำ	54.7	45.3	29.7		

*** p-value < 0.001

ตารางที่ 5.8 แสดงผลการวิเคราะห์รูปแบบทั้งหมดของปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการนำตัวแปรทั้งหมดเข้าในสมการถดถอยโลจิสติก พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม โดยมีค่า residual deviance เท่ากับ 2698.6 และระดับความเป็นอิสระเท่ากับ 2159 (degrees of freedom) และ $p=0.000$ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.8 รูปแบบทั้งหมดของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปรอิสระ	Odds Ratio	S.E.	95% Confidence Interval	p-value
เขตที่อยู่อาศัย				0.890
เมือง	1			
ชนบท	1.02	0.13	0.80, 1.30	0.890
เพศ				0.362
ชาย	1			
หญิง	0.91	0.11	0.73, 1.12	0.362
กลุ่มอายุ				0.399
17 ปี หรือต่ำกว่า	1			
18-21 ปี	0.84	0.14	0.64, 1.09	0.195
22 ปี หรือมากกว่า	0.93	0.15	0.69, 1.26	0.642

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	Odds Ratio	S.E.	95% Confidence Interval	p-value
อาศัยอยู่กับ				0.753
พ่อแม่	1			
พ่อหรือแม่	1.09	0.13	0.84, 1.43	0.502
ญาติพี่น้อง	1.08	0.14	0.82, 1.42	0.607
ความรู้ความเข้าใจศาสนา				0.000
ต่ำ	1			0.000
ปานกลาง	1.71	0.17	1.22, 2.40	0.002
สูง	2.43	0.20	1.66, 3.56	0.000
การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม				0.000
ต่ำ	1			0.000
ปานกลาง	2.81	0.14	2.14, 3.68	0.000
สูง	10.84	0.15	8.07, 14.57	0.000
เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา				0.000
ไม่เคย	1			
นาน ๆ ครั้ง	1.73	0.14	1.30, 2.29	0.000
ประจำ	2.67	0.13	2.07, 3.43	0.000
เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนา				0.000
ไม่เคย	1			
นาน ๆ ครั้ง	1.53	0.14	1.17, 2.01	0.002
ประจำ	2.36	0.13	1.83, 3.05	0.000

*** p-value < 0.001

ตารางที่ 5.9 แสดงผลการวิเคราะห์รูปแบบสุดท้ายของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม โดยการนำตัวแปรออกจากแบบสมการถดถอยโลจิสติก พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 4 ตัวแปร คือ ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม โดยมีค่า residual deviance เท่ากับ 2169.9 และระดับความเป็นอิสระเท่ากับ 2151 (degrees of freedom) และ $p=0.000$ โดยเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ เยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูงและระดับปานกลาง เยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูงและระดับปานกลาง เยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำและนาน ๆ ครั้ง และเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำและนาน ๆ ครั้ง

ตารางที่ 5.9 รูปแบบสุดท้ายของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Factors	Odds Ratio	S.E.	95% Confidence Interval	p-value
ความรู้ความเข้าใจศาสนา				0.000
ต่ำ	1			
ปานกลาง	2.00	0.17	1.49, 2.68	0.003
สูง	3.61	0.18	2.64, 4.95	0.000
การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม				0.000
ต่ำ	1			
ปานกลาง	3.41	0.14	2.64, 4.42	0.000
สูง	12.10	0.15	9.14, 16.01	0.000
เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา				0.000
ไม่เคย	1			
นาน ๆ ครั้ง	1.93	0.14	1.50, 2.47	0.000
ประจำ	2.99	0.13	2.41, 3.71	0.000
เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนา				0.000
ไม่เคย	1			
นาน ๆ ครั้ง	2.35	0.14	1.86, 2.96	0.002
ประจำ	3.45	0.13	2.75, 4.33	0.000

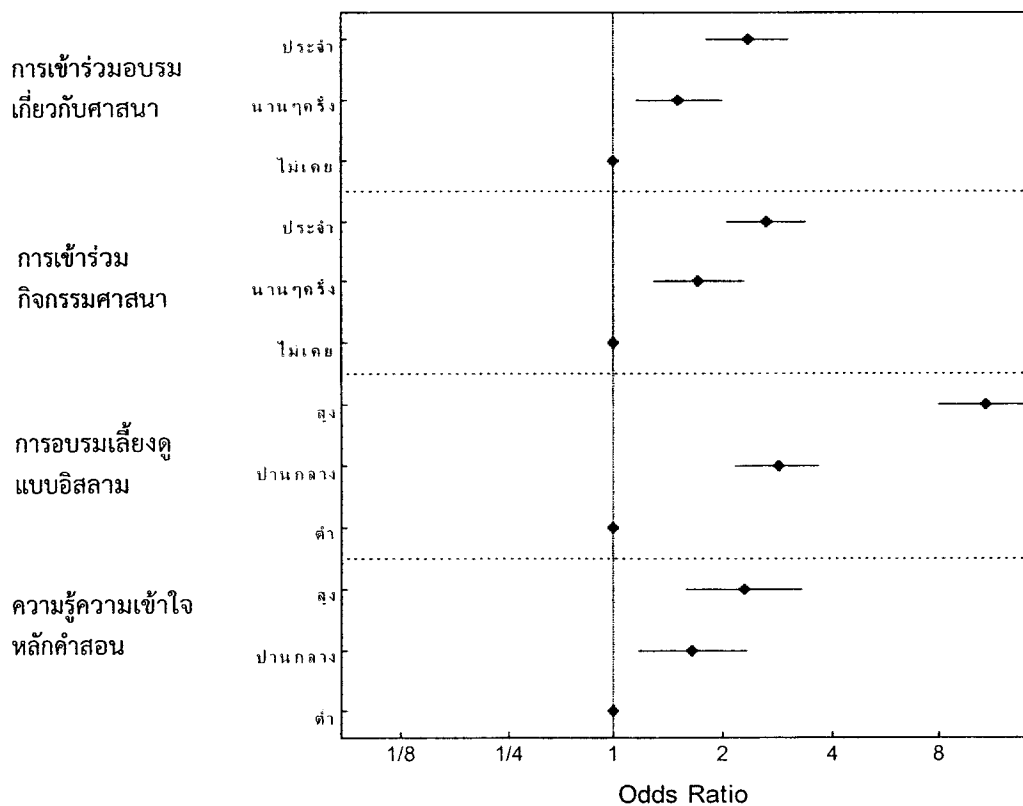
*** p-value < 0.001

แผนภาพที่ 5.16 แสดงค่าอัตราส่วนอืดของรูปแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 4 ตัวแปร คือ ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ซึ่งผลปรากฏว่า เยาวชนไทยมุสลิมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง และระดับปานกลางมีโอกาที่จะมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่าเยาวชนไทยมุสลิมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับต่ำ 12.10 เท่า (95% Confidence Interval 9.14, 16.01) และ 3.41 เท่า (95% Confidence Interval 2.64, 4.42) ตามลำดับ และเยาวชนไทยมุสลิมที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามในระดับสูงมีโอกาส 3.61 เท่า (95% Confidence Interval 2.64, 4.95) และระดับปานกลางมีโอกาส 2.00 เท่า (95% Confidence Interval 1.49, 2.68) สูงกว่าเยาวชนไทยมุสลิมที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามในระดับต่ำที่จะมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม

เยาวชนไทยมุสลิมที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำมีโอกาสสูง 3.45 เท่า (95% Confidence Interval 2.75, 4.33) และนาน ๆ ครั้งมีโอกาสสูง 2.35 เท่า (95% Confidence Interval 1.86, 2.96) กว่าเยาวชนไทยมุสลิมที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และเยาวชนไทยมุสลิมที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำและนาน ๆ ครั้งมีโอกาที่จะมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่าเยาวชนไทยมุสลิมที่ไม่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม (2.99 เท่า; 95% Confidence Interval 2.41, 3.71 and 1.93 เท่า; 95% Confidence Interval 1.50, 2.47) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 5.16 อัตราส่วนอืดของรูปแบบสุดท้ายของปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม

พฤติกรรมตามวิถีศาสนาอิสลาม

บทที่ 6

แนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม

การศึกษาแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สำหรับตอวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 5 โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการประชุมระดมสมอง เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการดูแลเยาวชน และการประชุมวิพากษ์ เพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมให้มีความสมบูรณ์ เป็นรูปธรรม และสามารถไปใช้ประโยชน์ได้จริง กับตัวแทนผู้นำมุสลิมจำนวน 18 คน ตัวแทนเยาวชน จำนวน 18 คน นักวิชาการมุสลิมจำนวน 6 คน และบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นจำนวน 8 คน คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. บุคคลและหน่วยงานที่ดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม
2. วิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม
3. เงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม
4. รูปแบบในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม

1. บุคคลและหน่วยงานที่ดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม

บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามในระดับหมู่บ้านทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งภาคสังคมและภาคศาสนาคือร่วมกันทำงาน ประสานงานกัน และดำเนินการอย่างบูรณาการและเป็นรูปธรรม เพื่อให้การดูแลเยาวชนมีระบบการดำเนินงานที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ดังที่ผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมอง กล่าวว่า

“...ทั้งผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นต้องร่วมมือกันดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีวิถีชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลาม ต้องร่วมมือกันประสานงานและร่วมกันดำเนินงานอย่างแข็งขัน และที่สำคัญไม่ควรแยกกันทำงานระหว่างกิจกรรมทางศาสนากับกิจกรรมทางสังคมดังเช่นในอดีต...”

(นางคอดีเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...มัลลียัดควรเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลเยาวชน เพราะมัลลียัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของมุสลิมทุกคนในหมู่บ้าน โดยมีหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาเทศบาลเป็นผู้สนับสนุนทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณ...”

(นายอับดุลรอหมาน, ผู้นำศาสนา)

“...ผู้นำมุสลิมทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญและร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน เพื่อกำหนดแนวทางในการดูแลเยาวชนให้ชัดเจนและให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ...”

(นายวัลลภ, กลุ่มเยาวชน)

“...ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นไม่ควรแยกการทำงานในการดูแลเยาวชนมุสลิม แต่ ต้องร่วมกันทำงาน เพื่อลดภาระงานที่ซ้ำซ้อนและทำให้การดูแลเยาวชนมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...”

(นางชอพีเราะห์, ประธานกลุ่มสตรี)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามนั้นหน่วยงานและบุคคลที่ เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องมีการบูรณาการกัน ประสานความร่วมมือกัน และร่วมกัน ดำเนินงาน โดยการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่ม เยาวชนและการได้รับความร่วมมือจากกลุ่มเยาวชน อันส่งผลทำให้การดูแลเยาวชนสามารถครอบคลุมเยาวชน ได้อย่างทั่วถึงทุกกลุ่มทุกวัยได้ ซึ่งสามารถดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทำให้ผลการดูแลเยาวชนประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และที่สำคัญต้องมีการปลูกฝัง จิตสำนึกและกระตุ้นให้ผู้นำมุสลิมให้ความสำคัญหรือมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการดูแลเยาวชน ดัง คำสะท้อนที่ว่า

“...หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำมุสลิมทั้ง ภาคศาสนาและภาคสังคมเห็นความสำคัญและตระหนักถึงหน้าที่ในการดูแลเยาวชน ให้มีวิถีชีวิตตามแนวทางที่ศาสนาอิสลามกำหนดไว้หรือตามที่สังคมมุสลิมคาดหวัง ...”

(นางอุสนีย์, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...โต๊ะอีมาม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการ ประจำหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีจิตสำนึกในการดูแล เยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวทางที่ศาสนาอิสลามกำหนดไว้ และไม่ควรละเลยหรือ เกี่ยงกันว่าเป็นหน้าที่ของบุคคลอื่นหรือหน่วยงานอื่น...”

(นางสาวชารีนา, กลุ่มเยาวชน)

“...สมาชิกสภาเทศบาลและผู้นำชุมชนต้องเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการทำงาน โดยเน้น และให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหาเยาวชนมากขึ้น โดยการร่วมมือกับบุคคลและ หน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่มเยาวชนสามารถมีวิถีชีวิตที่ดีที่ถูกต้องตาม ครรลองครองธรรมและบรรทัดฐานของสังคมมุสลิม...”

(นายอันวา, กลุ่มเยาวชน)

“...เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และมัสยิด ต้องเน้นบทบาทหน้าที่ในการดูแลเยาวชนมากขึ้น โดยเน้นการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลาม...”

(นายอาดัม, กลุ่มเยาวชน)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวทางในการดูแลเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามวิถีอิสลามนั้น จะต้องมีการสร้างจิตสำนึก สร้างความตระหนัก และสร้างวิถึญานของความเสียสละ แก่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และมัสยิด หรือโต๊ะอิหม่าม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเห็นความสำคัญ ให้ความสนใจ และกำหนดเป็นบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และที่สำคัญต้องมีการร่วมมือและร่วมใจกันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจกำหนดให้มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ให้ผู้นำมุสลิมทั้งภาคศาสนาและภาคท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างใกล้ชิด และเปิดโอกาสให้ตัวแทนเยาวชนหรือแกนนำกลุ่มเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยเช่นกัน

2. วิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีวิถีชีวิตตามกรอบของศาสนาอิสลามนั้นต้องมีการกำหนดวิธีการและกิจกรรมให้มีเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน และไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ การดูแล การส่งเสริม สนับสนุน และชี้แนะให้เยาวชนเป็นมุสลิมที่ดี มีการปฏิบัติตามศาสนกิจตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดและมีการละเว้นการปฏิบัติตามข้อห้ามของหลักการศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่ดีที่สุด ทำให้ชุมชนมีความสุข และมีความเป็นระเบียบวินัย ดังที่กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองให้ข้อมูลว่า

“...ทุกหมู่บ้านต้องมีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชน โดยมีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดกิจกรรมในการดำเนินให้ชัดเจน โดยให้โต๊ะอิหม่ามคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นที่ปรึกษาและให้การแนะนำต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด...”

(นายอัชดุลละาะ, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและให้ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชมรม...”

(นายซาฟีอี, กลุ่มเยาวชน)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลต้องส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนประจำชุมชน โดยการให้แกนนำกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ เข้ามาเป็นคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม และเปิดโอกาสให้กลุ่มคิดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการและเป็นประโยชน์แก่บุคคลส่วนรวม และให้ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นเป็นปรึกษาและกำกับดูแลการดำเนินงานของกลุ่มอย่างใกล้ชิด...”

(นางสาวจารีนา, กลุ่มเยาวชน)

“...เทศบาลควรให้ความสำคัญกับการดูแลเยาวชนในพื้นที่ โดยการจัดตั้งแกนนำเยาวชนเพื่อดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเยาวชน และสังคม และเปิดโอกาสให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามีส่วนร่วม...”

(นางคอดีเยาะ, ผู้นำกลุ่มสตรี)

“...มัสยิดต้องเน้น ให้ความสำคัญ และส่งเสริมการดำเนินงานของเยาวชนในชุมชน โดยการจัดตั้งกลุ่มเยาวชน โดยมีหน้าที่หลักในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนในศาสนาอิสลาม และเชิญชวนให้เยาวชนปฏิบัติศาสนกิจตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด...”

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองต่างให้ความเห็นว่า ชุมชนมุสลิมทุกหมู่บ้านต้องให้ความสำคัญกับการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลาม โดยการจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน ใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของชมรม มีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดกิจกรรมในการดำเนินให้ชัดเจน แล้วมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ผู้นำศาสนา (โต๊ะอิหม่าม คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด) และผู้นำท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล) เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชมรมในรูปของคณะกรรมการที่ปรึกษา และมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และที่สำคัญควรมีการเน้นกิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน เน้นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม

สำหรับกิจกรรมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมในการดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีวิถีชีวิตตามกรอบของหลักการศาสนาอิสลามนั้นควรเน้นและให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมทั้งภาคศาสนาและภาคสังคมควบคู่กัน ดังคำกล่าวที่ว่า

“...ชมรมเยาวชนต้องมีโครงการเกี่ยวกับการสอนอัลกุรอานแบบกีรออาตีหรือแบบดั้งเดิม และการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจประจำวันแก่เยาวชน รวมทั้งการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับประกอบอาชีพอิสระ...”

(นายคอลิด, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...ชมรมเยาวชนต้องมีโครงการในการเชิญชวนให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการเรียนตาดีกา และการเรียนการสอนอัลกุรอานแบบกีรออาตี และการกระตุ้นให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการศึกษาภาคสามัญด้วย...”

(นางสาวซอฟียา, กลุ่มเยาวชน)

“...ชมรมเยาวชนต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบที่มีหน้าที่ในการตักเตือนและเชิญชวนให้เยาวชนปฏิบัติศาสนกิจและมีวิถีการดำเนินชีวิตตามกรอบของศาสนาอิสลาม เช่น การแต่งกาย การศึกษาศาสนา การคบเพื่อนเพศเดียวกัน และการคบเพื่อนต่างเพศ และการหลีกเลี่ยงอบายมุขและยาเสพติด...”

(นายอัฟฟาน, ผู้นำอาชีพ)

“...ชมรมเยาวชนต้องมีโครงการค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในช่วงปิดภาคเรียน (เดือนเมษายน) เพื่อส่งเสริมและขัดเกลาจิตใจเยาวชนด้วยหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และเน้นการฝึกปฏิบัติศาสนกิจประจำวันอย่างเคร่งครัด และต้องมีโครงการเกี่ยวกับการทำอาชีพเสริมเพื่อสร้างเสริมรายได้ให้แก่เยาวชนและให้เยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์...”

(นายมันซูร์, กลุ่มเยาวชน)

“...ชมรมเยาวชนต้องจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรม เช่น การสร้างชุมชนพอเพียง การฝึกอาชีพ เป็นต้น โครงการแข่งขันกีฬา และการเปิดศูนย์ให้คำปรึกษาแก่เยาวชนเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติศาสนกิจและวิถีการดำเนินชีวิตตามรูปแบบอิสลาม...”

(นายฮาดี, กลุ่มเยาวชน)

“...ชมรมเยาวชนต้องมีโครงการเกี่ยวกับการทัศนศึกษา การเข้าค่ายสานสัมพันธ์ การแข่งขันกีฬา การฝึกอบรม การฝึกอาชีพ การบำเพ็ญประโยชน์ และการบรรยายธรรมแก่กลุ่มเยาวชนทุกเดือน...”

(นายรอนี, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...ชมรมเยาวชนต้องมีการจัดศูนย์ฝึกอาชีพกลุ่มเยาวชน เพื่อเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ การสร้างงาน สร้างรายได้ และให้เยาวชนได้มีงานทำที่สุจริต ควบคู่กับการขัดเกลาให้เยาวชนมีการปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันและยึดแนวทางตามวิถีอิสลามสำหรับการดำเนินชีวิต...”

(นางสาวรอฮานี, กลุ่มเยาวชน)

จากคำสะท้อนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามนั้นจะต้องดำเนินการในรูปแบบของชมรมเยาวชน โดยมีวิธีการและกิจกรรมในการดูแลเยาวชนที่หลากหลายรูปแบบและมีการดำเนินการควบคู่กันทั้งกิจกรรมภาคศาสนาและกิจกรรมภาคสังคม เช่น การให้ความรู้ การ

จัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม การตัดเตีอน การเชิญชวน การให้คำปรึกษา และการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้อง สามารถอ่านอัลกุรอาน และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม สามารถปฏิบัติตามข้อที่ต้องปฏิบัติ และละเว้นการปฏิบัติตามข้อห้ามตามหลักการของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด รวมทั้งเพื่อให้เยาวชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนที่สงบสุข และน่าอยู่น่าอาศัย โดยการร่วมมือกันทำงานของผู้นำมุสลิมทั้งผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นก็จะทำให้การดูแลเยาวชนมีโอกาสประสบความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

3. งบประมาณเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม

ตามที่เคยได้นำเสนอแล้วในบทที่ 4 ว่างบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามมีอยู่ 3 แหล่ง คือ เงินที่คณะกรรมการกองทุนชะกาตจัดสรรให้ เงินบริจาค และการของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งผู้เข้าประชุมระดมสมองก็ยืนยันว่างบประมาณที่ใช้สำหรับการดำเนินงานของชมรมเยาวชนนั้นมาจาก 3 แหล่งดังกล่าวข้างต้น เช่นกัน ดังคำกล่าวที่ว่า

“...งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานของชมรมเยาวชน ส่วนหนึ่งมาจากการจัดสรรของคณะกรรมการกองทุนชะกาต ดังนั้นงบประมาณที่ขาดเหลือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมมือกันหารายได้เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงาน และควรมีการของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ...”

(นายอิสมาแอล, ผู้นำศาสนา)

“...ชมรมเยาวชนต้องมีการของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ และบางครั้งก็ไปขอบริจาคจากบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในภายในและภายนอกชุมชน...”

(นายซาฟีอี, กลุ่มเยาวชน)

“...งบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนควรมาจากการจัดสรรจากเงินชะกาต¹ และบางส่วนมาจากการขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา และการของบประมาณสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน...”

(นายอับดุลเลาะ, ผู้นำกลุ่มเยาวชน)

“...ชมรมเยาวชนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนและหารายได้สำหรับการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งบางโครงการควรมีการของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น หรือ

¹ ชะกาตหรือทานประจำปี หมายถึง ทรัพย์สินส่วนเกินจำนวนหนึ่ง ซึ่งมุสลิมต้องจ่ายให้แก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับเมื่อครบจำนวนและรอบปี

ถ้าเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับเยาวชนและสุขภาพก็สามารถของงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ...”

(นายอัปดุลเลาะ, นักวิชาการ)

“...งบประมาณในการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนควรมาจากการเงินสะอาด และการระดมทุน เช่น การจัดงานเลี้ยงกินน้ำชา/ข้าวยำ การขายหนังสือเกี่ยวกับอิสลาม และการขายเสื้อผ้า เป็นต้น...”

(นายชอฟวาน, ผู้นำศาสนา)

“...ชมรมเยาวชนต้องมีแผนงานในการจัดหางบประมาณ เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา การเปิดตลาดนัดประจำสัปดาห์บริเวณมัสยิดแล้วเก็บค่าเช่าสถานที่ และการจัดนิทรรศการเปิดโลกวิชาการอิสลาม เป็นต้น...”

(นายอุเซ็ง, นักวิชาการ)

“...ชมรมเยาวชนต้องมีการทำหนังสือของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และมีการเตรียมกล่องรับบริจาคเพื่อให้ผู้ที่มาละหมาดวันศุกร์ได้บริจาคตามจิตศรัทธา...”

(นายฮัมदान, ผู้นำศาสนา)

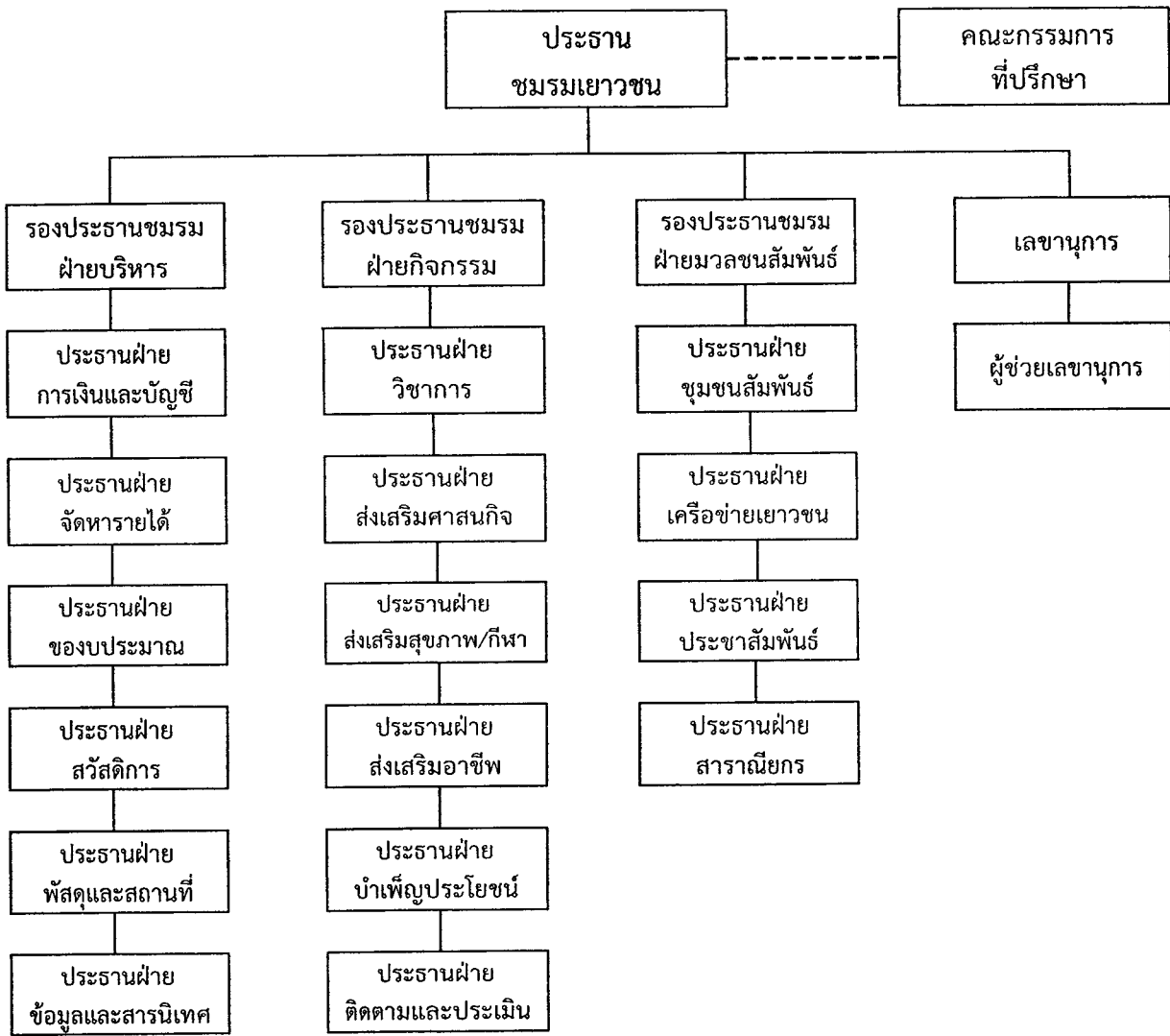
จากคำสะท้อนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า งบประมาณในการดำเนินงานของชมรมเยาวชนควรมาจากเงินสะอาดที่คณะกรรมการกองทุนสะอาดประจำมัสยิดแบ่งสรรจัดส่วนให้ การจัดหางบประมาณโดยการจัดกิจกรรมระดมทุน เช่น การให้ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคในเวลาละหมาดประจำวันศุกร์ การจัดงานเลี้ยงกินน้ำชา/ข้าวยำ การขายเสื้อผ้า การเปิดตลาดนัดประจำสัปดาห์บริเวณมัสยิดแล้วเก็บค่าเช่าสถานที่ และการขายหนังสือ/วีซีดีเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีการทำหนังสือขอรับบริจาคหรือของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เป็นทางการและก็จะลักษณะไม่ว่าจะจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล โรงงาน ห้างหุ้นส่วน ร้านค้าต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ

4. รูปแบบในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม

จากการประชุมระดมสมองและการจัดเวทีวิพากษ์เกี่ยวกับแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิม พบว่า ผู้เข้าร่วมการประชุมระดมสมองและการจัดเวทีวิพากษ์ต่างเห็นพ้องกันว่าควรสนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีการจัดตั้ง “ชมรมเยาวชน” โดยมีมัสยิดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน มีตัวแทนเยาวชนหรือแกนนำเยาวชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกกระบวนการ และมีผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาและกำกับดูแลในการดำเนินงานของชมรมเยาวชนนั้น คณะผู้วิจัยได้ประมวลเกี่ยวกับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของชมรมเยาวชนจากเวทีดังกล่าวข้างต้นดังนี้

4.1 โครงสร้างการบริหารงานของชมรมเยาวชน

แผนภาพที่ 6.1 โครงสร้างการบริหารงานของชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน

โครงสร้างการบริหารงานของชมรมเยาวชนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษาประกอบด้วยผู้นำมุสลิมทั้งที่เป็นผู้นำศาสนา เช่น โต๊ะอีหม่าม โต๊ะคอเต็บ โต๊ะบิลาล คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด โต๊ะครู และคนอื่น ๆ เป็นต้น และผู้นำท้องถิ่น เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาเทศบาล และคนอื่น ๆ เป็นต้น โดยคณะกรรมการที่ปรึกษาดังกล่าวต้องร่วมกันพิจารณาคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมดำรงตำแหน่งและรับผิดชอบการดำเนินงานของชมรมเยาวชน ซึ่งควรกำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการที่ปรึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารงานของชมรมเยาวชน เช่น

ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา

จำนวน 1 ท่าน

รองประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายบริหาร

จำนวน 1 ท่าน

รองประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรม	จำนวน 1 ท่าน
รองประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายมวลชนสัมพันธ์	จำนวน 1 ท่าน
กรรมการที่ปรึกษาฝ่ายบริหาร	จำนวน 3-6 ท่าน
กรรมการที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรม	จำนวน 3-6 ท่าน
กรรมการที่ปรึกษาฝ่ายมวลชนสัมพันธ์	จำนวน 3-4 ท่าน
กรรมการและเลขานุการ (ประธานชมรมเยาวชน)	จำนวน 1 ท่าน
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	จำนวน 1-2 ท่าน

ทั้งนี้ คณะดำเนินงานชมรมเยาวชนในแต่ละหมู่บ้านสามารถที่กำหนดและแก้ไขเพิ่มเติมโครงสร้างของคณะกรรมการที่ปรึกษาได้ตามความเหมาะสม

2. ประธานชมรมเยาวชน

ประธานชมรมเยาวชนอาจได้มาจากกระบวนการสรรหา หรือมาจากกระบวนการเลือกตั้ง หรือกระบวนการสุร หรือมาจากกระบวนการตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษากำหนด โดยประธานชมรมอาจมีวาระในการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 4 ปี และสามารถดำรงตำแหน่งที่วาระก็ได้ หรืออื่น ๆ ซึ่งควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการของกระบวนการต่าง ๆ ให้ชัดเจนในคู่มือการดำเนินงานชมรมเยาวชน

3. คณะกรรมการของชมรมเยาวชน

คณะกรรมการของชมรมเยาวชนควรเป็นไปตามโครงสร้างการบริหารงานที่กำหนดข้างต้น ซึ่งประกอบด้วย รองประธานชมรมเยาวชน 3 ฝ่าย ๆ ละ 1 คน และแต่ละฝ่ายจะมีกรอบงานที่รับผิดชอบ 4-6 งาน โดยมีประธานฝ่ายเป็นผู้รับผิดชอบหลักและมีคณะกรรมการเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด กล่าวคือ

รองประธานชมรมเยาวชนฝ่ายบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบงานการเงินและบัญชี งานจัดหารายได้ งานของบประมาณ งานสวัสดิการ งานพัสดุและสถานที่ และงานข้อมูลและสารนิเทศ

รองประธานชมรมเยาวชนฝ่ายกิจกรรม มีหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการ งานส่งเสริมศาสนกิจ งานส่งเสริมสุขภาพและกีฬา งานส่งเสริมอาชีพ งานบำเพ็ญประโยชน์ และงานติดตามและประเมินผล

รองประธานชมรมเยาวชนฝ่ายมวลชนสัมพันธ์ มีหน้าที่รับผิดชอบงานชุมชนสัมพันธ์ งานเครือข่ายเยาวชน งานประชาสัมพันธ์ และงานสารนิเทศ

เลขานุการ มีอำนาจหน้าที่เทียบเท่ารองประธานชมรม และมีหน้าที่รับผิดชอบตามกรอบที่กำหนด และมีผู้ช่วยเลขานุการจำนวน 1-2 คนหรือตามที่เห็นสมควร ค่อยช่วยเหลือและสนับสนุนงานเลขานุการ

ทั้งนี้ คณะดำเนินงานชมรมเยาวชนในแต่ละหมู่บ้านสามารถที่กำหนดและแก้ไขเพิ่มเติมโครงสร้างการบริหารงานของชมรมเยาวชนได้ตามความเหมาะสม

4.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหารงานของชมรมเยาวชน

คณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหารงานของชมรมเยาวชนทั้ง คณะกรรมการที่ปรึกษา ประธานชมรมเยาวชน รองประธานชมรมเยาวชน และประธานและคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีบทบาทหน้าที่ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

- 1) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย วัตถุประสงค์ และบทบาทหน้าที่ของชมรม
- 2) ร่วมกันจัดทำข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานของชมรมเยาวชน

- 3) ร่วมกันจัดทำคู่มือการดำเนินงานของชมรมเยาวชน
 - 4) คัดเลือกประธานชมรมเยาวชน และร่วมให้แนะนำในการคัดเลือกคณะกรรมการชมรม
 - 5) ให้คำปรึกษาแนะนำ ควบคุมดูแล และตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของชมรม
 - 6) พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ
 - 7) เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชมรมเยาวชนตามที่เห็นเหมาะสมหรือตามคำเชิญ
 - 8) งานอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
2. ประธานชมรมเยาวชน มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) เป็นหัวหน้าในการบริหารกิจการของชมรม และรับผิดชอบงานทั่วไปของชมรม
 - 2) เป็นผู้แทนชมรมในการติดต่อกับบุคคลภายนอก
 - 3) เป็นประธานในที่ประชุมกรรมการและการประชุมใหญ่ของชมรม
 - 4) เป็นตัวแทนของชมรมในการประชุมกับองค์กรอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกชมรม
 - 5) เป็นผู้ลงนามในหนังสือออกทุกฉบับของชมรม
 - 6) เป็นผู้ลงนามในประกาศต่าง ๆ ของชมรม และเป็นตัวแทนของชมรมในการแถลงการณ์ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการที่ปรึกษา
 - 7) เป็นผู้อนุมัติการเบิกจ่ายเงินของชมรม โดยฝ่ายเหรัญญิกเป็นผู้เสนอและผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการที่ปรึกษา
 - 8) เป็นผู้มีสิทธิ์ตัดสินใจดำเนินการในกรณีฉุกเฉิน และตัดสินใจชี้ขาดเมื่อมติที่ประชุมมีคะแนนเสียงเท่ากัน
 - 9) เป็นผู้พิจารณาอนุมัติโครงการทุกโครงการหรือกิจกรรมทุกกิจกรรมที่ทำหรือเสนอทำในนามของชมรมหรือในลักษณะโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับองค์กรอื่น ๆ
 - 10) เป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการของชมรมทุกตำแหน่ง
 - 11) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการที่ปรึกษา
3. รองประธานชมรมเยาวชนฝ่ายบริหาร มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) เป็นผู้ช่วยประธานชมรมในการบริหารงานทั่วไปของชมรม
 - 2) เป็นผู้ที่มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่แทนหรือรักษาการแทนประธานชมรมในลำดับที่ 1 เมื่อประธานชมรมไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
 - 3) มีหน้าที่รับผิดชอบ กำกับดูแล และติดตามประเมินผลงานของฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายจัดหารายได้ ฝ่ายของงบประมาณ ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายพัสดุและสถานที่ และฝ่ายข้อมูลและสารนิเทศ
 - 4) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
4. รองประธานชมรมเยาวชนฝ่ายกิจกรรม มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) เป็นผู้ช่วยประธานชมรมในการบริหารเกี่ยวกับโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม
 - 2) เป็นผู้ที่มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่แทนหรือรักษาการแทนประธานชมรมในลำดับที่ 2 เมื่อประธานชมรมไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

- 3) มีหน้าที่รับผิดชอบ กำกับดูแล และติดตามประเมินผลงานของฝ่ายวิชาการ ฝ่ายส่งเสริม ศาสนกิจ ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพและกีฬา ฝ่ายส่งเสริมอาชีพ ฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์ และ ฝ่ายติดตามและประเมินผล
 - 4) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
5. รองประธานชมรมเยาวชนฝ่ายมวลชนสัมพันธ์ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) เป็นผู้ช่วยประธานชมรมในการบริหารเกี่ยวกับงานมวลชนสัมพันธ์
 - 2) เป็นผู้มีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่แทนหรือรักษาการแทนประธานชมรมในลำดับที่ 3 เมื่อประธานชมรมไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
 - 3) มีหน้าที่รับผิดชอบ กำกับดูแล และติดตามประเมินผลงานของฝ่ายชุมชนสัมพันธ์ ฝ่าย เครือข่ายเยาวชน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และฝ่ายสาราณียกร
 - 4) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
6. เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการของชมรมทั้งหมด
 - 2) ปฏิบัติตามคำสั่งของประธานชมรม
 - 3) เป็นเลขานุการในการประชุมต่าง ๆ ของชมรม เช่น เติริยมวาระการประชุม บันทึกการ ประชุม และเสนอรายงานการประชุมต่อประธานชมรม
 - 4) รับผิดชอบหนังสือเข้า หนังสือออกของชมรม เอกสารรายชื่อสมาชิก และเอกสารสำคัญ ทุกชนิดของชมรม
 - 5) รับผิดชอบในการเดินหนังสือขออนุมัติต่าง ๆ ของชมรม
 - 6) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
7. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายการเงินและบัญชี มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงินทั้งหมดของชมรม
 - 2) ร่วมรับผิดชอบจัดทำงบประมาณประจำปีของชมรม
 - 3) เป็นผู้จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย บัญชีงบดุลของชมรม และเก็บเอกสารหลักฐานต่างๆ ของชมรมไว้เพื่อตรวจสอบ
 - 4) เป็นผู้รักษาเงินชมรมและทรัพย์สินชมรมทุกชนิดที่ไม่ใช่เงินสดและเอกสาร
 - 5) เป็นผู้เบิกจ่ายเงินชมรมให้ฝ่ายที่ต้องการตามระเบียบข้อบังคับของชมรม
 - 6) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
8. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายจัดหารายได้ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) รับผิดชอบในการวางแผนการจัดหารายได้สนับสนุนการดำเนินงานและโครงการ
 - 2) รับผิดชอบในการวางแผนการดำเนินการขอรับบริจาค เช่น การขอรับบริจาคจากผู้มา ละหมาดวันศุกร์ และการตั้งกล่องรับบริจาคในสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น
 - 3) ร่วมกับฝ่ายการเงินในการวางแผนรายรับ-รายจ่ายประจำปีของชมรม

- 4) ดำเนินกิจกรรมการหารายได้และระดมทุน เช่น การขายหนังสือ และการขายเสื้อผ้ามือสอง เป็นต้น
 - 5) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
9. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายของงบประมาณ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) รับผิดชอบในการวางแผนการของงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานทั่วไปของชมรม และการจัดโครงการต่าง ๆ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
 - 2) ร่วมกับฝ่ายการเงินในการวางแผนรายรับ-รายจ่ายประจำปีของชมรม
 - 3) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
10. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่สมาชิกของชมรมในกิจกรรมต่าง ๆ
 - 2) ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่ผู้สนใจทั่วไป
 - 3) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
11. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายพัสดุและสถานที่ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) เก็บรักษาพัสดุของชมรม
 - 2) จัดบริการพัสดุแก่ผู้ที่ต้องการใช้บริการ
 - 3) จัดทำระเบียบพัสดุ
 - 4) ติดต่อประสานขอสถานที่ที่ใช้ในกิจกรรมของชมรม
 - 5) ติดต่อประสานขอยานพาหนะที่ใช้ในกิจกรรมของชมรม
 - 6) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
12. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายข้อมูลและสารนิเทศ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) จัดทำและดูแลฐานข้อมูลต่าง ๆ ของชมรม
 - 2) ดูแลอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของชมรม
 - 3) ดูแลระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของชมรม
 - 4) จัดทำและจัดเก็บทะเบียนสมาชิกทั้งหมดของชมรม
 - 5) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
13. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) จัดให้มีการบริการทางวิชาการแก่สมาชิกชมรม และผู้สนใจทั่วไป
 - 2) จัดให้มีโครงการและกิจการทางด้านวิชาการทั้งภาคสังคมและภาคศาสนา เช่น การอบรม สัมมนา และการบรรยาย เป็นต้น
 - 3) จัดให้มีการเรียนการสอนอัลกุรอาน และสอนเสริมความรู้ด้านศาสนาอิสลาม
 - 4) รับผิดชอบห้องสมุด และสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของชมรมและมีสยิต
 - 5) ส่งเสริมสมาชิกในชมรมในการยกระดับคุณภาพของวิชาการที่จำเป็นต่อวิถีดำเนินชีวิต
 - 6) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

14. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมศาสนกิจ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

- 1) รับผิดชอบในการดูแลความสะอาดเรียบร้อยของมัสยิด
- 2) ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด เช่น การละหมาดห้าเวลาที่มีสยิด กิจกรรมกีฬามุสลีย์ การถือศีลอด และเอี้ยะติกาฟ เป็นต้น
- 3) จัดทำโครงการฮาลาเกาะห์ประจำสัปดาห์
- 4) จัดทำโครงการเกี่ยวกับการกล่าวคำตักเตือนหลังละหมาดตลอดปี
- 5) เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของชุมชน
- 6) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

15. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมสุขภาพและกีฬา มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

- 1) วางแผน ควบคุม กำกับ สนับสนุนการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกด้วยการส่งเสริมสุขภาพและกีฬา
- 2) จัดบรรยายและอบรมด้านวิชาการส่งเสริมสุขภาพและกีฬา
- 3) ดำเนินกิจกรรมและเผยแพร่กิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพและกีฬา
- 4) รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติดและอบายมุขทุกชนิด
- 5) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

16. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมอาชีพ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

- 1) วางแผน ควบคุม กำกับ สนับสนุนการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกด้วยการส่งเสริมการประกอบอาชีพและการมีรายได้
- 2) จัดบรรยายและอบรมด้านการประกอบอาชีพและการหารายได้
- 3) ดำเนินกิจกรรมและเผยแพร่กิจกรรมด้านส่งเสริมอาชีพ
- 4) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

17. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

- 1) จัดทำโครงการบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่ได้รับแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษา
- 2) เป็นผู้ดำเนินการดำเนินกิจกรรมนักศึกษาและส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์
- 3) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในเรื่องการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
- 4) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

18. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายติดตามและประเมินผล มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

- 1) ติดตามผลการดำเนินงานของชมรมทุก ๆ ด้าน และรายงานให้ประธานทราบเป็นระยะ ๆ
- 2) ให้การสนับสนุนและเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานแก่ผู้รับผิดชอบโครงการหรือผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

- 3) รวบรวมและประมวลผลข้อมูลและสถิติต่างๆ ของชมรม
 - 4) ติดตามโครงการหรือกิจกรรมให้เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ที่วางไว้
 - 5) ประเมินผลทุกโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว
 - 6) ติดตามโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อประกอบการเปรียบเทียบให้โครงการบรรลุผลมากยิ่งขึ้น
 - 7) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
19. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายชุมชนสัมพันธ์ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) สร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มสมาชิกด้วยกัน ระหว่างกลุ่มสมาชิกกับชุมชน และบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ
 - 2) ให้ความรู้ความเข้าใจและให้ความสนับสนุนร่วมมือกับกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มสมาชิก ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ
 - 3) ให้การต้อนรับในกรณีที่มีตัวแทนจากองค์กรต่าง ๆ มาเยี่ยมเยียนชมรม
 - 4) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
20. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายเครือข่ายเยาวชน มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) ติดต่อประสานงานกับชมรมเยาวชนของหมู่บ้านอื่น ๆ
 - 2) เข้าร่วมดำเนินการเครือข่ายชมรมเยาวชนประจำตำบล ประจำอำเภอ ประจำจังหวัด
 - 3) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
21. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชมรมผ่านทางสื่อต่าง ๆ
 - 2) จัดทำสื่อเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้าใจถึงนโยบาย โครงสร้างลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสร้างภาพพจน์และชื่อเสียงที่ดีของชมรม
 - 3) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
22. ประธานและคณะกรรมการฝ่ายสารนิเทศ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้
- 1) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการเผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ
 - 2) จัดทำเอกสารและสิ่งตีพิมพ์เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และนโยบาย ตลอดจนการดำเนินงานของชมรม
 - 3) รับผิดชอบงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

จากโครงสร้างการบริหารงานและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้านดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงกรอบกว้าง ๆ ที่ทุกหมู่บ้านควรนำมาใช้ในการดำเนินการจัดตั้ง “ชมรมเยาวชน” ซึ่งแต่ละหมู่บ้านสามารถที่จะปรับปรุง เพิ่มเติม และแก้ไขโครงสร้างการบริหารงานและบทบาทหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นได้ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ คุณลักษณะของผู้นำมุสลิม คุณลักษณะของเยาวชน และตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการชมรมเห็นสมควร เพื่อให้การดำเนินงานในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

บทที่ 7

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิม การได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามจากผู้นำมุสลิม ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิม และแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น คณะผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดหรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามอย่างเป็นทางการและถูกต้องตามกฎหมาย และยังไม่มีการร่วมมือกันดำเนินการอย่างเป็นทางการ ส่วนใหญ่จะมีผู้นำท้องถิ่นและผู้นำศาสนาทำหน้าที่ดูแลเยาวชนตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยผู้นำท้องถิ่นได้มีการจัดตั้งแกนนำเยาวชนและผู้นำศาสนาได้มีการจัดตั้งชมรมเยาวชนประจำมัสยิด มีหน้าที่ที่สำคัญคือ การดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชนและสังคม ช่วยกันสอดส่องดูแลเยาวชน เชิญชวนให้เยาวชนปฏิบัติศาสนกิจ การอบรมให้ความรู้ด้านศาสนา การฝึกอบรมสร้างเสริมอาชีพ และรับเรื่องร้องเรียนเยาวชนที่ประพฤติปฏิบัติตนที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ในขณะที่ผู้นำมุสลิมบางชุมชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการดูแลเยาวชนเท่าใดนัก หรือบางชุมชนไม่มีการดูแลเยาวชนเลย อันส่งผลให้ชุมชนเหล่านั้นมักประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการพนัน ปัญหาลักเล็กขโมยน้อย ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการศึกษาต่ำ และปัญหาชู้สาว เป็นต้น และการดำเนินงานของผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นยังไม่มีการบูรณาการ ประสานความร่วมมือ และร่วมดำเนินการจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนใหญ่เป็นการทำงานในลักษณะแยกกันทำงาน ต่างคนต่างทำตามบทบาทหน้าที่หรือตามที่เยาวชนร้องขอความอนุเคราะห์ ทำให้การดำเนินงานไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนทุกกลุ่มทุกวัยได้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และทำให้ผลการดูแลเยาวชนยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

2. เยาวชนไทยมุสลิมที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม มีจำนวน 788 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 โดยประเภทกลุ่มเยาวชน ระดับความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์กับการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง 6.71 เท่า กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับสูงได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับปานกลางและต่ำ

3.16 เท่า กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูงได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับปานกลางและต่ำ 3.03 เท่า กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามเป็นประจำได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามนาน ๆ ครั้งและที่ไม่เคยเข้าร่วม 1.43 เท่า และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นประจำได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามนาน ๆ ครั้งและที่ไม่เคยเข้าร่วม 1.79 เท่า

3. กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและไม่เสี่ยง (ปกติ) มีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลตามวิถีอิสลามที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางให้ผู้นำมุสลิมดูแลด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน ด้านการศึกษา ด้านการใช้เวลาว่าง ด้านการแต่งกาย ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมากให้ผู้นำมุสลิมดูแลด้านการคบเพื่อนต่างเพศ ด้านการห้ามปรามอบายมุข และด้านการปฏิบัติศาสนกิจ ในขณะที่กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง (ปกติ) ส่วนใหญ่มีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลอยู่ในระดับมากทั้ง 10 ด้าน ซึ่งความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามทั้ง 10 ด้านมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลอยู่ในระดับน้อย สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติในด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน (1.37 เท่า) ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ (1.48 เท่า) ด้านการศึกษา (1.50 เท่า) ด้านการใช้เวลาว่าง (1.62 เท่า) ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ (2.10 เท่า) และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ (1.67 เท่า) ในขณะที่กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติในด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข (1.53 เท่า และ 1.31 เท่า) และด้านการแต่งกาย (1.63 เท่า และ 1.38 เท่า) รวมทั้งกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงยังมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลอยู่ในระดับน้อยและระดับปานกลาง สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติในด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง (1.59 เท่า และ 1.21 เท่า) และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน (1.72 เท่า และ 1.22 เท่า)

4. กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมีจำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 โดยระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตามวิถีอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามอยู่ในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำ และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำ กล่าวคือ เยาวชนไทยมุสลิมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง และระดับปานกลางมีโอกาสมิที่จะมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่าเยาวชนไทยมุสลิมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับต่ำ 12.10 เท่า และ 3.41 เท่า ตามลำดับ และเยาวชนไทยมุสลิมที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามในระดับสูงมีโอกาส 3.61 เท่า และระดับปานกลางมีโอกาส 2.00 เท่า สูงกว่าเยาวชนไทยมุสลิมที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามในระดับต่ำที่จะมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม เยาวชนไทยมุสลิมที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำมีโอกาสสูง 3.45 เท่า และนาน ๆ ครั้งมีโอกาสสูง 2.35 เท่า กว่าเยาวชนไทยมุสลิมที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และเยาวชนไทยมุสลิมที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำและนาน ๆ ครั้งมีโอกาสมิที่จะมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงกว่าเยาวชนไทยมุสลิมที่ไม่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามถึง 2.99 เท่า และ 1.93 เท่าตามลำดับ

5. แนวทางในการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามนั้นหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องมีการบูรณาการกัน ประสานความร่วมมือกัน และร่วมกันดำเนินงาน โดยการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกกระบวนการ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเยาวชนและการได้รับความร่วมมือจากกลุ่มเยาวชน อันส่งผลทำให้การดูแลเยาวชนสามารถครอบคลุมเยาวชนได้อย่างทั่วถึงทุกกลุ่มทุกวัยได้ ซึ่งสามารถดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ผลการดูแลเยาวชนประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และที่สำคัญต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกและกระตุ้นให้ผู้นำมุสลิมเห็นความสำคัญหรือมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการดูแลเยาวชน โดยการจัดตั้งเป็น “ชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน” ใช้นักศาสนิกชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของชมรม มีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดกิจกรรมในการดำเนินให้ชัดเจน แล้วมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชมรมในรูปแบบของคณะกรรมการที่ปรึกษา และมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และที่สำคัญควรมีการเน้นกิจกรรมหรือโครงการทั้งภาคศาสนาและภาคสังคมควบคู่กัน และมีความสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน เน้นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การให้ความรู้ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม การตักเตือน การเชิญชวน การให้คำปรึกษา และการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น และงบประมาณในการดำเนินงานควรมาจากเงินซะกาต การจัดหางบประมาณโดยการจัดกิจกรรมระดมทุน เช่น การให้ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคในเวลาละหมาดประจำวันศุกร์ การจัดงานเลี้ยงกินน้ำชา/ข้าวยา การขายเสื้อผ้า การเปิดตลาดนัดประจำสัปดาห์บริเวณมัสยิดแล้วเก็บค่าเช่าสถานที่ และการขายหนังสือ/วีซีดีเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีการทำหนังสือขอรับบริจาคหรือของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เป็นทางการและกิจจะลักษณะไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล โรงเรียน ห้างหุ้นส่วน ร้านค้าต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้ข้อค้นพบที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การดูแลเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่จะมีผู้นำมุสลิมทั้งที่เป็นผู้นำท้องถิ่นและผู้นำศาสนาทำหน้าที่ในการดูแลเยาวชนตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ เพราะเมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งในสังคมย่อมจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามตำแหน่งนั้น ๆ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเดียวกันอาจจะปฏิบัติตามหน้าที่แตกต่างกันไป เพราะต่างคนต่างมีนิสัย ความคิด ความสามารถ การอบรม กาลังใจ มूलเหตุจูงใจ ความพอใจในสิทธิหน้าที่ สภาพของจิตใจและร่างกายที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามถือว่าเป็นแบบแผนหรือแนวทางที่ผู้นำมุสลิมควรกระทำตามที่สังคมคาดหวังหรือกำหนดให้กระทำ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิของตำแหน่งทางสังคม ดังที่ Cohen (1979) Broom and Selznick (1981) ณรงค์ เส็งประชา (2541) และงามพิศ สัตย์สงวน (2543) กล่าวว่า ผู้ที่อยู่ในสถานภาพทางสังคมจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่สังคมคาดหวังหรือตามที่สังคมกำหนดไว้ ซึ่งเป็นบทบาทที่บุคคลควรกระทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้น ๆ หรือกระทำจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจไม่ตรง

ตามบทบาทที่กำหนดไว้ ไม่ตรงตามอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้ นอกจากนี้ การทำหน้าที่ในการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมยังเป็นการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเข้าใจ ตามที่รับรู้ ตามความเชื่อ ตามประสบการณ์ และตามที่ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชน ดังที่ฟวงเพชร สุรัตน์ภวิกุล (2542) และ ณรงค์ เสียงประชา (2541) กล่าวว่า บทบาทคือพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพที่สังคมกำหนด และคาดหวังให้บุคคลต้องกระทำตามหน้าที่ และเป็นหน้าที่ที่เกิดจากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นบทบาทอันกำหนดไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามความคาดหวังของสังคม เพื่อเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำ ซึ่งเป็นบทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

ผู้นำมุสลิมมีการดูแลให้เยาวชนมุสลิมมีวิถีการดำเนินชีวิตให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยใช้วิธีการและกระบวนการในการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดึงมาโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี รู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร และส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้สึกละเอียดอ่อนต่อบาปหรือต่อการกระทำที่ไม่ดีหรือที่ผิดหลักการศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Broom and Selznick (1981) Cohen and Orbuch (1990) ปฟานี รูตีวีพัฒนา (2547) และ วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล (2552) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ การที่บุคคลหนึ่งจะเรียนรู้ว่าเมื่อตนอยู่ในฐานะ ตำแหน่งใด ควรมีบทบาทอย่างไรได้นั้น เป็นเพราะได้รับการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมจากสถาบันทางครอบครัว และสถาบันทางการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการขัดเกลาทางสังคมเป็นการปลูกฝังระเบียบวินัย การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิตตามที่กลุ่มยอมรับ การกำหนดบทบาทในสังคม และการให้ความชำนาญเฉพาะอย่างหรือทักษะในการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ผู้นำมุสลิมยังเน้นกระบวนการให้การศึกษาด้านศาสนาอิสลามแก่เยาวชนตั้งแต่เยาว์วัย เพราะมุสลิมทุกคนต้องสำนึกและตระหนักตลอดเวลาว่าการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นหน้าที่ที่มุสลิมต้องศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ หลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักคุณธรรม จริยธรรม เพื่อยึดถือเป็นระบบแห่งชีวิต และเกิดความเจริญงอกงามทั้งในด้านความรู้ทักษะและกระบวนการ ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง สามารถพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามหลักการ ความเชื่อ และวิธีการทางศาสนาอิสลาม ที่มุ่งเน้นให้มีคุณลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และการฝึกปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวัน ดังที่ อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต (2546) และ มัสลัน มาหะมะ (2552) กล่าวว่า การแสวงหาความรู้เป็นสิ่งที่ดีประเสริฐยิ่งสำหรับมนุษย์ และถือเป็นหน้าที่ของมุสลิม หากมุสลิมได้รับการศึกษาศาสนาอิสลามอย่างครบถ้วนและถูกต้องทั้งการศึกษาเกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักคุณธรรม จริยธรรม เพื่อยึดถือเป็นระบบแห่งชีวิต ก็จะทำให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยความสะดวกสบาย ซึ่งการศึกษาในอิสลามเป็นกระบวนการอบรม ขัดเกลาจิตใจ และบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีระเบียบวินัย และผลการศึกษาของดลมนรรัตน์ บากา และ เกษตรชัย และหิม (2553) ที่พบว่า การเรียนอิสลามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนมุสลิม เพราะสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาต่างๆได้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่จะช่วยป้องกันไม่ให้หลงไปกับสภาพแวดล้อมและกระแสสังคม การศึกษาทำให้เยาวชนมุสลิมมีความนอบน้อมถ่อมตน และมีวิถีชีวิตตามกรอบที่ศาสนาอิสลามกำหนดไว้

2. กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามเป็นประจำ และกลุ่ม

เยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติจะได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงที่สุดถึง 6.71 เท่า ทั้งนี้เพราะเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะทั้ง 5 ประการดังกล่าวข้างต้นล้วนเป็นคุณลักษณะของกลุ่มเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับหลักการคำสอนของศาสนาอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่มีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด (กลุ่มไม่เสี่ยง) กลุ่มที่ได้รับอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม และกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามทั้งจากการศึกษาด้านศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรม และการเข้าร่วมอบรม อันส่งผลให้เยาวชนกลุ่มดังกล่าวได้รับการดูแลให้มีพฤติกรรมตามแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคม ตามที่สังคมคาดหวัง และตามหลักการศาสนาอิสลาม ดังที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่ได้รับการดูแลให้มีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ และมีการปฏิบัติตามแบบแผนทางสังคมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ความคิด อุดมการณ์ วัฒนธรรม และบุคลิกภาพจากสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา เป็นต้น (Cohen & Orbuch, 1990; จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, 2545; ปาณีย์ ฐิติวัฒนา, 2547) ผู้ที่ได้รับการดูแลให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรมของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคตล้วนได้รับอิทธิพลมาจากความรู้เข้าใจ การยอมรับค่านิยม และการยอมรับบรรทัดฐานของสังคม (ดุจเดือน พันธุนาวิน, 2546; ปาณีย์ ฐิติวัฒนา, 2547; วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล, 2552) เยาวชนมุสลิมที่ได้รับการดูแลให้มีพฤติกรรมเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมและตามหลักการของศาสนาอิสลามมักเป็นเยาวชนมุสลิมที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม มีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด และได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามทั้งจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้นำศาสนา (กรรณภา ไชยประสิทธิ์ และคณะ, 2548; พัยซอล มะหะหมัด และคณะ, 2551) เยาวชนมุสลิมที่ได้รับการดูแลให้มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ดีที่ถูกต้อง มีศีลธรรมจริยธรรมที่งดงาม และมีจิตสำนึกรู้สึกผิดชอบชั่วดี ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนมุสลิมที่มีพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม และได้ผ่านกระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพ และคุณธรรมตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ (สมพร เทพสิทธิ์า, 2541; ภัคคินี แยกพงศ์, 2548; มัสลัน มาหะมะ, 2552)

ดังนั้นผู้นำมุสลิมที่จะดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีวิถีชีวิตตามวิถีอิสลามนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา เพราะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ ดังที่ Cohen & Orbuch (1990) และ Popenoe (1993) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นการทำให้บุคคลมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการและสอดคล้องกับแบบแผนและบรรทัดฐานทางสังคม Grusec (1992) และ วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล (2552) กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมของเยาวชนในปัจจุบันและในอนาคต วันชัย ธรรมสังการ และคณะ (2541) กรรณภา ไชยประสิทธิ์ และคณะ (2548) และพัยซอล มะหะหมัด และคณะ (2551) ศึกษาพบว่าสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาต่างก็เป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญในการสร้างสมาชิกในสังคมให้มีคุณภาพ และ ภัคคินี แยกพงศ์ (2548) และมัสลัน มาหะมะ (2552) กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาในอิสลามเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักการศาสนาอิสลาม เพื่อให้มุสลิมมีวิถีชีวิตที่ถูกต้อง

3. กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการน้อยมากที่จะให้ผู้นำมุสลิมดูแลให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม ทั้งนี้เพราะกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงนั้นเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและมีพฤติกรรมที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม อันส่งผลให้เยาวชนกลุ่มดังกล่าวไม่มีความต้องการหรือมีความต้องการน้อยมากที่จะให้ผู้นำมุสลิมเข้ามาดูแล ควบคุม และ

แนะนำให้มัพฏิกรรมหรือวิถีชีวิตตามที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับเกษตรชัย และหิม และดลมนรณจ์ บากา (2553) ที่ศึกษาพบว่า เยาวชนไทยมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม และไม่ต้องการให้บุคคลใดหรือหน่วยงานใดเข้ามาเกี่ยวข้องกับแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มที่ร่วมกันกำหนดไว้ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่าถึงความต้องการความเป็นอิสระ การสร้างมิตรกับบุคคลอื่นด้วยการซื่อสัตย์ต่อเพื่อนในกลุ่ม ต้องการความสนุกสนาน ต้องการแยกตนเองออกจากผู้อื่น และต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Murray's Manifest Needs Theory ที่กล่าวว่าความต้องการเป็นสิ่งที่บุคคลได้สร้างขึ้น ที่เกิดความรู้สึกซาบซึ้ง เกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นภายในของบุคคล และเกิดจากความสภาพสังคม เช่น ต้องการที่จะเป็นอิสระจากสิ่งกีดขวาง ต้องการที่จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเป็นตัวของตัวเอง ต้องการที่จะทำให้ผู้อื่นรักใคร่ ต้องการเอาอกเอาใจและมีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง ต้องการที่จะแสดงความสนุกสนาน ต้องการแยกตนเองออกจากผู้อื่นและไม่มีความรู้สึกยินดียินร้ายกับบุคคลอื่น ต้องการเมินเฉยจากผู้อื่น ไม่สนใจผู้อื่น และต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น อยากรจะเด่น นำสมัย ไม่เหมือนใคร (Murray, 1938; สุรางค์ โค้วตระกูล, 2552) นอกจากนี้วิถีการดำเนินชีวิตของเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงยังเป็นแบบแผนพฤติกรรม ลักษณะอุปนิสัย เจตคติ และค่านิยมที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนภายในกลุ่ม ถึงแม้ว่าสังคมไม่ยอมรับพฤติกรรมดังกล่าวหรือพฤติกรรมดังกล่าวขัดกับบรรทัดฐานทางสังคม และเป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมก็ตาม ดังที่ Aaro et al. (1986) กล่าวว่า ชีวิตของเยาวชน คือ แบบแผนพฤติกรรม ลักษณะอุปนิสัย เจตคติ และค่านิยมที่มีความคงที่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม Wenzel (1983) กล่าวว่า วิถีชีวิตของบุคคล หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของสังคมที่เกิดจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ดังนั้นการทำความเข้าใจวิถีชีวิตของบุคคลมิใช่เพียงศึกษาเฉพาะพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของสังคมเท่านั้น แต่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม และเจตคติของบุคคลอย่างสัมพันธ์กับแบบแผนความเป็นอยู่ เช่น สภาพความเป็นอยู่ทางสังคม สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับพฤติกรรมการอยู่อาศัย และวัฒนธรรมของบุคคลนั้นด้วย

ดังนั้นการที่จะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงให้มีวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลามนั้นจะต้องมีการศึกษาทำความเข้าใจถึงความต้องการ ความคาดหวัง และเป้าหมายของเยาวชนกลุ่มดังกล่าวด้วย เพราะจะเป็นแนวทางหนึ่งในการเข้าใจจิตใจ ความรู้สึก และอารมณ์ของเยาวชนรวมทั้งจะได้รับการตอบรับจากเยาวชนกลุ่มดังกล่าว ดังที่ Bronfenbrenner (1979) และ Rosenstock et al. (1988) กล่าวว่า ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของวัยรุ่นจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของบุคคลในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่จะต้องพิจารณาถึงบทบาทตามแนวคิดด้านจิตวิทยา และสังคมวิทยาในฐานะเป็นกลไกเชื่อมโยงบุคคลกับโครงสร้างทางสังคม เพราะโครงสร้างทางสังคมจะหล่อหลอมบทบาทของเยาวชนตามความมุ่งหวังที่เยาวชนประสงค์จะเรียนรู้ Goffman (1963) กล่าวว่า พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของเยาวชนจะมีการแสดงออกกับกิริยาท่าทางตามสภาพแวดล้อมของกลุ่ม และขณะเดียวกันก็แสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่นพร้อมกับแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ และเจตคติของผู้อื่นระหว่างที่ตนเองได้ทำการปฏิสัมพันธ์ด้วย และ Hendry et al. (2007) กล่าวว่า ในการปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนวัยรุ่นจะต้องมีการสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจเกี่ยวกับความสัมฤทธิ์ผลที่จะได้รับหรือเป็นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนนั่นเอง โดยเยาวชนวัยรุ่นต้องกำหนดภาระงานให้กับตนเองเพื่อแสวงหาความสัมฤทธิ์ผล เช่น ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างความมีเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างปรัชญาและค่านิยมของตนเอง ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างการปรับตัวเพื่อไปสู่ความอิสระ ความสัมฤทธิ์ผลในการ

เสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และบุคคลที่มีอำนาจ และความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

4. ปัจจัยหรือสาเหตุที่ทำให้เยาวชนไทยมุสลิมมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม มี 4 ตัวแปร คือ ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ซึ่งล้วนเป็นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยตัวแปรระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามวิถีอิสลามสูงที่สุด (มีโอกาส 12.10 และ 3.41 เท่า) รองลงมาคือ ตัวแปรระดับความรู้ด้านศาสนาอิสลาม (มีโอกาส 3.61 และ 2.00 เท่า) ตัวแปรการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม (มีโอกาส 3.45 และ 2.35 เท่า) และตัวแปรการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม (มีโอกาส 2.99 และ 1.93 เท่า) ทั้งนี้เป็นผลมาจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้นำมุสลิมได้ดำเนินการอบรมสั่งสอน แนะนำ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีไว้ จนทำให้กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมมีความรู้เข้าใจและมีประสบการณ์ที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรมและบรรทัดฐานของสังคม และในที่สุดเยาวชนก็สามารถมีพฤติกรรมตามวิถีทางที่สังคมคาดหวังและตามหลักการศาสนาอิสลาม ดังคำกล่าวที่ว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทศนคติ อุดมการณ์ วัฒนธรรม และบุคลิกภาพ เพื่อให้บุคคลมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ (Broom and Selznick, 1981; Cohen & Orbuch, 1990) ทำให้มีการปฏิบัติตามสถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องกับแบบแผนทางสังคม (Theodorson & Theodorson, 1967; Popenoe, 1993; สุพัตรา สุภาพ, 2546; นียพรธม (พลวัฒน์) วรรณศิริ, 2550) การขัดเกลาทางสังคมทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมที่อาศัยอยู่ และมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมของเด็กในปัจจุบันและในอนาคต (Sear et al., 1957; Grusec, 1992; ดุจเดือน พันธุวานิน, 2546; ปหาณี ฐิติวัฒนา, 2547; วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล, 2552)

นอกจากนี้ วันชัย ธรรมสังการ และคณะ (2541) ศึกษาพบว่า การสร้างสมาชิกที่ดีที่มีคุณภาพของสังคม และมีบุคลิกภาพและจิตใจที่ดีงามนั้นต้องเริ่มที่ครอบครัวเป็นสำคัญ กรรณภา ไชยประสิทธิ์ และคณะ (2548) และ พัยซอล มะหะหมัด และคณะ (2551) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมให้เยาวชนมุสลิมมีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด รวมทั้งมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่เยาวชน เช่น ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียรล้วนสามารถทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม สมพร เทพสิทธิ์า (2541) ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านศาสนานับเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีศีลธรรมจริยธรรมที่ดีงามและมีความสำนึกรู้สึกผิดชอบชั่วดี และ ภักคินี แยกพงศ์ (2548) และมีสลัน มาหะมะ (2552) กล่าวว่า การขัดเกลาในอิสลามเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลิกนิสัย พัฒนาคุณธรรมจรรยา มารยาท ให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนา เพื่อให้มนุษย์มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ดีที่ถูกต้องและสร้างสังคมสันติสุข และนำความผาสุกที่แท้จริงบนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม

5. แนวทางในการดูแลเยาวชนไทยมุสลิมตามวิถีอิสลามโดยใช้รูปแบบ “ชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน” ซึ่งเป็นรูปแบบที่ให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันทำงานอย่างบูรณาการ และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกกระบวนการ ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการแก้ไขและป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและพฤติกรรมที่ขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบและอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานทุกระดับไม่ว่าจะเป็นผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น พ่อแม่ผู้ปกครอง และกลุ่มเยาวชน ดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควรใช้วิธีการที่หลากหลายและดำเนินการอย่างเป็นระบบ รวมถึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม และคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

วุฒิสภา (2546) ได้เสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมว่า เยาวชนควรได้รับการอบรมแนวทางที่ถูกต้อง มีวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และที่สำคัญควรมีการสอนศาสนา การฝึกอบรมระเบียบวินัย และจัดโครงการอบรมเยาวชนกลุ่มที่มีปัญหาเป็นพิเศษ

นอกจากนี้แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมดังกล่าวยังเน้นกระบวนการขัดเกลาจิตใจ อารมณ์สติปัญญา และจิตวิญญาณทางศาสนาอิสลามมาเป็นแนวทางหลักในการดำเนินการ ดังทฤษฎีของ Hirschi (1982) ที่อธิบายว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้น เป็นผลมาจากที่ตัวเชื่อมระหว่างวัยรุ่นและสังคมอ่อนตัวลงหรือแตกหักไป ดังนั้นควรใช้ตัวเชื่อมด้านความรู้สึกผูกพัน การทุ่มเท และความเชื่อถือมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กล่าวคือ ความรู้สึกผูกพัน เป็นความรู้สึกผูกพันหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อันเป็นความรู้สึกที่มีลักษณะของการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนอื่น ๆ หรือของสังคมส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว นั่นคือ การรับเอาบรรทัดฐานของสังคมเข้าไปในตัวบุคคล การทุ่มเท คือ การหมกมุ่น หรือทุ่มเทเวลาและพลังงานให้หมดไปกับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นการที่บุคคลทุ่มเทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือการกระทำตามแบบแผนที่สังคมยอมรับ ย่อมช่วยลดโอกาสหรือยับยั้งมิให้บุคคลกระทำผิดได้อย่างหนึ่ง และ ความเชื่อถือ โดยถือว่าบุคคลในสังคมมีความแตกต่างกันในเรื่องระดับหรือขนาดของความเชื่อที่มีต่อความถูกต้องทางจริยธรรมของกฎเกณฑ์ กฎระเบียบ และบรรทัดฐานของสังคมว่าเขาควรเชื่อฟังบรรทัดฐานหรือค่านิยมของสังคมมากน้อยเพียงใด นั่นคือถ้าบุคคลมีความเชื่อถือบรรทัดฐานของสังคม การกระทำผิดย่อมเกิดขึ้นได้ยาก แต่ถ้าบุคคลมีความเชื่อถือบรรทัดฐานของสังคมน้อยลงเท่าไร เขายังมีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมหรือมีการกระทำผิดมากขึ้นเท่านั้น จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าถ้าเยาวชนมีความผูกพันต่อสังคมหรือต่อสถาบันของสังคมมากเพียงใด โดยเฉพาะสถาบันทางศาสนา ก็จะสามารถระงับยับยั้งการกระทำผิดได้มากหรือไม่กระทำผิด เด็กและเยาวชนจะมีอิสระที่จะกระทำผิดได้เมื่อความผูกพันกับระเบียบทางสังคมได้ถูกทำลายลง และการแสดงพฤติกรรมรุนแรงเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ทางครอบครัว คือ ถ้าเด็กขาดการสนับสนุนจากครอบครัวจะมีแนวโน้มไปสู่ความเป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย และการคบหาสมาคมกับผู้ที่มีความประพฤติเบี่ยงเบน

รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมดังกล่าวยังเน้นวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนได้ทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นการร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มีเป้าหมายเดียวกัน ให้การยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน และนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินงาน และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กลุ่มสมาชิกกำหนดไว้ ดังที่ วิภาพร มาพบสุข (2543) ปริญญา ดันสกุล (2547) และ Spector (2006) กล่าวว่า การทำงานหรือการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายร่วมกันภายใต้การดูแลควบคุมของผู้นำคนเดียว และมีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบอย่างชัดเจน ถือว่าเป็นเทคนิคการทำงานอย่างหนึ่งที่มีโอกาสสูงมากที่จะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย และ Delamater and Myers (2007) กล่าวว่า การทำงานเป็นกลุ่มถือว่าเป็นการแรงจูงใจในการทำงานของสมาชิกและเป็นการช่วยพัฒนากระบวนการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย นอกจากนี้แนวทางดังกล่าวยังได้เน้นกระบวนการให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนร่วมกันรับผิดชอบในการดูแลเยาวชนด้วยตัวเอง และเป็นการเน้นกลุ่มเยาวชนเป็นศูนย์กลาง ดังที่ ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2542) นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) และ ถวิลวดี บุรีกุล (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลเข้าร่วมตัดสินใจอย่างอิสระ เสมอภาค ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการ

ปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ความกระตือรือร้น ความตั้งใจจริงใจ เพื่อผลักดันให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปประเด็นสำคัญและให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ทุกชุมชนมีการดูแลเยาวชนมุสลิม แต่ส่วนใหญ่เป็นการแยกการทำงานอย่างอิสระระหว่างผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น และระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และเป็นการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้การดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนทุกฝ่ายควรมีการประสานความร่วมมือในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะภาครัฐควรกำหนดนโยบาย หน่วยงานรับผิดชอบ และสนับสนุนงบประมาณในการดูแลเยาวชนอย่างจริงจัง

2. แต่ละชุมชนมีวิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนมุสลิมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและคุณลักษณะของผู้นำที่แตกต่างกัน เช่น การจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชน และกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ และคณะกรรมการดูแลเยาวชน เป็นต้น โดยวิธีการและกิจกรรมในปัจจุบันยังไม่สามารถดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามได้ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่ขาดการมีส่วนร่วม และไม่ตรงกับความต้องการของเยาวชน ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนทุกฝ่ายควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนทุกชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนหรือชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้านและประจำตำบล เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการดูแลเยาวชนด้วยกัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการดำเนินการ ตั้งแต่กระบวนการคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล

3. ผู้นำมุสลิมมีการดูแลเยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่ให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม แต่ก็ยังมีเยาวชนอีกจำนวนไม่น้อยที่มีวิถีชีวิตที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม และไม่ปฏิบัติตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังไว้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมายในปัจจุบัน ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญและมีความตระหนักในการศึกษาหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นมีวิถีชีวิตตามที่ศาสนาอิสลามกำหนด และศึกษาหาแนวทางในการป้องกันไม่ให้เยาวชนมีวิถีชีวิตที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม และไม่ปฏิบัติตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังไว้ต่อไป นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นอีกว่ามีเยาวชนไทยมุสลิมเพียงร้อยละ 36.5 ที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามและร้อยละ 31.7 ที่มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม โดยกลุ่มที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามเป็นประจำ และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นประจำ ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการดูแลกลุ่มเยาวชนที่มีลักษณะต่อไปนี้เป็นพิเศษ เพราะเป็นกลุ่มที่มีได้รับการดูแลให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ กล่าวคือ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับต่ำและปานกลาง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับปานกลางและต่ำ กลุ่มเยาวชนที่ไม่ค่อยให้ร่วมมือและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามและเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอน

ของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมากขึ้นต่อไป รวมทั้งต้องมีการนำผลจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นให้เยาวชนมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม เช่น การส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามและสร้างชุมชนอิสลามในทุกชุมชน และการส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามและเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามให้มากขึ้น เป็นต้น

4. จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อยที่จะให้ผู้นำมุสลิมดูแลให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ด้านการศึกษา ด้านการใช้เวลาว่าง ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ ด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข และด้านการแต่งกาย ซึ่งทั้งหมดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบาปบุญตามหลักการศาสนาอิสลามทั้งสิ้น ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับการดูแลกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมากเป็นพิเศษ ต้องมีมาตรการและยุทธศาสตร์ในการจูงใจและกระตุ้นให้เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเห็นสำคัญของการมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลาม และเปิดโอกาสให้ผู้นำมุสลิมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อันส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับต่ำและปานกลาง กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับปานกลางและต่ำ กลุ่มเยาวชนที่ไม่ค่อยให้ร่วมมือและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามและไม่ค่อยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมากขึ้นต่อไป

5. การวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามเพื่อเสริมสร้างสันติสุขของผู้นำมุสลิมโดยการจัดตั้ง “ชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน” ซึ่งใช้มีสยิดเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของชมรม มีการกำหนดโครงสร้างการบริหาร กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดกิจกรรมในการดำเนินให้ชัดเจน แล้วมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชมรมในรูปของคณะกรรมการที่ปรึกษา และมีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนต้องนำแนวทางดังกล่าวไปทดลองใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าแนวทางดังกล่าวสามารถที่ดูแลเยาวชนให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามได้จริงหรือไม่ อย่างไร ถ้าสามารถดูแลได้จริงควรมีการเผยแพร่หรือขยายพื้นที่หรือส่งเสริมให้ทุกหมู่บ้านได้มีการนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการดูแลเยาวชนต่อไป

6. บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรให้ความสำคัญกับการดูแลและติดตามพฤติกรรมของกลุ่มเยาวชนที่เคยอยู่ในสถานพินิจหรือเคยต้องโทษมาก่อน เนื่องจากเป็นเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำ และควรให้เยาวชนกลุ่มนี้ได้มีโอกาสร่วมอยู่อาศัย ร่วมปฏิสัมพันธ์ ร่วมกิจกรรม และร่วมเป็นคณะกรรมการของชมรมเยาวชนประจำมุสลิม เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการสนับสนุนให้เยาวชนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามโดยใช้กระบวนการชิมชั๊บและสอดแทรกแนวคิดตามหลักการอิสลามแบบทีละเล็กทีละน้อยและค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งอาจทำให้เขามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมากขึ้นและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป

7. องค์กรทางศาสนาอิสลามและองค์กรภาครัฐควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายที่ดีและยุทธศาสตร์ที่เป็นรูปธรรมสำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนไทยมุสลิมมี

พฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป เช่น นโยบายเกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลามและแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ นโยบายเกี่ยวกับการจัดค่ายอบรมจริยธรรมอิสลามในชุมชนต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและการอบรมให้ความรู้ด้านศาสนาและการปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลามแก่เยาวชนและพ่อแม่ผู้ปกครอง และนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและสามารถควบคุมดูแลบุตรหลานให้อยู่ภายในกรอบของหลักการศาสนาอิสลาม เป็นต้น นอกจากนี้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา เป็นต้น เข้ามาดูแลกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีและเป็นพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป โดยใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคม เพราะเป็นกระบวนการที่พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้นำมุสลิมสามารถให้การอบรมสั่งสอน แนะนำ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ที่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมและหลักการศาสนาอิสลาม

8. บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำมุสลิมมีการดูแลเยาวชนให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือที่มีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามให้ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีอิสลามมากยิ่งขึ้นต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมในอิสลามเป็นหลักในการดูแลเยาวชนมุสลิม เช่น การให้เยาวชนหมั่นปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การให้การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การให้เข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลาม และการให้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับอิสลาม เป็นต้น ซึ่งจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นแล้วว่าวิธีการดังกล่าวล้วนทำให้เยาวชนมุสลิมได้รับการดูแลให้มีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามทั้งสิ้น และในที่สุดทำให้เยาวชนกลุ่มดังกล่าวมีพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต่อไป

9. ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นต้องร่วมมือร่วมใจกันในการปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวอิสลามและแบบฉบับของท่านศาสดา เช่น การจัดค่ายอบรมจริยธรรมอิสลามในชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การสร้างสังคมอิสลามที่สมบูรณ์แบบตามแนวทางอิสลาม และการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักการศาสนาอิสลาม เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นต้องช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเยาวชนให้อยู่ในกรอบศาสนา และมีการปลูกฝังและอบรมให้ความรู้ด้านศาสนาแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง เพราะยังมีพ่อแม่ผู้ปกครองอีกจำนวนมากที่ไม่ให้ความสนใจและปฏิบัติตามหลักการศาสนาอิสลาม

10. หน่วยงานภาครัฐต้องร่วมมือในการดำเนินการให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมสีขาว และมีบรรยากาศของการเป็นอิสลาม และหลีกเลี่ยงสิ่งที่มีอบมาเยาวชนมุสลิม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐมีความจริงใจและมีความบริสุทธิ์ใจในการแก้ไขทุกปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น

- ให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนที่ว่างงานและมีการศึกษาต่ำให้มีรายได้เลี้ยงตนเอง รวมทั้งรัฐควรประสานกับผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาช่วยกันส่งเสริมอาชีพกับเยาวชนในหมู่บ้านที่ยั่งยืน เพื่อจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สามารถช่วยเหลือแก่ครอบครัวตัวเองได้
- การห้ามไม่ให้มอบายมุขและสิ่งของมีนเมาทุกประเภทในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นร้านเหล้า เบียร์ คาราโอเกะ ผับ บาร์ รวมทั้งการควบคุมสื่อโทรทัศน์ทุกชนิดที่มีลักษณะผิดหลักการศาสนาอิสลามมิให้มีการแพร่ภายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเปิดโอกาสให้มีรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้งทางโลกและทางศาสนา

- รัฐต้องให้บริการการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงปริญญาตรีที่ให้เปล่าจริง ๆ และอุดหนุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร หนังสือเรียน เสื้อผ้า และอื่นๆ และที่สำคัญที่สุดควรมีการเรียนสามัญควบคู่ศาสนา
- รัฐต้องเปิดโอกาสให้เยาวชนที่ติดยาสามารถเข้ารับการรักษาบำบัดฟรีและให้เข้ารับการอบรมหรือฟังคำสอนและหลักธรรมทางศาสนา เพื่อเป็นการบำบัดรักษาทั้งทางกายและทางใจ ทั้งทางโลกและทางธรรม
- รัฐต้องสนับสนุนองค์กรศาสนาในท้องถิ่นให้มีบทบาทในการควบคุมดูแลเยาวชน โดยให้ยึดตามแนวทางศาสนา เมื่อองค์กรศาสนาได้ร่วมมือกับประชาชนกันเองแล้วก็จะทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีบทบาทในการควบคุมดูแลเยาวชนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศที่ผิดหลักการแต่งกายที่ผิดหลักการ และการเกี่ยวข้องกับอบายมุข
- รัฐต้องส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง สามารถควบคุมดูแลบุตรหลานให้อยู่ภายในกรอบของหลักการศาสนาอิสลาม
- รัฐต้องอนุญาตให้มีการใช้กฎหมายอิสลามมาบังคับใช้อย่างจริงจัง และให้ถือเป็นกฎหมายที่สูงสุดเด็ดขาด เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ และการประพฤติปฏิบัติอื่น ๆ ที่ผิดหลักการศาสนา

11. พ่อแม่ผู้ปกครองควรใช้เวลา ให้ความสนใจ ให้คำปรึกษา ควรพูดคุยเรื่องศาสนา และที่สำคัญพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ๆ และส่งเสริมให้เรียนศาสนาควบคู่กับสามัญ

12. สถาบันการศึกษาควรดูแลเด็กให้ทั่วถึง ให้ความสนใจเด็กที่มีปัญหาให้มากขึ้นเป็นพิเศษ ให้คำปรึกษา และที่สำคัญควรให้ความรู้ด้านศาสนา มาก ๆ และควรควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์ของตนด้วย

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเยาวชนไทยมุสลิมในกรอบประเด็นอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป เช่น

1. การทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของแนวทางการบริหารจัดการ “ชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้าน” เพื่อเสริมสร้างวิถีชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลาม
2. ความพึงพอใจและทัศนคติของเยาวชนไทยมุสลิมต่อการจัดการศึกษาของผู้นำมุสลิม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ความต้องการที่แท้จริงของเยาวชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. แนวทางในการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืนและการมีงานทำที่มั่นคงของเยาวชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. เยาวชนมุสลิมกับการอพยพแรงงานไปยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
6. การสร้างงานสร้างอาชีพที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนไทยมุสลิม
7. การแก้ไขปัญหาเสพติดของเยาวชนไทยมุสลิม
8. การแก้ไขปัญหาการพนันของเยาวชนไทยมุสลิม
9. การพัฒนากลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม
10. ปัจจัยที่ส่งผลให้เยาวชนมุสลิมไปศึกษาในระดับการศึกษาพื้นฐานในประเทศมาเลเซีย
11. อิทธิพลของเพื่อนต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนในปัจจุบัน

12. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
13. การติดตามพฤติกรรมของเยาวชนที่เคยต้องโทษจำคุกและอยู่ในสถานพินิจฯ
14. การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้านอย่างยั่งยืน
15. การประยุกต์หลักการศาสนาอิสลามสำหรับการบริหารจัดการกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2547). รายงานการทบทวนสถานการณ์ เรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กรรณภา ไชยประสิทธิ์ วรณีย์ จันทร์สว่าง และผจงศิลป์ เฟิงมาก. (2548). ความรู้และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอิสลามกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นมุสลิมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: จังหวัดนราธิวาส. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 11 (พิเศษ), 71-80.
- กวี วงศ์พุด. (2535). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.
- กฤษริ คำชาย. (2542). *จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *แก้ไข-ป้องกันการใช้ความรุนแรงของผู้เรียน*. (ออนไลน์). มีที่ www.kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_category_main=23&id_content_topic_main=53&id_content_management_main=908. สืบค้นเมื่อ: 11 มกราคม 2552.
- เกศรา อุดลยพิจิตร. (2533). *การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาประชาบาล*. กรุงเทพมหานคร: ปริญญาพนธ์ มหาวิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนการบริหารศาสตร์.
- เกษตรชัย และหีม และดลมนรรัตน์ บากา. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 15(6), 897-911.
- เกษตรชัย และหีม และดลมนรรัตน์ บากา. (2553). การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 16(6), 973-988.
- เกษตรชัย และหีม และดลมนรรัตน์ บากา. (2554). ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 51(3), 59-90.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2541). *การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม, วุฒิสภา. (2546). *รายงานสรุปปัญหาการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงของนักเรียนนักศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มปท.
- คณิต ไข่มุกต์. (2525). *บทบาทของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ที่มีต่อชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศึกษากรณีจังหวัดปัตตานี)*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). *หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: รามการพิมพ์.
- จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์. (2545). *สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- จีรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2526). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เจ๊ะมูหามะสิน เจ๊ะอูมา. (2545). *บทบาทของโต๊ะอิหม่ามกับการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี*.
สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เฉลิม มากจงดี. (2541). *การประเมินโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยเน้น
การสอนจริยธรรมศาสนาอิสลาม: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ดำรงธรรม ตำบลบุดี อำเภอเมือง
ยะลาจังหวัดยะลา*. ปัตตานี: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ชัยคุ มุฮัมมัด คอลิฮ์ อันวูญัด. (2547). *ปัญหาชายหญิงที่เกิดจากสัมพันธ์ต้องห้าม*. (ออนไลน์). มีที่:
<http://www.majlis-ilmi.org/slam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1> สืบค้นเมื่อ: 19 กุมภาพันธ์
2549.

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. (2531). *ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: อักษร
พัฒนาพานิชย์.

ชื่นฤทัย กาญจนจิตรา ชาย โปธิสิตา กฤตยา อาชวนิจกุล และวาสนา อิมเอม. (2547). *สุขภาพคนไทย
2546*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชุตา จิตพิทักษ์. (2528). *มนุษย์กับวรรณกรรม*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ไพฑูรย์ พัฒน์ใหญ่ อูทัย เอกสะพัง และอ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2548). รูปแบบ
และยุทธศาสตร์การจัดการสังคมสมบูรณ์แบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสงขลา
นครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 11(4), 421-433.

ชুমัยยะฮ์ สามะ. (2544). *ปัญหาความต้องการของประชาชนชาวไทย-มุสลิมในเขตชุมชนกึ่งเมือง-กึ่ง
ชนบทกับอำนาจการนำของผู้นำในท้องถิ่น ศึกษากรณีจังหวัดปัตตานี*. กรุงเทพมหานคร:
ภาคินิพนธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ณรงค์ เส็งประชา. (2537). *คู่มือการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มนุษย์กับสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.

ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหีม. (2551). *การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติ
สุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา.

ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหีม. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา.

ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหีม. (2553). *บทบาทผู้นำมุสลิมในการพัฒนาการศึกษาของสังคมมุสลิม
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 16 (1), 39-
51.

ดลมนรรัตน์ บากา. (2550). *มัลลียัต: ฐานเศรษฐกิจและทุนวัฒนธรรม*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ดุจเดือน พันธุนาวิน. (2546). *กลยุทธ์ครอบครัวไทยแก้วิกฤตจริยธรรมสังคม*. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*,
50(3), 1-20.

เดโซ สวานานท์. (2545). *พจนานุกรมศัพท์ทางการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: หน้าต่างสู่โลกกว้าง.

- เต็มศักดิ์ จันทรวงศ์. (2521). *เทคนิคการให้คำปรึกษา*. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. *เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของ คณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา วันอังคารที่ 17 มิถุนายน 2551 ณ สถาบันพระปกเกล้า กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.*
- ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2542). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม*. ขอนแก่น: คลัง นานาวิทยา.
- ธีรพงษ์ ศิริจันทน์. (2543). การสำรวจพฤติกรรมของวัยรุ่น, *นิตยสาร Bran Age*. (สิงหาคม 2543), 101-106.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นวลอนงค์ บุญจรรณศิลป์. (2546). *พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นไทยและการพัฒนาโปรแกรมการป้องกัน*. กรุงเทพมหานคร: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิคม สุวรรณรุ่งเรือง. (2531). *ชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจของชุมชนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นियพรธม (พลวัฒน์) วรรณศิริ. (2550). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2539). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 64-70.
- เบญจา รักพงษ์. (2542). *การเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นในเขตเมือง*. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปกรณ์ สิทธิเลิศ. (2545). *รูปแบบการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: ภาคนิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปริญญา ต้นสกุล. (2547). *ทำไม TEAM ไม่เวิร์ค*. กรุงเทพมหานคร: จิตจักรวาล.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2543). *วิถีใหม่แห่งการพัฒนา: วิถีวิทยาการศึกษาสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปภาณี ฐิติวัฒนา. (2547). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรเพ็ญ ภัทรนุธาพร. (2551). *รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรรณพิมล หล่อตระกูล (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย*. กรุงเทพมหานคร: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
- พงษ์เพชร สุรัตน์กวีกุล. (2542). *มนุษย์กับสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัทยา สายหู. (2540). *ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์เทศ.

- พิมพ์วิทย์ บุญมงคล. (2543). ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอช ไอ วี ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานและเยาวชน. *รายงานการประชุม วิชาการเรื่องทักษะชีวิต และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- พ็ยซอล มะหะหมัด ปราณี ทองคำ และมารุต คำหอม. (2551). บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 14(1), 35-54.
- ภัคินี แยกพงศ์. (2548). *การศรัทธาในอิสลามกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานคร*. ปัตตานี: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มธุรส สว่างบำรุง. (2542). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: กิตติการพิมพ์.
- มรวาน สะมะฮุน. (2524). มัสยิดคุณภาพ. *เอกสารการสัมมนาคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปี 2527*. ยะลา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- มัสลิน มาหะมะ. (2552ก). *ลูกหลานสอนลูก บทเรียนและแนวปฏิบัติ*. ปัตตานี: โรงพิมพ์มิตรภาพ.
- มัสลิน มาหะมะ. (2552ข). *อิสลาม...วิถีแห่งชีวิต*. สงขลา: โฟ-บาร์ด.
- เยาวนิจ กิตติธรรกุล ปาริฉัตร วงศ์พานิช และธฤชวรรณ นนทพุทธิ. (2548). ผู้หญิงมุสลิมกับปัจจัยที่เอื้อต่อบทบาทการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองนำอยู่ปัตตานี. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 11(4), 459-478.
- รักใจ รัตนโชติพานิช. (2537). บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตตามกระบวนการ จปฐ.: กรณีจังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น.
- วารภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2547). *ธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์*. (ออนไลน์). มีที่ www.kmutt.ac.th/organization/ssc334/asset1.html สืบค้นเมื่อ: 22 พฤศจิกายน 2554.
- วันชัย ธรรมสังการ กานดา จันทร์แย้ม และเนตรนภิส จันทร์วัฒน์. (2541). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการติดยาและสารเสพติดของผู้ป่วยในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคใต้. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 4(3), 301-309.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). *การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). คำเฉลียวกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็ผิดพลาดได้. *ข่าวสารการวิจัยการศึกษา*, 18(3), 8-11.
- วินิจ เกตุขำ และคำเพชร ฉัตรศุภสกุล. (2522). *กระบวนการกลุ่มศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- วิภาพร มาพบสุข. (2543). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย*. *ปรัชญาดุสิตบัณฑิต*. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไวรัช เจียนบรรจง. (2523). *การศึกษาบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภยัฒนา ศาสตราอิสลาม. (2554). *ดาราศาสตร์กับศาสนิกของมุสลิม*. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.lesaproject.com/news/IAC/iac.php> สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554.
- ศุภย์เผ่าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้. (2552). *ข้อมูลและแนวโน้มของความรุนแรงของสถานการณ์ภาคใต้*. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.deepsouthwatch.org/index.php?l=content&id=121>. สืบค้นเมื่อ: 12 มกราคม 2550.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2527). *ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สงวนศรี วิรัชชัย. (2527). *จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ศึกษาพร.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2541). *การควบคุมทางสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์.
- สมยศ พุ่มหว่า. (2534). *สังคมชนบทกับการพัฒนา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2542). *พฤติกรรมมองค้การทฤษฎีและการประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดนราธิวาส. (2554). *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนราธิวาส*. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.pocnara.go.th/provnara/nara/history.htm> สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2554.
- สำนักงานจังหวัดปัตตานี. (2554). *รายงานประจำปีจังหวัดปัตตานี*. ปัตตานี: สำนักงานจังหวัดปัตตานี.
- สำนักงานจังหวัดยะลา. (2554). *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดยะลา*. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.yalaonline.com/general/> สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2554.
- สุชา จันทรเอม. (2545). *จิตวิทยาเด็กเกเร*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนพานิช.
- สุนันทา สุวรรณโณดม. (2524). *มนุษย์นิเวศน์วิทยา*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปราณี สนธิรัตน์. (2545). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- สุพจน์ นุ้ยเจริญ. (2543). *ความคิดเห็นของผู้นำหมู่บ้านต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นในอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง*. เชียงใหม่: ภาคนิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุพัทธรา สุภาพ. (2546). *สังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิชา ยี่สุนทรง. (2533). *คุณลักษณะของผู้นำศาสนาที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาชุมชนและแนวทางการจัดการฝึกอบรมผู้นำศาสนาอิสลามเพื่อพัฒนาชุมชนในจังหวัดปัตตานี*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัย สงขลา นครินทร์.

เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2527). *หน้าที่ของมัสยิดต่อสังคมภาคกลาง*. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

อูหมัชะฮ์ อันนัดวีย. (ม.ป.ป.). *แต่ปัญหาชนมุสลิมที่รัก*. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.majlis-ilmi.org/slam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=8&page=1> สืบค้นเมื่อ: 19 กุมภาพันธ์ 2549.

อมรวิชัย นาครทรรพ. (2546). *โครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อมรวิชัย นาครทรรพ. (2548). *เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ.

อรุณ ศิริพันธ์. (2533). *บทบาทอิหม่ามในการพัฒนาชุมชน: ศึกษากรณีเฉพาะจังหวัดสงขลา*. สงขลา: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

อังคณา บุญยสิทธิ์. (2525). *บทบาทของผู้นำศาสนาอิสลามในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อัจฉรา นวจินดา และกาญจนา ลุคนันท์. (2541). *สุขภาพเพื่อชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัล อัก. (ม.ป.ป.). *อาวรณ์และชีวิต*. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.majlis-ilmi.org/slam/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=90&mode=thread&order=0&thold=0> สืบค้นเมื่อ: 19 กุมภาพันธ์ 2549.

อารง สุทธาศาสน์. (2524). *อิทธิพลด้านศาสนาและสังคมในปัญหาสี่จังหวัดภาคใต้*. *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. 16(3), 1-12.

อิทธิพล เหมหงส์. (2545). *การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเยาวชนชาวชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง*. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต นิเลาะ แวอุเซ็ง อะหมัด ยี่สุนทรง กาเดร์ สะอะ สุทธิศักดิ์ ดือระะ สุกรี หลังปูเต๊ะ เกษตรชัย และหิม มุฮัมหมัดดาวูด บิลร่าห์มาน ปรีศนี หมัดหมาน ดายูดิน อูสมาน และ ตูแควคอสีเ้ายะ กาแบ. (2548). *ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา.

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2546). *ประวัติการศึกษาอิสลาม*. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา.

Aaro, L. E., Wold, B., Kannas, L. and Rimpela, M. (1986). Health Behavior in School-children- A WHO Cross-national Survey. *Health Promotion*, 1(1), 17-33.

Allport, W. (1968). *The Person in Psychology*. New York: Harper.

Berlo, K. (1966). *The Process of Communication*. New York: Holt Rinchart and Winston.

- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Cambridge: A thesis for the master degree, Harvard University Press.
- Broom, L. and Selznick, P. (1981). *Sociology: A Text with Adapted Readings*. 7th edition. New York: Harper & Row.
- Cohen, J. (1979). *Schaum's Outline of Theory and Problems of Introduction to Sociology*. New York: McGraw-Hill.
- Cohen, J. and Orbuch, T. (1990). *Introduction to Sociology*. Singapore: McGraw Hill.
- DeLamater, J. D. and Myers, D. J. (2007). *Social Psychology*. 6th edition Belmont, CA: Tomson/ Wadsworth.
- Dusek, J. B. (1987). *Adolescent Development and Behavior*. Englewood, NJ: Prentice Hall.
- Ender, P. (2005). *Introduction to Research Design and Statistics*. Los Angeles: Department of Education, UCLA.
- Erikson, E.H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: Norton.
- Gini, G. (2008). Associations between Bullying Behaviour, Psychosomatic Complaints, Emotional and Behavioural Problems. *Journal of Paediatric and Child Health*, 44, 492–497.
- Goffman, E. (1963). *Behavior in Public Places: Notes on the Social Organization of Gatherings*. New York: The Free Press.
- Great Britain, Colonial Office. (1958). *Community Development: A Hand Book*. London: Her Majesty's Stationary office.
- Hendry, L. B., Mayer, P. and Kloep, M. (2007). Belonging or Opposing? A Grounded Theory Approach to Young People's Cultural Identity in a Majority/Minority Societal Context. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 7(3), 181–204.
- Hirschi, T. W. (1982). *Cause of Delinquency Berkeley*. California: Cod University of California Press.
- Laeheem, K., Kuning, M. and McNeil, N. (2009). Bullying: Risk Factors Becoming 'Bullies'. *Asian Social Science*, 5(5), 50-57.
- Mac Iver, R.M. (1947). *Society*. New York: Rinehart and Company Inc.
- Murray, H. A. (1938). *Explorations in Personality*. New York: Oxford University Press.
- Popenoe, D. (1993). *Sociology*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Ralph L. (1936). *The Study of Man*. New York: D.Appleton Century Co.

- Rosenstock, I. M., Strecher, V. J., and Becker, M. H. (1988). Social Learning Theory and the Health Belief Model. *Health Education Behavior*, 15, 175-83.
- Spector, E. (2006). *Industrial organizational psychology: Research and practice*. 4th edition
New York: Willey
- Theodorson, G. A. and Theodorson, A. G. (1967). *A Modern Dictionary of Sociology*. New York: Barnes & Noble Books
- Wenzel, E. (1983). Lifestyles and living conditions and their impact on health. *Scottish Health Education Group, European Monographs in Health Education Research*, 5, 1-18
- William C. (1976). *Webster's New Dictionary of American Language*. Cleveland, Ohio: Word Pub.
- World Health Organization. (1995). *A Picture of health: A review and annotated of the health of young people in developing countries*. Geneva: WHO.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบและพิจารณาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบและพิจารณาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ชื่อ-สกุล

ตำแหน่ง

1. อาจารย์คอเหล็ด หะยีสายิ

ครูใหญ่โรงเรียนยานยา
อำเภอเมือง
จังหวัดยะลา

2. คุณอิสมาแอ หะยีสายิและ

สารวัตรกำนันตำบลเขาตุม
อำเภอยะรัง
จังหวัดปัตตานี

3. อาจารย์อาลียะ ยะเอะ

ผู้นำศาสนาและครูสอนศาสนา
อำเภอเมือง
จังหวัดนราธิวาส

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม

บิดามารดาให้ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้อย่างไร	Mean	Std. Dev.	ระดับการปฏิบัติ
1. การเข้มงวดในการปฏิบัติศาสนกิจ	3.49	0.65	มาก
2. การกำหนดขอบเขตในการคบเพื่อนต่างเพศ	3.04	0.81	มาก
3. การห้ามดูรายการโทรทัศน์ที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม	2.98	0.78	ปานกลาง
4. การเข้มงวดในการห้ามรับประทานอาหารที่ไม่ฮะลาล	3.37	0.76	มาก
5. การส่งเสริมการเรียนรู้ศาสนา เช่น VCD, หนังสือ, เทป ฯลฯ	2.94	0.89	ปานกลาง
6. การห้ามข้องเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด เช่น บุหรี่ เหล้า ฯลฯ	3.40	1.00	มาก
7. การห้ามข้องเกี่ยวกับอบายมุขทั้งปวง เช่น ผับ บาร์ บ่อน ฯลฯ	3.38	1.01	มาก
8. การส่งเสริมให้ไปละหมาดที่มัสยิดทั้ง 5 เวลา	3.34	0.82	มาก
9. การเข้มงวดให้มีการอ่านคอรานของทุกกิจกรรมในชีวิตประจำวัน	3.17	0.80	มาก
10. การส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในชุมชน	3.11	0.76	มาก
11. การให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านศาสนามากกว่าสามัญ	3.23	0.75	มาก
12. การแต่งกายตามหลักการอิสลาม	3.33	0.98	มาก
รวม	3.23	0.83	มาก

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม ซึ่งได้อธิบายวิธีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายแล้วในบทที่ 3 หน้า 47

ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
0.00-1.00	น้อย
1.01-2.00	ปานกลาง
2.01-3.00	มาก

2. พฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของเยาวชนมุสลิม

พฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม	Mean	Std. Dev.	ระดับพฤติกรรม
1. การละหมาด 5 เวลา	3.60	0.75	มากที่สุด
2. การละหมาดภาคสมัครใจ (สุนัต)	2.43	1.05	มาก
3. การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน	3.67	0.76	มากที่สุด
4. การถือศีลอดภาคสมัครใจ (สุนัต)	2.37	1.07	ปานกลาง
5. การบริจาคทาน	2.64	0.98	มาก
6. การอ่านอัลกุรอาน	2.91	1.03	มาก
7. การกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้า (ซิเกะร)	2.80	1.07	มาก
8. การคบเพื่อนที่หมั่นการปฏิบัติศาสนกิจ และอยู่ในกรอบศาสนา	2.89	0.99	มาก
9. การเพิ่มพูนความรู้ด้านศาสนา	2.76	1.12	มาก
10. การเล่นพนันบอล	0.49	1.08	น้อยที่สุด
11. การสูบบุหรี่	0.63	1.17	น้อยที่สุด
12. การดื่มเหล้าเบียร์	0.28	0.88	น้อยที่สุด
13. การเที่ยวคาราโอเกะ ดิสโกเธค ผับ	0.37	0.91	น้อยที่สุด
14. การเสพยาเสพติด	0.42	0.97	น้อยที่สุด
15. การใส่เสื้อผ้าที่มองเห็นรูปร่าง สัตส่วน และส่วนเว้าส่วนโค้ง	1.00	1.14	น้อย
16. การใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด มีดอกกลาย และรูปภาพต่าง ๆ	1.24	1.13	น้อย
17. การใส่เครื่องประดับเลียนแบบคารานักร้อง	1.02	1.23	น้อย
18. การให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก	2.37	1.09	ปานกลาง
19. การดูแลเอาใจใส่ผู้มีอุปการะและผู้ใต้ปกครอง	2.77	1.06	มาก
20. การร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับชุมชน	2.47	1.04	มาก
รวม	1.96	1.03	ปานกลาง

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม ซึ่งได้อธิบายวิธีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายแล้วในบทที่ 3 หน้า 47

ค่าเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรม
0.00-0.80	น้อยที่สุด
0.81-1.60	น้อย
1.61-2.40	ปานกลาง
2.41-3.20	มาก
3.21-4.00	มากที่สุด

3. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน

ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. แนะนำให้คบเพื่อนที่หมั่นการปฏิบัติศาสนกิจ	3.27	1.15	มาก	4.39	1.09	มากที่สุด
2. แนะนำให้คบเพื่อนที่มีความจริงใจและให้ช่วยเหลือได้	3.34	1.17	มาก	4.35	1.08	มากที่สุด
3. ตักเตือนไม่ให้คบเพื่อนแบบตามใจโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง	3.11	1.45	มาก	3.58	1.59	มาก
4. ตักเตือนไม่ให้เลือกคบเพื่อนเพราะฐานะร่ำรวย และมีผลประโยชน์ให้	2.86	1.38	ปานกลาง	3.43	1.64	มาก
5. แนะนำให้คบเพื่อนที่ใฝ่ดี/ขยันเรียน	3.47	1.51	มาก	4.31	1.17	มากที่สุด
6. ตักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่เล่นดนตรี	2.83	1.39	ปานกลาง	3.45	1.66	มาก
7. ตักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับบุหรี เหล้า ยาเสพติด	3.25	1.56	มาก	3.70	1.78	มาก
8. ตักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่ทำตัวไร้สาระ (ซึ่งจักรยานยนต์ ไม่ทำงาน)	3.11	1.48	มาก	3.66	1.71	มาก
9. ตักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่ชอบเที่ยวในสถานบันเทิง	3.06	1.45	มาก	3.64	1.63	มาก
10. ตักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่ชอบเที่ยวในห้างสรรพสินค้า	2.75	1.41	ปานกลาง	3.36	1.61	มาก
11. แนะนำให้คบเพื่อนที่ชอบเล่นกีฬา	3.26	1.33	มาก	4.10	1.31	มากที่สุด
12. ตักเตือนไม่ให้เลือกคบเพื่อนที่มีรูปร่างหน้าตาที่ดี	2.58	1.55	ปานกลาง	3.15	1.77	มาก
รวม	3.07	1.40	มาก	3.76	1.50	มาก

หมายเหตุ เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของระดับการได้รับการดูแลและความต้องการดูแล ซึ่งได้อธิบายวิธีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายแล้วในบทที่ 3 หน้า 47

ค่าเฉลี่ย	ระดับการได้รับ/ความต้องการ
0.00-1.00	น้อยที่สุด
1.01-2.00	น้อย
2.01-3.00	ปานกลาง
3.01-4.00	มาก
4.01-5.00	มากที่สุด

4. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านการคบเพื่อนต่างเพศ

ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ดักเตือนไม่ให้คบกันเป็นแฟน/คูรัก	3.14	1.41	มาก	3.64	1.64	มาก
2. ดักเตือนไม่ให้คบกันจนมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส	3.40	1.56	มาก	3.73	1.80	มาก
3. ดักเตือนไม่ให้มีการเที่ยวและไปไหนมาไหนด้วยกัน	3.25	1.45	มาก	3.66	1.67	มาก
4. ดักเตือนไม่ให้มีการจับมือ ถือแขน และหยอกล้อ	3.23	1.45	มาก	3.65	1.66	มาก
5. แนะนำให้คบกันอยู่ในสายตาและการดูแลของผู้ใหญ่	3.16	1.41	มาก	3.89	1.50	มาก
6. แนะนำให้พูดคุยกันเฉพาะเรื่องที่จำเป็นและเป็นประโยชน์	3.18	1.37	มาก	3.90	1.41	มาก
7. ดักเตือนไม่ให้คบกันโดยเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกและดาราหนังร้อง	3.15	1.50	มาก	3.61	1.68	มาก
8. แนะนำให้คบกันง่าย และเบื่อเร็ว (มีแฟนมาก)	2.76	1.67	ปานกลาง	2.96	1.94	ปานกลาง
9. แนะนำให้คบกันภายใต้จิตสำนึกและศีลธรรมอันดี	3.11	1.38	มาก	3.92	1.47	มาก
10. ดักเตือนให้สนทนาทางโทรศัพท์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกาลเทศะ	3.12	1.41	มาก	3.69	1.56	มาก
รวม	3.15	1.46	มาก	3.67	1.63	มาก

5. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านการศึกษา

ด้านการศึกษา	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ให้ความสำคัญกับการศึกษาเฉพาะด้านศาสนา	3.30	1.20	มาก	4.17	1.16	มากที่สุด
2. ดักเตือนไม่ให้มุ่งศึกษาเฉพาะด้านสามัญ	3.04	1.27	มาก	3.66	1.47	มาก
3. แนะนำให้เรียนพิเศษเพื่อมุ่งสู่โอกาสการศึกษาต่อที่ดี	3.19	1.32	มาก	4.10	1.22	มากที่สุด

ด้านการศึกษา	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
4. ส่งเสริมการเรียนรู้อัลกุรอาน	3.59	1.24	มาก	4.40	1.11	มากที่สุด
5. แนะนำให้เรียนศาสนาในโรงเรียนตาดีกา	3.52	1.28	มาก	4.29	1.12	มากที่สุด
6. แนะนำให้ตระหนักถึงการศึกษาด้านสามัญควบคู่ศาสนา	3.58	1.26	มาก	4.34	1.10	มากที่สุด
7. แนะนำให้ศึกษาสาขาวิชาที่สังคมมุสลิมขาดแคลน (เช่น แพทย์ วิศวะ)	3.21	1.32	มาก	4.14	1.21	มากที่สุด
8. แนะนำและส่งเสริมให้มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (ป.ตรี ป.โท ป.เอก)	3.33	1.34	มาก	4.30	1.11	มากที่สุด
9. แนะนำและส่งเสริมให้ศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมมุสลิม	3.38	1.29	มาก	4.29	1.14	มากที่สุด
10. แนะนำและส่งเสริมให้เข้าอบรมตามท้องที่ต่าง ๆ ดำเนินการ	3.04	1.34	มาก	3.95	1.28	มาก
รวม	3.32	1.29	มาก	4.16	1.19	มาก

6. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านการใช้เวลาว่าง

ด้านการใช้เวลาว่าง	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ส่งเสริมให้มีการเพิ่มพูนความรู้ด้านศาสนา	3.29	1.27	มาก	4.34	1.10	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาชุมชน เช่น ถากหญ้าริมถนน ขุดลอกคูน้ำ	3.01	1.31	มาก	4.06	1.25	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศาสนสถาน เช่น มัสยิด สุสาน	3.29	1.28	มาก	4.29	1.13	มากที่สุด
4. ห้ามปรามการเล่นดนตรีจ๊านเลอ ขอบเขต	3.01	1.40	มาก	3.74	1.52	มาก
5. ห้ามปรามการเล่นเกมส์/เล่นอินเทอร์เน็ตที่ผิดศีลธรรม	2.99	1.42	ปานกลาง	3.72	1.54	มาก
6. ห้ามปรามการดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุที่ผิดศีลธรรม	2.96	1.41	ปานกลาง	3.69	1.54	มาก
7. ส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬาและออก	3.38	1.33	มาก	4.24	1.18	มากที่สุด

ด้านการใช้เวลาว่าง	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
กำลังกาย						
8. ห้ามปรามการมั่วสุมอบายมุข	3.29	1.42	มาก	3.86	1.60	มาก
9. ห้ามปรามการมั่วสุมยาเสพติด	3.28	1.51	มาก	3.80	1.70	มาก
10. ห้ามปรามการซึ่งรถจักรยานยนต์	3.15	1.45	มาก	3.75	1.61	มาก
11. ส่งเสริมให้มีการช่วยพ่อแม่ทำงาน	3.43	1.32	มาก	4.37	1.15	มากที่สุด
12. ส่งเสริมให้มีการหารายได้พิเศษ	3.17	1.36	มาก	4.23	1.22	มากที่สุด
รวม	3.19	1.37	มาก	4.01	1.38	มาก

7. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านการห้ามปรามเกี่ยวข้องกับอบายมุข

ด้านการห้ามปราม เกี่ยวข้องกับอบายมุข	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ห้ามปรามการพนันบอล	3.20	1.58	มาก	3.83	1.77	มาก
2. ห้ามปรามการสูบบุหรี่	3.05	1.61	มาก	3.72	1.81	มาก
3. ห้ามปรามการดื่มเหล้าเบียร์	3.38	1.65	มาก	3.83	1.83	มาก
4. ห้ามปรามการเที่ยวคาราโอเกะ	3.29	1.60	มาก	3.78	1.81	มาก
5. ห้ามปรามการเที่ยวซ่องโสเภณี	3.42	1.64	มาก	3.86	1.80	มาก
6. ห้ามปรามการเข้าบ่อนการพนัน	3.31	1.62	มาก	3.80	1.81	มาก
7. ห้ามปรามการเสพยาเสพติด	3.39	1.60	มาก	3.84	1.81	มาก
8. ห้ามปรามการเที่ยวดิสโกเธค ผับ	3.26	1.56	มาก	3.81	1.77	มาก
9. ห้ามปรามการติดเกมออนไลน์	3.01	1.56	มาก	3.61	1.76	มาก
10. ห้ามปรามการติดอินเทอร์เน็ต	2.91	1.58	ปานกลาง	3.54	1.75	มาก
รวม	3.22	1.60	มาก	3.76	1.79	มาก

8. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านการแต่งกาย

ด้านการแต่งกาย	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ส่งเสริมให้แต่งกายในปกปิดร่างกาย ตามที่หลักการกำหนด	3.33	1.28	มาก	4.30	1.17	มากที่สุด
2. แนะนำให้ใส่เสื้อชุดยาวหลวม ๆ และไม่รัดรูป	3.25	1.29	มาก	4.23	1.22	มากที่สุด

ด้านการแต่งกาย	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
3. ห้ามปรามไม่ให้ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด มีดอกลาย และรูปภาพต่าง ๆ	3.14	1.32	มาก	3.82	1.48	มาก
4. ห้ามปรามไม่ให้ใส่เสื้อผ้าที่มองเห็นรูปร่าง สดส่วน และส่วนเว้าส่วนโค้ง	3.21	1.37	มาก	3.86	1.52	มาก
5. ห้ามปรามไม่ให้ใส่กางเกงยีนส์เอวต่ำ และรัดรูป	3.18	1.39	มาก	3.78	1.55	มาก
6. ห้ามปรามไม่ให้ใส่เสื้อขนาดเล็ก แขนสั้น เอวลอย และรัดรูป	3.20	1.38	มาก	3.80	1.58	มาก
7. ห้ามปรามไม่ให้ใส่เครื่องประดับเลียนแบบดารานักร้อง	3.09	1.44	มาก	3.73	1.61	มาก
8. ส่งเสริมให้แต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	3.25	1.34	มาก	4.09	1.36	มากที่สุด
9. ห้ามปรามไม่ให้แต่งหน้าแต่งตาเข้ม และใส่น้ำหอม	3.02	1.41	มาก	3.72	1.55	มาก
10. ห้ามปรามไม่ให้แต่งกายเลียนแบบดารานักร้องและชาวตะวันตกที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม	3.28	1.48	มาก	3.88	1.66	มาก
รวม	3.20	1.37	มาก	3.92	1.47	มาก

9. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง

ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ส่งเสริมให้มีความรักใคร่ กลมเกลียว และสามัคคี	3.46	1.21	มาก	4.43	1.07	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้มีการให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน	3.43	1.19	มาก	4.40	1.08	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีกิจกรรมรยาทที่ดี	3.42	1.21	มาก	4.40	1.08	มากที่สุด
4. ส่งเสริมให้เชื่อฟังคำสั่งสอนและมีส่วนร่วมการวะ	3.42	1.24	มาก	4.37	1.08	มากที่สุด
5. ส่งเสริมให้ไปมาหาสู่ญาติพี่น้องอย่างเป็นนิจ	3.29	1.29	มาก	4.31	1.20	มากที่สุด

ด้านความสัมพันธ์กับ ครอบครัวและญาติพี่น้อง	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
6. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันภายใน ครอบครัว	3.28	1.33	มาก	4.34	1.10	มากที่สุด
7. ห้ามปรามไม่ให้ต่างคนต่างอยู่	3.19	1.38	มาก	3.97	1.46	มาก
8. ส่งเสริมให้ทำความรู้จักญาติสนิท ของตนเอง	3.19	1.26	มาก	4.25	1.18	มากที่สุด
9. ส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือ และ พูดคุยซึ่งกันและกัน	3.33	1.28	มาก	4.30	1.16	มากที่สุด
10. ส่งเสริมให้มีความกตัญญูต่ พ่อแม่และญาติพี่น้อง	3.49	1.33	มาก	4.41	1.15	มากที่สุด
รวม	3.35	1.27	มาก	4.32	1.16	มากที่สุด

10. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้าน

ด้านความสัมพันธ์กับ ชุมชนและเพื่อนบ้าน	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ส่งเสริมให้มีการให้ความช่วยเหลือ และเอื้อเฟื้อแก่กัน	3.38	1.22	มาก	4.38	1.10	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้มีความรักใคร่ ห่วงใย และเอื้ออาทรกัน	3.29	1.24	มาก	4.34	1.08	มากที่สุด
3. ห้ามปรามมิให้ต่างคนต่างอยู่ และไม่ สนใจกัน	3.20	1.33	มาก	3.96	1.42	มาก
4. ส่งเสริมให้ใส่ใจและให้ความร่วมมือ กับกิจกรรมของชุมชน	3.22	1.27	มาก	4.21	1.17	มากที่สุด
5. ห้ามปรามมิให้สร้างความเดือดร้อน รบกวน และสร้างความรำคาญ	3.26	1.29	มาก	3.97	1.44	มาก
6. ส่งเสริมให้มีการให้เกียรติและรัก เหมือนพี่น้องในอิสลาม	3.36	1.27	มาก	4.33	1.12	มากที่สุด
7. ส่งเสริมให้มีการถามสารทุกข์สุข เสมอ และไปเยี่ยมเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย	3.28	1.23	มาก	4.29	1.13	มากที่สุด
8. ห้ามปรามมิให้มีการเบียดเบียน หรือเอาัดเอาเปรียบเพื่อนบ้าน	3.26	1.29	มาก	4.00	1.40	มากที่สุด
9. ส่งเสริมให้มีการกล่าวสละมหรือ พูดคุยกับเพื่อนบ้าน	3.28	1.31	มาก	4.26	1.20	มากที่สุด

ด้านความสัมพันธ์กับ ชุมชนและเพื่อนบ้าน	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
10. ส่งเสริมให้เข้าร่วมงานต่าง ๆ ของ เพื่อนบ้านและชุมชนอย่างจริงจัง	3.20	1.26	มาก	4.20	1.19	มากที่สุด
11. ส่งเสริมให้มีการดูแลและรักษา สมบัติของเพื่อนบ้านและชุมชน	3.19	1.28	มาก	4.21	1.19	มากที่สุด
12. ส่งเสริมให้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ สงบสุข ปลอดภัยจากปัญหาต่าง ๆ	3.21	1.32	มาก	4.27	1.20	มากที่สุด
รวม	3.26	1.28	มาก	4.20	1.22	มากที่สุด

11. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านการปฏิบัติศาสนกิจ

ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ส่งเสริมให้มีการละหมาดห้าเวลาที่มี มัศยิด	3.68	1.27	มาก	4.57	1.04	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้มีการละหมาดภาคสมัคร ใจ (สุนัต)	3.24	1.34	มาก	4.30	1.22	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้มีการถือศีลอดในเดือน รอมฎอน	3.93	1.26	มาก	4.61	1.03	มากที่สุด
4. ส่งเสริมให้มีการถือศีลอดภาคสมัคร ใจ (สุนัต)	3.29	1.34	มาก	4.30	1.19	มากที่สุด
5. ส่งเสริมให้มีการอ่านอัลกุรอาน	3.59	1.28	มาก	4.51	1.07	มากที่สุด
6. ส่งเสริมให้มีการบริจาคทาน	3.43	1.27	มาก	4.38	1.12	มากที่สุด
7. ส่งเสริมให้มีการแสวงหาความรู้ด้าน ศาสนาเพิ่มเติม	3.43	1.25	มาก	4.41	1.09	มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้มีการให้ความช่วยเหลือผู้ ตกทุกข์ได้ยาก	3.44	1.27	มาก	4.35	1.11	มากที่สุด
9. ส่งเสริมให้มีการตักเตือนให้เพื่อน สนใจกับการปฏิบัติศาสนกิจ	3.36	1.29	มาก	4.31	1.17	มากที่สุด
10. ส่งเสริมให้มีการดูแลเอาใจใส่ผู้มี อุปการะคุณและผู้ใต้ปกครอง	3.45	1.31	มาก	4.37	1.16	มากที่สุด
รวม	3.48	1.29	มาก	4.41	1.12	มากที่สุด

12. การได้รับการดูแลและความต้องการการดูแลด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	การได้รับการดูแล			ความต้องการการดูแล		
	Mean	Std. Dev.	ระดับ	Mean	Std. Dev.	ระดับ
1. ห้ามปรามไม่ให้แก่งแย่ง เบียดบ้าย และหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์	3.21	1.29	มาก	4.02	1.41	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.19	1.26	มาก	4.24	1.15	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้มี ความเจริญก้าวหน้าในทางที่ดี	3.25	1.27	มาก	4.30	1.15	มากที่สุด
4. ส่งเสริมให้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ เป็นชุมชนสีขาวและปลอดภัย	3.23	1.30	มาก	4.33	1.18	มากที่สุด
5. ห้ามปรามไม่ให้เห็นแก่ตัว	3.22	1.40	มาก	4.02	1.46	มากที่สุด
6. ห้ามปรามไม่ให้สนใจเฉพาะกิจกรรม ที่สนุกสนาน และเฮฮา	3.17	1.36	มาก	3.90	1.47	มาก
7. ส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมด้านศาสนา (การอบรม อ่านอัลกุรอาน ฯลฯ)	3.32	1.31	มาก	4.29	1.21	มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้พัฒนาสาธารณสมบัติ (ถาดหญ้า ขุดลอกคูน้ำ ฯลฯ)	3.12	1.31	มาก	4.14	1.23	มากที่สุด
9. ส่งเสริมให้พัฒนาศาสนสถาน (มัสยิด สุสาน โรงเรียนตาดีกา ฯลฯ)	3.28	1.31	มาก	4.28	1.19	มากที่สุด
10. ดักเตือนไม่ให้เข้าร่วมเฉพาะ กิจกรรมที่ตนสนใจและได้รับ ผลประโยชน์	3.15	1.39	มาก	3.91	1.53	มาก
รวม	3.21	1.32	มาก	4.14	1.30	มาก

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

บทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม
เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 3 ตอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม และบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่ต้องการในการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม
2. ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกตอน ตามสภาพความเป็นจริง
3. ข้อมูลทั้งหมดคณะผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว มีทั้งหมด 10 ข้อ

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพของกลุ่มตัวอย่าง

1. จังหวัด

☐ 1. ปัตตานี	☐ 2. ยะลา
☐ 3. นราธิวาส	

2. เขตพื้นที่ที่อาศัย

☐ 1. เมือง	☐ 2. ชนบท

3. เพศ

☐ 1. ชาย	☐ 2. หญิง

4. อายุ..... ปี

5. การศึกษาด้านสามัญ

☐ 1. ระดับต่ำ (ประถมศึกษา/ มัธยมศึกษาตอนต้น)
☐ 2. ระดับปานกลาง (มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช./ อนุปริญญา/ ปวท./ ปวส.)
☐ 3. ระดับสูง (ปริญญาตรีขึ้นไป)

6. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

☐ 1. ระดับต่ำ (ตาติกา/ อิบตีดาอีย)	☐ 2. ระดับปานกลาง (มุตาวัสสิต/ ซานาวีร)
☐ 3. ระดับสูง (ปริญญาตรีขึ้นไป)	

7. สถานภาพครอบครัว

1. อยู่กับบิดาและมารดา
 3. อยู่กับญาติพี่น้อง

2. อยู่กับบิดาหรือมารดา

8. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามหรือไม่

1. ไม่เคย
 3. ประจำ (มากกว่า 4 ครั้ง/ เดือน)

2. นาน ๆ ครั้ง (1-3 ครั้ง/ เดือน)

9. ท่านเคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามหรือไม่

1. ไม่เคย
 3. ประจำ (มากกว่า 4 ครั้ง/ เดือน)

2. นาน ๆ ครั้ง (1-3 ครั้ง/ เดือน)

10 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม

บิดามารดาให้ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้อย่างไร	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
การเข้มงวดในการปฏิบัติศาสนกิจ				
การกำหนดขอบเขตในการคบเพื่อนต่างเพศ				
การห้ามดูรายการโทรทัศน์ที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม				
การเข้มงวดในการห้ามรับประทานอาหารที่ไม่ฮะลา				
การส่งเสริมการเรียนรู้ศาสนา เช่น VCD, หนังสือ, เทป ฯลฯ				
การห้ามข้องเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด เช่น บุหรี่ เหล้า เบียร์ ฯลฯ				
การห้ามข้องเกี่ยวกับอบายมุขทั้งปวง เช่น คาราโอเกะ บ่อน ฯลฯ				
การส่งเสริมให้ไปละหมาดที่มีสยิดทั้ง 5 เวลา				
การเข้มงวดให้มีการอ่านดุอาอ์ของทุกกิจกรรมในชีวิตประจำวัน				
การส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในชุมชน				
การให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านศาสนามากกว่าสามัญ				
การแต่งกายตามหลักการอิสลาม				

ตอนที่ 2 พฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของเยาวชนมุสลิม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับพฤติกรรม” ที่ตรงกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด โดยพิจารณาว่าในรอบ 1 ปีที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมต่อไปนี้อยู่ในระดับใด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

4	หมายถึง	ท่านมีพฤติกรรมนั้นเป็นประจำ
3	หมายถึง	ท่านมีพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้ง
2	หมายถึง	ท่านมีพฤติกรรมนั้นค่อนข้างบ่อย
1	หมายถึง	ท่านมีพฤติกรรมนั้นนาน ๆ ครั้ง
0	หมายถึง	ท่านไม่เคยมีพฤติกรรมนั้นเลย

พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม				
	4	3	2	1	0
1. การละหมาด 5 เวลา					
2. การละหมาดภาคสมครใจ (สุนัต)					
3. การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน					
4. การถือศีลอดภาคสมครใจ (สุนัต)					
5. การบริจาคทาน					
6. การอ่านอัลกุรอาน					
7. การกล่าว/ระลึกถึงพระเจ้า (ซิเกร)					
8. การคบเพื่อนที่หมั่นการปฏิบัติศาสนกิจ และอยู่ในกรอบศาสนาอิสลาม					
9. การเพิ่มพูนความรู้ด้านศาสนา					
10. การเล่นพนันบอล					
11. การสูบบุหรี่					
12. การดื่มเหล้าเบียร์					
13. การเที่ยวคาราโอเกะ ดิสโกเธค ผับ					
14. การเสพยาเสพติด					
15. การใส่เสื้อผ้าที่มองเห็นรูปร่าง สัดส่วน และส่วนเว้าส่วนโค้ง					
16. การใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด มีดอกลาย และรูปภาพต่าง ๆ					
17. การใส่เครื่องประดับเลียนแบบดารานักร้อง					
18. การให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก					
19. การดูแลเอาใจใส่ผู้มีอุปการะคุณและผู้ใต้ปกครอง					
20. การร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับชุมชน					

ตอนที่ 3 บทบาทผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชน และความต้องการของเยาวชนต่อการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม

คำชี้แจง ให้เขียนตัวเลขลงในช่อง “ระดับบทบาท” ทั้งในส่วนบทบาทที่ได้รับการดูแลจริงและความต้องการการดูแลที่ตรงกับความคิดเห็น ซึ่งกำหนดค่าเป็นคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ได้รับการดูแล/ มีความต้องการการดูแลในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ได้รับการดูแล/ มีความต้องการการดูแลในระดับมาก
3	หมายถึง	ได้รับการดูแล/ มีความต้องการการดูแลในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ได้รับการดูแล/ มีความต้องการการดูแลในระดับน้อย
1	หมายถึง	ได้รับการดูแล/ มีความต้องการการดูแลในระดับน้อยที่สุด
0	หมายถึง	ไม่ได้รับการดูแล/ ไม่มีความต้องการการดูแล

โดยจะแบ่งออกเป็น 10 ด้าน ได้แก่

- ด้านที่ 1 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน
- ด้านที่ 2 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการคบเพื่อนต่างเพศ
- ด้านที่ 3 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการศึกษา
- ด้านที่ 4 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการใช้เวลาว่าง
- ด้านที่ 5 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการห้ามปรามเกี่ยวข้องกับอบายมุข
- ด้านที่ 6 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการแต่งกาย
- ด้านที่ 7 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง
- ด้านที่ 8 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้าน
- ด้านที่ 9 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการปฏิบัติศาสนกิจ
- ด้านที่ 10 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

ตัวอย่างเช่น

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. แนะนำการเลือกคบเพื่อนที่ดี รักดี และรักการเรียน	2	5
2. ตักเตือนมิให้ทำตามใจเพื่อนโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง	5	1

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นหมายความว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าผู้นำมุสลิม “มีการแนะนำให้มีการเลือกคบเพื่อนที่ดี รักดี และรักการเรียน” ที่ได้รับจริงอยู่ในระดับน้อย และมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด
2. กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าผู้นำมุสลิม “มีการตักเตือนมิให้ทำตามใจเพื่อนโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง” ที่ได้รับจริงอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ด้านที่ 1 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. แนะนำให้คบเพื่อนที่หมั่นการปฏิบัติศาสนกิจ		
2. แนะนำให้คบเพื่อนที่มีความจริงใจ และให้ช่วยเหลือได้		
3. ดักเตือนไม่ให้คบเพื่อนแบบตามใจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง		
4. ดักเตือนไม่ให้เลือกคบเพื่อนเพราะฐานะร่ำรวย และมีผลประโยชน์ให้		
5. แนะนำให้คบเพื่อนที่ใฝ่ดี และขยันเรียน		
6. ดักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่มีคนตรึงหัวใจ		
7. ดักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ เหล้า ยาเสพติด		
8. ดักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่ทำตัวไร้สาระ (มั่วสุม ชิงจรรย์านยนต์ ไม่ทำงาน)		
9. ดักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่ชอบเที่ยวในสถานบันเทิง		
10. ดักเตือนไม่ให้คบเพื่อนที่ชอบเที่ยวในห้างสรรพสินค้า		
11. แนะนำให้คบเพื่อนที่ชอบเล่นกีฬา		
12. ดักเตือนไม่ให้เลือกคบเพื่อนที่มีรูปร่างหน้าตาที่ดี		

ด้านที่ 2 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการคบเพื่อนต่างเพศ

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการคบเพื่อนต่างเพศ	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ดักเตือนไม่ให้คบกันเป็นแฟนและคูรัก		
2. ดักเตือนไม่ให้คบกันจนมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส		
3. ดักเตือนไม่ให้มีการเที่ยวและไปไหนมาไหนด้วยกัน		
4. ดักเตือนไม่ให้มีการจับมือ ถือแขน และหยอกล้อ		
5. แนะนำให้คบกันอยู่ในสายตาและการดูแลของผู้ใหญ่		
6. แนะนำให้พูดคุยกันเฉพาะเรื่องที่เป็นและเป็นประโยชน์ (เรียน/งาน)		
7. ดักเตือนไม่ให้คบกันโดยเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกและดารานักร้อง		
8. แนะนำให้คบกันง่าย และเบื่อเร็ว (มีแฟนมาก)		
9. แนะนำให้คบกันภายใต้จิตสำนึกและศีลธรรมอันดี		
10. ดักเตือนให้สนทนาทางโทรศัพท์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกาลเทศะ		

ด้านที่ 3 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการศึกษา

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการศึกษา	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ให้ความสำคัญกับการศึกษาเฉพาะด้านศาสนา		
2. ตักเตือนไม่ให้มุ่งศึกษาเฉพาะด้านสามัญ		
3. แนะนำให้เรียนพิเศษเพื่อมุ่งสู่ออกาสการศึกษาต่อที่ดี		
4. แนะนำและส่งเสริมการเรียนอัลกุรอาน		
5. แนะนำให้เรียนศาสนาในโรงเรียนตาดีกา		
6. แนะนำให้ตระหนักถึงการศึกษาด้านสามัญควบคู่ศาสนา		
7. แนะนำให้ศึกษาสาขาอาชีพที่สังคมมุสลิมขาดแคลน (เช่น แพทย์ วิศวะ)		
8. แนะนำและส่งเสริมให้มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (ป.ตรี ป.โท ป.เอก)		
9. แนะนำและส่งเสริมให้ศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมมุสลิม		
10. แนะนำและส่งเสริมให้เข้าอบรมตามท้องคักรต่าง ๆ ดำเนินการ		

ด้านที่ 4 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการใช้เวลาว่าง

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการใช้เวลาว่าง	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ส่งเสริมให้มีการเพิ่มพูนความรู้ด้านศาสนา		
2. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาชุมชน เช่น ถากหญ้าริมถนน ขุดลอกคูน้ำ		
3. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศาสนสถาน เช่น มัสยิด สุสาน		
4. ห้ามปรามการเล่นดนตรีจนเลยขอบเขต		
5. ห้ามปรามการเล่นเกมส์/เล่นอินเทอร์เน็ตที่ผิดศีลธรรม		
6. ห้ามปรามการดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุที่ผิดศีลธรรม		
7. ส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย		
8. ห้ามปรามการมั่วสุมอบายมุข		
9. ห้ามปรามการมั่วสุมยาเสพติด		
10. ห้ามปรามการขับรถจักรยานยนต์ซิ่ง/แข่งรถ		
11. ส่งเสริมให้มีการช่วยพ่อแม่ทำงาน		
12. ส่งเสริมให้มีการหารายได้พิเศษ		

ด้านที่ 5 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการห้ามปรามเกี่ยวข้องกับอบายมุข

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการห้ามปรามเกี่ยวข้องกับอบายมุข	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ห้ามปรามการพนันบอล		
2. ห้ามปรามการสูบบุหรี่		
3. ห้ามปรามการดื่มเหล้าเบียร์		
4. ห้ามปรามการเที่ยวคาราโอเกะ		
5. ห้ามปรามการเที่ยวช้อปปิ้ง		
6. ห้ามปรามการเข้าบ่อนการพนัน		
7. ห้ามปรามการเสพยาเสพติด		
8. ห้ามปรามการเที่ยวดิสโกเธค ผับ		
9. ห้ามปรามการติดเกมออนไลน์		
10. ห้ามปรามการติดอินเทอร์เน็ต		

ด้านที่ 6 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการแต่งกาย

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการแต่งกาย	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ส่งเสริมให้แต่งกายในปกปิดร่างกายตามที่หลักการกำหนด		
2. แนะนำให้ใส่เสื้อชุดยาวหลวม ๆ และไม่รัดรูป		
3. ห้ามปรามไม่ให้ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด มีดอกลาย และรูปภาพต่าง ๆ		
4. ห้ามปรามไม่ให้ใส่เสื้อผ้าที่มองเห็นรูปร่าง สัดส่วน และส่วนเว้าส่วนโค้ง		
5. ห้ามปรามไม่ให้ใส่กางเกงยีนส์เอวต่ำ และรัดรูป		
6. ห้ามปรามไม่ให้ใส่เสื้อขนาดเล็ก แขนสั้น เอวลอย และรัดรูป		
7. ห้ามปรามไม่ให้ใส่เครื่องประดับเลียนแบบคารานักร่อง		
8. ส่งเสริมให้แต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ		
9. ห้ามปรามไม่ให้แต่งหน้าแต่งตาเข้มและใส่น้ำหอม		
10. ห้ามปรามไม่ให้แต่งกายเลียนแบบคารานักร่องและชาวตะวันตกที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม		

ด้านที่ 7 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและญาติพี่น้อง	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ส่งเสริมให้มีความรักใคร่ กลมเกลียว และสามัคคี		
2. ส่งเสริมให้มีการให้ความช่วยเหลือ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน		
3. ส่งเสริมให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีกิริยามารยาทที่ดี		
4. ส่งเสริมให้เชื่อฟังคำสั่งสอนและมีสัมมาคารวะ		
5. ส่งเสริมให้ไปมาหาสู่ญาติพี่น้องอย่างเป็นนิจ		
6. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว		
7. ห้ามปรามไม่ให้ต่างคนต่างอยู่ และไม่สนใจกัน		
8. ส่งเสริมให้ทำความรู้จักญาติสนิทของตนเอง		
9. ส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือ และพูดคุยซึ่งกันและกัน		
10. ส่งเสริมให้มีความกตัญญูตวาทิต่อพ่อแม่และญาติพี่น้อง		

ด้านที่ 8 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้าน

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและเพื่อนบ้าน	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ส่งเสริมให้มีการให้ความช่วยเหลือ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน		
2. ส่งเสริมให้มีความรักใคร่ ห่วงใย และเอื้ออาทรกัน		
3. ห้ามปรามมิให้ต่างคนต่างอยู่ และไม่สนใจกัน		
4. ส่งเสริมให้ใส่ใจและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของชุมชน		
5. ห้ามปรามมิให้สร้างความเดือดร้อน รบกวน และสร้างความรำคาญ		
6. ส่งเสริมให้มีการให้เกียรติและรักเหมือนพี่น้องในอิสลาม		
7. ส่งเสริมให้มีการถามสารทุกข์สุกเสมอ และไปเยี่ยมเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย		
8. ห้ามปรามมิให้มีการเบียดเบียนหรือเอาเปรียบเพื่อนบ้านและชุมชน		
9. ส่งเสริมให้มีการกล่าวสวัสดีหรือพูดคุยกับเพื่อนบ้าน		
10. ส่งเสริมให้เข้าร่วมงานต่าง ๆ ของเพื่อนบ้านและชุมชนอย่างจริงจัง		
11. ส่งเสริมให้มีการดูแลและรักษาสมบัติของเพื่อนบ้านและชุมชน		
12. ส่งเสริมให้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้สงบสุข ปลอดภัยจากปัญหาต่าง ๆ		

ด้านที่ 9 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการปฏิบัติศาสนกิจ

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการปฏิบัติศาสนกิจ	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ส่งเสริมให้มีการละหมาดห้าเวลาที่มีสยิด		
2. ส่งเสริมให้มีการละหมาดภาคสมัครใจ (สุนัต)		
3. ส่งเสริมให้มีการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน		
4. ส่งเสริมให้มีการถือศีลอดภาคสมัครใจ (สุนัต)		
5. ส่งเสริมให้มีการอ่านอัลกุรอาน		
6. ส่งเสริมให้มีการบริจาคทาน		
7. ส่งเสริมให้มีการแสวงหาความรู้ด้านศาสนาเพิ่มเติม		
8. ส่งเสริมให้มีการให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก		
9. ส่งเสริมให้มีการตักเตือนให้เพื่อนสนใจกับการปฏิบัติศาสนกิจ		
10. ส่งเสริมให้มีการดูแลเอาใจใส่ผู้มีอุปการะคุณและผู้ได้ปกครอง		

ด้านที่ 10 บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

บทบาทผู้นำมุสลิมด้านการบำเพ็ญประโยชน์และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	ระดับการดูแล	
	ที่ได้รับจริง	ที่ต้องการ
1. ห้ามปรามไม่ให้แก่งแย่ง เบียดเบียน และหลีกเลี่ยงการบำเพ็ญประโยชน์		
2. ส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ		
3. ส่งเสริมให้ร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนให้มีความเจริญก้าวหน้าในทางที่ดี		
4. ส่งเสริมให้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนสีขาว และปลอดภัยเสถียร		
5. ห้ามปรามไม่ให้เห็นแก่ตัว		
6. ห้ามปรามไม่ให้สนใจเฉพาะกิจกรรมที่สนุกสนาน และเฮฮา		
7. ส่งเสริมให้ร่วมกิจกรรมด้านศาสนา (การอบรม การอ่านอัลกุรอาน ฯลฯ)		
8. ส่งเสริมให้พัฒนาสาธารณสมบัติ (ถากหญ้าริมถนน ขุดลอกคูน้ำ ฯลฯ)		
9. ส่งเสริมให้พัฒนาศาสนสถาน (มัสยิด สุสาน โรงเรียนตาดีกา ฯลฯ)		
10. ตักเตือนไม่ให้เข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่ตนสนใจและได้รับผลประโยชน์		

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ง

Manuscript เรื่องที่ 1

Youth Supervision Based on Islamic Belief of Muslim Leaders
in the Communities of 3 southern provinces
(ได้รับการตอบรับจาก Kasetsart Journal of Social Science)

Youth Supervision Based on Islamic Belief of Muslim Leaders in the Communities of 3 southern provinces

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the supervision of youth based on Islamic belief of Muslim leaders in the communities of 3 southern provinces. Data were collected via forums for discussion among 60 youth leaders and 60 representatives of Muslim leaders. Logical context description was employed to analyze content by comparing theoretical concepts with other related studies. The results show that youth in every community were supervised by the spiritual leaders and community leaders in form of youth clubs and various youth groups; therefore, the majority of youth led way of life within the frame of Islamic principles.

Keywords: supervision, Muslim leaders, youth, Islamic belief, three southern border provinces

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในชุมชนของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เก็บข้อมูลโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับตัวแทนแกนนำเยาวชนจำนวน 60 คน และตัวแทนผู้นำมุสลิม จำนวน 60 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้หลักตรรกะเทียบเคียงแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยควบคู่บริบท ผลการวิจัยพบว่า ทุกชุมชนมีการดูแลเยาวชนมุสลิมโดยผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น โดยการจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชนและกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ จนทำให้เยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตอยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม

คำสำคัญ: การดูแล ผู้นำมุสลิม เยาวชน วิถีแห่งศาสนาอิสลาม สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

INTRODUCTION

Like Muslims worldwide, most Muslim people lead a unique way of life. That is, since the ancient times up to present, they have strictly led their lives and practiced their faith according to what have been specified in the Alquran and by following the examples of the Prophet Mohammad, through various forms of teachings – However, at present, with the rapid changes in the world situation, the Muslim way of life has been both directly and indirectly

affected in general. Obviously, parents do not very much spend time with children any more due to economic pressure. Most youngsters lack interest in religious activities since other forms of activities presented by various media are much more attractive and interesting. Besides, some community leaders pay no attention to ubiquitous vices which have turn to common practice. Therefore, these have caused Muslim youth to eventually turn away from the righteous way of life. They are not able to distinguish what is right or wrong or suitable to their qualifications and age. They have been enslaved by worldly norms and western cultures which have forcefully engulfed the Muslim society. Although the Islamic principles which are considered complete and given by God (Allah) have governed all details of life, it is extremely hard to withstand such influx of western cultures. Indeed, Islamic principles reflect not only the acceptance and obedience to God (Allah) but also the establishment of righteous attitudes towards humans, the world and all surrounding entities (Anmunajid, 2004).

At present, the conventional Muslim society which used to be strictly based on Islamic teaching has gone. What is left are simply belief and religious rites which are merely imitations of the previous generation. There are many problems in Muslim society. For instance, instead of wearing Hijab, many Muslim women turn to more fashionable dress and date more openly. Besides, there are other chronic and complex problems such as drug addiction, sexual deviance, no interest in praying and inability to read the Alquran, these are considered the vicious cycle with no exit (Mahama, 2009). Similar to the study by Laeheem and Baka (2010), it was found that majority of youth did not live up to the expectations of Muslim society, nor did they follow Islamic principles. That is, relationships among friends become more open and free; therefore, these usually lead to a number of inappropriate, and nonsense activities. Furthermore, making friends with opposite sex has become more open and free similar to western cultures. For example, intimacy is expressed through certain body languages such as holding hands, embracing, kissing, or even having sexual relationship prior to marriage. In addition, at schools general emphasis was put more on curricular subjects than a course of religion. They got more involved in vices, and spent time wastefully. Many youngsters were unemployed. In addition, many wanted to look more westernized by imitating way of dressing of their favorite singers or movie stars. Besides, they showed distant or bad relationships with people in family, friends, neighbors or even people in community. Not only did they ignore the importance of performing religious practice, but also paid no interest or avoided participating in any community activities.

Importantly, a Muslim leader, whose duty is to supervise and direct Muslim way of life, should in fact, realize the importance of such problems. Since he is respected and

recognized by the Institute he belongs, he indeed is, authorized to solve any problems or to respond to his followers' demands. According to Boonyasith (1988), through the course of time, there have been many changes in Muslim society which considerably affect the Muslim way of life. Therefore, the Muslim leader plays an important role in helping and improving their way of life.

A study of youth supervision with Islamic way by the Muslim leaders in the three southern provinces is essential because of the above situation. The purposes of the study were to investigate which organizations or who is really involved in youth supervision, what activities or methods are employed and what results will be. Then all the results will be further used as guidelines for improving both policy and youth supervision methods.

LITERATURE REVIEW

What is the role?

Role refers to doing the duty or performing function as assigned or expected by a society. Once a person holds a certain position, he is supposed to perform his duty. Additionally, personality, certain social characteristics, customs or cultures of a society are considered as factors which determine if the person has performed his roles appropriately (Cohen, 1979; Sengpracha, 1998; Satsangan, 2000). In fact, role can be classified into 4 categories: (1) Role expectation. A person is expected to perform his role according to his status; (2) Role conception. A person performs his role based on his realization and understanding; (3) Role acceptance. A person is willing to perform his duty, not contrary to his requirement, value, interest and thought; and (4) Role performance. A person's performance of his role is regarded as genuine based on his acceptance, which is, in fact, in accordance with the expected role set by the society and the awareness of his own role (Broom & Selznick, 1958; Suratanakawikul, 1999).

When a person holds a certain position in the society, he is expected to perform his role according to his status. However, within the same position, the person may have different roles. This is due to various distinctions: personality, ability, idea, education, motivation, work satisfaction, encouragement, and mental and physical conditions. Accordingly, the role is regarded as a behavioral aspect of such position. In other words, it is a kind of behavior or the person expected or assigned by the society. The person's right and authority based on his status or social position will serve as the performance guidelines. However, if such an expected person fails to perform his duty, he will certainly be rejected by the society.

What are the teamwork and participatory working?

Actually, teamwork is considered as a technique to support and develop a person's working skills to greatest efficiency in order to achieve expected goals. According to DeLamater and Myers (2007), teamwork not only creates but also increases incentives in working among people. It, also, enhances and develops working process until its purposes are achieved. Moreover, Mapobsuk (2000) claims that teamwork refers to a group of people who hold similar purposes have shared duties and responsibilities among themselves in order to achieve the objectives set by the group. Based on Tansakul (2004), teamwork can be defined as a group of at least two people who work together to obtain success. Based on Specter (2006), teamwork refers to working through interaction and sharing goals, while Patanapongsa, (2004) and Bureekul, (2005) assert that teamwork provides opportunities to those who never or seldom participate to join more activities with freedom and, equality. That is, what is expected is the real not superficial participation starting from the initial step until the last step in working process. According to Srimechai (2004) and Prachantawanich (2007), teamwork is when a person has made a reasonable decision to be a part of a working process through participation in sharing ideas, discussion, planning, surveying problems, receiving benefits and, following up for assessment.

Therefore, both teamwork and participation are one of the working techniques which promote co-operation, unity, willingness and enthusiasm in participation in working at every step, so the planned goals will eventually be achieved.

What is the socialization?

Socialization is a process which influences a person's behavior development towards certain required characteristics expected by society. Generally, through certain nurture processes since birth, a person will learn what social role he is supposed to hold and performs his duty in accordance with his social status. Indeed, it is the family institution from which the nurture process starts. Socialization has, in fact, caused man to behave appropriately in accordance with standards set by society. As Broom and Selznick (1958) explain that Socialization refers to cultural conveyance which usually results in a person's fairly modest way of life. Moreover, this is considered as a process enabling the person not only to control his own behavior but also behave himself in accordance with accepted social norms, ideals and level of ambition. Indeed, the four major objectives of socialization are as follows: (1) to establish discipline and order as the guidelines for people to regularly follow social standards with justified flexibility; (2) to establish the goal of life, so a person will be encouraged to pursue his goal, through all the manners and behavior under the certain standards and

accepted discipline set by the group; (3) to set social roles; accordingly, a person's certain roles will be assigned by the society, and the person will gradually perceive various attitudes concerning such roles; and (4) to enhance certain specialty or particular skills of a person through many training programs, so this will eventually enable him to participate in various activities with others (Broom & Selznick, 1958; Cohen & Orbach, 1990; Thitirat, 2004; Sereetrakul, 2009).

Socialization, therefore, is regarded as one of the processes through which man is developed not only to have good personality, physical perfection, but also to have appropriate, decent behavior with virtues and ethics and most importantly, the ability to live with others in society.

RESEARCH METHODOLOGY

Key informants

The key informants of the study were 60 youth leaders and 60 representatives of Muslim leaders in the three southern border provinces, and the participant were selected using multi-stratified sampling as follows:

Stage 1: Amphoe or districts were stratified into three strata: 1) districts where density loss per population was high and very high; 2) districts where density loss per population was moderate; 3) districts where density loss per population was low (Center of Deep South Watch, 2010). Then two districts per region were selected using simple random sampling, totaling 18 Amphoe or districts.

Stage 2: Tambon or sub-districts were selected using simple random sampling, totaling 36 sub-districts.

Stage 3: One or two of youth leaders and Muslim leaders from each sub-district were selected using simple random sampling by the communities committee helps identify the individuals to participate.

Data collection

In this qualitative research, data were collected through forum of discussion or sharing of the knowledge and experience to discuss sensitive topics, get respondents' candid discussion of the topic, or to get the depth of information need. This forum was conducted on two days by bring together all key informants at a meeting place. The sensitive topics as follows; 1. Are there people and concerning organization in youth supervision? and how?; 2.

What are the methods and youth supervision activities? ; and 3. How are the results of youth supervision?

Data analysis

Data were initially classified according to the objectives. Logical context description and comparing theoretical concepts with relevant research were used to analyze the contents.

RESULT AND DISCUSSION

Generally, most of the Muslim youth were supervised by the Muslim leaders to lead an Islamic way of life. Methods and application of supervision varied from community to community depending on community contexts and leadership of Muslim leaders. In some certain communities the clear structures, roles and actual activities were explicitly specified with a systematic framework. Meanwhile, in some other communities, importance and realization of the role of youth supervision were ignored by most of Muslim leaders. However, this still sounded better than other communities where the Muslim leaders not only totally neglected but ignored their roles as youth supervisors.

People and concerning organization in youth supervision

At present, there are no officially assigned organizations nor people who are officially appointed to take responsibility for youth supervision based on Islamic principles nor any concrete co-operation in this matter.

Generally, the youth will be under supervision of both the local leaders and spiritual leaders based on their responsible roles and duty. For instance, youth leaders will be selected by the local leaders, whereas the spiritual leaders will focus on forming groups of Masjid youth. Their tasks include performing beneficial activities for teenagers and society, persuading them to join religious activities, providing religious knowledge, offering occupational training programs, and accepting complaints about youth's behavior which violates Islamic practice. However, in some communities, many Muslim leaders do not pay attention to the importance of youth supervision nor do they realize requirement of their roles and duty. Consequently, all these can lead to many community problems: drug addiction, gambling, unemployment, pilfering, low education and adultery. Indeed, there is no integrated co-operation among Muslim and local leaders nor is there any participation from any organizations or any involved personnel from government or private sectors. Mostly, these people work separately. They simply respond to some youth's occasional requirements, but they are not able to reach teenagers of all ages. Consequently, youth in general cannot be

supervised effectively and efficiently. Furthermore, youth supervision seem rather unsuccessful although both the Muslim leaders and certain organizations have made a lot of effort.

Obviously, youth supervision based on Islamic principles is the responsibility of both local leaders and spiritual leaders who perform their roles as specified by the society. According to Cohem (1979), Sengpracha (1998) and Satsangan (2000), a person who holds a certain social position is required to perform his duty as expected or specified by the society. Otherwise, the person can perform his duty in accordance with belief, expectation, and opportunity or even under certain pressure. Besides, his performance may not be relevant to his specified roles or ideals. In fact, everyone can act differently (Broom & Selznick, 1981). Besides, most Muslim leaders supervise youth based on their understanding of their own roles, belief, experiences and their interaction with the teenagers. As Suratanakawikul (1999) claims that the specified roles, based on the social expectations in general, which have been used as the guidelines for practice is, in fact, regarded as a completely perfect pattern. Hence, a person with a certain status should follow these. Moreover, a person's realization and understanding of his own roles also depends on individual attitudes, values, personality and experiences. According to Sengpracha (1998), role refers to action which is performed through more interaction with others as required and expected by society.

Once a person is holds a certain social position, he is supposed to perform his specified duty. However, an individual holding the same position may perform differently. This is, due to differences in disposition, ideas, ability, nurture, motivation, will power, job satisfaction and physical/mental condition. Accordingly, Muslim leaders should fully take full responsibility in supervising youngsters to behave in accordance with Islamic principles. This is regarded as the patterns or guidelines that the Muslim leaders are always required to do his duty related to his authority and position as expected or specified by society.

Methods and youth supervision activities

Each community uses different methods and activities, but shares similar purposes : to encourage youngsters to be a decent Muslim, to regularly practice specified religious activities, to strictly refrain from violating religious principles, and to enhance a peaceful way of life; disciplines, order, and to create livable environment within the community.

Methods and activities are of 2 types.

A group of Masjid youth is established under the supervision of the Imam, a spiritual leader, and Masjid committee as the consultants. The group has a distinct management structure, roles and specified activities. Generally, the group has the function to provide

knowledge and better understanding about essential Islamic teaching, to campaign for more religious practice by following examples set by the Prophet Muhammad. Various kinds of outstanding activities used in youth supervision are: Summer Camp for Islamic ethics, teaching the Alquran through Qiraati way, a special course for daily religious practice, Tadika school project, consultation center which provides general suggestions to youth and people on certain principles of performing religious practice, how to lead an Islamic way of life and a project of monthly religious teaching.

A local youth club is founded with youth representatives from every village as a working committee who will run required and beneficial activities for the majority such as a sport enhancing relationships project, a visual education project, occupation training program, knowledge about drug's disadvantages for the youth project, establishment of white community project, creation of community with economic sufficiency, prevention of Aides mosquitoes project, and an enhancing multi-cultural relations project.

Obviously, teamwork has been employed by most Muslim leaders to assure youth supervision in accordance with Islamic principles. Youth are encouraged to work together with other members who share similar goals. Additionally, some essential factors, such as co-acceptance and co-planning obviously lead to not only the success but also an increase in efficiency as well as effectiveness of such operation. The goal set by members has been successfully achieved. Based on the studies by Mapobsak (2000), Tansakul (2004) and Spector (2006), a group of people working or having interaction together, holding the same objectives under supervision of the same leader, with distinct division of responsibility is likely to succeed. In fact, this can be regarded as one kind of working technique which often results in a high chance of success as expected. In addition, DeLamater and Myyers (2007) cite that teamwork is considered as an incentive for the group members to work together and to develop working process to achieve its goal.

Young people are also encouraged to participate in every stage of youth supervision, namely brainstorming, planning, decision making, actual working and following up and assessment. Consequently, youth leaders have been offered an opportunity to take responsibility in supervising other young people by themselves-the youth center method. In the work by Patanapongsa (2004), Srimechai (2004), Bureekul (2005) and Prachantawanich (2007), offering a chance for people to participate in making decisions freely and equally from the first to the final stage of working will result in achievement of the expected goal. When people participate in identifying problems and their causes, planning working activities,

following up and assessment, success is certainly derived from their enthusiasm, willingness and strong determination.

Results of youth supervision

At present, each community shows different results of youth supervision. These depend on methods, guidelines, activities, community context, context of youth group, and leaders' leadership. In some community, youth supervision can expand to almost all of youngsters, whereas only some young people have been supervised in a certain community. However, youth supervision completely fails in some areas.

The results of youth supervision in accordance with Islamic principles are as follows:

1. Relationships among friends of the same gender. Teenagers are encouraged to make friends with a peer of the same sex who strictly performs daily religious practice: saying prayer 5 times/day at the Masjid, studying of Alquran and fasting. Besides, a person must also refrain from performing acts against Islamic principles namely drinking alcohol, getting involved in vices, visiting discotheques, pubs, and committing adultery. Also, the person is supposed to be morally ethical like the Prophet Muhammad.

2. Friendships among peers of the opposite sex. Fraternal relationships are enhanced among peers of the opposite sex based on Islamic way of life and principles. Under Islamic specified regulations, teens of different sex are not allowed to stay together without the third party, to hang out alone, to have physical contact of all forms including to sit behind a rider on the same motorcycle. Conversation is allowed in the presence of the third party or parents within religious limitations. Friendships can be maintained within decent cultural and ethical framework. They, in fact, should be able to distinguish not only right from wrong but also appropriateness from inappropriateness.

Most importantly, they are not supposed to imitate western cultures or youngsters' urban way of life who ignore the importance of both morality and ethics

3. Education. Generally, young people are encouraged to attend Tadika schools, to study Alquran either with Qiraati or traditional approach. They are also encouraged to go to Pondok schools, or private Islamic schools, starting from kindergarten through secondary and high school. They are also encouraged to pursue higher education. Some religious courses are also offered along the Masjid, focusing on the study of Alquran and Islam. Since most of the spiritual leaders realize the importance of religious study, more general subjects have been integrated into religious subjects in kindergarten and elementary levels. In the past, both general subjects and religious study would be introduced at the level of high school.

Therefore, at present, parents are offered more educational alternatives, and children are encouraged to pursue their study.

4. Management of free time. Youngsters are advised to manage and spend their free time more fruitfully in accordance with Islamic principles such as reading, playing sports, taking tutorial class, studying of Islam, particular ways of performing religious practice, helping parents, going to Masjid library, arranging of training camps on ethics and virtues, or teaching at Tadika schools. Furthermore, it is advisable for the young people to spend their free time doing some voluntary activities: cleaning Masjid and Tadika schools, improving cemeteries and villages including fixing some defective equipment and participating in occupational training.

5. Refraining from getting involved in all kinds of vices. Certain measures are established to prevent youth from getting involved in drugs and all vices, particularly gambling in football games which are popular in many communities. In addition, the youth are prohibited from hanging out at night especially at certain ubiquitous entertainment venues: karaoke pubs, discotheques, bars and massage parlors. Indeed, a lot of youngsters have been victims of all kinds of vices and strong influx of more advanced technology. Additionally, certain prohibitions have been imposed against some highly addictive drugs such as marihuana, cough remedy mixed with coke, and Krathom (leaves of some addictive plants).

6. Code of dressing. Awareness of dressing code has been campaigned among young people to dress properly based on Islamic regulations. This includes covering certain parts of the body, style of dress, and selection of jewelry. For example, Muslim female youth are required to wear Hijab (Islamic headscarf) which is both large and thick enough to ensure the hair is invisible, and a long loose dress in plain color with no design is preferable. Meanwhile, a long-sleeved shirt, trousers or a plain color sarong are recommended for Muslim male youth.

7. Family relationships. Awareness of a close family relationship based on Islamic principles has been established through teaching of religion and various activities within the curriculum of Tadika schools, such as showing love and gratitude to parents, siblings and relatives, giving respect and honor, making regular visits as well as offering help and generosity.

8. Relationships with community and neighbors. Young people are encouraged to develop and strengthen relationships with the community and their neighbors through love, generosity, sincerity, unselfishness and hospitality. Therefore, a strong bond of relationships has been established among the youth, the community and the neighbors.

9. Religious practice. Teenagers are instructed to strictly perform religious practice based on Islamic principles. For example, they are obliged to pray at the Masjid 5 times/day, to do fasting during Ramadhan month and to develop both morality and ethics by following the Prophet Muhammad's examples. In addition, they are required to refrain from any behavior violating Islamic rules, especially not saying prayer and fasting. These are two essential religious practices that every Muslim must never neglect as such performances symbolize loyalty towards Allah, and spiritual purification of the performers

10. Performance of voluntary acts and participation in community activities. Teenagers are encouraged to realize the values of working and developing their community based on Islamic principles. Moreover, they are taught to have public awareness, to sacrifice their own interest for benefits of others, participate in doing beneficial activities for the public such as improving the Masjid, cemeteries, cleaning up canals and developing the village. When the importance of community development has been fully realized, the young people can become community leaders who eventually not only assist but also co-ordinate between villagers and the leaders to effectively develop their community together.

Therefore, through socialization and establishment of diverse public and certain religious awareness: Islamic way of life, being ashamed of certain immoral or customarily indecent acts, the spiritual leaders can supervise the youth to have Islamic way of life. This is in accordance with Broom and Selznick (1958), Cohen and Orbuch (1990) Thitirat (2004) and Sereetrakul (2009), who claim that a person's behavioral development is, indeed, influenced by socialization which can enable a person to have desired characteristics as required by the society. Accordingly, through the family institution and socialization which emphasize social order, establishment of discipline, acceptable life expectations, social roles and certain life skills, the person will eventually realize what social position he is holding and how he should act within his designated roles.

In addition, the study of Islamic principles is regarded as an essential duty for every Muslim. Equipping a child with religious knowledge is one of the effective ways to make him lead his life in accordance with Islamic principles. All youngsters are required to thoroughly study about religion in order to get a better understanding of religious principal practices, ethics and virtues, so they can apply all of these as guidelines in leading their daily life correctly. Also, with such guidelines, youth will develop to be completely perfect people according to Islamic belief and ways which lay emphasis on values, attitudes, and performance of daily religious practice. According to Norongraksakhet (1997) and Mahama (2009), pursuit of knowledge is the most valuable pursuit of mankind. Therefore, all Muslim

are required to thoroughly study Islamic principles in order to live a peaceful, decent life in a society with virtues and ethics. Moreover, based on Laeheem and Baka (2010), the study of Islam is an essential obligation for Muslim youth, for this will protect them from surrounding problems and certain social distractions. Eventually, based on strong faith, they will be not only disciplined, obedient, but also humble, and all of these will enable them to lead an Islamic way of life.

CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

Based on the findings, some certain important points have been determined and summarized as follows:

1. Generally, there is youth supervision in every community, but all the parties concerned: the spiritual leaders, the local leaders; government, organizations and the private sectors, work independently and simply perform their duty. As a result, the supervision operation seems not only inefficient but also in effective. Real success could not be obtained. It is advised that all parties who work with the youth should co-operate in working together. The government should particularly specify the policy, the responsible units, and financial support for the youth supervision matter.

2. Methods and activities vary in each community due to social context, and leaders' different characteristics. For example, there was the establishment of youth club, various groups of youth and youth supervision committee. Both the present methods and activities success to encourage an Islamic way of life among the Muslim youngsters. However, part of it is that most of the activities not only lack participation but also are not related to youth's interest. As a result, every community should focus on setting youth groups or the village youth club, so as to encourage their participation in each stage of the working process: brainstorming, planning, decision making, performing, following up and assessment of results.

3. Although most of the youth are under supervision of Muslim leaders in leading their life based on Islamic principles, there are still some Muslim youngsters whose way of life seems contradictory to Islam or expectations set by Muslim society. In fact, this can be considered as one of the major causes leading to many current social problems. Therefore, certain emphasis should be laid on the importance of seeking the ways to help particularly those youngsters with religiously unconventional way of life, and measures to prevent them from leading life against Islamic principles or expectations of Muslim society

4. Further studies about Muslim youth should be encouraged on various topics which might render benefits for further development and solutions to problems in the three southern border provinces. The recommended topics for further study are :

- The actual requirements of the youth in the three southern border provinces.
- The guidelines in developing sustainable occupations and permanent employment of the youth in the three southern border provinces
- Muslim youth and labor migration to Malaysia and Singapore
- Factors causing Muslim Youth to attend Fundamental education schools in Malaysia
- Peers' influence towards youth's current way of life
- Factors leading to youth violence in the three southern border provinces

ACKNOWLEDGEMENT

This work was supported by the Higher Education Research Promotion and National Research University Project of Thailand, Office of the Higher Education Commission

REFERENCES

- Anmunajid, S. (2004). *Prohibited relationship*. Retrieved from: <http://www.majlis-ilmi.org/islam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1>
- Boonyasith, A. (1988). *The role of Islamic leaders in solving the crime problem in the three southern border provinces*. Bangkok: A thesis for the master degree, Srinakharinwirot University
- Broom, L., & Selznick P. (1958). *Sociology: A text with adapted readings*. (2nd ed.). New York: Evanston Row, Peterson.
- Bureekul, T. (2005). *Participation theories and processes*. nonthaburi: King Prajadhipok's Institute.
- Center of Deep South Watch. (2010). *The data and trends of the situation severity in the south*. Center of Deep South Watch, Pattani.
- Cohen, J. (1979). *Schaum's outline of theory and problems of introduction to sociology*. New York: McGraw-Hill.
- Cohen, J., & Orbuch, T. (1990). *Introduction to sociology*. McGraw Hill; Singapore.

- DeLamater, J. D., & Myyers, D. J. (2007). *Social psychology*. (6th ed.). Belmont, CA: Tomson/Wadsworth.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakarin Journal of Social Sciences & Humanities*, 16(6): 973-988.
- Mahama, M. (2009). *Islam: Way of life*. Songkhla: Po-bard.
- Mapobsuk, W. (2000). *Human relations*. Bangkok: Se-Eduaction.
- Narongraksakhet, I. (1997). *History of Islamic education*. Pattani : College of Islamic studies, Prince of Songkla University.
- Patanapongsa, N. (2004). *Participation: Basic principles, techniques and case studies*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Prachantawanich, A. (2007). *Causal relationships of work environment factors and personal factors related to personal participation in Thammasat University's education quality assurance*. Bangkok: A thesis for the master degree, Srinakharinwirot University
- Satsangan, N. (2000). *The principle of cultural anthropology*. (4th ed.). Bangkok: Rama Printing.
- Sengpracha, N. (1998). *Human and society*. (4th ed.). Bangkok: O. S. printing house.
- Sereetrakul, W. (2009). *Factors affecting family solidarity in the opinions of Thai teenagers*. Bangkok: A thesis for the doctoral degree, Ramkhamhaeng University.
- Spector, E. (2006). *Industrial organizational psychology: Research and practice*. (4th ed.). New York: Willey
- Srimechai, N. (2004). *Factors affecting adult learners' participation in vocational short courses in non-formal education centers in Bangkok metropolis*. Bangkok: A thesis for the master degree, Chulalongkorn University.
- Suratanakawikul, P. (1999). *Human and society*. (2nd ed.). Bangkok: Kasetsart University.
- Tansakul, P. (2004). *Why teams do not work*. Bangkok: Jit Jakawarn.
- Thitirat, P. (2004). *Human and society*. Bangkok: Kasetsart University.

ภาคผนวก จ

Manuscript เรื่องที่ 2

Reception of Behavior Supervision Based on Islamic Belief Among
Muslim Adolescents in the Three Southern-Border Provinces, Thailand
(ได้รับการตอบรับจาก Kasetsart Journal of Social Science)

Reception of Behavior Supervision Based on Islamic Belief Among Muslim Adolescents in the Three Southern-Border Provinces

ABSTRACT

The associations were investigated between the supervision of Muslim adolescents' behavior based on Islamic beliefs and the adolescents' behavior patterns, their area of residence, gender, age group, family status, education level, level of understanding of Islamic principles, level of upbringing under Islamic principles, participation in religious activities, and attendance at special Islamic study courses.

Data were collected in the three southern border provinces of Thailand—namely, Pattani, Yala, and Naratiwat— from 2,160 Thai Muslim adolescents who were selected by means of a multi-stage sampling technique. The data were analyzed using chi-square tests, and odds ratios were established employing the EcStat statistical package.

The results showed that the adolescents' patterns of behavior in conforming to Islamic society norms, their understanding level of Islamic principles, level of upbringing under Islamic principles, participation in religious activities, and participation in special Islamic study classes were significantly associated with the degree to which their behavior had been supervised based on Islamic principles. Adolescents who had been highly supervised were those with behavior patterns which closely conformed to Islamic society norms (6.71 times), adolescents with a high level of understanding of Islamic principles (3.16 times), adolescents with a high level upbringing under Islamic principles (3.03 times), adolescents who always participated in religious activities (1.43 times), and those who regularly took part in a special Islamic course (1.79 times).

Keywords: supervision of behavior, behavior based on Islamic principles, Thai Muslim adolescents, three southern border provinces

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามกับพฤติกรรมเยาวชน เขตพื้นที่อาศัย เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา ระดับความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนศาสนาอิสลาม ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม โดยเก็บข้อมูลจากเยาวชนไทยมุสลิมจำนวน

2,160 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม EcStat เพื่อหาค่าการทดสอบไคสแควร์ และค่าอัตราส่วนอัตรา

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเยาวชน ระดับความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนศาสนาอิสลาม ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมีความสัมพันธ์กับการได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มเยาวชนที่ได้รับการดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง/ปกติ (6.71 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในระดับสูง (3.16 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูง (3.03 เท่า) กลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแบบอิสลามเป็นประจำ (1.43 เท่า) และกลุ่มเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นประจำ (1.79 เท่า)

คำสำคัญ: การได้รับการดูแล พฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม เยาวชนไทยมุสลิม สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

INTRODUCTION

Islam sets out a clearly stated way of life and certain patterns of behavior for Islamic believers, or Muslims, to strictly follow in the conduct their daily life. Such patterns are considered to be an effective, well integrated system which combines worldly activities with spiritual ones as a single entity, according to the Alquran and the examples of the Prophet Mohammad (Anmunajid, 2004; Laeheem & Baka 2010). Nowadays, however, the way of life of many Thai Muslim adolescents has been both directly and indirectly affected by changes in the world, notably the rapid progress of modern and advanced technology. One result of these changes is that parents often cannot find time to supervise their children closely. Moreover, many adolescents are not interested in religious activities and are particularly ignorant of daily religious practice. On the other hand, various forms of exciting and attractive entertainment activities presented through the media made available by modern technology have inevitably intruded into Muslim society and have proved highly attractive to those adolescents (Anmunajid, 2004). Consequently, many Thai Muslim adolescents do not lead decent lives, but rather behave in inappropriate social ways and even violate certain religious principles. According to Laeheem and Baka (2010), most Thai Muslim adolescents do not lead a life based on Islamic principles nor do they live up to the expectations of Muslim society and the social standards it sets.

Mahama (2009), considered the problem of Muslim adolescents who have deviated from Islamic principles not only complex but also chronic and of long standing, and

suggested that this problem can only be solved through the participation of many sectors of society and organizations concerned with the welfare of adolescents. Therefore, all those responsible for supervising Muslim adolescents and encouraging them to lead their lives according to Islamic principles and social norms need to understand the importance of solving this problem. In particular, social institutions that are closely related to adolescents, notably families, religious institutions, and educational institutions need to engage actively in a process of socialization and to supervise the behavior of Muslim adolescents through teaching and practicing Islamic principles. According to Dhammasaccakarn, Janyam, and Chantawattana (1998), the family is the primary vehicle through which to create qualified members of society and it can also be considered as a mold to shape not only the personality but also the mind of such members of society. Thepsitha (1998) suggests that religious institutions can inculcate in a person certain virtues and ethics, such as decent behavior, awareness of righteousness, and a determination to lead a decent life. Boonyasith (1988) asserts that Muslim leaders generally have an important role in cultivating the mind, emotions, and the potential intelligence of young people and thus to help them to live in accordance with both Islamic principles and accepted social standards. Moreover, according to Pajjopakaree (2010), the passing on of accumulated social knowledge and social norms, the development of skills, and the creation and pursuance of ideology are the main responsibilities of educational institutions.

Further, encouraging adolescents to better understand Islamic Principles and to strictly perform religious practice will not only make them behave righteously but will also allow them to live happily based on Islamic teaching (Khagphong, 2004; Chaiprasit, Chansawang, & Permark, 2005). In addition, providing them with knowledge, understanding, and a good upbringing will influence their pattern of behavior both in the present and in the future (Sear, Maccoby, & Levin, 1957). Bhanthumnavin, (2003) notes that appropriate behavior in adolescents generally is positively affected by their upbringing, and providing knowledge and a better understanding of Islamic principles is a part of the process by which knowledge, experience, and skills are passed from one generation to the next. Through this process, a person will be strengthened both physically and spiritually and will be wise, knowledgeable, and disciplined as well as ethical (Narongraksakhet, 1997; Mahama, 2009). Additionally, the cultivation of Islam can be considered as a process enhancing people's ability to respond to social requirements. A person's character will be developed in accordance with religious principles and as a result he or she will become a moral, ethical person who can live happily in society (Mahama, 2009).

The purpose of this study was to investigate how much supervision based on Islamic principles is being provided to Thai Muslim adolescents in the three southern Thai provinces, and whether and to what degree there are significant relationships between the 10 dependent variables studied and the level of supervision of adolescents' behavior based on Islamic teaching. The 10 dependent variables studied with regard to whether adolescents' behavior conformed to Islamic Social norms were: residential areas, gender, age group, family status, level of education, level of understanding of Islamic principles, level of upbringing based on Islamic principles, participation in religious activities, and attendance at Islamic study courses. The results of this study will be useful as guidelines in establishing policy relating to the supervision of the behavior of Thai Muslim adolescents which is more in accordance with Islamic principles and social standards. Moreover, the results will guide suggested measures for assisting adolescents whose behavior does not conform to Islamic social standards or is contrary to Islamic principles, and who, it is suggested, should be provided with more supervision based on Islamic belief.

LITERATURE REVIEW

Meaning of socialization

Socialization is the process of transferring knowledge, thoughts, attitudes, ideologies, cultures, and personalities through social institutions such as the family, educational institutions, mass media, peer groups, the workplace, and other social organizations. This process helps to make a person's character suitable for society; it promotes and supports interaction among people and regulates their social doings; it molds their personality and teaches them about society and the different ways of life adopted by others within it (Popenoe, 1993). Socialization is the process of learning about the behaviors and actions necessary to a person's changing status and role (Theodorson & Theodorson, 1967) by which that person adjusts his or her behaviors in the direction of social norms (Adivatanasit, 2002). Moreover, socialization refers to the long-term learning process by which a person learns important social values, symbols, behaviors, beliefs, and normative behavior in the social system of which that person is a member (Thitiwattana, 2004). It is the process of transferring knowledge, thoughts, attitudes, ideologies, and personalities from one generation to another generation of social members. This process can be direct and indirect and occurs through the agency of social institutions and its aim is to produce a person whose personality, interactions, and practice accord with those desired and expected by society.

Goals of socialization

Socialization has four important goals: to provide training for people to learn skills that are necessary for living in society in order to survive and to live happily; to enable people to communicate effectively and develop their ability in speaking, reading, and writing; to enable people to adopt basic beliefs and social values and to harmoniously become part of society; and to enable people to develop their “identity” as the foundation of personality development (Thitiwattana, 2004).

Benefits of socialization

Socialization is a necessary process within human society because if socialization of a new generation of social members did not take place, society could neither be developed nor survive. According to Pajjopakaree, (2010), the benefits of socialization can be stated as:

1. The building of discipline for social members to make them coexist happily. Social organizations function to teach members how to behave properly and to enable them to anticipate how others will behave in a certain situation.

2. To build inspiration, ideology, attitude, and belief for members of society so that they have unity and work together with the same ideology towards the same goal and thus create progress for society.

3. To build the knowledge and skills necessary for citizens to live within society.

Agents of socialization

The agents of socialization are those groups whose function it is to socialize members, enabling members of society to have the knowledge, skills, attitudes, ideologies, etc. desirable to society. According to Pajjopakaree, (2010), the most important agents of socialization are:

1. The family. The family plays the most important role in building a person’s basic personality based on the influence of one generation of members of society to another. The first five years of life are the most important period in life. If during this period of socialization, a person’s development is impaired, he or she may have an unsuitable personality for the rest of his or her life. The first part of the socialization process takes place within the family where babies receive love, care, and tactile stimulation to which they respond mentally. For babies, the family is their whole world. By perceiving for themselves the things around them and the people they meet, babies are directly influenced by the values and beliefs of the family that brings them up. People usually learn their values and expectations from their family at the beginning of their life. Therefore, the family which is the first social group of which humans are members, is the group that lays the mental foundation

for them, paves the way for their personality development and contributes a great deal to determining whether or not they will be successful in their life

2. Peers. A peer group is an informal agent with great influence. In modern society, schools allow juveniles the time and opportunity to develop teenage cultures. Members of peer groups support and influence each other; they have more or less the same concepts, attitudes, and beliefs. They also have their own group culture. The peer group has a major influence on individuals, especially during the adolescent period.

3. Schools. Schools in modern society contribute to the socialization of the new generation. Schools are responsible for transferring knowledge that accumulates in society to new members as well as teaching the new generation what society desires of them. Schools are a source that builds skills and the body of knowledge necessary for members of society, and guides members towards an occupation and career success. Moreover, schools influence the ideology of members of society and are an important means of determining and transferring social culture to children. In a group with diversified cultures, children born in families with different cultures first learn subcultures from their families. When they enter the school system, the school teaches them the main standard culture of the country. Learning the main standard culture of society enables children from all social subgroups to live harmoniously in society.

4. A reference group. A reference group refers to a group of which a person is not a member but which is used as a behavioral norm by the group to which that person belongs as a guide for their behavior. There are two types of reference groups:

4.1 Anticipatory socialization refers to groups of people that are admired and who people want to emulate (such as popular singers whom teenagers admire or successful engineers whom students admire) and adopt as their role models. Individuals who admire groups of people will try to imitate their behavior.

4.2 Retrospective socialization refers to groups of which people used to be members but are not anymore. Having been members of a group enables people to use the norms of that group. When people become members of a new group, if they are able to adapt to the norms of that new group, no problems will arise. However, if they still adhere to the norms of the former group and cannot adapt to the norms of the new group, they will find it difficult to get along well with that group and problems may then arise.

Religion and socialization

A level of knowledge about religion and participation in religious activities are factors that influence the behaviors of adolescents. Within a society that values religious belief, those adolescents who have a high level of knowledge about religion and participation in religious activities have a high level of behavior that conforms to social norms. This is because within societies ordered on the basis of religious belief, religion is an important agent of socialization which acts as a guideline and provides people with goals against which they can order their actions according to standards based on morality, a perception of good and evil, self-discipline, and a determination to order their activities according to a clearly stated religious code based on the belief that religion enables people to have morals, morality, and to be able to distinguish between good and evil (Thepsitha, 1998).

Most Islamic socialization occurs through a system of providing knowledge and understanding as well as educating people about Islamic principles. This process not only transfers knowledge, experience, and skills from one generation to the next but also has a broad meaning that covers all aspects of life including acting as a process of life training, instilling intelligence, and training both the body and mind in order to produce perfect humans. The process of education in Islam aims to train and refine the mind, transfer religious and secular knowledge, and foster morals, morality, and discipline. Thus, education within Islam can be characterized as being a process of life-long education that develops all aspects of a human being, be it spiritual, intellectual, physical, or mental. It is a response to the purpose of creating human beings which is to be servants of Allah and to be His representatives on earth to make members of society moral and prosperous (Narongraksakhet, 1997; Mahama, 2009).

Islamic socialization through the education process also has the goal and purpose of seeking favor from Allah for the future life as well as eliminating illiteracy, protecting religion and the existence of Islam, and planning how to meet the needs of society. It also seeks to develop people who have habits and personalities in accordance with religious principles, and who have confidence in their way of life; to create good people who have morals so that they will lead happy, peaceful, and prosperous lives within society (Mahama, 2009).

Therefore, the more adolescents are committed to religion, the more they can control their actions and behaviors in the way that is desired and expected by society. They will feel free to do wrong only when their commitment to religion or social rules is destroyed.

RESEARCH METHODOLOGY

Population and sample

Multi-stage sampling was employed to randomly determine the research sample of 2,160 Thai Muslim adolescents from the three southern border provinces.

Step 1 Districts were classified into three categories by employing stratified sampling based on data from the Centre of Deep South Watch (2010). In the first category were districts whose population density is low, in the second category were districts whose population density is average, and in the third category were districts whose population density is high or very high. Then, simple random sampling was employed to select two districts per province from each category, giving 18 districts in total.

Step 2 Using simple random sampling, two sub-districts were selected from each district giving a total of 36 sub-districts.

Step 3 Using simple random sampling, two villages were selected from each sub-district, giving a total of 72 villages.

Step 4 A sample of 20 young people was selected from each village by simple random sampling giving a total research sample of 2,160 adolescents.

Research instrument

The questionnaire used in this study consisted of three parts:

Part 1 General information: behavior group (conforming/not conforming to Islamic social norms), residential area, gender, age, family status, and level of education.

Part 2 Religious information: level of understanding of Islamic principles, participation in religious activities, and attendance at special Islamic study courses.

Part 3 Behavior supervision received based on Islamic belief.

The steps taken in the development of research instruments were:

1. Study of related theories and studies.
2. Definition of characteristics to be measured.
3. Construction of items by adaptation from questionnaires from previous studies investigating similar subject matter (Baka & Laeheem, 2009; Laeheem & Baka, 2010).
4. Determination of content validity by three experts. Only those items with an item-objective congruency index (IOC) of more than .5 were selected (the IOC of selected items ranged between .5 and 1.0).

5. Determination of the reliability (internal consistency) of the questionnaire, based on Cronbach's alpha coefficient. The questionnaire was tested with 80 adolescents in Khow Toom sub-district, Yarang district of Pattani province. The reliability of the questionnaire was found to be 0.8457.

Data collection and data analysis

The field data were collected by both the researcher and experienced local assistant researchers who had been trained in the collection of field data. The EcStat program was employed to analyze the data in order to determine frequencies and percentages, and chi-square tests were conducted and odds ratios calculated (McNeil, 2005).

Measurement of independent variable

The independent variable in this research was based on a dichotomous classification of the research sample into two groups—those who had received adequate behavior supervision based on Islamic principles, and those who had received inadequate behavior supervision. This categorization was based on the participants' responses to 10 items concerning the behavior supervision they had received, each of which offered six response options None, the lowest, low, moderate, high, and the 'highest' which were scored at 0, 1, 2, 3, 4 and 5, respectively. The participants' scores from all the items were summed and the total scores were then converted to Z-scores based on a mean of 0 and a standard deviation of 1. Those participants whose Z-score was greater than or equal to 1.0 ($Z \geq 1.0$) were classified as having behavior that had been supervised under Islamic principles, whereas those with a Z-score lower than 1.0 ($Z < 1.0$) were categorized into the second group, who had not received adequate behavior supervision based on Islamic principles (Gini, 2008; Laeheem, Kuning, & McNeil, 2009).

RESULTS

Findings related to the research sample: dependent variables.

The data collected from the participants were analyzed; out of the 2,160 Thai Muslim adolescents, 68.3 percent had behavior which was not in conformity with the social norms expected of Muslim adolescents, 75.6 percent lived in rural areas and 51.3 percent were female; 43.4 percent were aged between 18 and 21, 28.8 percent were 17 or below, and 27.8 percent were above 22; 57.0 percent still lived with both parents, while 22.3 percent lived with either their father or their mother, and 20.7 percent lived with other relatives. In addition, 37.0 percent of the adolescents had a moderate level of education, 35.6 percent had a high

level of education, and 27.4 percent were classified as having had a low level of education. In the area of religion, 56.8 percent of the adolescents had a moderate understating of Islamic principles, 26.1 percent had a high understanding, and 17.1 percent showed a lower understanding of religion.

In regard to their upbringing, it was found that 40.2 percent of the participants had been raised under a moderate level of Islamic principles, 36.3 percent had been raised under a low level, and 23.5 percent had received an upbringing based on a high level Islamic principles. Further, 41.8 percent of the adolescents had never participated in religious activities; 35.7 percent regularly took part in religious activities, while 22.5 percent seldom participated in such activities, and 42.1 percent had never attended Islamic study courses, while 29.7 percent regularly participate in such study courses, and 28.2 percent occasionally attended Islamic study classes.

Independent variable

Based on the data collected, 788 (36.5%) adolescents were classified as falling within the category of those who had received adequate supervision of behavior under Islamic principles, with the remaining 1,372 (63.5%) participants falling in the category of those who had received inadequate supervision of their behavior under Islamic principles.

Associations between receiving behavior supervision based on Islamic belief and the ten dependent variables

The 10 dependent variables in this study were: behavior group (behavior pattern in conformity/not in conformity with Islamic norms), residential area, gender, age group, family status, level of education, level of understanding and knowledge of Islamic principles, level of upbringing under Islamic principles, participation in religious activities, and attendance at Islamic study classes. Five out of the 10 dependent variables were significantly associated ($p < .001$) to the level of behavior supervision based on Islamic belief—namely, behavior group, the level of understanding and knowledge of Islamic teaching, the level of upbringing under Islamic principles, participation in religious activities, and attendance at Islamic study classes as illustrated in Table 1.

Based on an analysis of the five significantly related dependent variables using odds ratios, the results showed that:

Figure 1 The adolescents with behavior conforming to Islamic norms had received supervision based on Islamic principles to a level 6.71 times (95% CI 5.50–8.20) higher than those whose behavior did not conform to Islamic norms of behavior.

Table 1 Associations between receiving behavior supervision based on Islamic principles and the ten dependent variables

Determinant	Behavior supervision based on Islamic belief			Chi-square	p value
	Received inadequate (1,372)	Received adequate (788)	Total (2,160)		
Behavior group				384.319***	.000
Not conforming to Islamic norms	77.4	22.6	68.3		
Conforming to Islamic norms	33.7	66.3	31.7		
Residential area				0.028	.866
Urban	63.8	36.2	24.4		
Rural	683.4	36.6	75.6		
Gender				0.502	.451
Male	64.3	35.7	48.7		
Female	62.8	37.2	51.3		
Age group				2.285	.319
17 yrs or less	63.4	36.6	28.8		
18-21 yrs	65.0	35.0	43.4		
22 yrs or more	61.2	38.8	27.8		
Family status				1.264	0.531
Live with parents	64.5	35.5	57.0		
Live with one parent	62.2	37.8	22.3		
Live with relative	62.2	37.8	20.7		
Level of education				2.938	0.230
Low	64.9	35.1	27.4		
Moderate	61.2	38.8	37.0		
High	64.9	35.1	35.6		
Level of Islamic knowledge				138.226***	0.000
Low	74.5	25.5	17.1		
Moderate	69.5	30.5	56.8		
High	43.3	56.7	26.1		
Level of Islamic upbringing				157.616***	0.000
Low	77.6	22.4	36.3		
Moderate	62.7	37.3	40.2		
High	43.2	56.8	23.5		
Participation in religious activity				17.796***	.000
Never	68.1	31.9	41.8		
Occasionally	63.6	36.4	22.5		
Regularly	58.1	41.9	35.7		
Attendance at Islamic study classes				40.300***	.000
Never	69.5	30.5	42.1		
Occasionally	64.9	35.1	28.2		
Regularly	53.8	46.2	29.7		

*** $p < .001$

Figure 2 The adolescents with high understanding and knowledge of Islamic principles had received supervision based on Islamic principles to a level 3.16 times (95% CI

2.59–3.85) greater than those whose understanding and knowledge of Islamic principles were at a moderate or low level.

Figure 3 The adolescents with a high level of upbringing under Islamic principles received supervision based in Islamic principles to a level 3.03 times (95% CI 2.47–3.72) greater than those with a moderate or low level of upbringing under Islamic principles.

Figure 4 The adolescents who regularly participated in religious activities had received supervision based on Islamic principles to a level 1.43 times (95% CI 1.19–1.72) greater than those who occasionally or never participated in such activities.

Figure 5 The adolescents who always or regularly attended Islamic study classes had received supervision based on Islamic principles to a level 1.79 times (95% CI 1.48–2.16) greater than those who seldom or never attended such study.

Figure 1 Odds ratio of behavior group (bar show 95% confidence interval)
Conform / Not conform

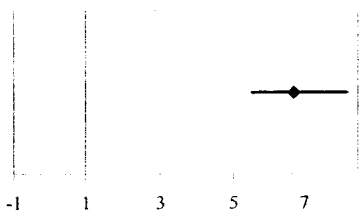

Figure 2 Odds ratio of level of Islamic knowledge (bar show 95% confidence interval)

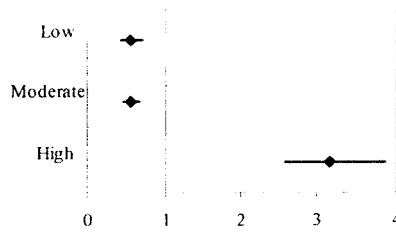

Figure 3 Odds ratio of level of Islamic upbringing (bar show 95% confidence interval)

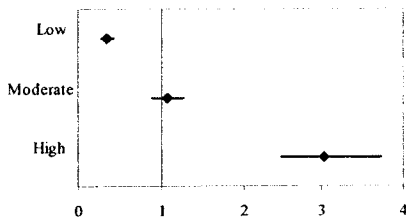

Figure 4 Odds ratio of participation in religious activity (bar show 95% confidence interval)

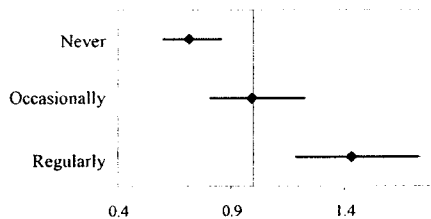
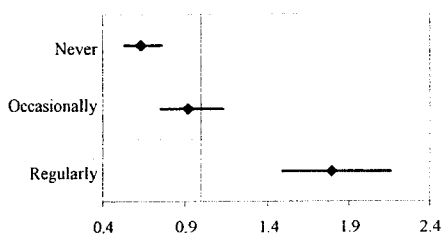

Figure 5 Odds ratio of attendance at Islamic study classes (bar show 95% confidence interval)

CONCLUSIONS AND DISCUSSION

It can be concluded that those adolescents who received a higher level of behavior supervision based on Islamic principles were more likely to adopt behavior conforming to Islamic society norms, to have a high level of understanding and knowledge of Islamic teachings, to have a high level of upbringing according to Islamic principles, to always participate in religious activities, and to always attend Islamic study classes. In fact, the extent to which the adolescents who conformed to Islamic society norms received the highest level of supervision was 6.71 times greater than the adolescents whose behavior did not conform to Islamic society norms, leading to their strict performance of Islamic practice. Indeed, all the five dependent variables found to be significantly related to behavioral supervision under Islamic principles were characteristics indicative of young people who are closely associated with Islamic principles—namely, strict performance of religious practice, upbringing under Islamic principles, understanding and knowledge of Islamic teachings via the study of Islamic principles, participation in religious activities, and attendance at religious courses. Clearly, the supervision which these young people received has led to them behaving not only in a righteous way but also in accordance with the expected social standards and Islamic principles. According to Cohen and Orbuch (1990) Adivatanasit (2002), and Thitiwattana (2004), a person who has been supervised and taught to perform in accordance with social requirements and certain social patterns has usually been equipped with knowledge, ideas, ideology, cultures, and personalities which have been passed on to them by social institutions, such as educational and religious institutions. Bhanthumnavin (2003), Thitirat (2004), and Sereetrakul (2009) have suggested that a person who has been supervised and taught to act appropriately in accordance with present and future social norms is influenced by understanding and accepting social values and social standards. Similarly, Chairasit et al. (2005) and Mahamad, Thongkum and Damcha-om (2008) assert that Muslim adolescents who have been supervised and taught to behave in accordance with both Islamic social standards and Islamic principles generally have knowledge and understanding of Islamic teaching. Not only do these adolescents strictly perform religious practice, but they have also been inculcated with Islamic virtues and ethics by their parents and teachers as well as by spiritual leaders. In addition, according to Thepsitha (1998), Khagphong (2004), and Mahama (2009), most Muslim adolescents who have fundamental Islamic ethics and whose personalities have been developed under Islamic principles, have usually been supervised and taught to lead a righteous way of life with moral awareness.

Therefore, Muslim leaders who supervise adolescents based on Islamic principles should realize the importance of the process of socialization through the family, as well as educational and religious institutions. Most importantly, these institutions should be considered as being the media through which knowledge, ethics, and virtues, as well as the guidelines of proper behavior based on Islamic principles are passed on to young people. According to Cohen and Orbuch (1990) and Popenoe (1993), socialization enables a person to behave in accordance with not only social requirements but also social patterns. Additionally, Grusec (1992) and Sereetrakul (2009) assert that socialization has a positive influence on young people's behavior both in the present and in the future. Based on Dhammasaccakarn et al. (1998), Chaiprasit et al. (2005), and Mahamad et al. (2008), the family, religion, and educational institutions are important social institutions in the process of creating a qualified social member. Most importantly, Khagphong, (2004) and Mahama (2009) asserted that Islamic socialization is the process through which a person's personality, emotions, mind, and intelligence are developed based on Islamic principles, enabling that person to lead a righteous way of life.

Thus, the findings of the current study should help any person or organization involved in the supervision of young people in the three southern border provinces and should encourage Muslim leaders to establish effective policies and concrete strategies to continuously supervise and teach young people to behave in accordance with Islamic teaching, to provide more supervision and assistance to young people whose behavior tends not to conform to Islamic principles. Most importantly, the Islamic socialization process is recommended as the principal method to be used in supervising young Muslims, such as enforcing the strict performance of religious practice, the provision of knowledge and understanding of Islamic principles, bringing children up according to Islamic principles, and encouraging participation in religious activities and attendance at Islamic study classes. In fact, the findings of this study show that if the behavior of young Muslims is supervised within Islamic principles, this will eventually enable young people to behave in accordance with Islamic principles.

ACKNOWLEDGEMENT

This work was supported by the Higher Education Research Promotion and National Research University Project of Thailand, Office of the Higher Education Commission.

REFERENCES

- Adivatanasit, C. (2002). *Buddhist sociology*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya.
- Anmunajid, S. (2004). *Prohibited relationships*. Retrieved from <http://www.majlis-ilmi.org/islam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1>
- Baka, D., & Lacheem, K. (2009). *The risk factors are related to Thai Muslim youth's aggressive behavior in the three southern border provinces of Thailand*. Bangkok: Office of the National Research Council of Thailand.
- Bhanthumnavin, D. (2003). Family strategies for alleviating moral social crisis Thai. *Journal of Development Administration*, 50(3), 1–20.
- Boonyasith, A. (1988). *The role of Islamic leaders in solving the crime problem in the three southern border provinces* (Unpublished masters thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Center of Deep South Watch. (2010). *The data and trends of the situation severity in the South*. Pattani: Center of Deep South Watch.
- Chaiprasit, K., Chansawang, W., & Permark, P. (2005). Islamic scripture and practice on sexual behaviors among high school Muslim adolescents: Narathiwat province. *Songklanakar Journal of Social Sciences and Humanities*, 11(Suppl.), 71–80.
- Cohen, J., & Orbuch, T. (1990). *Introduction to sociology*. Singapore: McGraw Hill.
- Dhammasaccakarn, W., Janyam, K., & Chantawattana, N. (1998). Factors relating to the use of drugs and narcotics by the clients in the Southern Drug Dependence Treatment Center. *Songklanakar Journal of Social Sciences and Humanities*, 4(3), 301–309.
- Gini, G. (2008). Associations between bullying behaviour, psychosomatic complaints, emotional and behavioural problems. *Journal of Paediatric and Child Health*, 44, 492–497.
- Grusec, J. E. (1992). Social learning theory and developmental psychology: The legacies of Robert Sears and Albert Bandura. *Development Psychology*, 28(5), 776–786.
- Khagphong, P. (2004). *Islamic faith on behavior of child breeding of Thai Muslim family in Bangkok* (Unpublished masters thesis). Prince of Songkla University, Pattani.

- Laeheem, K., & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakarinn Journal of Social Sciences and Humanities*, 16(6), 973–988.
- Laeheem, K., Kuning, M., & McNeil, N. (2009). Bullying: Risk factors becoming 'bullies'. *Asian Social Science*, 5(5), 50–57.
- Mahama, M. (2009). *Islam: Way of life*. Songkhla: Po-bard.
- Mahamad, F., Thongkum, P., & Damcha-om, M. (2008). Roles of family in cultivating morality for youth in the Islamic private schools, Pattani province. *Songklanakarinn Journal of Social Sciences and Humanities*, 14(1), 35–54.
- McNeil, D. (2005). *Modern statistics: A Graphical introduction*. Australia: Southwood Press.
- Narongraksakhet, I. (1997). *History of Islamic education*. Pattani: College of Islamic studies, Prince of Songkla University.
- Pajjopakaree, P. (2010). *Human and sociology*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Popenoe, D. (1993). *Sociology*. Englewood Cliffs, NJ, USA: Prentice-Hall.
- Sears, R., Maccoby, E., & Levin, H. (1957). *Patterns of child rearing*. Evanston, IL: Row Peterson.
- Sereetrakul, W. (2009). *Factors affecting family solidarity in the opinions of Thai teenagers* (Unpublished masters thesis). Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Theodorson, A., & Theodorson, G. (1967). *A Modern dictionary of sociology*. New York: Barnes and Noble Books.
- Thepsitha, S. (1998). *Social control*. Bangkok: The National Council on Social Welfare of Thailand.
- Thitirat, P. (2004). *Human and society*. Bangkok: Kasetsart University.
- Thitiwattana, P. (2004). *Human and sociology*. Bangkok: Kasetsart University.

ภาคผนวก ฉ

Manuscript เรื่องที่ 3

Needs for Behavioral Refinement Based on Islamic Principles Among
Muslim Juveniles With Risky Types of Behavior in Three Southern-
Border Provinces of Thailand

(ได้รับการตอบรับจาก Kasetsart Journal of Social Science)

Needs for Behavioral Refinement Based on Islamic Principles Among Muslim Juveniles With Risky Types of Behavior in Three Southern-Border Provinces of Thailand

ABSTRACT

The association was investigated between the need for behavioral refinement based on Islamic Principles among Muslim juveniles with or without risky types of behavior in the three southern border provinces of Thailand. Data were collected from 2,160 participants who were selected by a multi-stage sampling technique and their behavior analyzed by calculating odds ratios and employing chi-square tests using the EcStat program.

The results revealed that the ten areas of needs considered in the study were significantly associated with different types of Muslim juveniles (with or without risky types of behavior) and that Muslim juveniles with risky types of behavior perceived themselves to need a lower level of behavioral refinement from Muslim leaders in eight areas of needs than those who had no or less risky types of behavior. These eight areas of needs were: association with friends of the same gender (1.37 times), association with friends of a different gender (1.48 times), education (1.50 times), use of free time (1.62 times), relationship with relatives (1.59 times), relationship with the community (1.72 times), religious practice (2.10 times), and volunteering for public services (1.67 times). The Muslim juveniles with risky types of behavior perceived themselves to need an intermediate level of behavioral development from Muslim leaders in two areas at a higher ratio than those who had no or less risky types of behavior. These two areas of need were protection against wrongful doings (1.53 times) and advice on clothes and outfits (1.63 times).

Keywords: needs for behavioral refinement, types of behavior according to Islamic Principles, juveniles with risky types of behavior, three southern border provinces of Thailand

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามและกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,160 คนด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม EcStat เพื่อหาค่าการทดสอบไคสแควร์ และค่าอัตราส่วนที่ถอด

ผลของการวิจัยพบว่า ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามทั้ง 10 ด้านมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามอยู่ในระดับน้อย ในอัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง (ปกติ) จำนวน 8 ด้าน คือ ด้านการคบเพื่อนเพศเดียวกัน (1.37 เท่า) ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ (1.48 เท่า) ด้านการศึกษา (1.50 เท่า) ด้านการใช้เวลาว่าง (1.62 เท่า) ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง (1.59 เท่า) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน (1.72 เท่า) ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ (2.10 เท่า) และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ (1.67 เท่า) และกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามอยู่ในระดับปานกลางในอัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง (ปกติ) จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข (1.53 เท่า) และด้านการแต่งกาย (1.63 เท่า) คำสำคัญ: ความต้องการการดูแล พฤติกรรมตามวิถีอิสลาม เยาวชนกลุ่มเสี่ยง สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

INTRODUCTION

Islamic Principles represent structures of behavior and ways of living based on religious beliefs and principles which aim to produce harmonious living, and these have been practiced vigorously among Muslims (Anmunajid, 2004; Baka & Laeheem, 2008). At present, however, Muslim society is confronted by and is adapting to changes brought about by the advancement of technology. These technologies are popular and widespread, so most Thai juveniles no longer live their lives in accordance with conventional social standards nor according to religious principles. This is also true among Muslim juveniles. They do not practice Muslim social and behavioral norms and they even contradict the principles of Islam. They are not interested in religious activities nor do they practice daily religious rituals. Most are more interested in entertainment broadcast through various media because these activities are more exiting and entertaining. It is almost impossible to protect Muslim juveniles from indulging in western culture and entertainment which is being poured into present day society through all types of technological media. As Anmunajid (2004) states, at present most Muslim juveniles have done so many sinful and forbidden deeds and feel so accustomed to them that they therefore tend to commit them in public with no sense of shame. Further, Laeheem and Baka (2010) and Mahama (2009) assert that Thai Muslim juveniles do not lead their lives according to Muslim social expectations and even contradict the principles of Islam. These forms of misbehavior turn into worse problems and are almost impossible to solve.

Moreover, the current Muslim way of living is no longer seen to be based on the principles of Islam. Current practices are based more on beliefs and rituals which follow those

of older generations. The way of life of Muslim juveniles is freer and led by change and is considerably different from that of previous generations. The generation gap is now wider between parents and their children because parents do not have time to teach and guide their children toward good by living a good Muslim life. These juveniles are therefore living a life led by the current course of fashion, influential media, and friends. Muslim juveniles living this way are defined as “Muslim juveniles with risky types of behavior” in this study.

Individuals and organizations concerned with helping Muslim juveniles to live a life according to the principles of Islam must realize and prioritize these problems. “Muslim leaders” are expected to be those most influential and responsible for solving these problems. As Boonyasith (1988) states, in this era of change in the Muslim way of life, Muslim leaders have a very important role in helping Muslim juveniles to adopt a better way of life following the principles of Islam, and the expectations of Muslim society. This is also supported by Chaiprasit, Chansawang and Permark (2005) who suggest that one way to encourage Muslim juveniles to follow the Muslim way of life is to ensure that they have knowledge and a good understanding of Islamic Principles and are convinced to follow the principles and practice of Islam strictly. Khagphong (2004) adds that the teaching of the principles of Islam will show them the reality of life and therefore lead them to genuine happiness based on Islamic morality.

Based on the circumstances and problems outlined above, this study was conducted to investigate how Muslim leaders can help to inculcate good types of behavior according to the principles of Islam among Thai Muslim juveniles with risk types of behavior. The results of this study can be utilized as guidelines to structure policies for governing Thai Muslim juveniles so that they lead their lives in accordance with the principles of Islam and the expectations of Muslim society.

Objective

This study investigated the association between the need for behavioral refinement based on Islamic Principles among Muslim juveniles with or without risky types of behavior in the three southern border provinces of Thailand.

LITERATURE REVIEW

Religious institutions and socialization

Socialization is a process of transferring knowledge, beliefs, attitudes, principles, cultures, and personality through social institutions such as the family, education, religion,

and friends. Socialization is a process by which individuals assimilate and adjust their behavior towards those existing in a social structure and its standards (Popenoe, 1993; Adivatanisit, 2002; Thitiwattana, 2004). Socialization is therefore both a direct and indirect means by which social institutions transfer knowledge, ways of thinking, and ideologies in a particular society between generations, leading to the establishment and maintenance of social norms and expectations. Socialization is therefore necessary and beneficial to all societies. Through socialization, members of society learn to be disciplined and conform to social standards and therefore to live in harmony within their society. Socialization also helps build up social inspiration, ideology, attitudes, and beliefs which in turn unite its members to work towards common goals and consequently to advance the whole society. Most importantly, socialization cultivates basic knowledge and life skills for its members (Adivatanisit, 2002; Thitiwattana, 2004).

Religion, conveyed through religious and community leaders, is an influential factor on the behavior of juveniles. Socialization within religion cultivates people's beliefs, virtue, and morality and, as a result, guides them towards wellbeing based on morality and dignity (Thepsitha, 1998). Socialization in Islam is mostly carried out through education, and by promoting understanding and experience of the principles of Islam which aim to refine intellectual and mental development. This knowledge and experience will bring about a wider development of social, physical, mental, and intellectual growth in people and make them better members of society, leading a moral and religious way of life (Narongraksakhet, 1997; Mahama, 2009). Further, Islamic socialization aims to lead humans to seek the blessing of Allah on their future life, to serve the needs of society, and to develop their own behavior and personality and habits based on Islamic Principles so that they will live in harmony and peace within Muslim society (Mahama, 2009). Therefore, the more successfully Muslim leaders direct juveniles towards Islamic Principles, the better they can cultivate juveniles' behavior toward society's and Islam's way of life and expectations.

Concepts and theories of needs

Needs can be defined as desires and wishes that cause mental imbalance from both external stimuli and internal drives, which create mental turbulence which will not cease until those needs are fulfilled. Mental balance resumes once needs are fulfilled, when new needs will arise and need to be fulfilled. Thus a never ending cycle of need is created starting from a basic need which occurs and is fulfilled leading to the occurrence of more advanced needs. Basic needs, however, may recur once in a while in this cycle if their satisfaction has ceased

(Kowatrakul, 2005). Whilst several different concepts and theories of needs exist, this study, is based on two theories—namely, Murray (1938) and Maslow (1970).

Murray's Manifest Needs Theory Murray states that needs are basic urges leading to drives of behavior performed by a human being so as to reach a target. Needs might arise from social circumstances or they can originate from physical or mental drives. Human needs include the following; aggression, counteraction, abasement, defendance, autonomy, achievement, affiliation, play, rejection, succorance, nurture, exhibition, dominance, deference, avoidance of inferiority, avoidance of harm, avoidance of blame, orderliness, defence of honor, and contrariness (Murray, 1938 cited in Kowatrakul, 2005).

Maslow's Hierarchy of Needs Theory Maslow suggested that there are five stages of human needs from the lowest to the highest levels. Humans have to fulfill the lowest level needs before they strongly desire the higher level ones. In fact the lower level needs only require fulfilling at a satisfactory level, and not all of them need to be fulfilled, before the higher levels needs can arise. The satisfaction of needs in each individual is not necessarily the same. There are five levels of human needs: 1) physiological needs, which are the basic physical needs corresponding to the physical drives for survival. 2) Safety needs, which are the needs for mental safety, safety from the fear of losing things or freedom from the fear of danger. Safety needs arise only after the physiological needs are fulfilled. 3) Belongingness or social needs are needs for social relationships and co-existing with others. These needs may take different forms such as the need for love, or being praised, or the admiration of others. The need for belongingness arises once safety needs have been fulfilled. 4) Esteem needs include the need for self-respect, acceptance, and prestige, and 5) self-actualization is the need for accomplishment and self development and reaching one's full potential. It is the feeling behind self-directed development and growth and is the level encompassing truth, aesthetics, justice, and discipline (Maslow, 1970 cited in Kowatrakul, 2005)

RESEARCH METHODOLOGY

Participants

The participants were 2,160 Thai Muslim juveniles in the three southern border provinces of Thailand. The sample was selected by multi-stage sampling as described below. In the first stage, districts ('amphurs') were classified using stratified sampling into three groups: 1) districts with the highest level of population density (red zone districts); 2) districts with a medium level of population density (pink zone districts); 3) districts with a low level of

population density (green zone districts) (Center of Deep South Watch, 2010). Two districts in each province were then chosen from each of the three groups in stage one using simple random sampling, resulting in 18 districts being chosen. In the second stage, two sub-districts ('tumbon') were randomly selected from each of those 18 districts making 36 sub-districts. In the third stage, two villages ('moobans') were randomly selected from the 36 sub-districts making 72 villages in all. In the fourth stage, 20 Muslim juveniles were selected from each of the 72 villages making the sample size 2,160 participants.

Research instruments

A survey questionnaire was used as the research instrument. The questionnaire was divided into three parts: Part 1 contained general information about the respondents including the area in which they lived, their gender, age, and family status; Part 2 involved information about the participants' knowledge of the principles of Islam; Part 3 sought information on the participants' self-perceived needs for behavioral development on the principles of Islam in ten areas. The steps taken in developing the research instrument were: 1) the study of concepts, theories and related literature; 2) definition of the characteristics to be measured; 3) construction of the questionnaire items covering the characteristics to be measured, with the questionnaire items being adapted from those of other researchers in the area (e.g. Baka & Laeheem, 2008; 2009); 4) validation of the questionnaire. The questionnaires were reviewed based on their face validity by three experts in the area being researched. The Item-Objective Congruency Index (IOC) indicators were calculated. The questionnaire items with an IOC higher than 0.5 were selected (the accepted range was from 0.5 to 1.0); and 5) the trial of the questionnaire. The questionnaires were tested with 80 Muslim juveniles in KhaoToom sub-district in Yarang district, Yala province to check the reliability of the instrument. The internal consistency based on Cronbach's Alpha coefficient was calculated, resulting in a reliability level of 0.8457.

Data collection and data analysis

The determinant (independent) variable in the present study was the types of behavior of the Muslim juveniles, classified dichotomously as risky and non-risky juvenile behavior, and the outcome (dependent) variables were the ten areas of needs for behavioral development based on the principles of Islam. The research data were collected by the researcher and experienced research assistants who were all people local to the areas in which the data were collected. The questionnaire items were explained to the research assistants who

were trained in the process of the collection of field data. The data obtained were expressed as frequencies and percentages, and chi-square tests were performed and odds ratios were derived using the EcStat statistical program.

The research variables

There were two key variables for the study.

1) The types of behavior of the Muslim juveniles were considered based on their responses to the 20 items in the questionnaire asking about the frequency of their behavior according to Islamic Principles. The participants were asked to indicate their behavior based on a 5-point Likert scale with the response options: never, once in a while, quite often, frequently, and regularly which were accorded scores of 0, 1, 2, 3, and 4, respectively. The participants' average scores were then converted into Z-scores based on a mean score of 0 and a standard deviation of 1. Those participants with a Z-score equal to or greater than 1.0 ($Z \geq 1.0$) were identified as having "non-risky behavior" or as normal juveniles in the present study and those who had a Z-score of less than 1.0 ($Z < 1.0$) were classified as being 'risky behavior juveniles' (Gini, 2008; Laeheem et al., 2009).

2) The needs for behavioral development according to Islamic Principles were assessed based on the questionnaire items asking the participants for their opinions about the need for behavioral development in respect of ten aspects of Islamic Principles. The participants responded based on a 6-point Likert scale with the response options: no needs, least, little, medium, high, and very high which were accorded scores of 0, 1, 2, 3, 4, and 5 respectively. The average scores of the participants were then converted into Z-scores (mean = 0, standard deviation: 1). The participants were then divided into three groups, with those participants who had a Z-score of less than -1.0 ($Z < -1.0$) being identified as having a low level of perceived needs, those who had a Z-score between -1.0 and 1.0 ($-1.0 \leq Z < 1.0$) were classified as having a medium level of perceived needs, while those with a Z-score greater than 1.0 ($Z > 1.0$) were classified as having a high level of perceived needs (Ender, 2005; Baka & Laeheem, 2009).

RESULTS

Muslim juveniles with risky and non-risky (normal) behavior

The data obtained from the 2,160 participants identified 1,475 (68.3%) as having risky types of behavior and 685 (31.7%) as not having risky types of behavior (that is, adopting

normal behavior based on Islamic Principles). The perceived needs for behavioral development of these two groups was then established from the data. It was found that the largest number of 'risky behavior' juveniles rated their need for behavioral development and advice in respect of associating with friends of the same gender at a moderate level (36.5%), while the largest number rated their need for behavioral development in respect of having associations with friends of a different gender at a high level (35.5%). The need for behavioral development and advice in education was rated at a moderate level by 43.8 percent of the 'risky behavior' group whereas the need for behavioral development in respect of how to spend their free time was rated at the low level by the largest group of 'risky behavior' juveniles (34.5%). The need for being protected against wrongful doings was rated at a high level by the largest group (42.9%) whilst the largest group in respect of the need for advice on dressing themselves rated this need at a moderate level (35.5%). The need for behavioral development in respect of relationships with family members was rated at a moderate level by the largest group (41.7%), but the largest group rated the need for relationships with community members at a moderate level (37.4%). The need for behavioral development in respect of religious practice was rated by the largest number of 'risky behavior' juveniles at a high level (38.1%) whilst the need in respect of volunteering/helping others or the community was rated at a moderate level by 35.3 percent.

In the non-risky Muslim juveniles, the largest numbers rated all ten of the needs for behavioral development and advice at a high level. In respect of association with friends of the same gender the proportion was 38.0 percent and for association with friends of a different gender it was 45.1 percent, for education it was 46.4 percent, for spending free time it was 45.3 percent, for protection from wrongful doings it was 56.1 percent, for dressing themselves it was 50.2 percent, for relationships with family members it was 45.4 percent, for relationships with community members it was 48.3 percent, for religious practice it was 53.9 percent, and for volunteering/helping others or the community it was 45.0 percent (Table 1).

Muslim juveniles with risky types of behavior and their needs for advice on Islamic Principles

Analysis of the data relating to associations between the perceived needs of the participants for behavioral development and advice according to Islamic Principles and the levels of risky types of behavior of the juveniles classified as having risky and non-risky types of behavior found a highly significant difference ($p < .001$). In particular, the juveniles with risky types of behavior rated their needs for behavioral development and advice according to

Islamic Principles to be at a low level in eight of the ten areas examined and at a moderate level in the remaining two areas. Details of the perceived levels of needs are described below.

Table 1 Ten needs of Muslim juveniles with risky and non-risky types of behavior

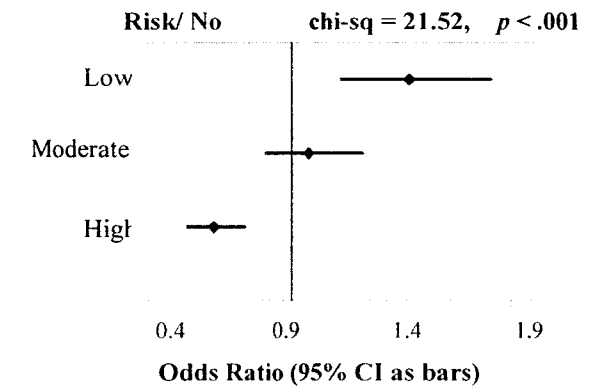
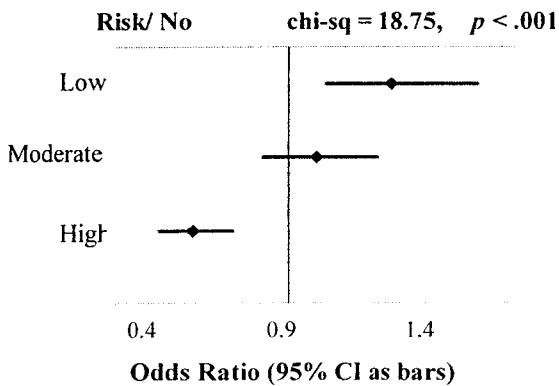
Needs for behavioral refinement	Type of Muslim juvenile		All
	With non-risky types of behavior (685)	With risky types of behavior (1,475)	
Association with friends of the same gender			
Low	27.7	34.4	32.4
Moderate	34.3	36.5	35.7
High	38.0	29.1	31.9
Association with friends of a different gender			
Low	24.8	32.9	30.3
Moderate	30.1	31.6	31.1
High	45.1	35.5	38.6
Education			
Low	18.0	24.7	22.5
Moderate	35.6	43.8	41.2
High	46.4	31.5	36.3
Use of free time			
Low	24.5	34.5	31.3
Moderate	30.2	31.9	31.4
High	45.3	33.6	37.3
Protection against wrongful doings			
Low	20.7	25.5	24.0
Moderate	23.2	31.6	28.9
High	56.1	42.9	47.1
Advice on clothes and outfits			
Low	24.5	31.0	28.9
Moderate	25.3	35.5	32.2
High	50.2	33.6	38.8
Relationship with relatives			
Low	17.5	25.2	22.8
Moderate	37.1	41.7	40.2
High	45.4	33.1	37.0
Relationship with the community			
Low	18.8	28.5	25.4
Moderate	32.8	37.4	35.9
High	48.3	34.2	38.7
Religious practice			
Low	14.6	26.4	22.7
Moderate	31.5	35.5	34.2
High	53.9	38.1	43.1
Volunteering for public service			
Low	22.0	32.1	28.9
Moderate	33.0	35.3	34.6
High	45.0	32.6	36.5

1. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice on associating with friends of the same gender at the low level at a ratio of 1.37 times (95% CI, 1.13–1.67) greater than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 1).

2. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice on associating with friends of a different gender at a low level at a ratio of 1.48 times (95% CI, 1.21–1.80) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 2).

Figure 1 Associating with friends of the same gender

Figure 2 Associating with friends of a different gender

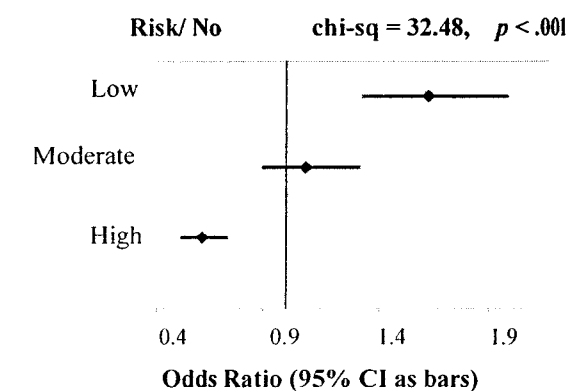
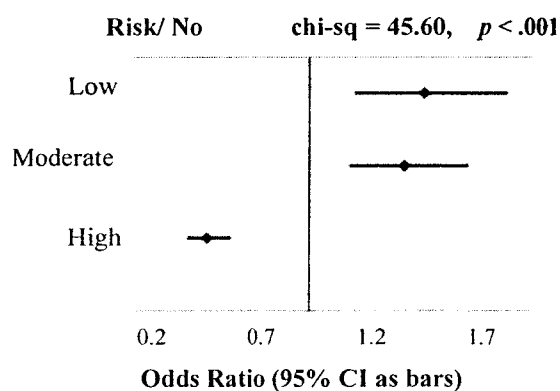

3. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice on their education at the low level at a ratio of 1.50 times (95% CI, 1.19–1.88) and at a medium level at a ratio of 1.41 (95% CI, 1.17–1.70) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 3).

4. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice about spending their free time at the low level at a ratio of 1.62 times (95% CI, 1.32–1.99) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 4).

Figure 3 Education

Figure 4 Use of free time

5. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice on protection from wrongful doings at a medium level at a ratio of

1.53 times (95% CI, 1.24–1.88) and at a low level at a ratio of 1.31 (95% CI, 1.05–1.63) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 5).

6. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice about clothes and outfits at a moderate level at a ratio of 1.63 times (95% CI, 1.33–1.99) and at a low level at a ratio of 1.38 (95% CI, 1.12–1.70) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 6).

Figure 5 Protection against wrongful doing

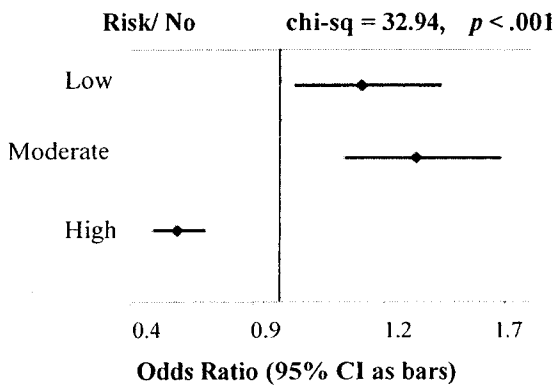
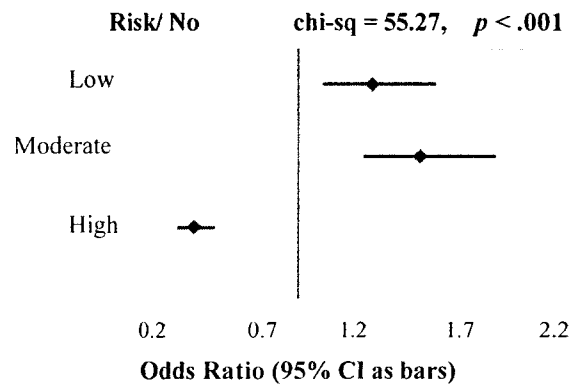

Figure 6 Advice on clothes and outfits

7. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice about relationship with relatives at a low level at a ratio of 1.59 times (95% CI, 1.26–2.00) and at a medium level at a ratio of 1.21 (95% CI, 1.01–1.46) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 7).

8. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice about relationship with the community at a low level at a ratio of 1.72 times (95% CI, 1.37–2.14) and at a medium level at a ratio of 1.22 (95% CI, 1.01–1.48) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 8).

9. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice about religious practice at a low level at a ratio of 2.10 (95% CI, 1.65–2.68) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 9).

10. Muslim juveniles with risky types of behavior rated the need for behavioral development and advice about volunteering for public service at a low level at a ratio of 1.67 (95% CI, 1.35–2.06) higher than their counterparts in the non-risky (normal) behavior group (Figure 10).

Figure 7 Relationship with relatives

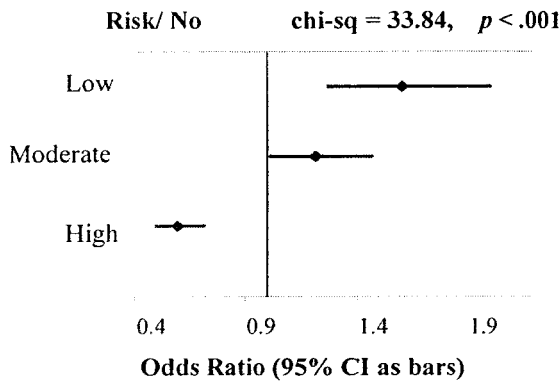

Figure 8 Relationship with the community

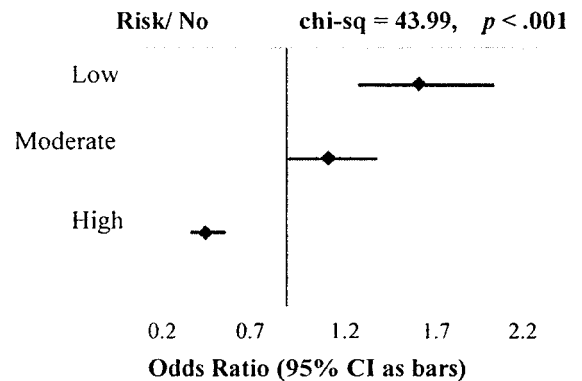

Figure 9 Religious practice

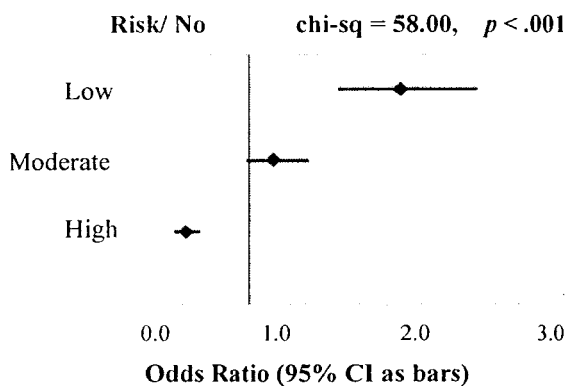
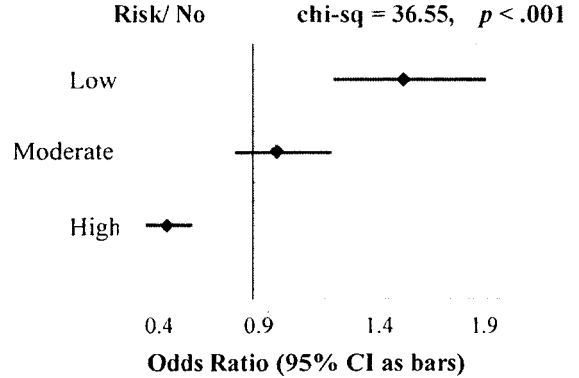

Figure 10 Volunteering for public service

However, it should be noted that in all the areas considered, the highest proportion of juveniles who did not have risky types of behavior rated the need for behavioral development to be at a high level.

DISCUSSION AND CONCLUSION

It can be concluded from the findings that the Muslim juveniles classified in this study as having risky types of behavior perceived a very low level of need for help from Muslim leaders in behavioral development and advice about living according to Islamic Principles. Those Muslim juveniles with risky behavior had their own way of living which did not conform to the expectations of Muslim social norms and contradicted Islamic Principles so that they did not want or hardly ever wanted Muslim leaders to control or advise them on their types of behavior or on how to lead their lives according to Islamic Principles. This finding accords with the study conducted by Laeheim and Baka (2010) which found that most

Muslim juveniles had a way of life which did not conform well to Muslim social expectations and was contrary to Islamic Principles and that they did not want any individuals or institutions to get involved in their way of life which was settled and directed within their group of peers. The Muslim juveniles with risky types of behavior in the present study showed that they wanted to be independent from society. These juveniles preferred to affiliate and devoted their time to their peer group. They wanted to enjoy their lives within their own groups/affiliations and be independent from others. They wanted to be different from other groups and to behave differently from social norms. This finding was in accord with Murray's Manifest Needs theory which states that needs are constituted from the impressions and innate interests of an individual in certain social circumstances such as the need for being independent from pressures and unpleasant situations, the need for being autonomous, the need for affiliation, the need for nurture and loyalty among acquaintances, the need to play, the need to be able to reject and be ignorant of others, and the need for being a fashionable, different and exceptional kind of individual (Murray, 1938 cited in Kowatrakul, 2005).

Moreover, juveniles with risky behavior favored patterns of behavior, habits, and attitudes approved among their peers even though those types of behavior did not conform well with social norms nor were they well accepted in society. As Aaro, Wold, Kannas and Rimpela (1986) point out, the pattern of life of juveniles is that those with the same habits, attitudes, and virtues are accepted by other members of their peer group. Wenzel (1983) affirms that the human way of life not only conforms to social standards but is also nurtured by society, so the study of an individual's way of life should not only take consideration of social norms of behavior but should also be considered in relation to his or her values and affections. For example, studies should be based on people's social circumstances, living environment, and personal culture in order to develop desired types of behavior among those at risk juveniles.

In conclusion, any changes in the types of behavior of Muslim juveniles with risky types of behavior can only be achieved with knowledge of their needs, expectations, and goals in life. This knowledge will lead to an understanding of their mental condition as well as their needs, and through this understanding will come acceptance and cooperation from them. Bronfenbrenner (1979) and Rosenstock, Strecher and Becker (1988) state that in developing juveniles' types of behavior, it is important that people involved in the process of developing those types of behavior have a clear understanding of their roles and the roles of the people whom they seek to develop. These roles should include both the psychological roles of individual juveniles and their sociological roles which are key mechanisms in linking

individuals and the social structure in which they exist. It is this social structure that dictates types of behavior to juveniles, but it is their own decision to learn and adopt types of behavior.

Goffman (1963) states that the living types of behavior of juveniles reflect their group norms of behavior. At the same time they need to appeal to others (the need for exhibition) and look for information on the status and attitudes of those people they associate with (the need for affiliation). Hendry, Mayer and Kloep (2007) suggest that in achieving agreeable types of behavior in juveniles, goals need to be clearly stated to inspire and motivate them toward those goals. It is essential that juveniles set their own goals of achievement, such as achievement in acquiring self-esteem and prestige, achievement in cultivating one's own philosophy and values, achievement in becoming autonomous, achievement in being well affiliated with seniors or superiors, and achievement in getting along well with group members.

It is hoped that the results of this study will be utilized by Islamic communities/organizations and governmental agencies to make decent policies and realistic strategic plans to encourage and support Thai Muslim juveniles with types of behavior which do not currently meet the social norms of Islamic society to adopt more conventional behavior. This study provides information for concerned social organizations and Islamic organizations in particular, to help them to take care of juveniles whose behavior differs from that which is expected from young people in a Muslim society, more particularly in developing their daily practice of good religious types of behavior according to Islamic Principles. Muslim leaders are in a position to undertake the social refinement of juveniles' types of behavior through their teaching or advice, and thus cultivate conformity with social and Islamic Principles. As Cohen and Orbuch (1990), Popenoe (1993), Adivatanasit (2002) and Thitiwattana (2004) observe, social refinement is the process of conveying thoughts, attitudes and ideology, culture, and personality to younger generations so as to guide their types of behavior to conform well with social expectations and social structure. Grusec (1992), Bhanthumnavin (2003), Thitirat (2004) and Sereetrakul (2009) point out that socialization helps juveniles understand and acknowledge social values and the standards of the society in which they are living. This can also positively motivate their types of behavior for both their present and future lives. Dhammasaccakarn, Janyam and Chantawattana (1998), Chaiprasit et al., (2005) and Mahamad, Thongkum and Damcha-om (2008) state that religious organizations are key among social figures in cultivating quality social members who have good minds and good personalities. They play key roles in encouraging Muslim juveniles to

develop a good knowledge and understanding of Islamic Principles. In cultivating Islamic ideology, Muslim leaders implant virtue and morality according to religious principles through religious practices which can direct juveniles' behavior towards social and religious expectations. Khagphong (2004) and Mahama (2009) point out that Islamic socialization is the process of developing the personality, thoughts, and habitual types of behavior as well as the cultivation of the mind, mental powers, and intellect of an individual in accordance with Islamic Principles, so that individuals can live a good life and at the same time create a peaceful society.

In conclusion, it can be seen that the most successful way for individuals and social organizations to develop the types of behavior of and give advice to Thai Muslim juveniles to help them achieve a decent way of life according to Islamic Principles is through a good understanding of the real needs of those juveniles and by setting authentic goals and working together with them through a variety of activities using socialization based on religious organizations and Muslim leaders.

ACKNOWLEDGEMENT

This work was supported by the Higher Education Research Promotion and National Research University Project of Thailand, Office of the Higher Education Commission

REFERENCES

- Aaro, L. E., Wold, B., Kannas, L., & Rimpela, M. (1986). Health behavior in school-children - A WHO cross-national survey. *Health Promotion, 1*(1), 17-33.
- Adivatanasit, C. (2002). *Buddhist sociology*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya.
- Anmunajid, S. (2004). *Prohibited relationships*. Retrieved from <http://www.majlis-ilmi.org/islam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1>
- Baka, D., & Laeheem, K. (2008). *A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand*. Bangkok: Office of the National Research Council of Thailand.
- Baka, D., & Laeheem, K. (2009). *The risk factors are related to Thai Muslim youth's aggressive behavior in the three southern border provinces of Thailand*. Bangkok: Office of the National Research Council of Thailand.

- Bhanthumnavin, D. (2003). Family strategies for alleviating moral social crisis Thai. *Journal of Development Administration*, 50(3), 1–20.
- Boonyasith, A. (1988). *The role of Islamic leaders in solving the crime problem in the three southern border provinces* (Unpublished masters thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design* (Unpublished master's thesis). Cambridge: Harvard University Press.
- Center of Deep South Watch. (2010). *The data and trends of the situation severity in the South*. Pattani: Center of Deep South Watch.
- Chaiprasit, K., Chansawang, W., & Permark, P. (2005). Islamic scripture and practice on sexual behaviors among high school Muslim adolescents: Narathiwat province. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 11(Suppl.), 71–80.
- Cohen, J., & Orbuch, T. (1990). *Introduction to sociology*. Singapore: McGraw Hill.
- Dhammasaccakarn, W., Janyam, K., & Chantawattana, N. (1998). Factors relating to the use of drugs and narcotics by the clients in the Southern Drug Dependence Treatment Center. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 4(3), 301–309.
- Ender, P. (2005). *Introduction to research design and statistics*. Los Angeles: Department of Education.
- Gini, G. (2008). Associations between bullying behaviour, psychosomatic complaints, emotional and behavioural problems. *Journal of Paediatric and Child Health*, 44, 492–497.
- Goffman, E. (1963). *Behavior in public places: Notes on the social organization of gatherings*. New York: The Free Press.
- Grusec, J. E. (1992). Social learning theory and developmental psychology: The legacies of Robert Sears and Albert Bandura. *Development Psychology*, 28(5), 776–786.
- Hendry, L. B., Mayer, P., & Kloep, M. (2007). Belonging or opposing? A grounded theory approach to young people's cultural identity in a majority/ minority societal context. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 7(3), 181–204.
- Khagphong, P. (2004). *Islamic faith on behavior of child breeding of Thai Muslim family in Bangkok* (Unpublished master's thesis). Prince of Songkla University, Pattani.
- Kowatrakul, S. (2005). *Educational psychology*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 16(6), 973–988.

- Laeheem, K., Kuning, M., & McNeil, N. (2009). Bullying: Risk factors becoming 'bullies'. *Asian Social Science*, 5(5), 50–57.
- Mahama, M. (2009). *Islam: Way of life*. Songkhla: Po-bard.
- Mahamad, F., Thongkum, P., & Damcha-om, M. (2008). Roles of family in cultivating morality for youth in the Islamic private schools, Pattani province. *Songklanakarinn Journal of Social Sciences and Humanities*, 14(1), 35–54.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2nd ed.). New York: Harper and Row.
- Murray, H. A. (1938). *Explorations in personality*. New York: Oxford University Press.
- Narongraksakhet, I. (1997). *History of Islamic education*. Pattani: College of Islamic Studies, Prince of Songkla University.
- Popenoe, D. (1993). *Sociology*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Rosenstock, I. M., Strecher, V. J., & Becker, M. H. (1988). Social learning theory and the health belief model. *Health Education Behavior*; 15,175–183.
- Sreetrakul, W. (2009). *Factors affecting family solidarity in the opinions of Thai teenagers* (Unpublished masters thesis). Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Thepsitha, S. (1998). *Social control*. Bangkok: The National Council on Social Welfare of Thailand.
- Thitirat, P. (2004). *Human and society*. Bangkok: Kasetsart University.
- Thitiwattana, P. (2004). *Human and sociology*. Bangkok: Kasetsart University.
- Wenzel, E. (1983). Lifestyles and living conditions and their impact on health. *Scottish Health Education Group, European Monographs in Health Education Research*, 5, 1–18.

ภาคผนวก ข

Manuscript เรื่องที่ 4

Factors Affecting Islamic Behavior Among Thai Muslim Youth in the
Three Southern Border Provinces, Thailand

(อยู่ระหว่างการพิจารณาจาก Kasetsart Journal of Social Science)

Factors Affecting Islamic Behavior Among Thai Muslim Youth in the Three Southern Border Provinces, Thailand

ABSTRACT

The purpose of this research was to examine the important factors that affect the likelihood of Thai Muslim youth in the three southern border provinces whose behaviors were in accordance with the Islamic religion. A total of 2160 Thai Muslim youth in the three southern border provinces were interviewed to collect relevant data. Pearson's chi-squared test was used to assess the associations between the likelihood of Islamic behaviors and possible important factors. Logistic regression was used to investigate independent associations between the predictor variables and the outcome.

We found that 31.7 percent of Thai Muslim youth reported that their behaviors were in accordance with the Islamic religion. Islamic behaviors was significant associated with the level of knowledge of the religion, the level of the Islamic way of upbringing children; participation in Islamic religious activities, and participation in Islamic religious training. The proportion of Thai Muslim youth whose behaviors were in accordance with the Islamic religion were height among those who were with a high level and those with a moderate level of the Islamic way of upbringing children (12.10 and 3.41 times); those with a high level and those with a moderate level of knowledge of Islamic religion (3.61 and 2.00 times); those who participated in Islamic religious activities regularly and occasionally (3.45 and 2.35 times); and those who participated in Islamic religious training regularly and occasionally (2.99 and 1.93 times).

Keywords: Islamic behavior, Thai Muslim youth, three southern border provinces, odds ratio, logistic regression

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,160 คน และ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมอาร์ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าการทดสอบไคสแควร์ ค่าอัตราส่วนข้อผิดพลาด และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โลจิสติก

ผลของการวิจัยพบว่าเยาวชนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามมีจำนวนร้อยละ 31.7 ปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับความรู้ด้านศาสนา ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม และการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

กลุ่มเยาวชนที่มีโอกาสมีพฤติกรรมกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามสูง ได้แก่ เยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามในระดับสูงและระดับปานกลาง (12.10 เท่า และ 3.41 เท่า) เยาวชนที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามในระดับสูงและระดับปานกลาง (3.61 เท่า และ 2.00 เท่า) เยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลามเป็นประจำ (3.45 เท่า) และนาน ๆ ครั้ง (2.35 เท่า) และเยาวชนที่เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นประจำ (2.99 เท่า) และนาน ๆ ครั้ง (1.93 เท่า)

คำสำคัญ: พฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม, เยาวชนไทยมุสลิม, สามจังหวัดชายแดนภาคใต้, อัตราส่วนข้อผิดพลาด, การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

INTRODUCTION

Islam is not only a belief but also a perfect way of life that combines belief and practice, worldly activities and monastic activities into one inseparable entity. It is a way of life given by Allah that makes it unique. Muslims all around the world strictly follow the text of the Koran and the exemplary models set by the Prophet Muhammad (Anmunajid, 2004; Laeheem & Baka, 2010). Nevertheless, the advancement of technology and constant change at the present time have resulted in youth giving importance to the way of life that is wrong or contradict to the Islamic principles. For example, they wear a hijab but show their beauty, use drug, are with sexual deviation, do not pray, cannot read the Koran, have debt, do not make zakat, do not fast, etc. According to Anmunajid (2004), nowadays Muslim youth's behavior weakens their faith; they commit sins and taboos without shame and doing so has become their habit. They can even commit a sin openly; they do religious activities hurriedly with absence of their mind; they do not ponder over or consider the meaning of the words they say while doing religious practice. The study by Laeheem and Baka (2010) revealed that only a small number of Thai Muslim youth lead their life according to the expectation of Muslim society and the Muslim principles. Chaiprasit, Chansawang, and Permark (2005) state that Muslim youth who practice religious activities well tend to have proper behaviors and this is because practicing religious activities consist of 1) self-practice that helps remind Muslim

youth of God and His teachings; 2) praying that helps Muslim youth to have self-control and refine their mind; and 3) fasting that helps train Muslim youth to be patient and refrain from a desire to do evil.

There are many factors that can lead Muslim youth to have their way of life and behavior in accordance with Islamic principles but one important factor is the use of socialization through the religion institution and the family institution such as the Islamic way of upbringing children, provision of knowledge about the religion, and promotion of participation in religious activities. In socialization through the process of training and teaching by parents and teachers is a process that encourages youth to practice and behave according to social expectations and Islamic principles. According to a study, training and upbringing of children is a process of socialization that make youth understand and adopt the values and norms of the society in which they live (Grusec, 1992). Upbringing, knowledge provision, and actual experience from parents, teachers, and religious leaders can have influence on children behaviors at the present time and in the future (Sear, Maccoby, & Levin, 1957). Upbringing of children plays an important role and has positive influence on good behaviors of Thai youth (Bhanthunavin, 2003), and the Islamic way of upbringing children reflects the truth in the way of life and can lead youth to true happiness based on Islamic ethics (Khagphong, 2004).

In addition, the family institution is considered the beginning of the building of good quality members of society as well as the source or the mold of personality and mind of members of society (Dhammasaccakarn, Janyam, & Chantawattana, 1998). One way of helping and supporting Muslim youth to have behavior that is in accordance with the social norm is to promote youth to acquire knowledge and understanding of Islamic principles and teachings, and to promote strict practice of religious activities (Chaiprasit, Chansawang, & Permark, 2005). Muslim youth's families have instilled morality in their children at a high level in all aspects of self-discipline, responsibility, patience, honesty and perseverance (Mahamad, 2008).

The present study aims to examine the important factors that affect the likelihood of Islamic behavior by Thai Muslim youth in the three southern border provinces, include residential rural/urban location, gender, age, family status, level of knowledge of the religion, level of Islamic way of upbringing, participation in Islamic activities, and participation in Islamic religious training. Identifying Thai Muslim youth who are at high important of

Islamic behavior could assist Islamic religious organizations, social and human development authorities, and the government sector to introduce better strategies for promoting and supporting more Thai Muslim youth to have behaviors that are in accordance with the Islamic way of life, and for preventing youth from having a way of life that is against Islamic principles.

LITERATURE REVIEW

Socialization

Socialization is the process of transferring knowledge, thoughts, attitudes, ideologies, cultures, and personalities through social institutions such as the family, educational institutions, mass media, peer groups, the workplace, and other social organizations. This process helps to make a person's character suitable for society; it promotes and supports interaction among people and regulates their social doings; it molds their personality and teaches them about society and the different ways of life adopted by others within it (Popenoe, 1993). Socialization is the process of learning about the behaviors and actions necessary to a person's changing status and role (Theodorson & Theodorson, 1967) by which that person adjusts his or her behaviors in the direction of social norms (Adivatanasit, 2002). Moreover, socialization refers to the long-term learning process by which a person learns important social values, symbols, behaviors, beliefs, and normative behavior in the social system of which that person is a member (Thitiwattana, 2004). It is the process of transferring knowledge, thoughts, attitudes, ideologies, and personalities from one generation to another generation of social members. This process can be direct and indirect and occurs through the agency of social institutions and its aim is to produce a person whose personality, interactions, and practice accord with those desired and expected by society.

Socialization has four important goals: to provide training for people to learn skills that are necessary for living in society in order to survive and to live happily; to enable people to communicate effectively and develop their ability in speaking, reading, and writing; to enable people to adopt basic beliefs and social values and to harmoniously become part of society; and to enable people to develop their "identity" as the foundation of personality development (Thitiwattana, 2004). Socialization is a necessary process within human society because if socialization of a new generation of social members did not take place, society

could neither be developed nor survive. According to Pajjopakaree, (2010), the benefits of socialization can be stated as:

1. The building of discipline for social members to make them coexist happily. Social organizations function to teach members how to behave properly and to enable them to anticipate how others will behave in a certain situation.

2. To build inspiration, ideology, attitude, and belief for members of society so that they have unity and work together with the same ideology towards the same goal and thus create progress for society.

3. To build the knowledge and skills necessary for citizens to live within society.

Religion and socialization

A level of knowledge about religion and participation in religious activities are factors that influence the behaviors of youths. Within a society that values religious belief, those youths who have a high level of knowledge about religion and participation in religious activities have a high level of behavior that conforms to social norms. This is because within societies ordered on the basis of religious belief, religion is an important agent of socialization which acts as a guideline and provides people with goals against which they can order their actions according to standards based on morality, a perception of good and evil, self-discipline, and a determination to order their activities according to a clearly stated religious code based on the belief that religion enables people to have morals, morality, and to be able to distinguish between good and evil (Thepsitha, 1998).

Most Islamic socialization occurs through a system of providing knowledge and understanding as well as educating people about Islamic principles. This process not only transfers knowledge, experience, and skills from one generation to the next but also has a broad meaning that covers all aspects of life including acting as a process of life training, instilling intelligence, and training both the body and mind in order to produce perfect humans. The process of education in Islam aims to train and refine the mind, transfer religious and secular knowledge, and foster morals, morality, and discipline. Thus, education within Islam can be characterized as being a process of life-long education that develops all aspects of a human being, be it spiritual, intellectual, physical, or mental. It is a response to the purpose of creating human beings which is to be servants of Allah and to be His

representatives on earth to make members of society moral and prosperous (Narongraksakhet, 1997; Mahama, 2009).

Islamic socialization through the education process also has the goal and purpose of seeking favor from Allah for the future life as well as eliminating illiteracy, protecting religion and the existence of Islam, and planning how to meet the needs of society. It also seeks to develop people who have habits and personalities in accordance with religious principles, and who have confidence in their way of life; to create good people who have morals so that they will lead happy, peaceful, and prosperous lives within society (Mahama, 2009).

Therefore, the more adolescents are committed to religion, the more they can control their actions and behaviors in the way that is desired and expected by society. They will feel free to do wrong only when their commitment to religion or social rules is destroyed.

RESEARCH METHODOLOGY

Participants

The participants were 2160 Thai Muslim youth in the three southern border provinces of Thailand, and were selected using Multi-stage Sampling as follows:

Stage 1: Districts were stratified into three strata: 1) districts where density loss per population was high and very high; 2) districts where density loss per population was moderate; 3) districts where density loss per population was low (Center of Deep South Watch 2010). Then two districts per region were selected using simple random sampling, totaling 18 districts.

Stage 2: Sub-districts were selected using simple random sampling, totaling 36 sub-districts.

Stage 3: Villages were selected using simple random sampling, totaling 72 villages.

Stage 4: Thirty youths from each village were selected using simple random sampling, totaling 2,160 youths.

Data collection

A cross-sectional study was conducted. Verbal consent to participate in the study was obtained from Thai Muslim youth after assurance of interview confidentiality was given. The collection assistants (36 interviewers) in face-to-face collection of data were teachers studying for a Graduate Diploma in Teaching at Yala Islamic University and were staying in the target village who volunteered to participate. They were trained in the interviewing techniques and the details of the questionnaire. They were asked to take care not to rush through the questionnaire and also to record responses accurately and authentically.

Measures

In this study, the Islamic behavior outcome was classified into two categories; Thai Muslim youth whose behaviors were in accordance and whose behaviors were not in accordance with the Islamic religion. Measured it by asking Thai Muslim youth twenty question items, then the scores of all the 20 question items measuring Islamic behaviors were added up. The criteria for scoring from “Never”, “Once in a while”, “Rather often”, “Often”, and “Regularly” were 0, 1, 2, 3, and 4, respectively. The scores were transformed into Z-scores (standardized to a mean of 0 and a standard deviation of 1), and then divided into two categories: Those who had the standardized score greater than or equal to 1.0 ($Z \geq 1.0$) were classified in the category of Thai Muslim youth whose behaviors were in accordance with Islam while those who had a standardized score lower than 1.0 ($Z < 1.0$) were classified as ‘whose behaviors were not in accordance with the Islamic religion’ (Gini 2008; Laeheem, Kuning, & McNeil, 2009).

Data analysis

The important factors of interest were residential rural/urban location, gender, age, family status, level of knowledge of the religion, level of Islamic way of upbringing, participation in Islamic activities, and participation in Islamic religious training.

The Islamic behavior outcome was divided into two categories, namely: (a) behaviors were not in accordance with the Islamic religion, and (b) behaviors were in accordance with the Islamic religion.

All the important factors of interest were categorical. Pearson’s chi-squared test was used to assess the associations in the univariate analyses. Multivariate analyses were

performed to investigate any independent associations between the predictor variables and outcome categories ('behaviors were in accordance'/'behaviors were not in accordance') using a logistic regression method (Kleinbaum & Klein, 2002) and variables were eliminated from the model by backward method.

RESULTS

There were 2160 Thai Muslim youth in this study, it was found that most of them (75.6%) lived in rural areas, were females (51.3%) in the age range of 18-21 years (43.4%) followed by the age of 17 years and younger (28.8%) and 22 years and older 27.8%, respectively. More than half of the Thai Muslim youth (57.0%) lived with their parents, 23.3 percent lived with either with their father or their mother, and 20.7 percent lived with their relatives. 56.8 percent of the Thai Muslim youth had a moderate level of knowledge about Islam, followed by 26.1 percent had a high level of knowledge about Islam, and 17.1 percent had a low level knowledge of Islam. For the Islamic way of upbringing, it was found that most of the Thai Muslim youth (40.1%) had a moderate level of the upbringing, followed by those (36.3%) who had a low level of the Islamic way of upbringing, and those (23.5%) with the high level of the Islamic way of upbringing, respectively.

Most of the Thai Muslim youth (41.8%) never participated in religious activities, followed by those (35.7%) who regularly participated, and those (22.5%) who participated every once in a while, respectively. It was founded that 42.2 percent of the Thai Muslim youth never participated in Islamic religious training, followed by those (29.8%) who participated every once in a while, and those (28.1%) participated regularly.

In this study, the Islamic behavior outcome was classified as a dichotomous variable; 'whose behaviors were not in accordance with the Islamic religion' (1475 youth) and 'whose behaviors were in accordance with the Islamic religion' (685 youth). The percentage of Thai Muslim youth reporting that their behaviors were in accordance with the Islamic religion was 31.7 percent.

Table 1 shows the associations between the Islamic behavior and potential important factors. There were statistically significant associations with the level of knowledge about the religion, the level of the Islamic way of upbringing, participation in Islamic religious activities, and participation in Islamic religious training ($p = .000$). The proportion of Thai Muslim youth whose behaviors were in accordance with the Islamic religion were height

among youth who had a high level of knowledge about Islam, youth who had a high level of the Islamic way of upbringing, youth who regularly participated in Islamic religious activities, and youth who regularly participated in Islamic religious training.

Table 1 Associations between 'those who behaviors were in accordance with the Islamic religion' and important factors

	Islamic behavior			p value
	All youth	Not in accordance	In accordance	
Residential location				0.416
Urban	528	66.9	33.1	
Rural	1632	68.8	31.3	
Gender				0.296
Male	1051	69.4	30.6	
Female	1109	67.3	32.7	
Age group				0.551
17 yrs or less	621	69.2	30.8	
18-21 yrs	938	68.8	31.2	
22 yrs or more	601	66.6	33.4	
Family status (Stay with)				0.162
Parents	1232	66.7	33.3	
One parent	481	69.4	30.6	
Relative	447	68.3	28.6	
Knowledge of the religion				0.000
Low	370	82.2	17.8	
Moderate	1226	69.7	30.3	
High	564	56.0	44.0	
Islamic way of upbringing				0.000
Low	785	88.0	12.0	
Moderate	867	68.3	31.7	
High	508	37.8	62.2	
Participation in Islamic activities				0.000
Never	903	79.4	20.6	
Regularly	486	66.7	33.3	
Every once	771	56.3	43.7	
Participation in Islamic training				0.000
Never	911	80.7	19.3	
Regularly	606	64.0	36.0	
Every once	643	54.7	45.3	

Table 2 shows the result of the logistic regression model examining the association between the important factors and the likelihood of Islamic behavior. Associations with the level of knowledge about the religion, the level of the Islamic way of upbringing, participation in Islamic religious activities, and participation in Islamic religious training remained statistically significant in the multivariate analysis.

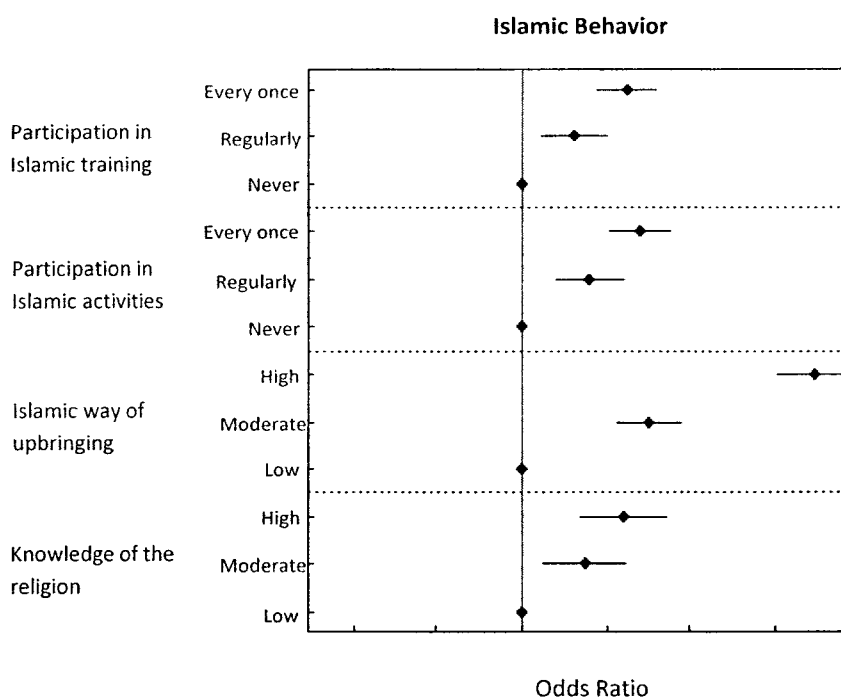
Table 2 Associations between important factors of Islamic behavior in the multivariate analysis

Factors	Odds ratio	St. error	p-value
Knowledge of the religion			0.000
Low	0		
Moderate	2.00	0.17	0.003
High	3.61	0.18	0.000
Islamic way of upbringing			0.000
Low	0		0.000
Moderate	3.41	0.14	0.000
High	12.10	0.15	0.000
Participation in Islamic activities			0.002
Never	0		0.000
Regularly	1.93	0.14	0.000
Every once	2.99	0.13	0.000
Participation in Islamic training			
Never	0		0.000
Regularly	2.35	0.14	0.002
Every once	3.45	0.13	0.000

Figure 1 shows the odds ratio plots of Islamic behavior categorized by four different important factors. Thai Muslim youth who had a high level and those who had a moderate level of Islamic way of upbringing were more likely to behave in accordance to Islamic behavior than those who had low level of Islamic way of upbringing (odds ratio 12.10, 95% confidence interval 9.14, 16.01, and odds ratio 3.41, 95% confidence interval 2.64, 4.42, respectively). Thai Muslim youth who had a high level of knowledge of Islam were 3.61 times (95% confidence interval 2.64, 4.95) and those with a moderate level of knowledge of Islam were 2.00 times (95% confidence interval 1.49, 2.68) higher than those who had a low level of knowledge of Islam to have behaviors that were in accordance with the Islamic religion.

Thai Muslim youth who regular participated in Islamic activities were 3.45 times (95% confidence interval 2.75, 4.33) and those who participated once in a while were 2.35 times (95% confidence interval 1.86, 2.96) more often than those who never participated in Islamic activities to behave in accordance to Islamic behavior. Thai Muslim youth who regularly participated in Islamic religious training, and those who participated once in a while tended to behave according to the Islamic religion than those who never participated in Islamic religious training (odds ratio 2.99; 95% confidence interval 2.41, 3.71, and odds ratio 1.93; 95% confidence interval 1.50, 2.47, respectively).

Figures 1 Odds ratio plots of Islamic behavior categorized by four different important factors

DISCUSSION AND CONCLUSION

It can be concluded from this study that all the four independent variables related to the religion: level of knowledge of Islam, level of Islamic upbringing; participation in Islamic religious activities, and participation in Islamic religious training were factors that affected Islamic behaviors of Thai Muslim youth. The variable on the level of the Islamic way of upbringing was the variable that affected Islamic behavior the most (with an opportunity of 12.10 and 3.41 times), followed by the variable on knowledge of the Islamic religion (with an opportunity of 3.61 and 2.00 times), and the variable on participation in Islamic religion activities (with an opportunity of 3.45 and 2.35 times, and the variable on participation in

Islamic religious training (with an opportunity of 2.99 and 1.93 times). These were the results of the socialization where parents and Muslim leaders taught, advised, and instilled in Thai Muslim youth. Consequently, the youth had the right understanding and experience according to social ethics and norms, and they eventually could behave in the way they were expected by society and in accordance with the Islamic principles, as it is said socialization is the process of transferring knowledge, thoughts, attitudes, ideologies, cultures and personalities to make individuals behave they way the society desires (Broom & Selznick, 1958; Cohen & Orbuch, 1990); practice according to their status and role that change according to social norms (Theodorson & Theodorson, 1967; Popenoe, 1993; Adivatanasit, 2002; Thitiwattana, 2004). Socialization enable youth to understand and adopt the values and social norms of the society they live in; socialization also has positive influence on children's behavior at the present and in the future (Sear, Maccoby, & Levin, 1957; Grusec, 1992; Bhanthumnavin, 2003; Thitirat, 2004; Sereetrakul, 2009).

Dhammasaccakarn, Janyam, and Chantawattana (1998) state that family is the starting point for creating good quality social members with good personality and good heartedness. Chaiprasit, Chansawang, and Permark (2005), and Mahamad, (2008) claim that promoting Muslim youth to have knowledge and understanding of Islamic principles and teachings; to strictly practice religious activities; and to possess Islamic morality, such as self-discipline, being responsible, patience, honesty, and perseverance can make them behave in accordance with social norms. Thepsitha (1998) specifies that religious factors are one of the factors that enables a person to have morality and ethics as well as awareness of right and wrong. Likewise, Mahama (2009) and Khagphong (2004) state that socialization in Islam is the process of developing personality, habit, morality, and manner according to Islamic principles in order for humans to have the right way of life and to build peaceful and happy society, and to bring in true happiness based on Islamic morality and ethics.

The results of this study can help Islamic religious organizations and the government sector in forming concrete policies and strategies for promoting and supporting Thai Muslim youth to behave in accordance with Islamic principles, for example, policy on instilling awareness in Thai Muslim youth to behave according to the Islamic way of life and following the Prophet, the best role model; policy on Islamic moral training camps to be held regularly and continuously in different communities; policy on organizing activities and training to give knowledge about the religion and practice according to Islamic principles for youth and their

parents; and policy on promoting and developing the family institution to strengthen it so that it can control children and keep them in the Islamic frame of reference, etc.

ACKNOWLEDGEMENT

This work was supported by the Higher Education Research Promotion and National Research University Project of Thailand, Office of the Higher Education Commission.

REFERENCES

- Adivatanasit, C. (2002). *Buddhist sociology*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya.
- Anmunajid, S. (2004). *Prohibited relationships*. Retrieved from <http://www.majlis-ilmi.org/islam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1>
- Bhanthumnavin, D. (2003). Family strategies for alleviating moral social crisis Thai. *Journal of Development Administration*, 50(3), 1–20.
- Broom, L., & Selznick, P. (1958). *Sociology: A text with adapted readings*. 2nd ed. New York: Evanston Row, Peterson.
- Center of Deep South Watch. (2010). *The data and trends of the situation severity in the South*. Pattani: Center of Deep South Watch.
- Chaiprasit, K., Chansawang, W., & Permark, P. (2005). Islamic scripture and practice on sexual behaviors among high school Muslim adolescents: Narathiwat province. *Songklanakar Journal of Social Sciences and Humanities*, 11(Suppl.), 71–80.
- Cohen, J., & Orbuch, T. (1990). *Introduction to sociology*. Singapore: McGraw Hill.
- Dhammasaccakarn, W., Janyam, K., & Chantawattana, N. (1998). Factors relating to the use of drugs and narcotics by the clients in the Southern Drug Dependence Treatment Center. *Songklanakar Journal of Social Sciences and Humanities*, 4(3), 301–309.
- Gini, G. (2008). Associations between bullying behaviour, psychosomatic complaints, emotional and behavioural problems. *Journal of Paediatric and Child Health*, 44, 492–497.
- Grusec, J. E. (1992). Social learning theory and developmental psychology: The legacies of Robert Sears and Albert Bandura. *Development Psychology*, 28(5), 776–786.
- Khagphong, P. (2004). *Islamic faith on behavior of child breeding of Thai Muslim family in Bangkok* (Unpublished masters thesis). Prince of Songkla University, Pattani.

- Kleinbaum, G., & Klein, M. (2002). *Logistic regression: A self-learning text*. 2nd ed. New York: Springer-Verlag.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 16(6), 973–988.
- Laeheem, K., Kuning, M., & McNeil, N. (2009). Bullying: Risk factors becoming 'bullies'. *Asian Social Science*, 5(5), 50–57.
- Mahama, M. (2009). *Islam: Way of life*. Songkhla: Po-bard.
- Mahamad, F., Thongkum, P., & Damcha-om, M. (2008). Roles of family in cultivating morality for youth in the Islamic private schools, Pattani province. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 14(1), 35–54.
- Narongraksakhet, I. (1997). *History of Islamic education*. Pattani: College of Islamic studies, Prince of Songkla University.
- Pajjopakaree, P. (2010). *Human and sociology*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Popenoe, D. (1993). *Sociology*. Englewood Cliffs, NJ, USA: Prentice-Hall.
- Sears, R., Maccoby, E., & Levin, H. (1957). *Patterns of child rearing*. Evanston, IL: Row Peterson.
- Sreetrakul, W. (2009). *Factors affecting family solidarity in the opinions of Thai teenagers* (Unpublished masters thesis). Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Theodorson, A., & Theodorson, G. (1967). *A Modern dictionary of sociology*. New York: Barnes and Noble Books.
- Thepsitha, S. (1998). *Social control*. Bangkok: The National Council on Social Welfare of Thailand.
- Thitirat, P. (2004). *Human and society*. Bangkok: Kasetsart University.
- Thitiwattana, P. (2004). *Human and sociology*. Bangkok: Kasetsart University.

ภาคผนวก ซ

Manuscript เรื่องที่ 5

The Islamic way of youth care by Muslim leaders in the three
southern-border provinces of Thailand

(อยู่ระหว่างการพิจารณาจาก The American Journal of Islamic Social
Sciences)

The Islamic way of youth care by Muslim leaders in the three southern-border provinces of Thailand

ABSTRACT

The purpose of this qualitative study was to explore the Islamic way of youth care by Muslim leaders in the three southern-border provinces of Thailand. The data was collected through brainstorming and critique meetings with 18 Muslim leaders, 18 youth representatives, 6 Muslim academicians, and 8 people from related local organizations. The data was analyzed using logical comparison with concepts, theories, and research reports while the context was analyzed through the grounded theory method. The results revealed that the Islamic way of youth care should be conducted with cooperation from all organizations and people who are concerned; youth should be given opportunities to participate in every step of the process; Muslim leaders should be encouraged to realize the importance of their roles and responsibilities for youth care; and a "Village Youth Club" should be established by using local a masjid as the center of operation. The club should have an administrative structure, concrete roles and responsibilities, and activities both in the religious and the social sectors that correspond with needs of the Muslim youth and are in line with Islamic principles.

Keywords: Ways of caring, Muslim Thai youth, Islamic way, Village youth club, Three southern border provinces

INTRODUCTION

Muslim Thais lead a unique way of life just as other Muslims do around the world. In the past, Muslims always led strict lifestyle following Islamic principles specified in the Koran and the model set by the Prophet Muhammad through religious teachings and trainings. Nevertheless, fast-pace development around the world has both directly and indirectly affected the Muslim Thais' way of life. For example, parents nowadays do not have time to care for their children as closely as they did in the past owing to the competitive economy, which requires them to work more hours. Youth are not interested in religious activities as they are in the media-related activities, which are deemed more exciting and fun. In addition,

community leaders neglect their responsibilities and let all vices take place as if they are commonplace. Consequently, Muslim Thai youth today are deviated from the correct way of Islamic life and cannot distinguish good from bad nor can they choose to do things that are suitable for their age. They are obsessed with the modern way of life and so become slaves to the western values and culture that have infiltrated into the Muslim society and cannot seem to be stopped (Anmmajid 2004; Laeheem and Baka, 2010). Islam has principles for all the details of life, that are believed to be the regime of God, including humans' acceptance and surrender to God and also the right attitude that humans should have for themselves, the world, and all things (Anmunajid, 2004).

Traditionally, Muslims' lives were molded with a unique vision framing relationships between genders that were concretely and completely in congruence with nature. The social atmosphere was arranged so that males and females were not freely mixed and their dress codes were thus designated by gender, for instance. In today's Muslim society, there are almost no traces of the Islam way, perhaps only beliefs and rites still practiced among the older generations. Problems and changes in Muslim society are commonly seen. For instance, the way Muslim girls wear their scarves with their faces showing, have boyfriends, are addicted to drugs, deviate from their own gender roles, do not pray, cannot read the Koran, they study but do not absorb the lessons, etc. It seems that every problem has been repeated over and over in a vicious cycle with no way out (Laeheem and Baka, 2010). Muslim youth's behaviors nowadays have weakened their faith. For example, they commit sins and taboos so often that these become their habits for which they feel no shame. They commit sins openly though pray casually and carelessly showing lack of concentration, contemplation, especially consideration for the teaching in the Koran (Anmunajid 2004). These are the causes of Muslim Thais turning away from the correct Islamic way of life through behaviors that are not according to the social norms and religious principles. Laeheem and Baka (2010) claimed that most Muslim youth lead their life against Islamic principles; their way of life is not in congruence with Muslims' expectations nor with the social norms. Mahama (2009) stated that the problems of Muslim youth deviating from Islamic principles are considered repeated, chronic and cannot be solved by any one person or an organization alone but by all people and organizations involved.

Therefore, people who are responsible for how youth live in Muslim society must realize the importance of the problems. People who should be responsible are religious leaders – Toh Imam, Toh Kru, Toh Bilal, Khateeb, and the committee of the masjid – and

local leaders – Kamnan, associate Kamnan, village headmen, assistant village headmen, members of the Municipal Committee, members of Sub-district Administrative Council, etc. These individuals are well-respected and play essential roles in the citizen's thoughts and feelings as well as the Muslim way of life (Baka and Laeheem 2010). Muslim leaders must play an important role in training and teaching as well as encouraging Muslims to strictly follow Islamic principles and know how to use the masjid as a place to correct youth's behaviors. They should also survey and pay attention to living conditions of Muslims residing in the areas around the masjid, help solving social problems, promote unity in the community, instill in Muslim youth constructive habits of reading, writing, speaking and working according to Islam (Baka 2010). Religious leaders working in religious institutions are agents of socialization who can provide mental refuge to problem youth and enable them to hold on to good things, develop good morals, keep good conscience, know what right from wrong, conduct themselves in good ways, and be determined in leading their lives following the Islamic way and according to the social norms (Thepsitha 1998; Boonyasith 1988). Moreover, socialization in Islam begins the development for human personality and characteristics so that they live according to Islamic teaching and principles, which will result in their ability to live peacefully and happily in the society (Khagphong 2004; Mahama 2009).

As mentioned above, Muslim leaders play a major role in solving today's social problems and facilitating youth care. This is because it is their responsibility that is believed to be tested in the world after this life, as Laeheem and Baka (2010) suggested. Therefore, Muslim leaders must jointly instill in Muslim youth the conscience of leading their lives according to the Islamic way and the model set by the Prophet Muhammad. Moreover, the training on Islamic morality must be organized regularly throughout the three provinces and more importantly youth must be encouraged to receive both religious and mainstream education.

The purpose of this study was to investigate how Muslim leaders in the three southern-border provinces care for youth according to the Islamic way. The results of this study could be used as a guideline in forming sound policy regulating Thai Muslim youth's behaviors so they would be more consistent to Islamic principles and the social norms. The results could also be used in helping youth whose behaviors are not corresponding to Islamic teachings so that they are redirected toward Islamic way.

LITERATURE REVIEW

Socialization

Socialization is a process in which knowledge, thoughts, attitudes, ideology, culture and personality are transferred through social institutions, such as families, educational institutions, mass media, peer groups, and other social organizations. This process can result in forming people's personality in a way that is desirable for society. The process also promotes and supports people to interact among themselves and enable them to take social actions as well as perceive others' personality, the way they learn, and the way they live in society (Popenoe 1993). Socialization is thus the learning process about people's behaviors and the actions that they take according to their changing status and role (Theodorson and Theodorson 1967) in order for their behaviors to change according to the social pattern (Adivatasit 2002). In addition, socialization refers to a long-term process for humans to learn important social values including styles, symbols, codes of conduct, beliefs, and social norms in the social system of which the people are members (Thitiwattana 2004).

There are four main objectives of socialization. First, socialization instills discipline in the members so that they have behaviors required or permitted by their group. It is deemed as a sacrifice in the present time for future benefit. For example, most children do not like to be told by adults to behave but they have to because they want to be loved by the adults or because they don't want to be punished. Students do not usually like to take a test because they don't want to study and also because they cannot go out due to fear of failing the test. They have to take examinations so that they can move up to a higher grade. Second, socialization instills hope in people. Hope helps makes people feel good and gives them encouragement to follow rules and regulations, especially hope to have professions with social recognition such as being a doctor, engineer, police, teacher, etc. People should force themselves to follow the rules and regulations whether they like it or not. They do it in order to achieve the goals they have set. Third, socialization teaches people about the roles and attitudes that they can live happily in the society if they play their roles appropriate to the time and place when in contact with others. For example, the role of a boss is different from that of a subordinate, the role of a doctor and that of a patient, a father and a son, a teacher and a student, a ruler and a subject, so on and so forth. Each role has its specific characteristics. For example, a teacher must be patient and intelligent, a student must seek for knowledge, a doctor treats a patient, a patient must obey the doctor's instructions, etc. Fourth, socialization

teaches people so that they have the expertise or skills to engage in activities with others in society. This expertise, in the old days when life was simple, could be acquired by imitating what was observed in daily life, however, in today's modern society, people have to learn the skills. For example, people acquire knowledge about human relations that can help them treat others and live with others peacefully while also achieve their goals. They acquire knowledge about medicine, engineering or nursing so they have different, specific skills, which would be used to perform their professions. The same skills can be further divided into particular interests, such as doctors can be specialized in the heart, neck, nose, ear, digestive tract, and anesthesia. The more specialists the society has, the more the society can utilize them to build itself (Broom and Selznick 1981; Cohen and Orbuch 1990; Thitiwattana 2004; Sereetrakul 2009).

Socialization is very necessary and useful to human society, without it society cannot be developed or survive. The benefits of socialization can be classified into three categories. First, it creates discipline for society so that members can live happily together. Social organizations are responsible for teaching and training members to have the right behaviors and to know what behaviors to be expected of others in each situation. Members have to behave in the way others expect of them. Second, socialization provides inspiration, ideology, attitudes and beliefs for members so that they live and work together in harmony, having the same ideology and goals to further advance the society. Third, socialization creates knowledge and skills that are necessary for life to its members (Adivatanasit 2002; Thitiwattana 2004; Sereetrakul 2009).

Religion and socialization

Levels of religious knowledge and religious participation are significant factors influencing youth's behavior. People who have a high level of religious knowledge and religious participation usually have desirable behavior according to the social norms. This is because religions are agents of socialization or guidelines for people's actions to which they can hold on to do things with moral, ethics, conscience, good behaviors, and determination in doing activities according to religious principles, based on a saying, "religion is a factor that equips people with moral, ethics, and consciousness of right and wrong (Thepsitha 1998)".

Socialization in Islamic world is mostly carried out through providing knowledge, understanding, and studying of Islamic principles. This type of socialization is not only a transfer of knowledge, experience, or skills from one generation to another but also has a

wider meaning that covers all social aspects, including being a process of training and instilling in humans' intelligence, body and spirit so that each of them is a complete human. The process of Islamic study means training of knowledge and mind; transferring of knowledge, both secular and religious aspects; teaching of ethics, morality and discipline in people. Therefore, Islamic study is a lifelong process to develop all parts of being humans, including spirit, intelligence, body and society. This principle corresponds to the purpose of creating humans, who are to serve Allah and to be his representatives on earth as well as to teach ethics and morality and prosperity to members of the society (Mahama 2009; Narongraksakhet 1997). One way to encourage and support Muslim youth to behave according to the social norms is to promote knowledge and understanding of Islamic teaching and how to strictly conducting religious activities (Chaiprasit et al. 2005). Training in accordance with Islam reflects the truth of life and leads youth to true happiness based on Islamic ethics and morality (Khagphong 2004).

Thus, socialization is the social and psychological training process that result in humans' personality that is desirable for the society; the process changes natural humans to cultural humans. Moreover, it is also the process where people in the society have social interactions among one another. Development of personality and the learning of different ways of life within the society and groups can be done in two ways: one is a direct socialization through direct teaching or telling, for instance, parents teach their children and teachers teach their students; the other is an indirect socialization, which refers to learning by observing and copying, such as children learn from observing, listening, reading, or being among peers. As a result, the individuals adjust themselves and their personality. If youth feel attached to their religious institution, they will be able to control their actions or behaviors in a desirable way as expected by society. Youth can also have freedom to commit a wrongdoing if the attachment to their religion or the social norm is destroyed.

RESEARCH METHODOLOGY

Key informants and data collection methods

This study is a qualitative study for which data was collected through brainstorming sessions to create youth care guidelines and through critique meetings to consider guidelines for youth care the Islamic way so that they are concrete and applicable. The data was collected from the following four main groups of key informants:

1. Representatives of Muslim leaders, such as Imam, Bilal, Khateeb and Islamic committee members of the local masjid, and local leaders, such as village headmen, assistant village headmen, Municipal Council members and Sub-district Administrative Organization, etc. There were 18 key informants in this group.

2. Youth representatives who played important roles in conducting youth activities. There were total of 18 representatives serving as informants.

3. Muslim academicians from Islamic private schools and Yala Islamic University, total of 6 key informants.

4. People from related local organizations – namely two representatives from the Young Muslim Association of Thailand, one representative from Community Organizations Development Institute, one official from Office of Tak Bai Sub-district Municipality, one from Narathiwat City District Community Radio Station, two officials from Sub-district Administrative Organizations, and one official from the Center for Promotion of Rights and Freedom. There were 8 key informants in this group.

In order to select the key informants to participate in the brainstorming and the critique meetings, the research team contacted and requested the Provincial Islamic Committee to coordinate with District Masjid Committees of each target village to nominate one Muslim leader and one youth leader to take part and also to select representatives in the areas.

Data analysis

The data was analyzed using logical comparison between the concepts, theories and research findings with the content. Moreover, the analysis was based on the grounded theory method with the following steps.

1. Open coding of the data collected from the knowledge management stage which includes brainstorming and critique meetings. The data was coded as many ways as possible, which could be sentence by sentence or paragraph by paragraph. The open coding was divided into two levels:

1.1 Coding the data collected from statements, arguments, supportive statements and exchanged statements. The data was categorized according to content and topics provided by the key informants.

1.2 Coding according to theoretical indicators where knowledge from related documents, concepts, and theories were connected to the content and topics obtained from the key informants.

2. Categorizing data. The data was grouped according to codes or shared attributes whether in context, conditions, or consequences. The data was analyzed based on the clear process of phenomena, data, content, and topics obtained from the key informants.

3. Axial coding. The relationships between the categories and context were analyzed to come up with categories and sub-categories as well as the central concept.

RESULTS

People and organizations caring for youth the Islamic way

People as well as social and religious organizations involved in caring for youth the Islamic way at the village level, both from government and private sectors, worked and coordinated in an integrated way in order to care for youth using a system that was clear, efficient and effective. Some participants in the brainstorming process mentioned that:

“...Religious leaders and local leaders must cooperate to care for Muslim youth so that they lead their lives the Islamic way. They have to join hands to work and it is important not to work separately in religious and social activities as we did in the past...”

(Mrs. Khodiyah, a women’s group leader)

“...The masjid should be the center for conducting youth care work because [it] is the center where the heart of every Muslim is in the village. Local government organizations such as Sub-district Administrative Organizations or the Municipal Council can support in terms of materials, equipment, personnel and budget...”

(Mr. Abdullaman, a religious leader)

Thus, all the organizations and people involved must integrate, coordinate, cooperate to do the work and provide opportunities for youth to participate in all the processes in order to respond to their needs and to receive cooperation from them. This will build youth care that does not only cover all ages of youth but also operate efficiently, effectively, and concretely. What is important is that the Muslim leaders must be encouraged and guided to

realize the importance of their roles and responsibilities for youth care, as reflected in the following:

“...organizations involved must have guidelines for promoting and supporting Muslim leaders in the religious and social sectors to see the importance and realize their responsibilities for youth care so that their way of life corresponds to what is required by Islam or as expected by Muslim society...”

(Mrs. Usani, a women’s group leader)

“...Imam, the Islamic Committee of the Masjid, village headmen, village committee and members of the Sub-district Administrative Organization must be aware of their duty to care for youth in the way that is required by Islam and should not neglect or refusing to do the work thinking that it is other people’s or organizations’ responsibility...”

(Miss Sarina, a youth group member)

From the above excerpts, it can be seen that it is necessary to raise awareness, realization and spirit of sacrifice in all people and organizations involved whether they are the municipality, Sub-district Administrative Organization, Imam, Islamic Committee of the Masjid, the village headman, the village committee, or members of the Sub-district Administrative Organization. They can be assigned a role in which they have to strictly play as it is important to have cooperation from all involved in caring for youth according to the Islamic way. The masjid can be designated as the center for the work while Muslim leaders in the religious sector and the local sector can participate to work closely. Opportunities should be provided for youth representatives or youth leaders to actively participate in the operation as well.

Methods and activities of youth care the Islamic way

Youth care the Islamic way requires appropriate methods and activities that meet the needs of youth and are not against Islamic principles. There must be clear goals, which are care, promotion, support and direction for youth to become good Muslims who practice religion and carry out religious activities according to the requirements of Islam. They also have to refrain from all things that are taboos to Muslims. They should strictly follow Islamic principles that are considered the best way of life that give the community peace, happiness and discipline, as mentioned by participants during the brainstorm:

"...Every village must organize a youth group and clearly designate the administrative structure, roles, responsibilities, and activities. Religious leaders and local leaders can act as advisors who closely provide advice..."

(Mr. Abdullah, a youth group leader)

"...Youth should be encouraged and supported to organize a village youth club in which they can share responsibilities concretely. Community leaders can participate in the work of the club..."

(Mr. Hamdan, a youth group member)

Therefore, it is evident that the Muslim community in every village must give importance to youth care the Islamic way by organizing a Village Youth Club using the masjid as the center of the club. The administrative structure, responsibility and activities of the club should be clearly designated. Responsibilities should be concretely assigned. Religious leaders and local leaders should closely participate in the operations of the club functioning as an advisory board that supervises the club. It is important that the emphasis should be on activities or projects that meet the needs of youth and benefit the community as a whole and most importantly do not violate Islamic principles.

In order to operate the club or care for youth so that they lead their lives in accordance with Islamic principles, emphasis should be placed upon the activities in the religious and social sector concurrently, as stated in the following excerpts:

"...The youth club must have a project to teach the Koran in Qura-ati which is the original version, to provide knowledge about the daily religious practice to youth as well as to offer training in doing independent occupations..."

(Mr. Kholed, a youth group leader)

"...The youth club must assign people to be responsible for giving warnings and inviting youth to do religious activities and to have a way of life that is in accordance with Islam, for example, dressing, religious study, making friends of the same or different sex, and avoiding all vices and drugs..."

(Mr. Affan, an occupation leader)

From the reflections above, it is clear that youth care the Islamic way needs to be carried out in the form of youth club which offers various methods and activities that must be

done both in the religious and social sectors, for example, providing knowledge, training, warning, inviting, giving advice, and practicing, etc. The purposes are to enable youth to practice the religion correctly, to be able to read the Koran, to have knowledge and understanding of Islamic teaching and principles, to follow the rules and to strictly refrain from doing taboos in the eye of Islamic religion. The other purposes are for youth to be able to lead their lives correctly, to contribute to peace of the community, to be happy and to cooperate with Muslim leaders, both in religious and social sectors. These goals will likely enable youth care to be successful and to achieve the expected goals.

Budgets for youth care the Islamic way

There are three sources of budgets for youth care the Islamic way: budgets provided by the Zakat Fund Committee, budgets from donation, and budgets from governmental organizations, as participants of the brainstorm stated:

"...The budget used for the work of the youth club can partially be allocated from the Zakat Fund. Therefore, if it is not sufficient, then all committees involved should join hands in raising fund to support the club and requesting for more budgets from governmental organizations..."

(Mr. Ismail, a religious leader)

"...The youth club should request for financial support from different private and governmental organizations. Sometimes, they can ask for support from people and organizations inside and outside of the community..."

(Mr. Faisol, a member of a youth group)

"...The youth club should organize activities to raise fund and seek income to carry out activities. For some projects, they can request financial support from governmental organizations such as Sub-district Administrative Organizations and the Provincial Administrative Organization, etc. If the activities are about youth and health, they can ask for budget from the Thai Health Promotion Foundation..."

(Mr. Abdullah, an academician)

Based on the above statements, it can be seen that the budgets that can be used to operate the youth club should be Zakat money allocated by the Zakat Fund Committee of the Masjid; budgets from fundraisings such as donation from people who come to pray on Fridays

or money raised from organizing tea parties or Khao Yam parties, selling clothes, opening a weekly flea market at the masjid, collecting market stall fees, and selling books and VCDs about the religion, etc. In addition, proposals requesting for donations should be made while letters requesting for funding from private and governmental organizations, such as Sub-district Administrative Organizations, Provincial Administrative Organization, Municipal Council, factories, shops, and others, would also be beneficial.

The structure of youth care the Islamic way

From the brainstorming and the critique meetings about the guidelines for youth care the Islamic way of Muslim leaders, it was found that there should be support for every village to establish a “Village Youth Club” with the masjid as the center of operation. There should also be youth representatives or youth leaders taking part in every process of operation. Moreover, there should be religious leaders and local leaders to give advice and oversee the club. The administrative structure of the club should have the following components.

1. Advisory Board

The advisory board should consist of Muslim leaders, such as Imam, Khateeb, Billal, Islamic Committee of the Masjid, and local leaders, such as the village headman, the assistant village headman, the village committee members, members of Sub-district Administrative Organization or members of the Municipal Council, and others. The advisory board members must jointly select and designate individuals to be responsible for the operations of the club. The structure of the advisory board should be in accordance with the administrative structure of the youth club. However, the advisory board structure could be adjusted as deemed appropriate from village to village.

2. President of the Youth Club

The president of the youth club can come from either a selection, an election or a suggestion by the advisory board. The term of office for being the president of the club can be four years or less and the president can remain in office for any number of terms. Nevertheless, criteria and methods of all the processes should be stated clearly in the club operations manual.

3. The Youth Club Committee

The youth club committee should be in accordance with the above-mentioned administrative structure of the youth club which consists of three vice presidents, one vice president for each of the three sections – administration, activities and public relations. Each section is responsible for 4-6 projects, with a chairperson assigned to each project. This chairperson is the key person who works with the committee to ensure that everyone's performing their roles and responsibilities as follow:

Vice President of Administration is responsible for finance and accounting, fundraising, budgeting, welfare, supplies and buildings, and data and information.

Vice President of Activities is responsible for academic affairs, religious activities promotion, health and sports promotion, occupational promotion, social work, and follow-up and evaluation.

Vice President of Public Relations is responsible for community relations, youth networks, public relations, and publications.

Secretary of the club has the authority and responsibility equal to that of the vice presidents.

The structure of the village youth club committee mentioned above presents a broad scope of how a “youth club” can be established in each village. The said structure can be adapted or improved as deemed appropriate to fit the dynamic and culture of the target area as well as the characteristics of the local Muslim leaders and youth and ultimately to make youth care the Islamic way efficient and effective. The structure of the youth club is illustrated in Figure 1.

DISCUSSION AND CONCLUSION

Youth care the Islamic way for Muslim Thai youth in the form of a “Village Youth Club” allows all parties involved, namely, organizations and people in the government and the private sectors to work together and provides opportunities for youth to actively participate in every step of the process. This is one way to solve and prevent inappropriate behaviors and behaviors that are against Islamic principles. The club is operated systematically and requires cooperation from all levels of personnel and organizations from religious leaders and local

leaders to parents and youth. Charoenwongsak (2006) stated that in solving problems of inappropriate behavior, various methods and systematic operations should be used, along with cooperation from all sectors in society.

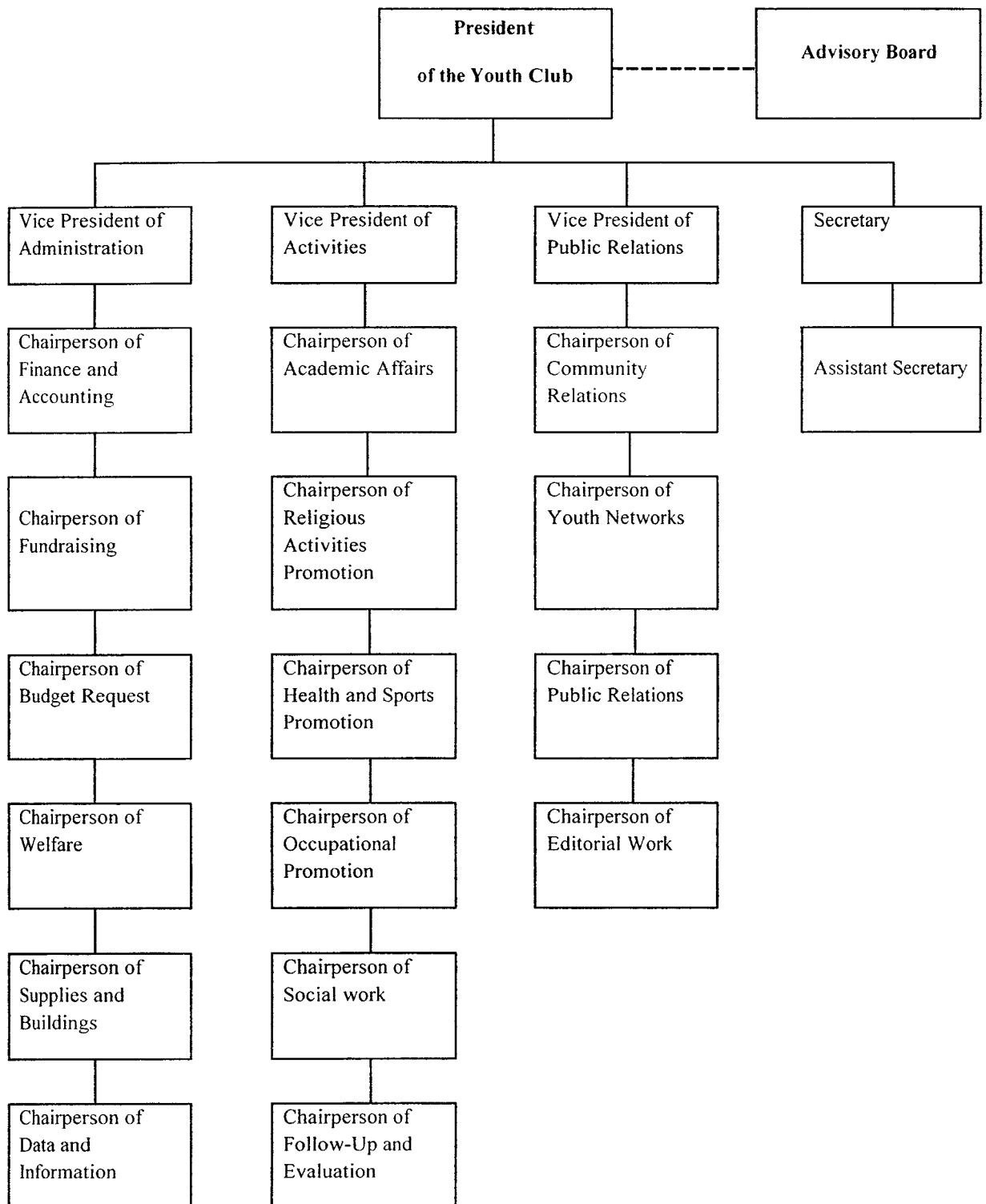

Figure 1 The Structure of the Youth Club

The Committee of Education, Religion, Art and Culture (2003) proposed a way to prevent and solve behavioral problems through ways in which youth are trained correctly using creative teaching methods and positive models. It is also important to teach them about religion by training and disciplining and organizing special training projects for groups of youth with problems.

The way to solve behavioral problems as aforementioned places emphasis on the socialization process that benefits the mind, emotion, intelligence, and spirit based on Islamic principles. Hirschi (1982)'s theory explains that wrongdoings committed by children and youth are caused by weak or broken bond between the adolescents and the society. Therefore, the feeling of attachment, dedication, and beliefs linking an individual to society should be used in solving the problems. Feeling of attachment is the feeling that binds oneself to what is right or wrong or the feeling that takes into account benefits of others or of the society as a whole rather than oneself. This is how a person accepts the social norms. Dedication means being obsessed with something or to give one's entire time or energy to particular activities. Thus, if a person dedicates to activities or doing something that are acceptable to society, he will have less opportunities to commit wrongdoings or will probably stop the wrongdoings. The level of beliefs in ethics, rules, regulations or social norms vary from one individual to another. Hence, if a person has a high level of belief in the social norms, it is unlikely that he will commit wrongdoings. On the contrary, if he has a low level of belief in the social norms, it is likely that he will commit wrongdoings or violate social rules. Previously mentioned concepts and theories illustrate that the more youth feel attached to society or social institutions, especially the religious ones, the less they commit wrongdoings or it is quite possible that they would not commit any misconducts at all. In other words, children and youth are likely to commit wrongdoings when their attachment to social rules is destroyed. Violent behavior is a result of negative family relationship, i.e. if children lack support from

their family, it is likely that they will act against the law which means they would commit wrongdoings and associate with people who have deviant behavior.

Another factor emphasized by the above-mentioned way of solving behavioral problems is teamwork. It is significant to promote and support youth to work as a team and share common goals as they will be forced to come to an agreement and jointly plan their operation. Teamwork is thus an important factor that can influence efficiency and effectiveness of their operations so that they will achieve the goals that have been set as a group. This concept corresponds with Mapobsuk (2000), Tansakul (2004) and Spector (2006)'s claim that working together or interaction among groups of people who have the same goals under the same leader and with clear responsibilities is a working technique that is likely to achieve the goals. DeLamater and Myers (2007) stated that working in groups is an incentive for members to work and helps developing the work process together to reach the goals. This way of solving problems also places emphasis on youth's active participation in every step of the process from thinking, planning, decision-making, implementing, following up, and evaluating. This provides opportunities for youth to take responsibility in looking after one another which is a youth-centered approach. Keawhawong (1999), Patanapongsa (2004) and Bureekul (2005) stated that participation provides opportunities for individuals to freely and equally take part in decision-making from the first to the last step of the operations – participation in identifying the problem and its causes, planning the operations, working and following up, volunteering with enthusiasm and determination to achieve the goals that have been set.

The results of this study can help people and organizations involved in youth care in the three southern-border provinces of Thailand in forming sound policy and concrete strategies to support Muslim leaders to care for Muslim Thai youth so that their behaviors are in congruence with the Islamic way of life. In particular, Islamic religious organizations and other organizations in the public sector should make use of the results of this study in forming

good policies and concrete strategies that support and encourage Muslim Thai youth to have behaviors that correspond with the Islamic way of life. For example, a policy related to instilling awareness in youth so that they lead their lives the Islamic way and follow the model set by the Prophet Muhammad, a policy related to organizing Islamic ethics camps in different communities regularly and continually, a policy related to organizing activities and training to provide knowledge about Islam and promote practice according to Islamic principles among youth and parents, and finally a policy on promoting and developing the family institution so that it is strong and able to control and care for children so that they behave according to Islamic principles. Furthermore, the results of this study can provide important data to promote and support the work of social institutions, such as family institution, educational institution, and religious institution, in order for them to care for Muslim Thai youth, who have risky behavior, in a more concrete way. This is to make youth better their behaviors so to be in line with the Islamic way of life. This method is also a socialization process in which parents, teachers and Muslim leaders can teach, train, advice, and instill in youth moral awareness that is according to the social norms and Islamic principles.

In addition, people and organization involved in youth care in the three southern-border provinces should provide help to youth with at-risk behavior or behavior that is not in congruence with Islamic principles so that they improve their behaviors to be more in tune with Islamic way, especially by means of socialization. Socialization the Islamic way for youth care can be conducted in various ways, for example, guiding youth to strictly conduct religious activities, providing them knowledge and understanding about Islamic principles, raising them the Islamic way, and encouraging them to participate in Islamic activities and training programs about Islam. The results of this study illustrate that all of the

aforementioned methods can provide Muslim youth with care that will make their behavior in accordance with the Islam way of life.

ACKNOWLEDGEMENT

This work was supported by the Higher Education Research Promotion and National Research University Project of Thailand, Office of the Higher Education Commission.

REFERENCES

- Adivatanasit, C. (2002). *Buddhist sociology*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya.
- Anmunajid, S. (2004). *Prohibited relationships*. www.majlis-ilmi.org/islam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1. Accessed 19 February 2010.
- Baka, D. (2010). *Masjid: Basic of economic and capital of culture*. Pattani: Prince of Songkla University.
- Baka, D. & Laeheem, K. (2010). The role of Muslim leaders in educational development of Muslim society in the southern-border provinces of Thailand. *Songklanakarinn Journal of Social Sciences and Humanities*, 16(1), 39–51.
- Boonyasith, A. (1988). *The role of Islamic leaders in solving the crime problem in the three southern border provinces*. Bangkok: A Thesis for the Master's Degree, Srinakharinwirot University.
- Broom, L. & Selznick, P. (1981). *Sociology: A text with adapted readings*. 7th ed. New York: Harper & Row.
- Bureekul, T. (2005). *Participation theories and processes*. Nonthaburi: King Prajadhipok's Institute.
- Chaiprasit, K., Chansawang, W., & Permark, P. (2005). Islamic scripture and practice on sexual behaviors among high school Muslim adolescents: Narathiwat province. *Songklanakarinn Journal of Social Sciences & Humanities*, 11(Suppl.), 71–80.
- Chareonwongsak, K. (2006). *Intervention and preventing the students' violence behavior*. www.kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_category_main=23&id_content_topic_main=53&id_content_management_main=908 Accessed 11 January 2010.
- Cohen, J., & Orbach, T. (1990). *Introduction to sociology*. Singapore: McGraw Hill.

- Committee of Education, Religion, Art and Culture. (2003). *Report summarizes the problems of the students' controversy and violence*. Bangkok: the Senate.
- DeLamater, J. D. and Myers, D. J. (2007). *Social psychology*. 6th ed. Belmont, CA: Tomson/Wadsworth.
- Hirschi, T. W. (1982). *Cause of delinquency Berkeley*. California: Cod University of California Press.
- Kaewhawong, T. (1999). *The strengthening process of strong communities*. Khonkaen: Klangnanawittaya.
- Khagphong, P. (2004). *Islamic faith on behavior of child breeding of Thai Muslim family in Bangkok*. A thesis for the master degree, Prince of Songkla University, Pattani.
- Laeheem, K. & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakar in Journal of Social Sciences & Humanities*, 16(6), 973–988.
- Mahama, M. (2009). *Islam: Way of life*. Po-bard, Songkhla.
- Mapobsuk, W. (2000). *Human relations*. Bangkok: Se-Eduaction.
- Narongraksakhet, I. (1997). *History of Islamic education*. Pattani : College of Islamic studies, Prince of Songkla University.
- Patanapongsa, N. (2004). *Participation: Basic principles, techniques and case studies*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Popenoe, D. (1993). *Sociology*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Sreetrakul, W. (2009). *Factors affecting family solidarity in the opinions of Thai teenagers*. A thesis for the doctoral degree, Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Spector, E. (2006). *Industrial organizational psychology: Research and practice*. 4th ed. New York: Willey
- Tansakul, P. (2004). *Why teams do not work*. Bangkok: Jit Jakawarn.
- Theodorson, A., & Theodorson, G. (1967). *A modern dictionary of sociology*. New York: Barnes & Noble Books.
- Thepsitha, S. (1998). *Social control*. Bangkok: The National Council on Social Welfare of Thailand.
- Thitirat, P. (2004). *Human and society*. Bangkok: Kasetsart University.
- Thitiwattana, P. (2004). *Human and sociology*. Bangkok: Kasetsart University.

ภาคผนวก ฅ

Manuscript เรื่องที่ 6

Situations and Problems in Youth Supervision Based on Islamic Belief
by the Muslim Leaders in the Three Southern-border Provinces,
Thailand

(อยู่ระหว่างการพิจารณาจาก Kasetsart Journal of Social Science)

Situations and Problems in Youth Supervision Based on Islamic Belief by the Muslim Leaders in the Three Southern-border Provinces, Thailand

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate conditions and problems of youth supervision based on Islamic belief by the Muslim leaders in three southern border provinces of Thailand. Data were collected via in-depth interview with principal informants: six Muslim leaders, six youth leaders and six Muslim academics. Expansion description was employed to analyze the data. The results showed that in each community, Muslim leaders played a principle role in supervising youth based on Islamic belief by using different methods depending on surrounding situations and individual ability. Sources of the supervisor budget were from donation money, Zakat Grant and endorsement budget from state organizations. However, there were four major problems which caused inefficiency in youth supervision: lack of understanding and defining roles and duties of some Muslim leaders, unawareness of importance of youth supervision, skill and experience deficiency in youth supervision and limited relationship between Muslim leaders and youth groups

Keywords: situations and problems, youth supervision, Islamic belief, Muslim leaders, Thai Muslim youth, three southern border provinces

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในครั้งนี้ คือ ผู้นำมุสลิมจำนวน 6 คน แกนนำเยาวชนจำนวน 6 คน และนักวิชาการมุสลิมจำนวน 6 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำประเด็นที่ได้มาเขียนเรียบเรียงพรรณนาให้เป็นคำอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยถ้อยคำที่ต่อเนื่อง และสละสลวยที่ครอบคลุมประเด็นการวิเคราะห์ที่กำหนด ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม มีวิธีการดูแลที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและทักษะความสามารถของผู้นำมุสลิมในแต่ละชุมชน โดยมีแหล่งงบประมาณอยู่ 3 แหล่งด้วยกัน คือ เงินบริจาค กองทุนชะกาต และงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ

ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชน และปัญหาที่ทำให้ผู้นำมุสลิมไม่สามารถดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามได้มี 4 ประการ คือ ประการแรกผู้นำมุสลิมขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ประการที่สองผู้นำมุสลิมไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเยาวชน ประการที่สามผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชน และประการสุดท้ายผู้นำมุสลิมขาดความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชน

คำสำคัญ: สภาพและปัญหา, การดูแลเยาวชน, วิถีแห่งศาสนาอิสลาม, ผู้นำมุสลิม, เยาวชนไทยมุสลิม, สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

INTRODUCTION

In the past, three border provinces of Yala, Narathiwat and Pattani used to be a famous centre of Islamic Study in this region. There were many well known Islamic scholars; therefore, these areas became the best centre of Islamic study in Malaya Peninsula during ancient period, attracting number of people to flock in to this region in order to study Islam (Din-a, 2008). Consequently, people led a strict way of life adhering to Islamic principles according to the Alquran and by following the examples of the Prophet Mohammad (Almunajid, 2010).

However, in the present globalization world, there are rapid changes in various current situations through various forms: news, sports including entertainments of different types: pubs, nightclubs, discotheques and Karaoke clubs which have been originated from non Muslim cultures. Indeed, such impact has strongly affected Muslim youngsters in general. They tend to have more freedom, live and grow quite fast in this current rapidly changing society with leaping development. Thus, this impact has eventually caused many Muslim youngsters to inevitably turn away from the righteous way of life (Jaitrong, 2008). Many Muslim youth are enslaved by materialism. As a result, they lack interest in religious teaching but pay more attention to computer games, movies, listening to songs, chatting on the phones and internet. Many of the youth get involved in senseless activities, which are considered against Allah's teachings. For example, many youngsters tend to dress more openly. They have allowed themselves to be exposed to those inappropriate activities without refraining themselves until they are not able to distinguish vices from virtues. This is in accordance with the study by Laeheim and Baka (2010) which states that majority of youth do not live to meet the expectations of Muslim society, nor do they follow Islamic principles or social standards. Moreover, according to Mahama (2009), the problems of youth with behaviors deviating from Islamic principles, in fact, have been not only chronic but also

complicated for a long time. Therefore, co-operation from both personnel and various organizations is essentially required most. Importantly, any parties, with the duty and responsibility in supervising and teaching youth to behave in accordance with Islam teaching, must realize the importance of solving such mentioned problems. Indeed, “Muslim leaders” are considered the most appropriate and respectful people to perform this duty. According to Boonyasith (1988), Muslim leaders play important roles in helping Muslim youth to achieve the proper Islamic way of life and to meet the expectations of Muslim society amid the constant changes in Muslim community. In addition, the socialization process through religion institutions and education organizations, which are considered having the closest relationships with youth, should be employed to supervise Muslim youngsters’ behavior within the frame of Islamic teaching.

It can be concluded that Muslim leaders, in fact, have the duty to supervise Muslim youth based on the Islamic principles. Due to their holy duty and responsibility towards god, they play an important role in solving these current social problems. Indeed, they are considered an essential dynamic force in driving the youth supervision process. The purposes of this study were to investigate situations and problems in supervision of youth based on Islamic belief by Muslim leaders in the three southern border provinces of Yala, Narathiwat and Pattani and to reflect problems in youth supervision with the hope that some of research results can be employed not only to improve but to make the youth supervision more practically effective.

LITERATURE REVIEW

Socialization

Generally, socialization is related to certain questions: what, when and how a person learns about his society, and the way he behaves in such society. It is considered as a process that a person must encounter through his life. Being social animals, man is different from others in term of being socialized from birth till death. Therefore, a certain learning processes of social rules and norms have been established in society both directly and indirectly so that a person can not only behave but also live in accordance with a set of behavior standards, such as way of living and establishing relationship with others in society. That is, socialization is actually considered as a process through which certain standards have been founded on a person who is regarded as a social member. Consequently, one can live together

and work well with others in society (Sengpracha, 1998). Besides, socialization refers to a process through which man learns and accepts various values and social norms through relationships with others, so this will enable him to achieve a certain social status and perform his various roles as expected by society. Sometimes, the word “learning” is employed, which refers to the learning of future roles accepted by a group (Suphap, 2003). In addition, it is also regarded as learning of culture through a person’s course of life. From birth to death, one learns to develop both himself and his personality until he becomes a good member of society, and this learning process is generally passed continuously from one generation to the next generation (Satsangan, 2000).

Socialization, moreover, means both direct and indirect ways of learning by social members in order to develop their personality to meet social requirements. Socialization can be academically divided into two types: direct and indirect. For the first type, a person is required to behave in accordance with certain norms set by the society. In fact, there are certain rules suggesting what should do and what should avoid, what is right and what is wrong. All these have considerable effects on personality development. They, in fact, are deliberate guidelines and instructions how to act towards others, so a person is enabled to set himself appropriately in a certain situation. The direct socialization can generally be found in a family, a school, and a temple. For example, in the family, socializing includes admonishing. Meanwhile, socializing at schools seems more formal than that conducted in the family. Since there are a large number of students, both formal socializing and punishment are essentially required. For example, a set of fixed schedule is provided so that students will be able to recognize various subjects and simultaneously learn about various beneficial life skills. For the second type of socializing, the indirect way, a person usually gets experience or skills through observation or learning from other people. For example, if a person is attending a banquet where there is unfamiliar cutlery on the table, it can be considerably confusing for a person who has no idea which one to start first. However, through observation, he will learn how to use the cutlery correctly. Another example shows that children often learn and imitate what they have seen from adults. For instance, in a particular poor family where inappropriate or impolite words are used, it is certain that children will copy those vulgar words as well. In addition, children tend to imitate friends’ behavior. If a child wants to play with his friends, he needs to be flexible; however, if he violates the rules of a group, he might be rejected. Accordingly, if a person really wants to

join a group again, he is supposed to improve and adjust his behavior in accordance with the certain standards set by a group (Suphap, 2003).

Indeed, socialization has influenced a person's behavioral development towards certain required characteristics that are expected by society. Once a person has been taught about social norms, he then will realize what his roles should be within a certain social group. From birth to death, people have to go through this process. Family is the first social unit which performs such a task. Being a perfect person derives from two principal factors: biological qualities, which have been passed through heredity, and socialization process which enables a person to behave in accordance with the standards expected by each society.

Establishment of social orders

Social orders have been created as a means for people to live in order. In order to enhance good relationships, people need to comply with a certain code of behavior called "social norms" which enable them to act properly in accordance with occasions and status. Social norms, in fact, are the essential elements of culture in each society. Moreover, establishment of social orders or the social standards also refers to regulations and rules related to the relationship between individuals and the groups, such as the relationship between husband, wife and children, the social orders for workers, and those for people in the community. Indeed, different social standards are essentially required in every society. They are regarded as guidelines of behavior derived from mutual understanding for people to follow when they have to relate with other people in society. These include individual bonds, co-operations, division of work, competition and various kinds of conflicts (Suphap, 2003).

In addition, the understanding of fundamental social norms helps decrease prejudicial feelings and selfishness. It enhances trust, honesty, acceptance, respect and strengthens relationships in society. In fact, establishment of social order is based on the four major components: the norms, status and role, value and social control. Firstly, the norms refer to accepted standards of behavior which is set by society for people to perform appropriately in various situations so as to maintain better understanding within their community. Second, status and role are obtained through membership of the group. In fact, they are considered as an individual's right and duty towards others and society as a whole. For instance, a person is assigned by the status how to treat other people and what responsibility he is holding in society. In other words, status is regarded as a special characteristic which distinguishes an individual from others. In addition, the role refers to pattern of behavior related to either the

status or a social position. It also includes the performance of duty based on such status. Meanwhile, value is considered as an individual's criteria for selection. In other words, a person will normally make decision to choose only things that seem valuable, and satisfying. Hence, this will eventually lead to personal belief or individual concepts. The final component is known as social control. It is a process in which people are taught, trained, persuaded or even sometimes forced to behave in accordance with the social custom (Suphap 2003).

RESEARCH METHODOLOGY

Principal informants and methods of data collection

The purpose of this qualitative study was to investigate situations and problems of youth supervision based on Islamic principles by Muslim leaders in the three Southern border provinces, and to reflect those problems. Consequently, Muslim leaders will be encouraged to not only revise but also improve those methods used in youth supervision and make them more practically effective.

The six principal informants consist of three groups:

1. Muslim leaders in the three southern border provinces, spiritual leaders, such as Imam, Bilal, Khoteb and Masjid committee; including local leaders, such as the Sub-district Head, Assistant Sub-district Head, Village Head, Assistant Village Head, one member of Municipal Council and one member of Sub-district Administration Organization.

2. Six Muslim youth in the three southern border provinces

3. Six Muslim academics from the Institute of Islamic Study in the three southern border provinces. Request letters were sent to different offices/organizations of those principal informants, asking for the representatives from each place: one Muslim leader (either a spiritual leader or a local leader), one Muslim academic, one youth representative or one youth leader.

Data analysis

Data from in-depth interviews were analyzed via the following steps.

1. Read thoroughly all the data given by informants/sources many times in order to get better understanding of all the detailed contents.

2. Analyze the contents of the main ideas and analytic statements in which both present situations and problems of youth supervision by the Muslim leaders in the three southern border provinces were specified, and were consistent with the study topics.

3. Use expansive description to write all the derived issues related to specified analysis points

4. Synthesize all the results of data analysis including content analysis of both present situations and problems of youth supervision.

RESULTS

General situation of youth supervision

1. Situations and youth supervisors

Generally, in all Muslim communities both in urban and rural areas, Muslim youngsters are supervised by certain groups of Muslim leaders which are largely comprised of Muslim spiritual leaders, such as Imam, Bilal, Khoteb and Masjid committee. Also, the local leaders, such as Sub-district Heads, Assistant Sub-district Heads, Head of Village, Assistant Village Heads, Municipal Council members and members of Sub-district Administration Organization, conducted their duties in accordance with the specified role and responsibility.

In each community, different methods are employed depending on community context and the Muslim leaders' ability. This is reflected in the following statements:

"A spiritual leader plays an important role in youth supervision within a community by arranging activities related to religious principles through which youth's potential can be developed"

(Mr.Haroon, youth group)

"In order to strengthen the youngsters, Local Administration Organization provides certain special training programs by using Masjids as a driving force."

(Mr.Muhamadilme, local leader)

Indeed, all activities, whether they are arranged by spiritual leaders or by local leaders, should be closely related. In addition, an opportunity should be opened for youth to participate in arranging activities. As a result, a closer relationship will be established among

the youngsters and Muslim leaders. They will show more respect and acceptance to the Muslim leaders. This will make the leaders realize the importance of being a youth supervisor. Also, youth will realize their own values towards not only their communities but also society as a whole, as shown in the follow statements.

“Any concerned organizations are responsible for encouraging both Muslim leaders and local leaders to realize the importance of supervising youth within the frame of Islamic belief and expectations of both community and society.”

(Mr. Anas, youth leader)

“It is essential for both Muslim leaders and local leaders to realize the important duty in supervising youth in accordance with what was specified in Islamic principles. Moreover, such a task and duty should not be regarded as a sole responsibility of other parties / organizations, but co-operation among the concerned organizations is essentially required.”

(Mr. Ibroheng, Muslim academic)

Based on above information, activities of youth supervision should be, in fact, integrated. Also, participation of all the parties concerned should be encouraged, such as the youngsters themselves and their parents. In order to achieve the set objectives, Muslim leaders are required to regularly carry out their duties according to their roles and organization specifications. More importantly, they are required to always realize what their duty is.

2. Situations and youth supervision activities

At present, Muslim leaders differently employ various methods and activities in each community depending on community context and qualifications of Muslim leaders. However, they share the same purposes: to encourage youngsters to be a decent Muslim, to regularly observe Islamic principles, and to strictly refrain from violating religious regulations so that peace will be established in community and society, according to the following statements.

“Every Friday, Kutbat, a special sermon, is read by the spiritual leader to community members and youth so as to remind them to realize and regularly behave themselves in accordance with Islamic principles.”

(Mr. Abdulraman, spiritual leader)

“During summer vacations, a sport enhancing relationships is held by the Sub-district Administration Organization in order to promote relationships and unity among youth in the community. As a result, they turn to realize the importance of working out and avoiding drugs.”

(Mr. Yaha, local leader)

“At the Masjid, during the night, youngsters will learn about religious study provided by the spiritual leaders so that learning about Islamic principles will then enable them to behave and perform religious practice correctly.”

(Mr. Usaman, youth leader)

According to the mentioned interviews, youth supervision activities of two types: religious activities and social activities were carried out separately by the Muslim leaders. Frequently, problems of youth supervision arose because Muslim leaders were unable to integrate properly religion with certain patterns of activities nor could they supervise youth regularly. Moreover, in certain activities arranged by local leaders, youth sometimes behaved inappropriately, such as the integration of males and females.

“Both spiritual leaders and local leaders have arranged activities separately without talking to each other. Sometimes, there was division of youth group who were participating in the activities.”

(Ms. Robiya, youth group)

Based on quotes, certain patterns of youth supervision activities still lack integrity which, in fact, can encourage youth to be supervised much better within Islamic principles. Additionally, many activities which aim to solve problems of youth fail due to discontinuity in conducting the activities: Accordingly, many problems become considerably severe beyond any assistance.

3. Situations and budget in youth supervision

Budget is considered as one of the principal factors in youth supervision. In order to achieve the set goal of youth supervision, it is the duty of Muslim leaders to seek the financial support which all kinds of activities and expenses depend on. At present, there are three sources of budget: donations, Zakat grant and state funding.

“Most of expenses in arranging Masjid activities are from Zakat grant which is supervised by the administrative committee, and it is the principal budget for carrying out the youth supervision by the Masjid as well.”

(Mr.Muhamadsakari, spiritual leader)

“Sometimes, the budget for youth supervision was quite limited, so we cannot carry out activities continuously. Frequently, we have to seek donations from community members, business sectors, both in and outside our community.”

(Mr.Ahama, local leader)

“At present, certain state agencies, such as Sub-district Administration Organizations, Municipality including Southern Border Province Administration Centre have fully financially supported the youth supervision project.”

(Mr.Ibroheng, Muslim academic)

Based on the above statements, it can be concluded that the budget used by Muslim leaders to run youth supervision activities is obtained from various sources. In the case of Zakat grant, the Muslim leaders usually collect money from community members who run certain business: trading, cultivation, and livestock. The proceeds go for the Masjid activities, supervision projects, such as Islamic study, and religious practice. In addition, donation of both money or equipment is generally derived from community members who have realized the importance of youth supervision continuity. Also, Muslim leaders have sought out funds from various government and private agencies, such as Sub-district Administration Organizations, Municipality Offices, Provincial Administration Organizations and some trading business.

Problems of youth supervision

At present, the results of youth supervision differ from one community to other communities. In some areas, youth can be supervised systematically under the driving force of Muslim leaders. However, youth supervision completely fails in certain areas. Based on in-depth interviews, it has been found out that the failure is, in fact, derived from the Muslim leaders themselves. Many of them fail to perform their duty as specified within the status structure. Therefore, they could not supervised youngsters well enough as expected. In brief, the problems of youth supervision can be summarized as follows

1. Muslim leaders' lack of understanding of their duty and roles

Many Muslim leaders do not truly realize their own roles as a leader. In some villages, certain Muslim leaders, particularly, local leaders neither understand, nor have accurate knowledge of religion. As a result, they themselves sometimes behave against Islamic teaching. Furthermore, many spiritual leaders lack both understanding and knowledge of community management and services, so youth supervision is a difficult task for them. Eventually, these bring forth certain defects of duty. In addition, a number of Muslim leaders are unable to improve nor develop their knowledge and potential to keep pace with the rapid flux of changes and technology advance of the present time. Accordingly, they seem unable to employ any new knowledge in their responsibly effectively enough.

“Normally, local leaders do not perform their duty as much as they are supposed to, but they tend to pay more attention and react promptly to, particularly, those which sound advantageous.”

(Mr.Osman, youth leader)

“Spiritual leaders do not really understand and realize their roles pertaining to community development, especially, youth development. Therefore, a lot of youth problems have not been solved adequately.”

(Mr.Anas, youth leader)

Indeed, based on those quotations, it is an essential requirement for Muslim leaders to develop and equip themselves with thorough understanding of religious principles and the knowledge of community management. Additionally, this will not only enhance them to supervise youngsters effectively, but also strengthen their roles as supervisors. Consequently, all the existing problems will be attended to and solved in accordance with Islamic teaching.

2. Lack of realization of importance towards youth supervision by Muslim leaders

In general, when Muslim leaders do not focus on the importance of youth supervision, many problems arise in communities, such as drug addiction among youth, gambling and pilfering. Many a time, solutions for the youth problems by spiritual leaders seem inconsistent with those offered by local leaders. Therefore, within the present situation, unfortunately, the youth supervision is not systematically strong enough to take care of youth and develop their potential effectively within Islamic teaching.

“Local leaders arrange activities in order to simply show off their outstanding work but not based on the intended objectives.”

(Mr.Osman, youth leader)

“A number of youth have been addicted to drugs in every community. Drug problems have speeded widely, followed by burglary of not only people’s possessions but also government offices. This really has caused a lot of trouble for people in the community.”

(Mr.Sabri, youth leader)

Thus, it can be concluded that if Muslim leaders have been aware of the importance of youth supervision, all those arising problems can be solved in time, or at least reduced before they turn too difficult or complicated to tackle in the future.

3. Muslim leaders’ lack of skills and experiences in youth supervision

In order to administer community’s affairs effectively and efficiently, leaders are generally required to be equipped with the most essential driving forces: skills and experiences. However, at present, majority of Muslim leaders have never been trained to increase their skills in youth supervision, nor have they the opportunity to share or exchange problem solving experiences which are varied in different communities. Accordingly, lack of skills and experiences makes Muslim leaders unable to solve problems effectively.

“It is essential for Muslim leaders to be trained in managing a community as well as to exchange experiences which could be both adapted and applied in their community.”

(Mr.Doloh, community leader)

Indeed, Muslim leaders still lack both community management skills, particularly youth supervision, and experiences in problem solving. As a result, their overall responsibility for youth supervision has been considerably affected. That is, they could not supervise youngsters well, nor could they solve problems effectively.

4. Limited of relationships with youth group.

This is, in fact, due to one physical difference: age. Normally, both Muslim leaders and youngster belong to different generation; therefore, their relationships remain in a linear

structure: from adults to younger people. Sometimes, this results in a problem of acceptance of a Muslim leader among youngsters. Frequently, a certain target of youth groups could not be reached due to generation gaps.

“There is less co-operation from youngsters because some Muslim leaders are not able to relate establishment of extensive participation to those activities they have arranged.”

(Mr. Subri, youth leader)

Obviously, because of differences in age, thoughts and attitudes, good relationships could not be established among Muslim leaders and youth. In addition, this is considered being a challenging task for Muslim leaders who are required to co-ordinate and enhance good relationships. Then, co-operation not only in youth supervision, but also in problem solving and development of youth’s potential based on Islamic way can be successfully achieved.

CONCLUSIONS AND DISCUSSION

In the three southern border provinces, people or any concerned organizations whose task and responsibilities are dealing with training, teaching, and socializing youngsters within Islamic principles, should be aware of the importance of solving such problems. Since a Muslim leader is respected and recognized by the community, he, indeed, is entitled to have the direct role. According to Boonyasith (1988), through the course of time, there have been many changes in Muslim society. Therefore, the Muslim leader plays an important role in helping Muslim youngsters to lead more decent Muslim way of life and to meet the expectations set by the Muslim society as well. Besides, methods and application of supervision varied from community to community, depending on community contexts and leadership of those Muslim leaders. According to Laeheem and Baka (2010), Muslim youth in the three southern border provinces have been suggested a certain Islamic way of life. That is, it is essential for Muslim leaders to establish such awareness among Muslim youngsters by following the Prophet Muhammad’s footsteps.

Accordingly, in youth supervision, a decent Muslim way of life based on Islamic principles should be integrated into all activities arranged by Muslim leaders, so youth can be cultivated appropriately in accordance with Islamic teaching. According to Suphab (2003), socialization is regarded as one of the processes through which man not only learns but also

accepts social values and norms. Hence, man is required to act according to status and various roles specified and expected by society. However, activities used in youth supervision still lack integration. Consequently, Muslim leaders are unable to attract or supervise youngsters in accordance with Islamic belief. Moreover, failure in setting problem solving activities usually resulted from discontinuity and irregularity of activity arrangement. Many youth problems could not be attended nor solved immediately, so many of them have become too complicated. According to Ringsopa's study (2007), education programs provided to the young who usually cause social problems should be integrated with appropriate activities. Also, in order to create qualified youngsters, suitable learning sources should be provided. In addition, at present, funding is regarded as one of the principal factors in arranging youth supervision activities, and in order to achieve its goal as well as to maintain the continuity of youth supervision activities, Muslim leaders are responsible for seeking financial support from three main sources : donations, Zakat grant, and supporting funding from various state agencies.

However, in certain communities, youth supervision was not successful because some Muslim leaders were not able to carry out their roles or duty specified by the social structure. Indeed, problems of youth supervision in the three southern border provinces actually were due to the following factors:

1. Muslim leaders neither realize nor understand their roles or duty. In addition, in a certain community, a local leader's lack of accurate knowledge of religion usually results in certain inappropriate behavior which is frequently against Islamic principles. Meanwhile, most of Muslim leaders have better knowledge about religious matters, but they are not skillful in either services or community management. Hence, supervising some troublesome youth in the community seems a considerably tough job, which frequently leads to failure in performing their duty.

2. Many Muslim leaders are not aware of the importance of youth supervision nor do they truly understand their roles. There are many problems, such as drug addiction, gambling and pilfering. Furthermore, lack of co-ordination between spiritual leaders and local leaders in solving youth problems sometimes results in unsystematic ways of youth supervision. As a result, at present youth potential cannot be fully developed as specified in Islamic belief.

3. Muslim leaders have neither skills nor experiences in youth supervision. Both, in fact, are considered the most essential factors in administering community effectively and

efficiently, Since most of the Muslim leaders have never joined any training course which focuses on developing youth supervision skills, they miss the opportunity to share and exchange problem solving experiences as well.

4. The considerable difference in age between Muslim leaders and the youth results in distant relationship. In fact, it is a kind of linear relationship directing from adults to the young. As a result, this may sometimes lead to the problem of acceptance among the youth. When there is a generation gap, their responsibility to supervise the youth will certainly be affected since they are unable to reach a target youth group.

It is the hope that the results of this study will give Muslim leaders a real insight into their problems of supervising youth, especially the problems of some youngsters who deviate from Islamic principles by getting involved in devious activities. Furthermore, the findings of this study can be regarded as a reflecting mirror for those Muslim leaders, who do not perform their role well as youth supervisors, to improve themselves. In addition, if they realize the importance of their roles, youth will receive closer supervision through various activities, such as provision of certain educational programs to a certain group of underprivileged youth, encouraging parents to realize the importance of bringing up their children in accordance with Islamic belief and the establishment of Islamic awareness among the youngsters. Most importantly, youth supervision based on Islamic principles should be supported by personnel and some concerned organizations, such as the Masjid committee, Provincial Islamic committee and Southern Border Province Administrative Centre. In addition, a certain policy of youth supervision within Islamic principles should be clearly stated. Therefore, the results of such problem study could be applied in order to improve the work of youth supervision in a more concrete way.

ACKNOWLEDGEMENT

This work was supported by the Higher Education Research Promotion and National Research University Project of Thailand, Office of the Higher Education Commission

REFERENCES

Anmunajid, S. (2010). *Prohibited relationships*. Retrieved from <http://www.majlis-ilmu.org/islam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1>

- Boonyasith, A. (1988). *The role of Islamic leaders in solving the crime problem in the three southern border provinces* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Din-a, A. (2008). *The Crisis of Southern Thailand "It Can Be Solved"*. Songkhla: Max Media Y2k Press.
- Jaitrong, N. (2008). *Means to Develop Juvenile Delinquent to Regional Center of Juvenile Training School 4 KhonKaen* (Unpublished master's thesis). Khon Kaen University, KhonKaen
- Laeheem, K., & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 16(6), 973–988.
- Mahama, M. (2009). *Islam: Way of life*. Songkhla: Po-bard.
- Ringsopa, S. (2007). *An Appropriate Education Provision Model for Children and Youths in the Children and Youths Training Centers Under the Department of Youth Observation and Protection* (Unpublished master's thesis). SukhothaiThammathirat University, Nonthaburi.
- Satsangan, N. (2000). *The principle of cultural anthropology*. 4thed. Bangkok: Rama Printing.
- Sengpracha, N. (1998). *Human and society*. 4thed. Bangkok: O. S. printing house.
- Suphap, S. (2003). *Sociology*. 23rded. Bangkok: Thai WatanaPanich.